

Godina XXIX
Utorak, 11. ožujka/marta 2025. godine

Број/Број
14

Година XXIX
Уторак, 11. марта 2025. године

ISSN 1512-7494 - hrvatski jezik
ISSN 1512-7508 - srpski jezik
ISSN 1512-7486 - bosanski jezik

**VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE**

193

Na temelju članka 17. i članka 22. stavak 1. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 67. sjednici održanoj 20.1.2025. godine, donijelo je

**ODLUKU
O FORMIRANJU INTERRESORNE RADNE SKUPINE ZA
IZRADBU OKVIRNOG ZAKONA O SURADNJI S
ISELJENIŠTVOM INSTITUCIJA BOSNE I
HERCEGOVINE**

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Ovom odlukom formira se Interresorna radna skupina za izradbu Nacrta okvirnog zakona o suradnji s iseljeništvom institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Interresorna radna skupina).

Članak 2.

(Sastav Interresorne radne skupine)

Interresornu radnu skupinu iz članka 1. ove odluke čine predstavnici:

- Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine,
- Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine,
- Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine,
- Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine,
- Agencije za promidžbu inozemnih ulaganja u Bosni i Hercegovini,
- Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine,
- Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine i

- Direkcije za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine.

Članak 3.

(Interresorna radna skupina)

- Za članove Interresorne radne skupine imenuju se:

- predstavnici Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine:
 - Amina Kavazović, predsjednica,
 - Dario Šegrt, zamjenik predsjednice,
 - Nina Mišković, članica,
 - Isma Stanić, članica i
 - Vladimir Kek, tajnik;
- predstavnici Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine:
 - Davorka Ištuk, članica i
 - Mensur Šahbegović, član;
- predstavnice Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine:
 - Nataša Slagalo, članica i
 - Milijana Lale, članica;
- predstavnik Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine:
 - Saša Žuža, član;
- predstavница Agencije za promidžbu inozemnih ulaganja u Bosni i Hercegovini:
 - Maida Bećirović, članica;
- predstavnik Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine:
 - Samir Zuko, član;
- predstavница Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine:
 - Amra Ibrahimagić, članica;
- predstavnik Direkcije za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine:
 - Željko Rajić, član.

- (2) Predsjednica i zamjenik predsjednice Interresorne radne skupine zaduženi su za rukovođenje Interresornom radnom skupinom i planiranje aktivnosti.
- (3) Administrativno-tehničke poslove za potrebe Interresorne radne skupine obavlja Sektor za iseljništvo Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine.
- (4) Ukoliko imenovani predstavnik jedne od institucija iz članka 3. ove odluke nije u mogućnosti da obavlja funkciju u Interresornoj radnoj skupini, institucija je dužna dostaviti prijedlog za imenovanje novog predstavnika.

Članak 4.

(Zadatak Interresorne radne skupine)

Interresorna radna skupina dužna je izraditi Nacrt okvirnog zakona o suradnji s iseljeništvom institucija Bosne i Hercegovine.

Članak 5.

(Rok za izvršenje zadatka)

- (1) Interresorna radna skupina dužna je zadatak iz članka 4. ove odluke izvršiti u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ove odluke.
- (2) Nakon okončanja zadatka iz članka 4. ove odluke, Nacrt okvirnog zakona o suradnji s iseljeništvom institucija Bosne i Hercegovine Interresorna radna skupina dostavlja Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine radi upućivanja Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

Članak 6.

(Izvrješćivanje)

Interresorna radna skupina dužna je nakon izvršenja zadatka iz članka 4. ove odluke podnijeti izvješće Vijeću ministara Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana.

Članak 7.

(Poslovnik o radu)

Interresorna radna skupina donosi poslovnik o radu kojim regulira način rada i odlučivanja, te druga pitanja značajna za rad Interresorne radne skupine.

Članak 8.

(Novčana nagrada)

Rukovoditelji institucija Bosne i Hercegovine u ime kojih su imenovani članovi Interresorne radne skupine, mogu koristiti zakonske ovlasti isplate stimulacije na temelju angažmana u radnoj skupini, na temelju internog akta kojim se regulira isplata novčane nagrade-stimulacije, sukladno članku 27. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 80/10, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 i 59/22) i odredbama Odluke o okvirnim kriterijima za isplatu novčane nagrade zaposlenim u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 31/10, 4/23 i 32/23).

Članak 9.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 11/25
20. siječnja 2025. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

Na osnovu člana 17. i člana 22. stav 1. Zakona o Savjetu ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Savjet ministara Bosne i Hercegovine je na 67. sjednici, održanoj 20.1.2025. godine, donio

ОДЛУКУ О ФОРМИРАЊУ ИНТЕРРЕСОРНЕ РАДНЕ ГРУПЕ ЗА ИЗРАДУ ОКВИРНОГ ЗАКОНА О САРАДЊИ СА ИСЕЉЕНИШТВОМ ИНСТИТУЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком формира се Интерресорна радна група за израду Нацрта оквирног закона о сарадњи са исељеништвом институција Босне и Херцеговине (у даљнем тексту: Интерресорна радна група).

Члан 2.

(Састав Интерресорне радне групе)

Интерресорну радну групу из члана 1. ове одлуке чине представници:

- а) Министарства за људска права и изbjеглице Босне и Херцеговине,
- б) Министарства спољних послова Босне и Херцеговине,
- ц) Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине,
- д) Министарства спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине,
- е) Агенције за промоцију страних инвестиција у Босни и Херцеговини,
- ф) Агенције за рад и запошљавања Босне и Херцеговине,
- г) Агенције за статистику Босне и Херцеговине и
- х) Дирекције за економско планирање Босне и Херцеговине.

Члан 3.

(Интерресорна радна група)

- (1) За чланове Интерресорне радне групе се именују:
 - а) представници Министарства за људска права и изbjеглице Босне и Херцеговине:
 - 1) Амина Кавазовић, председница,
 - 2) Дарио Шегрт, замјеник председнице,
 - 3) Нина Мишковић, чланица,
 - 4) Исма Станић, чланица и
 - 5) Владимир Кек, секретар;
 - б) представници Министарства спољних послова Босне и Херцеговине:
 - 1) Даворка Иштук, чланица и
 - 2) Менсур Шахбеговић, члан;
 - ц) представнице Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине:
 - 1) Наташа Слагало, чланица и
 - 2) Миљана Лале, чланица;
 - д) представник Министарства спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине:
 - 1) Саша Жуџа, члан;
 - е) представница Агенције за унапређење страних инвестиција у Босни и Херцеговини:
 - 1) Маида Бећировић, чланица;
 - ф) представник Агенције за рад и запошљавање Босне и Херцеговине:
 - 1) Самир Зуко, члан;
 - г) представница Агенције за статистику Босне и Херцеговине:
 - 1) Амра Ибрахимагић, чланица;
 - х) представник Дирекције за економско планирање Босне и Херцеговине:
 - 1) Жељко Рајић, члан.
- (2) Председница и замјеник председнице Интерресорне радне групе су задужени за руковођење Интерресорном радном групом и планирање активности.

- (3) Административно-техничке послове за потребе Интерресорне радне групе обавља Сектор за иселјеништво Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине.
- (4) Уколико именовани представник једне од институција из члана 3. ове одлуке није у могућности да обавља функцију у Интерресорној радној групи, институција је дужна доставити приједлог за именовање новог представника.

Члан 4.

(Задатак Интерресорне радне групе)

Интерресорна радна група је дужна изградити Нацрт оквирног закона о сарадњи са иселјеништвом институција Босне и Херцеговине.

Члан 5.

(Рок за извршење задатка)

- (1) Интерресорна радна група је дужна задатак из члана 4. ове одлуке извршити у року од 90 дана од дана ступања на снагу ове одлуке.
- (2) Након завршетка задатка из члана 4. ове одлуке, Нацрт оквирног закона о сарадњи са иселјеништвом институција Босне и Херцеговине Интерресорна радна група доставља Министарству за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине ради упућивања Савјету министара Босне и Херцеговине.

Члан 6.

(Извјештавање)

Интерресорна радна група је дужна након извршења задатка из члана 4. ове одлуке поднијети извјештај Савјету министара Босне и Херцеговине у року од 30 дана.

Члан 7.

(Пословник о раду)

Интерресорна радна група доноси пословник о раду којим регулише начин рада и одлучивања и друга питања значајна за рад Интерресорне радне групе.

Члан 8.

(Новчана награда)

Руководиоци институција Босне и Херцеговине у име којих су именовани чланови Интерресорне радне групе, могу користити законска овлашћења исплате стимулације на основу ангажмана у радној групи, на основу интерног акта којим се регулише исплата новчане награде-стимулације, у складу са чланом 27. Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 80/10, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 и 59/22) и одредбама Одлуке о оквирним критеријумима за исплату новчане награде запосленим у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 31/10, 4/23 и 32/23).

Члан 9.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 11/25
20. јануара 2025. године
Сарајево

Председавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

Na osnovu člana 17. i člana 22. stav 1. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 67. sjednici održanoj 20.1.2025. godine, donijelo je

**ODLUKU
O FORMIRANJU INTERRESORNE RADNE GRUPE ZA
IZRADU OKVIRNOG ZAKONA O SARADNJI SA
ISELJENIŠTVOM INSTITUCIJA BOSNE I
HERCEGOVINE**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Ovom odlukom formira se Interresorna radna grupa za izradu Nacrta okvирnog zakona o saradnji sa iseljeništvom institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Interresorna radna grupa).

Члан 2.

(Sastav Interresorne radne grupe)

Interresornu radnu grupu iz člana 1. ove odluke čine predstavnici:

- a) Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine,
- b) Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine,
- c) Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine,
- d) Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine,
- e) Agencije za unapređenje stranih investicija u Bosni i Hercegovini,
- f) Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine,
- g) Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine i
- h) Direkcije za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine.

Члан 3.

(Interresorna radna grupa)

- (1) Za članove Interresorne radne grupe imenuju se:
- a) predstavnici Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine:
 - 1) Amina Kavazović, predsjednica,
 - 2) Dario Šegrt, zamjenik predsjednice,
 - 3) Nina Mišković, članica,
 - 4) Isma Stanić, članica i
 - 5) Vladimir Kek, sekretar;
 - b) predstavnici Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine:
 - 1) Davorka Ištuk, članica i
 - 2) Mensur Šahbegović, član;
 - c) predstavnice Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine:
 - 1) Nataša Slagalo, članica i
 - 2) Milijana Lale, članica;
 - d) predstavnik Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine:
 - 1) Saša Žuža, član;
 - e) predstavnica Agencije za unapređenje stranih investicija u Bosni i Hercegovini:
 - 1) Maida Bećirović, članica;
 - f) predstavnik Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine:
 - 1) Samir Zuko, član;
 - g) predstavnica Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine:
 - 1) Amra Ibrahimagić, članica;
 - h) predstavnik Direkcije za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine:
 - 1) Željko Rajić, član.
- (2) Predsjednica i zamjenik predsjednice Interresorne radne grupe zaduženi su za rukovođenje Interresornom radnom grupom i planiranje aktivnosti.
- (3) Administrativno-tehničke poslove za potrebe Interresorne radne grupe obavlja Sektor za iseljeništvо Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine.

Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 69. sjednici, održanoj 5.2.2025. godine, donijelo je

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ" бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), на приједлог Министарства безбједности Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине на 69. сједници, одржаној 5.2.2025. године, донио је

Предсједавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 69. sjednici, održanoj 5.2.2025. godine, donijelo je

**ODLUKU
O PRESTANKU VAŽENJA ODLUKE O ODOBRAVANJU
SREDSTAVA TEKUĆE REZERVE BUDŽETA
INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE I
MEĐUNARODNIH OBAVEZA BOSNE I HERCEGOVINE
DRUŠTVU CRVENOG KRSTA/KRIŽA BOSNE I
HERCEGOVINE U SVRHU PRUŽANJA MEĐUNARODNE
POMOĆI CRVENOM KRSTU UKRAJINE ZA POMOĆ U
LIJEKOVIMA I DRUGIM POTREPŠTINAMA**

Član 1.
(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom prestaje da važi Odluka o odobravanju sredstava iz tekuće rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine Društvu Crvenog krsta/križa Bosne i Hercegovine u svrhu pružanja međunarodne pomoći Crvenom krstu Ukrajine za pomoć u lijekovima i drugim potrepštinama ("Službeni glasnik BiH", broj 30/22).

Član 2.
(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 12/25
5. februara 2025. godine
Saraievo

Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

195

Na temelju članka 92. stavak (9) Zakona o javnim nabavama ("Službeni glasnik BiH", br. 39/14, 59/22 i 50/24), članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i članka 6. stavak (1) Odluke o kriterijima za utvrđivanje novčane naknade za rad u upravnim odborima, nadzornim i drugim odborima i drugim radnim tijelima iz nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/09 i 10/12), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 69. sjednici održanoj 5.2.2025. godine, donijelo je

**ODLUKU
O VISINI NOVČANE NAKNADE ZA RAD U ODBORU
AGENCIJE ZA JAVNE NABAVE BOSNE I
HERCEGOVINE**

Članak 1.
(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom utvrđuje se visina i način isplate novčane naknade za rad članova Odbora Agencije za javne nabave Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Odbor).

Članak 2.
(Visina naknade)

- (1) Mjesečna naknada za rad članova Odbora utvrđuje se u visini važeće osnovice za obračun plaća zaposlenim u institucijama Bosne i Hercegovine.
- (2) Naknada za rad članu Odbora isplaćuje se za mjesec u kojem je održana sjednica Odbora, pod uvjetom da je član Odbora nazočio sjednici Odbora, uz primjenu ograničenja propisanih člankom 39. st. (3), (4) i (5) Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" br. 50/08, 35/09, 75/09, 80/10 - Odluka US, 32/12.

42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 i 59/22).

Članak 3.
(Ograničavajuće odredbe)

Ova Odluka se primjenjuje do isteka mandata članova Odbora na koji su imenovani.

Članak 4.
(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ove Odluke prestaje važiti Odluka o visini novčane naknade za rad u Odboru Agencije za javne nabave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 20/19).

Članak 5.
(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 13/25
5. veljače 2025. godine
Saraјеvo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

На основу члана 92. став (9) Закона о јавним набавкама ("Службени гласник БиХ", бр. 39/14, 59/22 и 50/24), члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08) и члана 6. став (1) Одлуке о критеријумима за утврђивање новчане накнаде за рад у управним одборима, надзорним и другим одборима и другим радним тијелима из надлежности институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/09 и 10/12), Савјет министара Босне и Херцеговине, на 69. сједници одржаној 5.2.2025. године, донио је

ОДЛУКУ
О ВИСИНИ НОВЧАНЕ НАКНАДЕ ЗА РАД У ОДБОРУ
АГЕНЦИЈЕ ЗА ЈАВНЕ НАБАВКЕ БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)

Овом одлуком утврђују се висина и начин исплате новчане накнаде за рад чланова Одбора Агенције за јавне набавке Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Одбор).

Члан 2.
(Висина накнаде)

- (1) Мјесечна накнада за рад чланова Одбора утврђује се у висини важеће основнице за обрачун плата запосленим у институцијама Босне и Херцеговине.
- (2) Накнада за рад члану Одбора исплаћује се за мјесец у којем је одржана сједница Одбора, под условом да је члан Одбора присуствовао сједници Одбора, уз примјену ограничења прописаних чланом 39. ст. (3), (4) и (5) Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 80/10 - Одлука УС, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 и 59/22).

Члан 3.
(Ограничавајуће одредбе)

Ова одлука се примјењује до истека мандата чланова Одбора на који су именовани.

Члан 4.
(Престанак важења)

Ступањем на снагу ове одлуке престаје да важи Одлука о висини новчане накнаде за рад у Одбору Агенције за јавне набавке Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 20/19).

- dokumenti kojim se roba prijavljuje za carinski odobreno postupanje ili uporabu.
2. Pristojba iz tarifnog broja 86. ne plaća se na kamet TIR, kamet ATA, obrazac 302, drugi dokument i carinsku provoznu deklaraciju (u zajedničkom postupku provoza i u postupku provoza u Bosni i Hercegovini), propisane međunarodnim konvencijama i/ili sporazumima koji obvezuju Bosnu i Hercegovinu, od dana njihove primjene,
 3. Pristojba iz TAR. broja 86. ne plaća se ako se poštanska pošiljka, u postupku provoza, upućuje carinskom deklaracijom odredišnom carinskom tijelu.
 4. Usmena carinska deklaracija ne podliježe naplati pristojbe neovisno o tome da li se pri usmenom prijavljivanju robe podnosi popis robe ili drugi priloženi dokument.

TAR. broj 87.

Za carinsku deklaraciju kojom se roba prijavljuje za carinski postupak izvoza i za ponovni izvoz, 10,00 KM.

Napomena:

1. Pod carinskom deklaracijom iz ovog tarifnog broja podrazumijeva se carinska deklaracija u smislu carinskih propisa, bilo u pisanoj (papirnoj) formi u obliku JCI ili elektroničkoj formi.
2. Usmena carinska deklaracija ne podliježe naplati pristojbe neovisno o tome da li se pri usmenom prijavljivanju robe podnosi popis robe ili drugi priloženi dokument.

TAR. broj 88.

Za obračun uvoznih pristojbi kada roba prijavljena usmenim putem podliježe plaćanju uvoznih pristojbi koje se naplaćaju pri uvozu, 10,00 KM.

TAR. broj 93.

Za informativni obrazac koji se izdaje nakon puštanja robe: INF 1, INF 2, INF 3, INF 5, INF 6, INF 7, INF 8, INF 9 i uvjerenja o carinskom statusu, 20,00 KM.

Napomena:

Pristojba iz ovog tarifnog broja ne plaća se ako se informativni obrazac izdaje po službenoj dužnosti ili tijekom postupka po carinskoj deklaraciji.

TAR. broj 94.

Za odobrenje za izgradnju i odobrenje za adaptaciju objekta u slobodnoj zoni, 100,00 KM.

TAR. broj 95.

Za mišljenje o pravima i obvezama obveznika u svezi s primjenom propisa iz oblasti neizravnog oporezivanja, 50,00 KM.

TAR. broj 96.

Za uvjerenje o izmirenim obvezama, 10,00 KM.

Za uvjerenje da osoba nije upisana u Jedinstveni registar obveznika neizravnih poreza, 10,00 KM.

Za ostala uvjerenja i potvrde u postupku neizravnog oporezivanja, ako nije drugačije propisano, 20,00 KM.

TAR. broj 97.

Za izdavanje prijepisa i ovjeru preslika službenih akata ili drugih isprava koje je donijela ili su izdani od strane Uprave za neizravno oporezivanje da su vjerne originalu:

- a) za prvu stranicu, 5,00 KM,
- b) za svaku sljedeću stranicu, 1,00 KM.

TAR. broj 98.

Za opomenu kojom se pristojbeni obveznik poziva da plati dužnu pristojbu, 5,00 KM."

Članak 2.

Ova odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 14/25
5. veljače 2025. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08) и члана 3а. Закона о административним таксима ("Службени гласник БиХ", бр. 16/02, 19/02, 43/04, 08/06, 76/06, 76/07 и 98/12), Савјет министара Босне и Херцеговине на 69. сједници, одржаној 5.2.2025. године, донио је

ОДЛУКУ О ИЗМЈЕНАМА ТАРИФЕ АДМИНИСТРАТИВНИХ ТАКСИ

Члан 1.

У Тарифи административних такси ("Службени гласник БиХ", бр. 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 13/07, 76/07, 3/08, 42/08, 3/10, 98/12, 15/14, 78/14, 32/17, 53/17, 62/17, 73/17, 68/19, 18/20 и 30/22), у поглављу VII. ТАКСЕ НА СПИСЕ И РАДЊЕ У ПОСТУПКУ ИНДИРЕКТНОГ ОПОРЕЗИВАЊА, TAR. бројеви од 83 до 88 и TAR. бројеви од 93 до 98 мијењају се и гласе:

"TAR. број 83.

За захтјеве, молбе, приједлоге, пријаве и друге поднеске ако у овом поглављу није прописана друга такса, 10,00 KM.

За захтјев за информацију у вези са примјеном царинских и других прописа из области индиректног опорезивања, 20,00 KM.

Напомена:

Наплати административне таксе не подлијеже:

1. захтјев за привремени увоз/привремени извоз/транзит спортског и ловачког оружја и муниције,
2. захтјев за измјену и допуну података у царинској декларацији након њеног прихватања, а прије пуштања robe,
3. редовна пријава самоопорезивања,
4. измијењена и допунска пријава самоопорезивања.

TAR. број 84.

За одлуке које се доносе у управном поступку:

- a) за одлуке о одобравању, проширењу, смањењу или пресељењу простора царинског складишта, 100,00 KM,
- b) за остале одлуке које се доносе у редовном управном поступку, 20,00 KM,
- ц) за одлуке која се доносе у скраћеном поступку, 10,00 KM.

Напомена:

1. Наплати административне таксе не подлијеже одлука о одобравању привременог увоза/привременог извоза/транзита спортског и ловачког оружја и муниције, која се доноси у скраћеном поступку.
2. Наплати административне таксе не подлијеже одлука о измјени и допуни података у царинској декларацији након њеног прихватања, а прије пуштања robe, која се доноси у скраћеном поступку.

ТАР. број 85.

За жалбу против рјешења које се доноси по захтјеву странке, 10,00 КМ.

Напомена:

1. За жалбу против рјешења које се доноси по службеној дужности не плаћа се такса.
2. За рјешење по жалби не плаћа се такса.

ТАР. број 86.

За царинску декларацију којом се роба пријављује за царински одобрено поступање или употребу, осим извоза и поновног извоза 20,00 КМ.

Такса се плаћа сваки пут када се подноси царинска декларација.

Напомена:

1. Под царинском декларацијом из овог тарифног броја подразумијева се царинска декларација у смислу царинских прописа, било у писаној (папирној) форми у облику ЈЦИ или електронској форми, укључујући и декларацију за привремени смјештај, манифест и друга документа којим се роба пријављује за царински одобрено поступање или употребу.
2. Такса из тарифног броја 86 не плаћа се на карнет ТИР, карнет АТА, образац 302, други документ и царинску провозну декларацију (у заједничком поступку провоза и у поступку провоза у Босни и Херцеговини), прописане међународним конвенцијама и/или споразумима који обавезују Босну и Херцеговину, од дана њихове примјене,
3. Такса из ТАР. броја 86 не плаћа се ако се поштанска пошиљка, у поступку провоза, упућује царинском декларацијом одредишном царинском органу.
4. Усмена царинска декларација не подлијеже наплати таксе независно да ли се при усменом пријављивању робе подноси попис робе или други приложени документ.

ТАР. број 87.

За царинску декларацију којом се роба пријављује за царински поступак извоза и за поновни извоз, 10,00 КМ.

Напомена:

1. Под царинском декларацијом из овог тарифног броја подразумијева се царинска декларација у смислу царинских прописа, било у писаној (папирној) форми у облику ЈЦИ или електронској форми.
2. Усмена царинска декларација не подлијеже наплати таксе независно да ли се при усменом пријављивању робе подноси попис робе или други приложени документ.

ТАР. број 88.

За обрачун увозних дажбина када роба пријављена усменим путем подлијеже плаћању увозних дажбина које се наплаћају при увозу, 10,00 КМ.

ТАР. број 93.

За информативни образац који се издаје након пуштања робе: ИНФ 1, ИНФ 2, ИНФ 3, ИНФ 5, ИНФ 6, ИНФ 7, ИНФ 8, ИНФ 9 и увјерења о царинском статусу, 20,00 КМ.

Напомена:

Такса из овог тарифног броја не плаћа се ако се информативни образац издаје по службеној дужности или у току поступка по царинској декларацији.

ТАР. број 94.

За одобрење за изградњу и одобрење за адаптацију објекта у слободној зони, 100,00 КМ.

ТАР. број 95.

За мишљење о правима и обавезама обвезника у вези са примјеном прописа из области индиректног опорезивања, 50,00 КМ.

ТАР. број 96.

За увјерење о измиреним обавезама, 10,00 КМ.

За увјерење да лице није уписано у Јединствени регистар обвезника индиректних пореза, 10,00 КМ.

За остала увјерења и потврде у поступку индиректног опорезивања, ако није другачије прописано, 20,00 КМ.

ТАР. број 97.

За издавање преписа и овјеру фотокопија службених аката или других исправа које је донијела или су издати од стране Управе за индиректно опорезивање да су вјерне оригиналу:

- а) за прву страну, 5,00 КМ,
- б) за сваку наредну страну, 1,00 КМ.

ТАР. број 98.

За опомену којом се таксени обвезник позива да плати дужну таксу, 5,00 КМ."

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 14/25

5. фебруара 2025. године
Сарајево

Предсједавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу члана 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08) и члана 3а. Закона о административним таксама ("Службени гласник БиХ", бр. 16/02, 19/02, 43/04, 08/06, 76/06, 76/07 и 98/12), Вјеће министара Босне и Херцеговине на 69. сједници, одржаној 5.2.2025. године, донијело је

ОДЛУКУ

О ИЗМЈЕНАМА ТАРИФЕ АДМИНИСТРАТИВНИХ ТАКСИ

Члан 1.

У Тарифи административних такси ("Службени гласник БиХ", бр. 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 13/07, 76/07, 3/08, 42/08, 3/10, 98/12, 15/14, 78/14, 32/17, 53/17, 62/17, 73/17, 68/19, 18/20 и 30/22), у поглављу VII. TAKSE NA SPISE I RADNJE U POSTUPKU INDIREKTOG OPOREZIVANJA, ТАР. бројеви од 83. до 88. и ТАР. бројеви од 93. до 98. мијенјају се и гласе:

"ТАР. број 83.

За захтјеве, молбе, приједлоге, пријаве и друге поднеске ако у овом поглављу није прописана друга такса, 10,00 КМ.

За захтјев за информацију у вези са примјеном царинских и других прописа из области индиректног опорезивања, 20,00 КМ.

Напомена:

Наплати административне таксе не подлијеже:

1. захтјев за привремени увоз/привремени извоз/транзит спортског и ловачког оруђа и муниције,
2. захтјев за измјену и допуну података у царинској декларацији након њеног прихватања а прије пуштања робе,
3. редовна пријава самоопорезивања,
4. измјенјена и допунска пријава самоопорезивања.

ТАР. број 84.

За одлуке које се доносе у управном поступку:

- а) за одлуке о одобравању, проширењу, смањењу или преселjenju простора царинског складишта, 100,00 КМ,
- б) за остале одлуке које се доносе у редовном управном поступку, 20,00 КМ,

- c) za odluke koja se donose u skraćenom postupku, 10,00 KM.

Napomena:

1. Naplati administrativne takse ne podliježe odluka o odobravanju privremenog uvoza/privremenog izvoza/tranzita sportskog i lovačkog oružja i municije, koja se donosi u skraćenom postupku.
2. Naplati administrativne takse ne podliježe odluka o izmjeni i dopuni podataka u carinskoj deklaraciji nakon njenog prihvatanja a prije puštanja robe, koja se donosi u skraćenom postupku.

TAR. broj 85.

Za žalbu protiv rješenja koje se donosi po zahtjevu stranke, 10,00 KM.

Napomena:

1. Za žalbu protiv rješenja koje se donosi po službenoj dužnosti ne plaća se taksa.
2. Za rješenje po žalbi ne plaća se taksa.

TAR. broj 86.

Za carinsku deklaraciju kojom se roba prijavljuje za carinski odobreno postupanje ili upotrebu, osim izvoza i ponovnog izvoza 20,00 KM.

Taksa se plaća svaki put kada se podnosi carinska deklaracija.

Napomena:

1. Pod carinskom deklaracijom iz ovog tarifnog broja podrazumijeva se carinska deklaracija u smislu carinskih propisa, bilo u pisanoj (papirnoj) formi u obliku JCI ili elektronskoj formi, uključujući i deklaraciju za privremeni smještaj, manifest i druge dokumente kojim se roba prijavljuje za carinski odobreno postupanje ili upotrebu.
2. Taksa iz tarifnog broja 86. ne plaća se na karnet TIR, karnet ATA, obrazac 302, drugi dokument i carinsku provoznu deklaraciju (u zajedničkom postupku provoza i u postupku provoza u Bosni i Hercegovini), propisane međunarodnim konvencijama i/ili sporazumima koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu, od dana njihove primjene,
3. Taksa iz TAR. broja 86. ne plaća se ako se poštanska pošiljka, u postupku provoza, upućuje carinskom deklaracijom odredišnom carinskom organu.
4. Usmena carinska deklaracija ne podliježe naplati takse neovisno o tome da li se pri usmenom prijavljivanju robe podnosi popis robe ili drugi priloženi dokument.

TAR. broj 87.

Za carinsku deklaraciju kojom se roba prijavljuje za carinski postupak izvoza i za ponovni izvoz, 10,00 KM.

Napomena:

1. Pod carinskom deklaracijom iz ovog tarifnog broja podrazumijeva se carinska deklaracija u smislu carinskih propisa, bilo u pisanoj (papirnoj) formi u obliku JCI ili elektronskoj formi.
2. Usmena carinska deklaracija ne podliježe naplati takse neovisno o tome da li se pri usmenom prijavljivanju robe podnosi popis robe ili drugi priloženi dokument.

TAR. broj 88.

Za obračun uvoznih dažbina kada roba prijavljena usmenim putem podliježe plaćanju uvoznih dažbina koje se naplaćaju pri uvozu, 10,00 KM.

TAR. broj 93.

Za informativni obrazac koji se izdaje nakon puštanja robe: INF 1, INF 2, INF 3, INF 5, INF 6, INF 7, INF 8, INF 9 i uvjerenja o carinskom statusu, 20,00 KM.

Napomena:

Taksa iz ovog tarifnog broja ne plaća se ako se informativni obrazac izdaje po službenoj dužnosti ili u toku postupka po carinskoj deklaraciji.

TAR. broj 94.

Za odobrenje za izgradnju i odobrenje za adaptaciju objekta u slobodnoj zoni, 100,00 KM.

TAR. broj 95.

Za mišljenje o pravima i obavezama obveznika u vezi sa primjenom propisa iz oblasti indirektnog oporezivanja, 50,00 KM.

TAR. broj 96.

Za uvjerenje o izmirenim obavezama, 10,00 KM.

Za uvjerenje da lice nije upisano u Jedinstveni registar obveznika indirektnih poreza, 10,00 KM.

Za ostala uvjerenja i potvrde u postupku indirektnog oporezivanja, ako nije drugačije propisano, 20,00 KM.

TAR. broj 97.

Za izdavanje prijepisa i ovjeru fotokopija službenih akata ili drugih isprava koje je donijela ili su izdati od strane Uprave za indirektno oporezivanje da su vjerne originalu:

- a) za prvu stranicu, 5,00 KM,
- b) za svaku narednu stranicu, 1,00 KM.

TAR. broj 98.

Za opomenu kojom se takseni obveznik poziva da plati dužnu taksu, 5,00 KM."

Član 2.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 14/25
5. februara 2025. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

197

Na temelju članka 17. i članka 22. stavka 1. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a sukladno zaključcima 136. sjednice Vijeća ministara Bosne i Hercegovine održane 21. prosinca 2006. godine, donesenim u povodu Informacije o alarmantnom stanju u Bosni i Hercegovini po pitanju poliomijelitisa, na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 70. sjednici, održanoj 12.2.2025. godine, donijelo je

ODLUKU

O OSNIVANJU POVJERENSTVA EKSPERATA ZA POLIOMIJELITIS U BOSNI I HERCEGOVINI

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom osniva se Povjerenstvo eksperata za poliomijelitisa u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) kao stručno tijelo na razini Bosne i Hercegovine, a s ciljem provedbe nadzora nad akutnom flakcidnom paralizom (AFP) i izvješćivanja Svjetske zdravstvene organizacije.

Članak 2.

(Uporaba muškog i ženskog roda)

Svi izrazi u ovoj odluci dati u jednom gramatičkom rodu, bez diskriminacije, odnose se i na muškarce i na žene.

Članak 3.

(Sastav Povjerenstva)

Za članove Povjerenstva određuju se:

- a) Davor Peštović, mr. ph., Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, član
- b) doc. dr. sc. Nina Rodić Vukmir, dr. med., Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, član

- c) doc. dr. sc. Sajra Užičanin, dr. med., Federalno ministarstvo zdravstva, član
- d) prim. mr. sc. Anđa Nikolić, dr. med., Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, član.

Članak 4.

(Poslovi Povjerenstva)

- (1) Povjerenstvo iz članka 3. ove Odluke obavlja sljedeće zadatke:
 - a) pruža stručne savjete nad kvalitetom nadzora AFP i rada laboratorija
 - b) provodi finalnu klasifikaciju svih slučajeva AFP
 - c) dostavlja tromjesečna izvješća Povjerenstvu za certificiranje eradikacije poliomijelitisa u Bosni i Hercegovini i Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji.
- (2) Članovi Povjerenstva vrše zadatke izvan radnog vremena institucija u kojima su zaposleni.

Članak 5.

(Rad Povjerenstva)

Izbor predsjedatelja Povjerenstva, kvorum za održavanje sjednica, način donošenja odluka, organiziranje rada i druga pitanja u svezi s radom Povjerenstva uređuju se Poslovnikom o radu.

Članak 6.

(Naknada za rad Povjerenstva)

- (1) Jednokratna godišnja naknada za rad članovima Povjerenstva iznosi neto 500,00 KM.
- (2) Naknada iz stavka (1) ovog članka isplaćuje se članovima Povjerenstva nakon podnesenog godišnjeg izvješća Povjerenstvu za certificiranje eradikacije poliomijelitisa u Bosni i Hercegovini i Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, uz primjenu ograničenja propisanih člankom 39. st. (3), (4) i (5) Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 i 59/22).

Članak 7.

(Administrativno-tehnički poslovi)

Administrativno-tehničke poslove za Povjerenstvo vrši Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine.

Članak 8.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ove Odluke, prestaje važiti Odluka o osnivanju Povjerenstva eksperata za poliomijelitisa u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 95/08, 66/16, 92/18, 23/20 i 22/24).

Članak 9.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 15/25
12. veljače 2025. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

Na osnovu člana 17. i člana 22. stava 1. Zakona o Savjetu ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u skladu sa zaključcima 136. sjednice Savjeta ministara Bosne i Hercegovine, održane 21. decembra 2006. godine, donesenim povodom Informacije o alarmantnom стању у Босни и Херцеговини по питању полиомијелитиса, на приједлог Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине на 70. сједници, одржаној 12.2.2025. године, донио је

ОДЛУКУ О ОСНИВАЊУ КОМИСИЈЕ ЕКСПЕРАТА ЗА ПОЛИОМИЈЕЛИТИС У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком оснива се Комисија експерата за полиомијелитис у Босни и Херцеговини (у даљњем тексту: Комисија) као стручно тијело на нивоу Босне и Херцеговине, а с циљем провођења надзора над акутном флакцидном парализом (АФП) и извјештавања Свјетске здравствене организације.

Члан 2.

(Употреба мушког и женског рода)

Сви изрази у овој одлуци дати у једном граматичком роду, без дискриминације, односе се и на мушкарце и на жене.

Члан 3.

(Састав Комисије)

За чланове Комисије одређују се:

- a) Давор Пештовић, мр пх., Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине, члан;
- b) доц. др сц. Нина Родић Вукмир, др мед., Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске, члан;
- ц) доц. др сц. Сајра Ужичанин, др мед., Федерално министарство здравства, члан;
- д) прим. мр сц. Анђа Николић, др мед., Одјељење за здравство и остале услуге Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, члан.

Члан 4.

(Послови Комисије)

- (1) Комисија из члана 3. ове одлуке обавља следеће задатке:
 - a) пружа стручне савјете над квалитетом надзора АФП и рада лабораторија;
 - b) проводи финалну класификацију свих случајева АФП;
 - ц) доставља тромјесечне извјештаје Комисији за сертифицирање ерадикације полиомијелитиса у Босни и Херцеговини и Свјетској здравственој организацији.
- (2) Чланови Комисије обављају задатке ван радног времена институција у којима су запослени.

Члан 5.

(Рад Комисије)

Избор председавајућег Комисије, квorum за одржавање сједница, начин доношења одлука, организовање рада и друга питања у вези с радом Комисије уређују се Пословником о раду.

Члан 6.

(Накнада за рад Комисије)

- (1) Једнократна годишња накнада за рад члановима Комисије износи нето 500,00 KM.
- (2) Накнада из става (1) овог члана исплаћује се члановима Комисије након поднесеног годишњег извјештаја Комисији за сертифицирање ерадикације полиомијелитиса у Босни и Херцеговини и Свјетској здравственој организацији, уз примјену ограничења прописаних чланом 39. ст. (3), (4) и (5) Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 i 59/22).

Члан 7.

(Административно-технички послови)

Административно-техничке послове за Комисију обавља Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине.

Члан 8.

(Престанак важења)

Ступањем на снагу ове одлуке престаје да важи Одлука о оснивању Комисије експерата за полиомијелитис у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 95/08, 66/16, 92/18, 23/20 и 22/24).

Члан 9.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 15/25
12. фебруара 2025. године
Сарајево

Председавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу члана 17. и члана 22. става 1. Закона о Вijeћу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у складу са закључцима 136. сједнице Вijeћа министара Босне и Херцеговине одржане 21. децембра 2006. године, донесеним повodom Информације о алармантном стању у Босни и Херцеговини по питању полиомијелитиса, на приједлог Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине, Вijeће министара Босне и Херцеговине, на 70. сједници, одржаној 12.2.2025. године, донijело је

ODLUKU**O OSNIVANJU KOMISIJE EKSPERATA ZA POLIOMIJELITIS U BOSNI I HERCEGOVINI**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком оснива се Комисија експерата за полиомијелитис у Босни и Херцеговини (у даљњем тексту: Комисија) као стручно тијело на нивоу Босне и Херцеговине, а с циљем provedbe надзора над акутном flakcidnom paralizom (AFP) и извјештавања Свјетске здравствене организације.

Члан 2.

(Употреба мушког и женског рода)

Сви изрази у овој одлуци дати у једном граматичком роду, без дискриминације, односе се и на мушкарце и на жене.

Члан 3.

(Састав Комисије)

За чланове Комисије одређују се:

- Davor Peštović, mr. ph., Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине, члан;
- doc. dr. sc. Nina Rodić Vukmir, dr. med., Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске, члан;
- doc. dr. sc. Sajra Užičanin, dr. med., Федерално министарство здравства, члан;
- prim. mr. sc. Anda Nikolić, dr. med., Одјел за здравство и остале услуге Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, члан.

Члан 4.

(Послови Комисије)

- Комисија из члана 3. ове одлуке обавља слjedeће задатке:
 - пружа стручне савјете над квалитетом надзора AFP и рада лабораторија;
 - проводи финалну класификацију свих случајева AFP;
 - доставља тромјесечне извјештаје Комисији за сертификање ерадикације полиомијелитиса у Босни и Херцеговини и Свјетској здравственој организацији.

- Чланови Комисије обављају задатке ван радног времена институција у којима су запослени.

Члан 5.

(Rad Komisije)

Izbor predsjedavajućeg Komisije, kvorum за održavanje сједница, начин доношења одлука, организовање рада и друга питања у вези с радом Комисије уређују се Пословником о раду.

Члан 6.

(Naknada за rad Komisije)

- Jednokratna godišnja naknada за rad члановима Комисије износи нето 500,00 KM.
- Naknada из става (1) овог члана исплаћује се члановима Комисије након поднесеног годишњег извјештаја Комисији за сертификање ерадикације полиомијелитиса у Босни и Херцеговини и Свјетској здравственој организацији, уз примјену ограничења propisanih чланом 39. ст. (3), (4) и (5) Закона о плаћама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 и 59/22).

Члан 7.

(Administrativno-tehnički poslovi)

Administrativno-tehničke послове за Комисију врши Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине.

Члан 8.

(Prestanak важења)

Ступањем на снагу ове одлуке, престаје да важи Одлука о оснивању Комисије експерата за полиомијелитис у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 95/08, 66/16, 92/18, 23/20 и 22/24).

Члан 9.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 15/25
12. фебруара 2025. године
Сарајево

Председавајућа
Вijeћа министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

198

На основу Инструкције о коришћењу интервентне текуће причуве за вријеме привременог финансирања институција Босне и Херцеговине у раздобљу сiječанј - ожужак 2025. године Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине број 05-16-2-7582/24 од 17.1.2025. године и чланка 2. Одлуке о критеријумима за расподјелу средстава интервентне текуће причуве број 01.2-02-2-207/25 од 29.01.2025. године, замјеник председатељнице Вijeћа министара Босне и Херцеговине доноси

ODLUKU**O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRIČUVE**

Чланак 1.

(Предмет одлуке)

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће причуве прорачуна институција Босне и Херцеговине, у износу од 3.000,00 KM Фудбалском клубу "Laktaši" из Laktaša у виду једнократне финансијске помоћи за подршку раду клуба.

Чланак 2.

(Nadležnost за provođenje)

За провођење ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на рачун Фудбалског клуба "Laktaši" из Laktaša.

Članak 3.

(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)
Obavezuje se Fudbalski klub "Laktaši" iz Laktaša da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01.2-02-2-209-6/25

24. februara 2025. godine

Sarajevo

Zamjenik predsjedateljice

Vijeća ministara BiH

Staša Košarac, v. r.

На основу Инструкције о кориштењу интервентне текуће резерве за вријеме привременог финансирања институција Босне и Херцеговине у периоду јануар - март 2025. године Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине број 05-16-2-7582/24 од 17.1.2025. године и члана 2. Одлуке о критеријумима за додјелу средстава интервентне текуће резерве број 01.2-02-2-207/25 од 29.01.2025. године, замјеник предсједavajuће Савјета министара Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ

О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА
ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.

(Предмет одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће резерве буџета институција Босне и Херцеговине, у износу од 3.000,00 КМ Фудбалском клубу "Лакташи" из Лакташа у виду једнократне финансијске помоћи за подршку раду клуба.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на рачун Фудбалског клуба "Лакташи" из Лакташа.

Члан 3.

(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Фудбалски клуб "Лакташи" из Лакташа да достави извјештај о намјенском утрошку додијелених средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01.2-02-2-209-6/25

24. фебруара 2025. године

Сарајево

Замјеник предсједavajuће

Савјета министара БиХ

Сташа Кошарац, с. р.

На основу Инструкције о кориштењу интервентне текуће резерве за вријеме привременог финансирања институција Босне и Херцеговине у периоду јануар - март 2025. године Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине број 05-16-2-7582/24 од 17.1.2025. године и члана 2. Одлуке о критеријумима за додјелу средстава интервентне текуће резерве број 01.2-02-2-207/25 од 29.01.2025. године, замјеник предсједavajuће Вјећа министара Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ

О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА
ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.

(Предмет одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће резерве буџета институција Босне и Херцеговине, у износу од 3.000,00 КМ Фудбалском клубу "Лакташи" из Лакташа у виду једнократне финансијске помоћи за подршку раду клуба.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на рачун Фудбалског клуба "Лакташи" из Лакташа.

Члан 3.

(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Фудбалски клуб "Лакташи" из Лакташа да достави извјештај о намјенском утрошку додијелених средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01.2-02-2-209-6/25

24. фебруара 2025. године

Сарајево

Замјеник предсједavajuће

Вјећа министара БиХ

Сташа Кошарац, с. р.

199

На основу Инструкције о кориштењу интервентне текуће прируке за вријеме привременог финансирања институција Босне и Херцеговине у раздобљу сјекањ - оужак 2025. године Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине број 05-16-2-7582/24 од 17.01.2025. године и члана 2. Одлуке о критеријумима за расподјелу средстава интервентне текуће прируке број 01.2-02-2-207/25 од 29. 01.2025. године, замјеник предсједateljice Вјећа министара Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ

О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА
ТЕКУЋЕ ПРИЧУВЕ

Чланак 1.

(Предмет одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће прируке прораћуна институција Босне и Херцеговине, у износу од 3.000,00 КМ Рукoметном клубу "Leotar" из Требиња у виду једнократне финансијске помоћи за подршку раду клуба.

Чланак 2.

(Надлежност за провођење)

За провођење ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на рачун Рукoметног клуба "Leotar" из Требиња.

Чланак 3.

(Извјешће о намјенском утрошку средстава)

Обвезује се Рукoметни клуб "Leotar" из Требиња да достави извјештај о намјенском утрошку додијелених средстава.

Чланак 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01.2-02-2-209-8/25

26. вељае 2025. године

Сарајево

Замјеник предсједateljice

Вјећа министара БиХ

Сташа Кошарац, в. р.

На основу Инструкције о кориштењу интервентне текуће резерве за вријеме привременог финансирања институција Босне и Херцеговине у периоду јануар - март 2025. године Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине број 05-16-2-7582/24 од 17.01.2025. године и члана 2. Одлуке о критеријумима за додјелу средстава интервентне текуће резерве број 01.2-02-2-207/25 од 29.01.2025. године, замјеник предсједavajuће Савјета министара Босне и Херцеговине доноси

**ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА
ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ**

Члан 1.

(Предмет одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће резерве буџета институција Босне и Херцеговине, у износу од 3.000,00 КМ Рукометном клубу "Леотар" из Требиња у виду једнократне финансијске помоћи за подршку раду клуба.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на рачун Рукометног клуба "Леотар" из Требиња.

Члан 3.

(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Рукометни клуб "Леотар" из Требиња да достави извјештај о намјенском утрошку додијелених средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01.2-02-2-209-8/25
26. фебруара 2025. године
Сарајево

Замјеник предсједavajuће
Савјета министара БиХ
Сташа Кошарац, с. р.

На основу Инструкције о кориштењу интервентне текуће резерве за вријеме привременог финансирања институција Босне и Херцеговине у периоду јануар - март 2025. године Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине број 05-16-2-7582/24 од 17.01.2025. године и члана 2. Одлуке о критеријумима за додјелу средстава интервентне текуће резерве број 01.2-02-2-207/25 од 29.01.2025. године, замјеник предсједavajuће Вјећа министара Босне и Херцеговине доноси

**ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА
ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ**

Члан 1.

(Предмет одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће резерве буџета институција Босне и Херцеговине, у износу од 3.000,00 КМ Рукометном клубу "Леотар" из Требиња у виду једнократне финансијске помоћи за подршку раду клуба.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на рачун Рукометног клуба "Леотар" из Требиња.

Члан 3.

(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Рукометни клуб "Леотар" из Требиња да достави извјештај о намјенском утрошку додијелених средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01.2-02-2-209-8/25
26. фебруара 2025. године
Сарајево

Замјеник предсједavajuће
Вјећа министара БиХ
Сташа Кошарац, с. р.

**ВИЈЕЋЕ МИНИСТАРА
БОСНЕ И HERCEGOVINE,
SAMOSTALNI SINDIKAT DRŽAVNIH
SLUŽBENIKA I ZAPOSLENIKA U
INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE,
SINDIKAT UPRAVE
ZA NEIZRAVNO OPOREZIVANJE
I SAVEZ SINDIKATA POLICIJSKIH TIJELA
U BOSNI I HERCEGOVINI**

200

На основу чланка 90. ст. 1., 2. и 3. Закона о раду у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 26/04, 7/05, 48/05, 60/10, 32/13, 93/17, 59/22 и 88/23), Вјеће министара Босне и Херцеговине, с једне стране, и репрезентативни синдикати: Самостални синдикат државних службеника и запосленика у институцијама Босне и Херцеговине, Синдикат Управе за индиректно/неизравно опореживање и Савез синдиката полицијских тијела у Босни и Херцеговини, с друге стране, склопили су, у Сарајеву, дана 26. величае 2025. године

**KOLEKTIVNI UGOVOR
ZA ZAPOSLENE U INSTITUCIJAMA
BOSNE I HERCEGOVINE**

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Чланак 1.

(Предмет Уговора)

Колективним уговором за запослене у институцијама Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уговор) уређују се међусобна права и обавезе уговорних страна, права и обавезе из рада или у вези с радом или радним односом на које се примјенјују прописи о радним односима, плаћама и накнадама државних службеника, полицијских службеника и запосленика у институцијама Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: запослени).

Чланак 2.

(Упораба израза у мушком или женском роду)

Ријечи које су ради прегледности у пропису наведене у једном роду без дискриминације се односе и на мушки и на женски род.

Чланак 3.

(Опсег примјене)

- (1) Одредбе Уговора примјенјују се на све запослене у институцијама Босне и Херцеговине.
- (2) Институција Босне и Херцеговине подразумијева прораџунског корисника који се финансира из Прораџуна институција Босне и Херцеговине и међународних обвеза Босне и Херцеговине, у складу с чланком 2. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине.

Чланак 4.

(Дефиниције)

- (1) Послодавац је институција Босне и Херцеговине која запошља одређену физичку особу на основу одговарајућег

akta o zaposlenju (rješenje, ugovor o radu, ugovor o službi i sl.).

- (2) Zaposleni je fizička osoba koja je zaposlena kod poslodavca na temelju odgovarajućeg akta o zaposlenju (rješenje, ugovor o radu, ugovor o službi i sl.).

Članak 5.

(Primjena Ugovora i načela in favorem laboratoris)

- (1) Odredbe Ugovora primjenjuju se na sva pitanja iz radnih odnosa koja nisu uređena posebnim propisima.
- (2) Općim aktom poslodavca ne mogu se utvrditi manja prava zaposlenih od onih prava koja su utvrđena zakonom i ovim ugovorom.
- (3) Ugovorne strane mogu ugovoriti uvjete rada koji su povoljniji za zaposlenog od uvjeta uređenih ovim ugovorom.

Članak 6.

(Sudjelovanje Sindikata u donošenju općih podzakonskih akata)

- (1) Prilikom donošenja općih podzakonskih akata kojima reguliraju organizaciju rada, radno-pravni status, plaće i naknade zaposlenim, kao i druga pitanja značajna za zaposlene i poslodavca u institucijama Bosne i Hercegovine, poslodavac je dužan konzultirati se s reprezentativnim sindikatom (u daljnjem tekstu: Sindikat) u skladu s člankom 94. stavak 1. točka a) Zakona o radu u institucijama Bosne i Hercegovine.
- (2) Ukoliko Sindikat ne bude suglasan sa sadržajem predloženih općih podzakonskih akata koji reguliraju radno-pravni status, plaće i naknade zaposlenih, poslodavac i reprezentativni sindikat će obaviti konzultacije u cilju usuglašavanja teksta podzakonskih akata iz stavka (1) ovog članka.
- (3) Ukoliko poslodavac i Sindikat ne usuglase sadržaj općih podzakonskih akata iz stavka (1) ovog članka, u roku od 15 dana od dana otpočinjanja konzultacija, poslodavac će nastaviti s procedurom donošenja općeg podzakonskog akta.
- (4) Poslodavac se obvezuje da svojim općim aktima neće, bez konzultacija sa Sindikatom ukidati ili umanjivati stečena prava zaposlenih iz radnog odnosa, uključujući područje plaća i naknada, kao i odmora i dopusta.

Članak 7.

(Obveze poslodavca za konzultacije sa Sindikatom)

- (1) Poslodavac je obavezan konzultirati Sindikat o pitanjima koja se odnose na radno-pravni status zaposlenih, a posebno u sljedećim slučajevima:
- a) donošenja novih, mijenjanja ili dopunjavanja postojećih općih akata poslodavca kojima se reguliraju prava i obveze iz rada i po osnovi rada,
- b) donošenja odluka o uvođenju mjera zaštite na radu - zaštita zdravlja i sigurnost zaposlenih,
- c) donošenja odluke o uvođenju novih tehnologija, te promjeni u načinu rada,
- d) donošenja odluke o rasporedu radnog vremena i
- f) donošenju programa zbrinjavanja viška zaposlenih.
- (2) Poslodavac je dužan razmotriti prijedloge, inicijative i mišljenja Sindikata koja se odnose na pitanja iz stavka (1) ovog članka i o svom stavu pismeno obavijestiti Sindikat u roku od 15 dana.

POGLAVLJE II. RADNI ODNOSI

Članak 8.

(Prijam, raspoređivanje i prestanak rada zaposlenog)

Prijam, raspoređivanje i prestanak rada zaposlenog u institucijama Bosne i Hercegovine vrši se u skladu sa zakonima koji reguliraju radnopravni status zaposlenih u institucijama Bosne i Hercegovine.

Članak 9.

(Sigurni i dostojanstveni uvjeti rada)

- (1) Poslodavac je dužan, u skladu s propisima, osigurati zaposlenom sigurne i dostojanstvene uvjete rada, koji ne ugrožavaju život i zdravlje zaposlenog.
- (2) U skladu s propisima, zabranjen je svaki vid diskriminacije zaposlenog.
- (3) Zaposleni ne smije biti stavljen u nepovoljniji položaj u odnosu na drugog zaposlenog zbog članstva u Sindikatu, a poslodavcu posebno nije dopušteno:
- a) aktom o zasnivanju radnog odnosa uvjetovati članstvo ili nečlanstvo u Sindikatu;
- b) donijeti akt o prestanku radnog odnosa ili na drugi način staviti zaposlenog u nepovoljniji položaj u odnosu na druge zaposlene zbog njegovog članstva u Sindikatu ili sudjelovanja u sindikalnim aktivnostima tijekom i izvan radnoga vremena.
- (4) Članstvo zaposlenog u Sindikatu i sudjelovanje u aktivnostima Sindikata ne smije biti okolnost na kojoj poslodavac zasniva odluku o uspostavljanju radnog odnosa, raspoređivanju, promjeni poslova i zadataka, promjeni mjesta rada, stručnom obrazovanju, napredovanju, plaćanju, socijalnom davanju i prestanku radnog odnosa.

Članak 10.

(Dužnost poštivanja propisa u vezi s radnim odnosom)

- (1) Tijekom trajanja radnog odnosa, poslodavac i zaposleni dužni su se pridržavati odredbi zakona, Ugovora, međunarodnih ugovora i drugih propisa koji reguliraju područje rada i radnih odnosa.
- (2) Prije stupanja zaposlenog na rad, poslodavac je dužan omogućiti zaposlenom da se upozna s propisima u vezi s radnim odnosima, organizacijom rada i zaštitom zdravlja i sigurnosti na radu.
- (3) Propisi o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu, Ugovor i Pravilnik o radu moraju se zaposlenom učiniti dostupnim.

Članak 11.

(Probni rad)

- (1) Prilikom zasnivanja radnog odnosa, poslodavac i zaposleni mogu ugovoriti probni rad radi provjere radnih i stručnih sposobnosti.
- (2) U cilju stručnog osposobljavanja poslodavac može primiti u radni odnos pripravnika radi obavljanja pripravnčkog staža, u skladu sa zakonom.
- (3) Ocjenjivanje rada i ocjenjivanje probnog rada zaposlenog vrši se u skladu s važećim propisima.
- (4) Poslodavac daje ocjenu probnog rada u roku od 30 dana nakon isteka razdoblja probnog rada, ukoliko drugačije nije regulirano posebnim propisima.
- (5) Ukoliko poslodavac ne ocijeni probni rad zaposlenog osam dana nakon isteka razdoblja iz stavka (4) ovog članka, smatra se da je probni rad ocijenjen ocjenom "zadovoljava".
- (6) Zaposlenom koji bude opravdano odsutan za vrijeme probnog rada, osim u slučaju korištenja godišnjeg odmora, plaćenog dopusta, dopusta u dane državnih praznika i druge dane u koje institucija ne radi, probni rad se produžava za onoliko dana koliko je zaposleni bio opravdano odsutan.

Članak 12.

(Osposobljavanje i usavršavanje)

- (1) Poslodavac će u skladu s propisima, suglasno potrebama rada i finansijskim mogućnostima, omogućiti zaposlenom osposobljavanje i usavršavanje za rad.
- (2) U skladu s potrebama rada, poslodavac će voditi računa o ravnomjernom upućivanju zaposlenih na osposobljavanje i usavršavanje za rad.
- (3) Zaposleni je obavezan, u skladu s poslovima radnog mjesta, a u cilju što efikasnijeg obavljanja radnog procesa, obrazovati

se, osposobljavati i usavršavati za rad, na način kako to poslodavac smatra potrebnim za obavljanje njegovih zadataka.

- (4) Poslodavac se obvezuje da snosi troškove osposobljavanja i usavršavanja za rad na koje ga je uputio, u skladu s potrebama rada.

Članak 13.

(Interni i stegovni postupak)

- (1) Zaposleni protiv kojeg je pokrenut ili se vodi stegovni postupak ima pravo pozvati na javnu raspravu (saslušanja u internom postupku i sl.) predstavnika Sindikata čiji je član, u skladu sa zakonom.
- (2) Tijelo pred kojim se vodi postupak dužno je omogućiti predstavniku Sindikata da zastupa zaposlenog člana Sindikata u internom ili stegovnom postupku.

Članak 14.

(Kriteriji za određivanje prekobrojnosti)

- (1) U slučaju prekobrojnosti zaposlenih do koje dolazi zbog reorganizacije poslodavca ili smanjenja obima poslova kod poslodavca, prilikom koje veći broj zaposlenih može biti prekobrojan u skladu sa zakonom, poslodavac će odluku o prekobrojnosti zaposlenih donijeti na temelju sljedećih kriterija:
- stručne spreme,
 - ocjena rada,
 - socijalne prilike,
 - zdravstvenog stanja,
 - dužine radnog staža u institucijama Bosne i Hercegovine i
 - broja zaposlenih iz zajedničkog kućanstva.
- (2) Prilikom utvrđivanja kriterija iz stavka (1) ovog članka, poslodavac će konzultirati Sindikat, na način da je dužan zatražiti mišljenje Sindikata i po tom mišljenju dostaviti pismeni odgovor.

Članak 15.

(Zaštita zaposlenih kojima je prestao radni odnos zbog prekobrojnosti)

- (1) Ako zaposlenom prestane radni odnos zbog prekobrojnosti, ima pravo na otpremninu u skladu sa zakonom.
- (2) Poslodavac ne može u roku od jedne godine od prestanka radnog odnosa zaposlenom iz stavka (1) ovog članka, zaposliti drugu osobu koja ima istu kvalifikaciju, ispunjava posebne uvjete ili stupanj stručne spreme.

Članak 16.

(Zaštita zaposlenog koji ima smanjenu radnu sposobnost)

- (1) Ako nadležna zdravstvena institucija za odlučivanje o pravima iz zdravstvenog i mirovinsko-invalidskog osiguranja ocijeni da kod zaposlenog postoji smanjena radna sposobnost ili neposredna opasnost od nastanka invalidnosti, poslodavac mu je dužan u pismenom obliku ponuditi druge poslove za koje je zaposlenik sposoban.
- (2) Postojanje i obim smanjene radne sposobnosti utvrđuje nadležna zdravstvena institucija za odlučivanje o pravima iz zdravstvenog i mirovinsko-invalidskog osiguranja.
- (3) Dodatno i sveobuhvatno će se razmotriti mogućnosti zaposlenika koji je pretrpio povredu na radu ili obolio od profesionalne bolesti, glede odgovarajućih oblika obrazovanja, obuke i programa usavršavanja, koji bi mu omogućili reintegraciju njegove radne sposobnosti.

POGLAVLJE III. RADNO VRIJEME, GODIŠNJI ODMOR, DOPUSTI I BENEFICIRANI RADNI STAŽ

Članak 17.

(Radno vrijeme zaposlenih)

- (1) Prosječno radno vrijeme zaposlenog traje 40 sati tjedno.

- (2) Tjedno radno vrijeme raspoređeno je na pet radnih dana, osim u slučajevima kada to drugačije zahtijeva organizacija rada poslodavca.

- (3) Ako zaposleni radi u dane svog tjednog odmora, poslodavac mu je dužan osigurati korištenje dana odmora, u dogovoru s neposrednim rukovoditeljem.

- (4) Rad u posebnim uvjetima rada regulira se posebnim propisima.

- (5) Ukoliko se zaposleni organizirano upućuju na rad na terenu (npr. granični prijelaz, nadzor granice i sl.) u stvarno odrađene sate rada ubraja se i vrijeme putovanja od mjesta zborišta do mjesta rada na terenu, kao i vrijeme putovanja provedeno na povratku s mjesta rada na terenu do mjesta zborišta.

Članak 18.

(Prekovremeni rad)

U slučaju više sile (požar, potres, poplava i sl.), iznenadnog povećanja obima posla, kao i u drugim sličnim slučajevima nužne potrebe, zaposlenik je, na zahtjev poslodavca, obvezan raditi duže od punog radnog vremena (prekovremeni rad), u skladu sa zakonom.

Članak 19.

(Rad u smjenama)

- (1) Rad u smjenama smatra se:
- svakodnevni redoviti rad zaposlenog prema utvrđenom radnom vremenu poslodavca koji se obavlja naizmjenično tijekom tjedna ili mjeseca u prijedpodnevnom (1. smjena), poslijepodnevnom (2. smjena) ili noćnom (3. smjena) dijelu dana;
 - rad u turnusu prema utvrđenom radnom vremenu poslodavca koje zaposleni obavlja naizmjenično tijekom sedmice ili mjeseca u smjenama od po 12 sati dnevno (npr. u ciklusima 12-24-12-48).
- (2) Zaposleni koji radi u turnusu iz stavka (1) točka b) ovog članka u kojem radno vrijeme traje najmanje 12 sati, ima pravo na odmor tijekom radnog dana u trajanju od najmanje 45 minuta.

Članak 20.

(Pravo na godišnji odmor)

- (1) Zaposleni ima pravo na godišnji odmor za svaku kalendarsku godinu.
- (2) Zaposlenom se ne može uskratiti pravo na godišnji odmor.
- (3) Trajanje godišnjeg odmora i njegovo korištenje zaposlenom se utvrđuje brojem dana, u skladu sa zakonom i drugim relevantnim podzakonskim propisima.
- (4) Zaposleni koji nije ispunio uvjet za stjecanje prava na godišnji odmor na način propisan zakonom, ima pravo na razmjernan dio godišnjeg odmora, u skladu sa zakonom i drugim relevantnim podzakonskim propisima.
- (5) Praznici i neradni dani određeni zakonom, razdoblje privremene nesposobnosti za rad koje je utvrdio ovlašten liječnik, te dani plaćenog dopusta, ne uračunavaju se u trajanje godišnjeg odmora.

Članak 21.

(Plaćeni dopust)

- (1) Zaposleni ima pravo na dopust s rada uz naknadu plaće (plaćeni dopust) u skladu s važećim propisima.
- (2) Izuzetno, u okviru zakonom utvrđenog broja dana plaćenog dopusta zaposleni ima pravo:
- do dva dana plaćenog dopusta u svrhu polaganja stručnog ili pravosudnog ispita, obrane magistarskog (master) ili doktorskog rada ili polaganja druge vrste ispita koji je obuhvaćen organiziranim oblicima obuke;
 - do dva dana u slučaju dobrovoljnog darivanja krvi i
 - do dva dana u drugim slučajevima, ukoliko poslodavac ocijeni da su opravdani.

- (3) Ako zaposleni ne iskoristi pravo na dopust odobren u skladu sa st. (1) i (2) ovog članka, nema pravo da u zamjenu iskoristi neke druge dane kao ni tražiti novčanu naknadu za one dane koje nije iskoristio.

Članak 22.

(Neplaćeni dopust)

Zaposlenom se može odobriti korištenje neplaćenog dopusta u skladu s propisima.

Članak 23.

(Stož osiguranja s uvećanim trajanjem)

- (1) U staž osiguranja s uvećanim trajanjem računa se vrijeme u kojem je zaposleni radio na osobito teškom, opasnom i po zdravlje štetnom radnom mjestu odnosno poslu, kao i na radnom mjestu odnosno poslu na kojem zaposleni poslije navršenja određenih godina života ne može uspješno obavljati svoju profesionalnu djelatnost i za koje je, pored doprinosa za staž osiguranja s efektivnim trajanjem, plaćen doprinos srazmjerno stupnju uvećanja staža.
- (2) Stupanj uvećanja staža osiguranja iz stavka (1) ovog članka zavisi od težine, opasnosti i štetnosti rada, odnosno od prirode posla.
- (3) Zaposlenom se staž osiguranja s uvećanim trajanjem računa samo za razdoblje koje je efektivno proveo na radu, ukoliko drugim propisom nije drugačije određeno.
- (4) Kao vrijeme efektivno provedeno na radu smatra se i vrijeme koje je zaposleni proveo na godišnjem odmoru i plaćenom dopustu, u skladu sa zakonom.
- (5) Radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa s uvećanim trajanjem utvrđuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog institucije Bosne i Hercegovine, a na temelju analize i mišljenja o ispunjenosti uvjeta za utvrđivanje radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa s uvećanim trajanjem.
- (6) Analizu i mišljenje o ispunjenosti uvjeta za utvrđivanje radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa s uvećanim trajanjem, na zahtjev institucije, daje stručna ovlaštena organizacija ili institucija predviđena propisima iz područja zaštite na radu, koja mora ispunjavati uvjete glede kadra i tehničke opremljenosti.
- (7) Odredbe ovog članka ne odnose se na zaposlene u institucijama Bosne i Hercegovine čiji je staž osiguranja s uvećanim trajanjem reguliran posebnim zakonom.

POGLAVLJE IV. PLAĆA, DODACI NA PLAĆU I NAKNADE

Članak 24.

(Osnovica za obračun plaće)

- (1) Osnovicu za obračun plaće utvrđuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine podzakonskim aktom, s tim da ona ne može biti manja od 50% prosječne mjesečne neto plaće u Bosni i Hercegovini iskazane na godišnjoj razini za kalendarsku godinu koja dvije fiskalne godine prethodi godini u kojoj će se osnovica primjenjivati.
- (2) Osnovicu za obračun plaće iz stavka (1) ovog članka, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine utvrđuje do 30. lipnja tekuće godine za sljedeću godinu.
- (3) Visina osnovice iz stavka (1) ovoga članka, utvrđuje se na način da se osnovica koja se primjenjuje u tekućoj kalendarskoj godini za svaku sljedeću kalendarsku godinu korigira za postotak povećanja prosječne mjesečne neto plaće u Bosni i Hercegovini, iskazane na godišnjoj razini.
- (4) Postotak povećanja iz stavka (3) ovog članka, računa se tako što će se uporediti dvije prosječne mjesečne neto plaće u Bosni i Hercegovini ostvarene u godinama koje prethode godini u kojoj se utvrđuje osnovica za obračun plaće.
- (5) U slučaju da se u nekoj godini prosječna mjesečna neto plaća u Bosni i Hercegovini izračunata za kalendarsku

godinu smanji, osnovica za obračun plaće ostaje ista i neće se povećavati sve dok prosječna mjesečna neto plaća u Bosni i Hercegovini izračunata za kalendarsku godinu ne dostigne razinu od prethodnog povećanja plaća, u skladu sa stavkom (3) ovog članka, a nakon toga, osnovica za obračun plaće se povećava u skladu sa stavkom (3) ovog članka.

- (6) Prosječna mjesečna neto plaća je ona plaća koju objavi Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine.

Članak 25.

(Regres za godišnji odmor)

Zaposlenom pripada pravo na regres za godišnji odmor u visini utvrđene osnovice za obračun plaće u tekućoj fiskalnoj godini.

Članak 26.

(Visina dnevnice za službeno putovanje u zemlji)

- (1) Visina dnevnice za službeno putovanje u Bosni i Hercegovini koja se obavljaju po nalogu poslodavca iznosi 40,00 KM.
- (2) Izuzetno, ukoliko fiskalne mogućnosti dozvoljavaju, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine može podzakonskim aktom utvrditi veći iznos dnevnice za službeno putovanje u Bosni i Hercegovini, od iznosa utvrđenog u stavku (1) ovog članka.

Članak 27.

(Naknada za vrijeme privremene spriječenosti za rad)

- (1) Zaposleni ima pravo na naknadu za vrijeme privremene spriječenosti za rad (bolovanje) do 30 dana, u visini osnovne neto plaće isplaćene za prethodni mjesec.
- (2) Za vrijeme privremene spriječenosti za rad (bolovanje) preko 30 dana, zaposleni ima pravo na naknadu u visini 80% osnovne neto plaće isplaćene za prethodni mjesec.
- (3) Izuzetno, od stavka (2) ovog članka, u slučaju da je propisima koji uređuju područje isplate, naknada za vrijeme privremene spriječenosti za rad prema mjestu uplate doprinosa zaposlenog utvrđeno pravo na naknadu u većem postotku od postotka definiranog odredbama stavka (2) ovog članka, zaposleni ima pravo na naknadu u postotku definiranom propisom koji uređuje ovo područje prema mjestu uplate doprinosa zaposlenog.
- (4) Refundacija naknade za vrijeme privremene spriječenosti za rad se vrši u skladu s propisima koji reguliraju ovo područje prema mjestu uplate doprinosa zaposlenog.

Članak 28.

(Nadoknada i naknada za prekovremeni rad)

- (1) U pravilu se za prekovremeni rad zaposlenom omogućavaju slobodni sati, tj. preraspodjela radnog vremena, na način da za svaki efektivni sat prekovremenog rada zaposlenom pripada 1,25 slobodnih sati.
- (2) Izuzetno, ukoliko priroda posla na radnom mjestu zaposlenog češće zahtijeva obimniji prekovremeni rad, te se u razumnom roku ne mogu stvoriti uvjeti za korištenje slobodnih sati na temelju prekovremenog rada, zaposlenom će se isplatiti novčana naknada za prekovremeni rad.
- (3) U slučaju prekovremenog rada, rada u neradne dane, noćnog ili rada u dane državnih praznika, zaposleni ima pravo na naknadu osnovne plaće, srazmjerno vremenu trajanja tog rada, uvećanom za postotak kako slijedi:
 - a) prekovremeni rad - 25%;
 - b) rad u neradne dane - 25%;
 - c) noćni rad - 30% i
 - d) rad u dane državnih praznika - 35%.
- (4) Obračun i isplata naknade u slučaju iz stavka (3) ovog članka vrši se na temelju rješenja rukovoditelja institucije, a po procedurama mjesečnog obračuna i isplate plaća zaposlenog.

- (5) Pod razumnim rokom, u smislu odredbi stavka (2) ovog članka, podrazumijeva se rok od tri mjeseca od trenutka ostvarivanja prekovremenih sati.

Članak 29.

(Naknada za ishranu tijekom rada)

Zaposlenom pripada pravo na novčanu naknadu za ishranu tijekom rada u iznosu od najmanje 2 % osnovice za obračun plaća utvrđene u skladu s člankom 7. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine.

Članak 30.

(Ostale naknade i dodatci na plaću)

Pravo na dodatak na plaću i ostale naknade regulirane Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine, kao i podzakonskim aktima donesenim na temelju navedenog zakona se ostvaruju u skladu s odredbama navedenih propisa.

Članak 31.

(Naknada u slučaju smrti zaposlenog i člana uže obitelji i obiteljskog kućanstva)

- (1) U slučaju smrti zaposlenog, članovima njegovog uže kućanstva, poslodavac je dužan isplatiti jednokratnu novčanu pomoć, u visini šest prosječnih mjesečnih neto plaća u Bosni i Hercegovini.
- (2) U slučaju smrti člana uže obitelji zaposlenog, poslodavac je dužan isplatiti zaposlenom jednokratnu pomoć u visini tri prosječne mjesečne neto plaće u Bosni i Hercegovini.

Članak 32.

(Naknada za slučaj teške povrede na radu zaposlenog, teške bolesti i invalidnosti zaposlenog ili člana njegove uže obitelji)

U slučaju teške povrede na radu zaposlenog, teške bolesti i invalidnosti zaposlenog ili člana njegove uže obitelji, zaposlenom će se isplatiti jednokratna novčana pomoć, u visini tri prosječne mjesečne neto plaće u Bosni i Hercegovini.

Članak 33.

(Otpremnina za odlazak u mirovinu)

- (1) Zaposleni ima pravo na otpremninu prilikom odlaska u mirovinu u visini svojih šest ostvarenih neto plaća, isplaćenih u prethodnih šest mjeseci ili šest prosječnih mjesečnih neto plaća iz prethodne godine u Bosni i Hercegovini, ako je to povoljnije za zaposlenog.
- (2) Neto plaća iz stavka (1) ovog članka ne obuhvaća novčanu nagradu i naknadu za obavljanje poslova drugog radnog mjesta.

POGLAVLJE V. ZAŠTITA I OSTVARIVANJE PRAVA I DUŽNOSTI

Članak 34.

(Zaštita od uznemiravanja, spolnog uznemiravanja, mobinga i diskriminacije)

Poslodavac se obvezuje štititi zaposlenog od uznemiravanja, spolnog uznemiravanja, mobinga i drugih vidova diskriminacije, u skladu sa zakonom.

Članak 35.

(Prava žene i majke iz radnog odnosa)

Poslodavac osigurava zaštitu žene i majčinstva u skladu sa zakonom i podzakonskim propisima.

Članak 36.

(Zaštita zdravlja)

- (1) Poslodavac je dužan osigurati potrebne uvjete za zaštitu zdravlja i sigurnost zaposlenog.
- (2) Poslodavac će poduzeti sve mjere potrebne za zaštitu života te sigurnosti zdravlja zaposlenog, uključujući i njegovo osposobljavanje za siguran rad, sprječavanje opasnosti na radu, te pružanje informacija o poduzetim mjerama zaštite na radu.

Članak 37.

(Pravilnik o zaštiti na radu)

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine će Pravilnikom o zaštiti na radu urediti organizaciju i način provođenja zaštite i sigurnosti na radu, utvrditi opće mjere zaštite i potrebne uvjete koji će se provoditi na svakom radnom mjestu, propisati postupak utvrđivanja radnih mjesta s posebnim uvjetima rada i odrediti postupak i rokove provođenja zaštitnih mjera za zaštitu zaposlenih.

Članak 38.

(Obvezni liječnički pregled)

Poslodavac je dužan za zaposlene koji u skladu sa svojim ovlastima, rukuju službenim naoružanjem, organizirati liječnički pregled najmanje jednom u tri godine.

Članak 39.

(Prava zaposlenog koji pretrpi povredu ili bolest na radu)

Zaposleni koji pretrpi povredu na radu ili koji je obolio od profesionalne bolesti, ili bolesti nastale kao posljedica štetnih radnih okolnosti u kojima je radio, poslodavac će dati prednost za stručno obrazovanje i osposobljavanje radi prekvalifikacije i rasporeda na poslove koji odgovaraju njegovoj preostaloj radnoj sposobnosti, u skladu s raspoloživim radnim mjestima.

POGLAVLJE VI. RJEŠAVANJE KOLEKTIVNIH RADNIH SPOROVA

Članak 40.

(Način rješavanja sporova)

- (1) Ugovorne strane su dužne u primjeni i reguliranju prava i obveza iz radnog odnosa, te u međusobnim odnosima ponašati se u dobroj vjeri, poštujući integritet i prava drugih, te eventualne sporove po osnovi ovog ugovora rješavati dogovorom ili medijacijom.
- (2) Ukoliko ugovorne strane ne postignu zadovoljavajuće rješenje na način uređen u stavku (1) ovog članka, najkasnije u roku od 60 dana, svaka od ugovornih strana ima pravo pokrenuti postupak pred Sudom Bosne i Hercegovine.

Članak 41.

(Štrajk)

- (1) U svrhu zaštite i ostvarivanja ekonomskih i socijalnih interesa svojih članova, Sindikat ima pravo pozvati svoje članove i sve zaposlene na štrajk, pri čemu zaposleni slobodno odlučuju o svom sudjelovanju u štrajku.
- (2) Štrajk se organizira i provodi u skladu sa Zakonom o štrajku zaposlenih u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 41/16), pravilnicima o štrajku sindikata i ostalim aktima koji pobliže opisuju proceduru organiziranja i vođenja štrajka.

POGLAVLJE VII. UVJETI ZA RAD SINDIKATA

Članak 42.

(Uvjeti za rad Sindikata)

- (1) Potpisnici ovog ugovora se obvezuju da će djelovati u skladu s Ustavom, zakonima i konvencijama Međunarodne organizacije rada i ovim ugovorom.
- (2) Poslodavac se obvezuje da neće svojim djelovanjem i aktivnostima ni na koji način onemogućiti sindikalni rad, sindikalno organiziranje i pravo zaposlenih da se učlane u Sindikat.
- (3) Povredom prava na sindikalno organiziranje smatrat će se i svaki pritisak od strane poslodavca na zaposlenog koji je član Sindikata, da istupi iz Sindikata.

Članak 43.

(Omogućavanje sindikalnog rada)

- (1) Poslodavac će omogućiti plaćeni dopust s rada nositelju sindikalne dužnosti i drugom sindikalnom predstavniku zbog obavljanja sindikalnih aktivnosti.

- (2) Nositeljima sindikalne dužnosti u smislu stavka (1) ovog članka, smatraju se:
- predsjednik Skupštine sindikata;
 - predsjednik i zamjenik predsjednika Sindikata;
 - predsjednik i članovi Upravnog odbora sindikata;
 - predsjednik i članovi Nadzornog odbora sindikata i tajnik Sindikata.
- (3) Drugi sindikalni predstavnici su sindikalni povjerenici i stručne osobe imenovane od strane ovlaštenih osoba sindikata u skladu sa statutom sindikata.
- (4) Dopust predstavnika sindikata iz stavka (1) ovog članka odobrit će se na temelju službenog zahtjeva ovlaštene osobe Sindikata ili drugog odgovarajućeg akta.
- (5) Nositelj sindikalne dužnosti, zbog obavljanja sindikalne aktivnosti, ne može biti pozvan na odgovornost niti doveden u nepovoljniji položaj u odnosu na druge zaposlene.
- (6) Dužnost Sindikata je obavijestiti poslodavca o izboru ili imenovanju zaposlenog na sindikalnu dužnost, na dužnost sindikalnog povjerenika ili drugu dužnost u tijelima Sindikata.

Članak 44.
(Zaštita prava)

Nositelju sindikalne dužnosti i sindikalnom povjereniku za vrijeme obavljanja te dužnosti, kao i nakon prestanka iste nije moguće:

- prekinuti radni odnos iz razloga obavljanja sindikalnih dužnosti ili
- na drugi način staviti ga u nepovoljniji položaj u odnosu na njegove dotadašnje uvjete rada i u odnosu na ostale zaposlene, iz razloga obavljanja sindikalnih dužnosti.

Članak 45.

(Prava na dopust po osnovi sindikalnih aktivnosti)

Na zahtjev ovlaštenih predstavnika Sindikata, poslodavac će osobama iz članka 42. ovog ugovora omogućiti obavljanje sindikalnih aktivnosti, i to u trajanju:

- do 40 (četrdeset) radnih sati tijekom jednog mjeseca - za predsjednika Sindikata i predsjednika Upravnog odbora;
- do 30 (trideset) radnih sati tijekom jednog mjeseca - za predsjednika Skupštine, zamjenika predsjednika Sindikata, članove Upravnog odbora, predsjednika i članove Nadzornog odbora, tajnika i stručnu osobu;
- do 20 (dvadeset) radnih sati tijekom jednog mjeseca - za sindikalnog povjerenika;
- do 20 (dvadeset) radnih sati tijekom jednog mjeseca - za člana Sindikata koji se sukladno ukazanoj potrebi Sindikata, uz pismeno obrazlaženje predsjednika Sindikata angažira na izvršavanju sindikalnih aktivnosti.

Članak 46.

(Obveze poslodavca)

- Na temelju obrazloženog pismenog zahtjeva, poslodavac će primiti ovlaštenog predstavnika Sindikata najkasnije u roku od sedam dana od dana podnošenja zahtjeva za prijam.
- Poslodavac će ovlaštenom predstavniku Sindikata omogućiti pristup radnim mjestima zaposlenih radi sagledavanja uvjeta rada i omogućiti mu uvid u podatke i dokumente koji se odnose na zaštitu na radu zaposlenih u skladu s propisima, vodeći računa da se ne remeti odvijanje redovitog procesa rada.

Članak 47.

(Nesmetan rad i uvjeti za rad Sindikata)

- Poslodavac će za nesmetan rad Sindikata osigurati adekvatne uvjete, koji uključuju:

- prostoriju za rad svakog od reprezentativnih sindikata koji okuplja najmanje 500 članova;
 - odgovarajući prostor za održavanje većih sindikalnih sastanaka i opremu za rad (fax, telefon, internet, kopir aparat, papir i drugo);
 - nesmetanu distribuciju novina, letaka, brošura, peticija i drugog informativnog materijala Sindikata, kao i oglašavanje sindikalnih aktivnosti na oglasnim pločama i drugim mjestima;
 - obračun sindikalne članarine i drugih obustava preko platne liste zaposlenog člana Sindikata prilikom obračuna plaća i doznačavanje članarine na račun Sindikata, a na temelju pisane izjave člana Sindikata, odnosno, po sklopljenom ugovoru Sindikata s drugim pravnim i fizičkim osobama.
- (2) Poslodavac može, u skladu s raspoloživim mogućnostima, omogućiti uporabu službenih vozila sukladno opravdanoj potrebi.
- (3) Članovi Sindikata u sindikalnim organizacijama imaju pravo održati sindikalni sastanak jednom u mjesecu, ili po ukazanoj potrebi, tijekom radnog dana i u radno vrijeme, vodeći računa da se sastanci organiziraju u vrijeme i na način koji ne remeti redovit proces rada.

Članak 48.

(Konzultacije poslodavca i Sindikata)

- Prije donošenja općih akata kojima se uređuje radno-pravni status zaposlenih, poslodavac je dužan pribaviti i razmotriti mišljenje Sindikata i predložiti mu informacije od značaja za donošenje općeg akta i njegovog utjecaja na položaj zaposlenih.
- Općim aktima iz stavka (1) ovoga članka smatraju se posebno akti o sljedećim pitanjima:
 - donošenje novih, te izmjeni i dopuni akata poslodavca kojima se reguliraju prava iz rada i po osnovi rada zaposlenih,
 - reorganizaciji rada,
 - mjerama u vezi sa zaštitom zdravlja i sigurnosti na radu zaposlenih,
 - donošenje odluke o rasporedu radnog vremena,
 - donošenje programa zbrinjavanja viška zaposlenih.
- Sindikalni rukovoditelj će se o dostavljenom prijedlogu odluka iz stavka (1) ovog članka očitovati u roku od osam dana.
- Poslodavac je dužan, prije donošenja općih akata iz stavka (1) ovoga članka, razmotriti dostavljene primjedbe Sindikata, i u roku od 10 dana od dana primitka takvog akta obavijestiti Sindikat o stavovima po pitanju primjedbi Sindikata.

Članak 49.

(Prava i obveze sindikalnog povjerenika u provođenju mjera zaštite na radu)

U provođenju mjera zaštite na radu sindikalni rukovoditelj ima pravo i obvezu posebno:

- sudjelovati u planiranju mjera za unaprijeđenje uvjeta rada,
- biti informiran o svim promjenama od utjecaja na sigurnost i zdravlje zaposlenih,
- primati primjedbe zaposlenih na primjenu propisa i provođenje mjera zaštite na radu,
- biti prisutan na inspekcijskim pregledima i informirati inspektora o svim zapažanjima zaposlenih u odnosu na zaštitu na radu,
- pozvati inspektora zaštite na radu kada ocijeni da su ugroženi život i zdravlje zaposlenih, a poslodavac to propušta ili odbija učiniti,

- f) stalno proširivati i unaprijedivati svoje znanje, pratiti i prikupljati informacije odgovarajuće za rad na siguran način,
- g) staviti prigovor na inspektijski nalaz i mišljenje i
- h) svojom aktivnošću poticati zaposlene za rad na siguran način.

POGLAVLJE VIII. DINAMIKA KOLEKTIVNOG PREGOVARANJA, TUMAČENJE I PRAĆENJE PRIMJENE UGOVORA

Članak 50.

(Tumačenje i primjena Ugovora)

- (1) Ugovorne strane će se u dobroj vjeri pridržavati odredaba ovog ugovora.
- (2) Za tumačenje odredbi i praćenje primjene Ugovora, ugovorne strane će imenovati zajedničko Povjerenstvo, u roku od 30 dana od dana potpisivanja Ugovora.
- (3) Cilj osnivanja Povjerenstva jeste pravilna i dosljedna primjena ovog ugovora, kao i unaprijeđenje socijalnog dijaloga.
- (4) Povjerenstvo se sastoji od šest članova, od kojih svaka ugovorna strana imenuje po tri člana.
- (5) Povjerenstvo donosi Poslovnik o radu u kojem će se urediti i način izbora predsjednika Povjerenstva.
- (6) Sve odluke Povjerenstvo donosi većinom glasova, a u slučaju podijeljenog broja glasova odlučuje glas predsjednika Povjerenstva.
- (7) Ugovorene strane dužne su pridržavati se datog tumačenja od strane Povjerenstva.
- (8) Povjerenstvo će jednom u šest mjeseci informirati Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i reprezentativne sindikate o stanju na području primjene ovog ugovora, s obzirom na poštivanje njegovih odredbi, a u cilju identifikacije eventualnih zapreka za ostvarivanje prava i dužnosti zaposlenih.
- (9) Ugovorne strane će razmotrit sve slučajeve kršenja ovog ugovora, radi prevencije mogućih sudskih sporova i odrediti mjere za njihovo provođenje.

Članak 51.

(Sklapanje i trajanje Kolektivnog ugovora)

- (1) Smatra se da je ovaj ugovor sklopljen kada ga potpišu ovlašteni predstavnici ugovornih strana.
- (2) Ovaj ugovor sklapa se na razdoblje od tri godine i nastavlja se primjenjivati i nakon isteka tog razdoblja sve do sklapanja novog Kolektivnog ugovora.
- (3) Strane se obvezuju da će najkasnije šest mjeseci prije isteka ovog ugovora započeti pregovore o sklapanju novog Kolektivnog ugovora.
- (4) Zaposleni mogu pred Sudom Bosne i Hercegovine tražiti zaštitu prava koja su im zajamčena ovim kolektivnim ugovorom.

Članak 52.

(Pristupanje Ugovoru)

Ovaj ugovor je obavezan za strane koje su ga potpisale, kao i za strane koje mu naknadno pristupe.

Članak 53.

(Način izmjene Ugovora)

- (1) Svaka ugovorna strana može pokrenuti postupak izmjena i dopuna ovog ugovora.
- (2) Strana kojoj je podnesen pismeni prijedlog za izmjenu i dopunu ovog ugovora obavezna je pristupiti pregovorima o predloženoj izmjeni i dopuni, u roku od 15 dana od dana primitka prijedloga.

Članak 54.

(Posebni kolektivni ugovori)

Na temelju ovog ugovora mogu se sklopiti posebni ugovori sa sindikatima kao potpisnicima ovog ugovora.

POGLAVLJE IX. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 55.

(Pravo na tužbu)

- (1) Sporove u vezi primjene ovog ugovora, koji nisu riješeni dogovorom ili medijacijom, riješit će se u postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine.
- (2) Spor pred Sudom Bosne i Hercegovine može se pokrenuti u roku od 30 dana, od dana nepostizanja dogovora iz stavka (1) ovog članka.

Članak 56.

(Usklađivanje podzakonskih akata)

- (1) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog ugovora, uskladiti podzakonske akte iz nadležnosti Vijeća ministara s odredbama ovog ugovora.
- (2) Vijeće ministra Bosne i Hercegovine će, putem Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca pokrenuti postupak usklađivanja Zakona o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine glede ujednačavanja minimalnog broja dana godišnjeg odmora za policijske službenike, s konvencijama Međunarodne organizacije rada i drugim propisima koji reguliraju minimalno trajanje godišnjeg odmora za zaposlene.
- (3) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine će u roku iz stavka (1) ovog članka, zadužiti nadležne institucije da preispitaju podzakonske akte koji reguliraju:
 - a) naknadu za odvojen život i troškove smještaja, u odnosu opseg prava i osoba koje ostvaruju to pravo;
 - b) jubilarnu nagradu, u odnosu na njenu visinu i rokove i
 - c) uvjete i način korištenja godišnjeg odmora zaposlenih.

Članak 57.

(Stupanje na snagu i objavljivanje)

Ovaj ugovor stupa na snagu danom potpisivanja od strane ugovornih strana i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Samostalni sindikat
državnih službenika i
zaposlenika u institucijama
Bosne i Hercegovine
Predsjednik Sindikata
Radenko Mirković, v. r.
Sindikat Uprave za
indirektno/neizravno
oporezivanje
Predsjednica Sindikata
Ana Mrnjavac, v. r.
Savez sindikata policijskih
tijela u Bosni i Hercegovini
Predsjednik Sindikata
Dragan Kravavac, v. r.

Vijeće ministara
Bosne i Hercegovine
Borjana Krišto, v. r.

На основу члана 90. ст. 1., 2. и 3. Закона о раду у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 26/04, 7/05, 48/05, 60/10, 32/13, 93/17, 59/22 и 88/23), Савет министара Босне и Херцеговине, с једне стране, и репрезентативни синдикати: Самостални синдикат државних службеника и запосленика у институцијама Босне и Херцеговине, Синдикат Управе за индиректно/неизравно опореживање и Савез синдиката полицијских органа у Босни и Херцеговини, с друге стране, закључили су, у Сарајеву, дана 26. фебруара 2025. године

КОЛЕКТИВНИ УГОВОР ЗА ЗАПОСЛЕНЕ У ИНСТИТУЦИЈАМА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ПОГЛАВЉЕ I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет Уговора)

Колективним уговором за запослене у институцијама Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уговор) уређују се међусобна права и обавезе уговорних страна, права и обавезе из рада или у вези с радом или радним односом на које се примјењују прописи о радним односима, платама и накнадама државних службеника, полицијских службеника и запосленика у институцијама Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: запослени).

Члан 2.

(Употреба израза у мушком или женском роду)

Ријечи које су ради прегледности у пропису наведене у једном роду без дискриминације се односе и на мушки и на женски род.

Члан 3.

(Опсег примјене)

- (1) Одредбе Уговора примјењују се на све запослене у институцијама Босне и Херцеговине.
- (2) Институција Босне и Херцеговине подразумијева буџетског корисника који се финансира из Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине, у складу с чланом 2. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине.

Члан 4.

(Дефиниције)

- (1) Послодавац је институција Босне и Херцеговине која запошљава одређено физичко лице на основу одговарајућег акта о запослењу (рјешење, уговор о раду, уговор о служби и сл.).
- (2) Запослени је физичко лице које је запослено код послодавца на основу одговарајућег акта о запослењу (рјешење, уговор о раду, уговор о служби и сл.).

Члан 5.

(Примјена Уговора и принципа in faforem laboratoris)

- (1) Одредбе Уговора примјењују се на сва питања из радних односа која нису уређена посебним прописима.
- (2) Општим актом послодавца не могу се утврдити мања права запослених од оних права која су утврђена законом и овим уговором.
- (3) Уговорне стране могу уговорити услове рада који су повољнији за запосленог од услова уређених овим уговором.

Члан 6.

(Учешће Синдиката у доношењу општих подзаконских аката)

- (1) Приликом доношења општих подзаконских аката којима регулише организацију рада, радно-правни статус, плате и накнаде запосленим, као и друга питања значајна за запослене и послодавца у институцијама Босне и Херцеговине, послодавац је дужан да се консултује с репрезентативним синдикатом (у даљњем тексту: Синдикат) у складу с чланом 94. став 1. тачка а) Закона о раду у институцијама Босне и Херцеговине.
- (2) Уколико Синдикат не буде сагласан са садржајем предложених општих подзаконских аката који регулишу радно-правни статус, плате и накнаде запослених, послодавац и репрезентативни синдикат ће обавити консултације у циљу усаглашавања текста подзаконских аката из става (1) овог члана.

- (3) Уколико послодавац и Синдикат не усагласе садржај општих подзаконских аката из става (1) овог члана, у року од 15 дана од дана отпочињања консултација, послодавац ће наставити с процедуром доношења општег подзаконског акта.
- (4) Послодавац се обавезује да својим општим актима неће, без консултација са Синдикатом укидати или умањивати стечена права запослених из радног односа, укључујући област плата и накнада, као и одмора и одсустава.

Члан 7.

(Обавезе послодавца за консултације са Синдикатом)

- (1) Послодавац је обавезан да консултује Синдикат о питањима која се односе на радно-правни статус запослених, а посебно у сљедећим случајевима:
 - a) доношења нових, мијењања или допуњавања постојећих општих аката послодавца којима се регулишу права и обавезе из рада и по основу рада,
 - b) доношења одлука о увођењу мјера заштите на раду - заштита здравља и безбједност запослених,
 - c) доношења одлуке о увођењу нових технологија, те промјени у начину рада,
 - d) доношења одлуке о распореду радног времена и
 - f) доношењу програма збрињавања вишка запослених.
- (2) Послодавац је дужан размотрити приједлоге, иницијативе и мишљења Синдиката која се односе на питања из става (1) овог члана и о свом ставу писмено обавијестити Синдикат у року од 15 дана.

ПОГЛАВЉЕ II - РАДНИ ОДНОСИ

Члан 8.

(Пријем, распоређивање и престанак рада запосленог)

Пријем, распоређивање и престанак рада запосленог у институцијама Босне и Херцеговине врши се у складу са законима који регулишу радноправни статус запослених у институцијама Босне и Херцеговине.

Члан 9.

(Безбједни и достојанствени услови рада)

- (1) Послодавац је дужан, у складу с прописима, обезбиједити запосленом безбједне и достојанствене услове рада, који не угрожавају живот и здравље запосленог.
- (2) У складу с прописима, забрањен је сваки вид дискриминације запосленог.
- (3) Запослени не смије бити стављен у неповољнији положај у односу на другог запосленог због чланства у Синдикату, а послодавцу посебно није допуштено:
 - a) актом о заснивању радног односа условљавати чланство или нечланство у Синдикату;
 - b) донијети акт о престанку радног односа или на други начин ставити запосленог у неповољнији положај у односу на друге запослене због његовог чланства у Синдикату или учешћа у синдикалним активностима у току и ван радног времена.
- (4) Чланство запосленог у Синдикату и учешће у активностима Синдиката не смије бити околност на којој послодавац заснива одлуку о успостављању радног односа, распоређивању, промјени послова и задатака, промјени мјеста рада, стручном образовању, напредовању, плаћању, социјалном давању и престанку радног односа.

Члан 10.

(Дужност поштивања прописа у вези с радним односом)

- (1) Током трајања радног односа, послодавац и запослени дужни су да се придржавају одредби закона, Уговора,

међународних уговора и других прописа који регулишу област рада и радних односа.

- (2) Прије ступања запосленог на рад, послодавац је дужан омогућити запосленом да се упозна с прописима у вези с радним односима, организацијом рада и заштитом здравља и безбједности на раду.
- (3) Прописи о безбједности и заштити здравља на раду, Уговор и Правилник о раду морају се запосленом учинити доступним.

Члан 11.

(Пробни рад)

- (1) Приликом заснивања радног односа, послодавац и запослени могу уговорити пробни рад, ради провјере радних и стручних способности.
- (2) У циљу стручног оспособљавања послодавац може примити у радни однос приправника ради обављања приправничког стажа, у складу са законом.
- (3) Оцјењивање рада и оцјењивање пробног рада запосленог врши се у складу с важећим прописима.
- (4) Послодавац даје оцјену пробног рада у року од 30 дана након истека периода пробног рада, уколико другачије није регулисано посебним прописима.
- (5) Уколико послодавац не оцијени пробни рад запосленог осам дана након истека периода из става (4) овог члана, сматра се да је пробни рад оцијењен оцјеном "задовољава".
- (6) Запосленом који буде оправдано одсутан за вријеме пробног рада, осим у случају кориштења годишњег одмора, плаћеног одсуства, одсуства у дане државних празника и друге дане у које институција не ради, пробни рад се продужава за онолико дана колико је запослени био оправдано одсутан.

Члан 12.

(Оспособљавање и усавршавање)

- (1) Послодавац ће у складу с прописима, сагласно потребама рада и финансијским могућностима, омогућити запосленом оспособљавање и усавршавање за рад.
- (2) У складу с потребама рада, послодавац ће водити рачуна о равномјерном упућивању запослених на оспособљавање и усавршавање за рад.
- (3) Запослени је обавезан, у складу с пословима радног мјеста, а у циљу што ефикаснијег обављања радног процеса, образовати се, оспособљавати и усавршавати за рад, на начин како то послодавац сматра неопходним за обављање његових задатака.
- (4) Послодавац се обавезује да сноси трошкове оспособљавања и усавршавања за рад на које га је упутио, у складу с потребама рада.

Члан 13.

(Интерни и дисциплински поступак)

- (1) Запослени против којег је покренут или се води дисциплински поступак има право позвати на јавну расправу (саслушања у интерном поступку и сл.) представника Синдиката чији је члан, у складу са законом.
- (2) Орган пред којим се води поступак дужан је омогућити представнику Синдиката да заступа запосленог члана Синдиката у интерном или дисциплинском поступку.

Члан 14.

(Критеријуми за одређивање прекобројности)

- (1) У случају прекобројности запослених до које долази због реорганизације послодавца или смањења обима послова код послодавца, приликом које већи број запослених може бити прекобројан у складу са законом,

послодавац ће одлуку о прекобројности запослених донијети на основу следећих критеријума:

- а) стручне спреме,
 - б) оцјена рада,
 - ц) социјалне прилике,
 - д) здравственог стања,
 - е) дужине радног стажа у институцијама Босне и Херцеговине и
 - ф) броја запослених из заједничког домаћинства.
- (2) Приликом утврђивања критеријума из става (1) овог члана, послодавац ће консултовати Синдикат, на начин да је дужан затражити мишљење Синдиката и по том мишљењу доставити писмени одговор.

Члан 15.

(Заштита запослених којима је престао радни однос због прекобројности)

- (1) Ако запосленом престане радни однос због прекобројности, има право на отпремнину у складу са законом.
- (2) Послодавац не може у року од једне године од престанка радног односа запосленом из става (1) овог члана, запослити друго лице које има исту квалификацију, испуњава посебне услове или степен стручне спреме.

Члан 16.

(Заштита запосленог који има смањену радну способност)

- (1) Ако надлежна здравствена институција за одлучивање о правима из здравственог и пензионо-инвалидског осигурања оцијени да код запосленог постоји смањена радна способност или непосредна опасност од настанка инвалидности, послодавац му је дужан у писменој форми понудити друге послове за које је запосленик способан.
- (2) Постојање и обим смањене радне способности утврђује надлежна здравствена институција за одлучивање о правима из здравственог и пензионо-инвалидског осигурања.
- (3) Додатно и свеобухватно ће се размотрити могућности запосленика који је претрпио повреду на раду или оболио од професионалне болести, у погледу одговорјајћих облика образовања, обуке и програма усавршавања, који би му омогућили реинтеграцију његове радне способности.

ПОГЛАВЉЕ III - РАДНО ВРИЈЕМЕ, ГОДИШЊИ ОДМОР, ОДСУСТВА И БЕНЕФИЦИРАНИ РАДНИ СТАЖ

Члан 17.

(Радно вријеме запослених)

- (1) Просјечно радно вријеме запосленог траје 40 сати седмично.
- (2) Седмично радно вријеме распоређено је на пет радних дана, осим у случајевима када то другачије захтијева организација рада послодавца.
- (3) Ако запослени ради у дане свог седмичног одмора, послодавац је дужан да му обезбиди кориштење дана одмора, у договору с непосредним руководиоцем.
- (4) Рад у посебним условима рада регулише се посебним прописима.
- (5) Уколико се запослени организовано упућују на рад на терену (нпр. гранични прелаз, надзор границе и сл.) у стварно одрађене сате рада убраја се и вријеме путовања од мјеста зборишта до мјеста рада на терену, као и вријеме путовања проведено на повратку с мјеста рада на терену до мјеста зборишта.

Члан 18.

(Прековремени рад)

У случају више силе (пожар, потрес, поплава и сл.), изненадног повећања обима посла, као и у другим сличним случајевима неопходне потребе, запосленик је, на захтјев послодавца, обавезан радити дуже од пуног радног времена (прековремени рад), у складу са законом.

Члан 19.

(Рад у смјенама)

- (1) Рад у смјенама сматра се:
 - а) свакодневни редовни рад запосленог према утврђеном радном времену послодавца који се обавља наизмјенично током седмице или мјесеца у пријеподневном (1. смјена), послјеподневном (2. смјена) или ноћном (3. смјена) дијелу дана;
 - б) рад у турнусу према утврђеном радном времену послодавца које запослени обавља наизмјенично током седмице или мјесеца у смјенама од по 12 сати дневно (нпр. у циклусима 12-24-12-48).
- (2) Запослени који ради у турнусу из става (1) тачка б) овог члана у којем радно вријеме траје најмање 12 сати, има право на одмор у току радног дана у трајању од најмање 45 минута.

Члан 20.

(Право на годишњи одмор)

- (1) Запослени има право на годишњи одмор за сваку календарску годину.
- (2) Запосленом се не може ускратити право на годишњи одмор.
- (3) Трајање годишњег одмора и његово коришћење запосленом се утврђује бројем дана, у складу са законом и другим релевантним подзаконским прописима.
- (4) Запослени који није испунио услов за стјецање права на годишњи одмор на начин прописан законом, има право на размјеран дио годишњег одмора, у складу са законом и другим релевантним подзаконским прописима.
- (5) Празници и нерадни дани одређени законом, период привремене неспособности за рад који је утврдио овлаштени лекар, те дани плаћеног одсуства, не урачунавају се у трајање годишњег одмора.

Члан 21.

(Плаћено одсуство)

- (1) Запослени има право на одсуство с рада уз накнаду плате (плаћено одсуство) у складу с важећим прописима.
- (2) Изузетно, у оквиру законом утврђеног броја дана плаћеног одсуства запослени има право:
 - а) до два дана плаћеног одсуства у сврху полагања стручног или правосудног испита, одбране магистарског (мастер) или докторског рада или полагања друге врсте испита који је обухваћен организованим облицима обуке;
 - б) до два дана у случају добровољног давања крви и
 - ц) до два дана у другим случајевима, уколико послодавац оцијени да су оправдани.
- (3) Ако запослени не искористи право на одсуство одобрено у складу са ст. (1) и (2) овог члана, нема право да у замјену искористи неке друге дане као ни да тражи новчану накнаду за оне дане које није искористио.

Члан 22.

(Неплаћено одсуство)

Запосленом се може одобрити коришћење неплаћеног одсуства у складу с прописима.

Члан 23.

(Стаж осигурања с увећаним трајањем)

- (1) У стаж осигурања с увећаним трајањем рачуна се вријеме у којем је запослени радио на нарочито тешком, опасном и по здравље штетном радном мјесту односно послу, као и на радном мјесту односно послу на којем запослени послје навршења одређених година живота не може успјешно да обавља своју професионалну дјелатност и за које је, поред доприноса за стаж осигурања с ефективним трајањем, плаћен допринос сразмјерно степену увећања стажа.
- (2) Степен увећања стажа осигурања из става (1) овог члана зависи од тежине, опасности и штетности рада, односно од природе посла.
- (3) Запосленом се стаж осигурања с увећаним трајањем рачуна само за период који је ефективно провео на раду, уколико другим прописом није другачије одређено.
- (4) Као вријеме ефективно проведено на раду сматра се и вријеме које је запослени провео на годишњем одмору и плаћеном одсуству, у складу са законом.
- (5) Радна мјеста на којима се стаж осигурања рачуна с увећаним трајањем утврђује Савјет министара Босне и Херцеговине на приједлог институције Босне и Херцеговине, а на основу анализе и мишљења о испуњености услова за утврђивање радних мјеста на којима се стаж осигурања рачуна с увећаним трајањем.
- (6) Анализу и мишљење о испуњености услова за утврђивање радних мјеста на којима се стаж осигурања рачуна с увећаним трајањем, на захтјев институције, даје стручна овлаштена организација или институција предвиђена прописима из области заштите на раду, која мора испуњавати услове у погледу кадра и техничке опремљености.
- (7) Одредбе овог члана не односе се на запослене у институцијама Босне и Херцеговине чији је стаж осигурања с увећаним трајањем регулисан посебним законом.

ПОГЛАВЉЕ IV - ПЛАТА, ДОДАЦИ НА ПЛАТУ И НАКНАДЕ

Члан 24.

(Основица за обрачун плате)

- (1) Основицу за обрачун плате утврђује Савјет министара Босне и Херцеговине подзаконским актом, с тим да она не може бити мања од 50% просјечне мјесечне нето плате у Босни и Херцеговини исказане на годишњем нивоу за календарску годину која дијели фискалне године претходи години у којој ће се основица примјењивати.
- (2) Основицу за обрачун плаће из става (1) овог члана, Савјет министара Босне и Херцеговине утврђује до 30. јуна текуће године за наредну годину.
- (3) Висина основице из става (1) овог члана, утврђује се на начин да се основица која се примјењује у текућој календарској години за сваку наредну календарску годину коригује за проценат повећања просјечне мјесечне нето плате у Босни и Херцеговини, исказане на годишњем нивоу.
- (4) Проценат повећања из става (3) овог члана, рачуна се тако што ће се упоредити двије просјечне мјесечне нето плате у Босни и Херцеговини остварене у годинама које претходе години у којој се утврђује основица за обрачун плате.
- (5) У случају да се у некој години просјечна мјесечна нето плата у Босни и Херцеговини израчуната за календарску годину смањи, основица за обрачун плате остаје иста и неће се повећавати све док просјечна мјесечна нето плата у Босни и Херцеговини израчуната за календарску годину не достигне ниво од претходног повећања плата,

у складу са ставом (3) овог члана, а након тога, основица за обрачун плате се повећава у складу са ставом (3) овог члана.

- (6) Просјечна мјесечна нето плата је она плата коју објави Агенција за статистику Босне и Херцеговине.

Члан 25.

(Регрес за годишњи одмор)

Запосленом припада право на регрес за годишњи одмор у висини утврђене основице за обрачун плате у текућој фискалној години.

Члан 26.

(Висина дневнице за службено путовање у земљи)

- (1) Висина дневнице за службена путовања у Босни и Херцеговини која се обављају по налогу послодаваца износи 40,00 KM.
- (2) Изузетно, уколико фискалне могућности дозвољавају, Савјет министара Босне и Херцеговине може подзаконским актом утврдити већи износ дневнице за службено путовање у Босни и Херцеговини, од износа утврђеног у ставу (1) овог члана.

Члан 27.

(Накнада за вријеме привремене спријечености за рад)

- (1) Запослени има право на накнаду за вријеме привремене спријечености за рад (боловање) до 30 дана, у висини основне нето плате исплаћене за претходни мјесец.
- (2) За вријеме привремене спријечености за рад (боловање) преко 30 дана, запослени има право на накнаду у висини 80% основне нето плате исплаћене за претходни мјесец.
- (3) Изузетно, од става (2) овог члана, у случају да је прописима који уређују област исплате, накнада за вријеме привремене спријечености за рад према мјесту уплате доприноса запосленог утврђено право на накнаду у већем проценту од процента дефинисаног одредбама става (2) овог члана, запослени има право на накнаду у проценту дефинисаном прописом који уређује ову област према мјесту уплате доприноса запосленог.
- (4) Рефундација накнаде за вријеме привремене спријечености за рад се врши у складу с прописима који регулишу ову област према мјесту уплате доприноса запосленог.

Члан 28.

(Надокнада и накнада за прековремени рад)

- (1) У правилу се за прековремени рад запосленом омогућавају слободни сати, тј. прерасподјела радног времена, на начин да за сваки ефективни сат прековременог рада запосленом припада 1,25 слободних сати.
- (2) Изузетно, уколико природа посла на радном мјесту запосленог чешће захтијева обимнији прековремени рад, те се у разумном року не могу створити услови за кориштење слободних сати на основу прековременог рада, запосленом ће се исплатити новчана накнада за прековремени рад.
- (3) У случају прековременог рада, рада у нерадне дане, ноћног или рада у дане државних празника, запослени има право на накнаду основне плате, сразмјерно времену трајања тог рада, увећаном за проценат како слиједи:
- прековремени рад - 25%;
 - рад у нерадне дане - 25%;
 - ноћни рад - 30% и
 - рад у дане државних празника - 35%.
- (4) Обрачун и исплата накнаде у случају из става (3) овог члана врши се на основу рјешења руководиоца институције, а по процедурама мјесечног обрачуна и исплате плата запосленог.

- (5) Под разумним роком, у смислу одредби става (2) овог члана, подразумијева се рок од три мјесеца од момента остваривања прековремених сати.

Члан 29.

(Накнада за исхрану током рада)

Запосленом припада право на новчану накнаду за исхрану у току рада у износу од најмање 2 % основице за обрачун плате утврђене у складу с чланом 7. Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине.

Члан 30.

(Остале накнаде и додатци на плату)

Право на додатак на плату и остале накнаде регулисане Законом о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине, као и подзаконским актима донесеним на основу наведеног закона се остварују у складу с одредбама наведених прописа.

Члан 31.

(Накнада у случају смрти запосленог и члана уже породице и породичног домаћинства)

- (1) У случају смрти запосленог, члановима његовог ужег домаћинства, послодавац је дужан исплатити једнократну новчану помоћ, у висини шест просјечних мјесечних нето плата у Босни и Херцеговини.
- (2) У случају смрти члана уже породице запосленог, послодавац је дужан исплатити запосленом једнократну помоћ у висини три просјечне мјесечне нето плате у Босни и Херцеговини.

Члан 32.

(Накнада за случај тешке повреде на раду запосленог, тешке болести и инвалидности запосленог или члана његове уже породице)

У случају тешке повреде на раду запосленог, тешке болести и инвалидности запосленог или члана његове уже породице, запосленом ће се исплатити једнократна новчана помоћ, у висини три просјечне мјесечне нето плате у Босни и Херцеговини.

Члан 33.

(Отпремнина за одлазак у пензију)

- (1) Запослени има право на отпремнину приликом одласка у пензију у висини својих шест остварених нето плата, исплаћених у претходних шест мјесеци или шест просјечних мјесечних нето плата из претходне године у Босни и Херцеговини, ако је то повољније за запосленог.
- (2) Нето плата из става (1) овог члана не обухваћа новчану награду и накнаду за обављање послова другог радног мјеста.

ПОГЛАВЉЕ V - ЗАШТИТА И ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА И ДУЖНОСТИ

Члан 34.

(Заштита од узнемиравања, полног узнемиравања, мобинга и дискриминације)

Послодавац се обавезује да штити запосленог од узнемиравања, полног узнемиравања, мобинга и других видова дискриминације, у складу са законом.

Члан 35.

(Права жене и мајке из радног односа)

Послодавац обезбјеђује заштиту жене и материнства у складу са законом и подзаконским прописима.

Члан 36.

(Заштита здравља)

- (1) Послодавац је дужан обезбиједити непходне услове за заштиту здравља и безбједност запосленог.

- (2) Послодавац ће предузети све мјере неопходне за заштиту живота те безбједност здравља запосленог, укључујући и његово оспособљавање за безбједан рад, спречавање опасности на раду, те пружање информација о предузетим мјерама заштите на раду.

Члан 37.**(Правилник о заштити на раду)**

Савјет министара Босне и Херцеговине ће Правилником о заштити на раду уредити организацију и начин провођења заштите и безбједности на раду, утврдити опште мјере заштите и неопходне услове који ће се проводити на сваком радном мјесту, прописати поступак утврђивања радних мјеста с посебним условима рада и одредити поступак и рокове спровођења заштитних мјера за заштиту запослених.

Члан 38.**(Обавезни љекарски преглед)**

Послодавац је дужан да за запослене који у складу са својим овлашћењима, рукују службеним наоружањем, организује љекарски преглед најмање једном у три године.

Члан 39.

(Права запосленог који претрпи повреду или болест на раду)

Запослени који претрпи повреду на раду или који је оболио од професионалне болести или болести настале као последица штетних радних околности у којима је радио, послодавац ће дати предност за стручно образовање и оспособљавање ради преквалификације и распореда на послове који одговарају његовој преосталој радној способности, у складу с расположивим радним мјестима.

ПОГЛАВЉЕ VI - РЈЕШАВАЊЕ КОЛЕКТИВНИХ РАДНИХ СПОРОВА**Члан 40.****(Начин рјешавања спорова)**

- (1) Уговорне стране су дужне у примјени и регулисању права и обавеза из радног односа, те у међусобним односима да се понашају у доброј вјери, поштујући интегритет и права других, те евентуалне спорове по основу овог уговора рјешавати договором или медијацијом.
- (2) Уколико уговорне стране не постигну задовољавајуће рјешење на начин уређен у ставу (1) овог члана, најкасније у року од 60 дана, свака од уговорних страна има право покренути поступак пред Судом Босне и Херцеговине.

Члан 41.**(Штрајк)**

- (1) У сврху заштите и остваривања економских и социјалних интереса својих чланова, Синдикат има право позвати своје чланове и све запослене на штрајк, при чему запослени слободно одлучују о свом учешћу у штрајку.
- (2) Штрајк се организује и проводи у складу са Законом о штрајку запослених у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 41/16), правилницима о штрајку Синдиката и осталим актима који поближе описују процедуру организовања и вођења штрајка.

ПОГЛАВЉЕ VII - УСЛОВИ ЗА РАД СИНДИКАТА**Члан 42.****(Услови за рад Синдиката)**

- (1) Потписници овог уговора се обавезују да ће дјеловати у складу с Уставом, законима и конвенцијама Међународне организације рада и овим уговором.
- (2) Послодавац се обавезује да неће својим дјеловањем и активностима ни на који начин онемогућити

синдикални рад, синдикално организовање и право запослених да се учлане у Синдикат.

- (3) Повредом права на синдикално организовање сматрат ће се и сваки притисак од стране послодавца на запосленог који је члан Синдиката, да иступи из Синдиката.

Члан 43.**(Омогућавање синдикалног рада)**

- (1) Послодавац ће омогућити плаћено одсуство с рада носиоцу синдикалне функције и другом синдикалном представнику због обављања синдикалних активности.
- (2) Носиоцима синдикалне функције у смислу става (1) овог члана сматрају се:
- а) председник Скупштине синдиката;
 - б) председник и замјеник председника Синдиката;
 - ц) председник и чланови Управног одбора синдиката;
 - д) председник и чланови Надзорног одбора синдиката и
 - е) секретар Синдиката.
- (3) Други синдикални представници су синдикални повјереници и стручна лица именована од стране овлашћених лица Синдиката у складу са статутом Синдиката.
- (4) Одсуство представника Синдиката из става (1) овог члана одобрит ће се на основу званичног захтјева овлашћеног лица Синдиката или другог одговарајућег акта.
- (5) Носилац синдикалне функције, због обављања синдикалне активности, не може бити позван на одговорност нити доведен у неповољнији положај у односу на друге запослене.
- (6) Дужност Синдиката је да обавијести послодавца о избору или именовању запосленог на синдикалну функцију, на функцију синдикалног повјереника или другу функцију у органима Синдиката.

Члан 44.**(Заштита права)**

Носиоцу синдикалне функције и синдикалном повјеренику за вријеме обављања те функције, као и након престанка исте није могуће:

- а) прекинути радни однос из разлога обављања синдикалних дужности или
- б) на други начин ставити га у неповољнији положај у односу на његове дотадашње услове рада и у односу на остале запослене, из разлога обављања синдикалних дужности.

Члан 45.

(Права на одсуство по основу синдикалних активности)

На захтјев овлашћених представника Синдиката, послодавац ће лицима из члана 42. овог уговора омогућити обављање синдикалних активности и то у трајању:

- а) до 40 (четрдесет) радних сати током једног мјесеца - за председника Синдиката и председника Управног одбора;
- б) до 30 (тридесет) радних сати током једног мјесеца - за председника Скупштине, замјеника председника Синдиката, чланове Управног одбора, председника и чланове Надзорног одбора, секретара и стручно лице;
- ц) до 20 (двадесет) радних сати током једног мјесеца - за синдикалног повјереника;
- д) до 20 (двадесет) радних сати током једног мјесеца - за члана Синдиката који се у складу с указаном потребом Синдиката, уз писмено образложење

предсједника Синдиката ангажује на извршавању синдикалних активности.

Члан 46.

(Обавезе послодавца)

- (1) На основу образложеног писменог захтјева, послодавац ће примити овлаштеног представника Синдиката најкасније у року од седам дана од дана подношења захтјева за пријем.
- (2) Послодавац ће овлашћеном представнику Синдиката омогућити приступ радним мјестима запослених ради сагледавања услова рада и омогућити му увид у податке и документе који се односе на заштиту на раду запослених у складу с прописима, водећи рачуна да се не ремети одвијање редовног процеса рада.

Члан 47.

(Несметан рад и услови за рад Синдиката)

- (1) Послодавац ће за несметан рад Синдиката обезбиједити адекватне услове, који укључују:
 - а) просторију за рад сваког од репрезентативних синдиката који окупља најмање 500 чланова;
 - б) одговарајући простор за одржавање већих синдикалних састанака и опрему за рад (факс, телефон, интернет, копир апарат, папир и друго);
 - ц) несметану дистрибуцију новина, летака, брошура, петиција и другог информативног материјала Синдиката, као и оглашавање синдикалних активности на огласним плочама и другим мјестима;
 - д) обрачун синдикалне чланарине и других обустава преко платне листе запосленог члана Синдиката приликом обрачуна плата и дозначавање чланарине на рачун Синдиката, а на основу писане изјаве члана Синдиката, односно, по закљученом уговору Синдиката с другим правним и физичким лицима.
- (2) Послодавац може, у складу с расположивим могућностима, омогућити употребу службених возила у складу с оправданом потребом.
- (3) Чланови Синдиката у синдикалним организацијама имају право одржати синдикални састанак једном у мјесецу или по указаној потреби, током радног дана и у радно вријеме, водећи рачуна да се састанци организују у вријеме и на начин који не ремети редован процес рада.

Члан 48.

(Консултације послодавца и Синдиката)

- (1) Прије доношења општих аката којима се уређује радно-правни статус запослених, послодавац је дужан прибавити и размотрити мишљење Синдиката и предочити му информације од значаја за доношење општег акта и његов утицај на положај запослених.
- (2) Општим актима из става (1) овога члана сматрају се посебно акти о сљедећим питањима:
 - а) доношење нових, те измјени и допуни аката послодавца којима се регулишу права из рада и по основу рада запослених,
 - б) реорганизацији рада,
 - ц) мјерама у вези са заштитом здравља и безбједности на раду запослених,
 - д) доношење одлуке о распореду радног времена,
 - е) доношење програма збрињавања вишка запослених.
- (3) Синдикални руководилац ће се о достављеном приједлогу одлука из става (1) овог члана очитовати у року осам дана.

- (4) Послодавац је дужан, прије доношења општих аката из става (1) овога члана, размотрити достављене примједбе Синдиката и у року од 10 дана од дана пријема таквог акта обавијестити Синдикат о ставовима по питању примједби Синдиката.

Члан 49.

(Права и обавезе синдикалног повјереника у спровођењу мјера заштите на раду)

У спровођењу мјера заштите на раду синдикални руководилац има право и обавезу посебно:

- а) учествовати у планирању мјера за унапређење услова рада,
- б) бити информисан о свим промјенама од утицаја на безбједност и здравље запослених,
- ц) примати примједбе запослених на примјену прописа и спровођење мјера заштите на раду,
- д) бити присутан инспекцијским прегледима и информисати инспектора о свим запажањима запослених у односу на заштиту на раду,
- е) позвати инспектора заштите на раду када оцијени да су угрожени живот и здравље запослених, а послодавац то пропушта или одбија учинити,
- ф) стално проширивати и унапређивати своје знање, пратити и прикупљати информације одговарајуће за рад на безбједан начин,
- г) ставити приговор на инспекцијски налаз и мишљење и
- х) својом активношћу потицати запослене за рад на безбједан начин.

ПОГЛАВЉЕ VIII - ДИНАМИКА КОЛЕКТИВНОГ ПРЕГОВАРАЊА, ТУМАЧЕЊЕ И ПРАЋЕЊЕ ПРИМЈЕНЕ УГОВОРА

Члан 50.

(Тумачење и примјена Уговора)

- (1) Уговорне стране ће се у доброј вјери придржавати одредаба овог уговора.
- (2) За тумачење одредби и праћење примјене Уговора, уговорне стране ће именовати заједничку Комисију, у року од 30 дана од дана потписивања Уговора.
- (3) Циљ оснивања Комисије јесте правилна и досљедна примјена овог уговора, као и унапређење социјалног дијалога.
- (4) Комисија се састоји од шест чланова, од којих свака уговорна страна именује по три члана.
- (5) Комисија доноси Пословник о раду у којем ће се уредити и начин избора предсједника Комисије.
- (6) Све одлуке Комисија доноси већином гласова, а у случају подијељеног броја гласова одлучује глас предсједника Комисије.
- (7) Уговорне стране су дужне да се придржавају датог тумачења од стране Комисије.
- (8) Комисија ће једном у шест мјесеци информисати Савјет министара Босне и Херцеговине и репрезентативне синдикате о стању на подручју примјене овог уговора, с обзиром на поштивање његових одредби, а у циљу идентификације евентуалних запрека за остваривање права и дужности запослених.
- (9) Уговорне стране ће размотрит све случајеве кршења овог уговора, ради превенције могућих судских спорова и одредити мјере за њихово спровођење.

Члан 51.

(Закључење и трајање Колективног уговора)

- (1) Сматра се да је овај уговор закључен када га потпишу овлашћени представници уговорних страна.

- (2) Овај уговор закључује се на период од три године и наставља се примјењивати и након истека тог периода све до закључења новог Колективног уговора.
- (3) Стране се обавезују да ће најкасније шест мјесеци прије истека овог уговора отпочети преговоре о закључењу новог Колективног уговора.
- (4) Запослени могу пред Судом Босне и Херцеговине тражити заштиту права која су им загарантована овим колективним уговором.

Члан 52.

(Приступање Уговору)

Овај уговор је обавезан за стране које су га потписале, као и за стране које му накнадно приступе.

Члан 53.

(Начин измјене Уговора)

- (1) Свака уговорна страна може покренути поступак измјена и допуна овог уговора.
- (2) Страна којој је поднесен писмени приједлог за измјену и допуну овог уговора обавезна је приступити преговорима о предложеној измјени и допуни, у року од 15 дана од дана пријема приједлога.

Члан 54.

(Посебни колективни уговори)

На основу овог уговора могу се закључити посебни уговори са синдикатима као потписницима овог уговора.

ПОГЛАВЉЕ IX - ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 55.

(Право на тужбу)

- (1) Спорови у вези примјене овог уговора, који нису ријешени договором или медијацијом, рјешит ће се у поступку пред Судом Босне и Херцеговине.
- (2) Спор пред Судом Босне и Херцеговине може се покренути у року од 30 дана, од дана непостизања договора из става (1) овог члана.

Члан 56.

(Усклађивање подзаконских аката)

- (1) Савјет министара Босне и Херцеговине ће у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог уговора, ускладити подзаконске акте из надлежности Савјета министара с одредбама овог уговора.
- (2) Савјет министара Босне и Херцеговине ће, путем Министарства безбједности Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца покренути поступак усклађивања Закона о полицијским службеницима Босне и Херцеговине у погледу уједначавања минималног броја дана годишњег одмора за полицијске службенике, с конвенцијама Међународне организације рада и другим прописима који регулишу минимално трајање годишњег одмора за запослене.
- (3) Савјет министара Босне и Херцеговине ће у року из става (1) овог члана, задужити надлежне институције да преиспитају подзаконске акте који регулишу:
 - а) накнаду за одвојен живот и трошкове смјештаја, у односу на опсег права и лица која остварују то право;
 - б) јубиларну награду, у односу на њену висину и рокове и
 - ц) услове и начин кориштења годишњег одмора запослених.

Члан 57.

(Ступање на снагу и објављивање)

Овај уговор ступа на снагу даном потписивања од стране уговорних страна и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Самостални синдикат
државних службеника
и запосленика у
институцијама
Босне и Херцеговине
Предсједник Синдиката
Раденко Мирковић, с. р.
Синдикат Управе за
индиректно/неизравно
опорезивање
Предсједница Синдиката
Ана Мрњавац, с. р.
Савез синдиката полицијских
органа
у Босни и Херцеговини
Предсједник Синдиката
Драган Крвавац, с. р.

Савјет министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу члана 90. ст. 1., 2. и 3. Закона о раду у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 26/04, 7/05, 48/05, 60/10, 32/13, 93/17, 59/22 и 88/23), Вјече министара Босне и Херцеговине, с једне стране, и репрезентативни синдикати: Самостални синдикат државних службеника и запосленика у институцијама Босне и Херцеговине, Синдикат Управе за индиректно/неизравно опорезивање и Савез синдиката полицијских органа у Босни и Херцеговини, с друге стране, закључили су, у Сарајеву, дана 26. фебруара 2025. године

**KOLEKTIVNI UGOVOR
ZA ZAPOSLENE U INSTITUCIJAMA
BOSNE I HERCEGOVINE**

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Члан 1.

(Предмет Уговора)

Колективним уговором за запослене у институцијама Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уговор) уређују се међусобна права и обавезе уговорних страна, права и обавезе из рада или у вези с радом или радним односом на које се примјењују прописи о радним односима, плаћама и накнадама државних службеника, полицијских службеника и запосленика у институцијама Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: запослени).

Члан 2.

(Употреба израза у мушком или женском роду)

Ријечи које су ради прегледности у пропису наведене у једном роду без дискриминације се односе и на мушки и на женски род.

Члан 3.

(Опсег примјене)

- (1) Одредбе Уговора примјењују се на све запослене у институцијама Босне и Херцеговине.
- (2) Институција Босне и Херцеговине подразумијева буџетског корисника који се финансира из Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине, у складу с чланом 2. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине.

Члан 4.

(Дефиниције)

- (1) Послодавац је институција Босне и Херцеговине која запошљава одређено физичко лице на основу одговарајућег

akta o zaposlenju (rješenje, ugovor o radu, ugovor o službi i sl.).

- (2) Zaposleni je fizičko lice koje je zaposleno kod poslodavca na osnovu odgovarajućeg akta o zaposlenju (rješenje, ugovor o radu, ugovor o službi i sl.).

Član 5.

(Primjena Ugovora i principa in favorem laboratoris)

- (1) Odredbe Ugovora primjenjuju se na sva pitanja iz radnih odnosa koja nisu uređena posebnim propisima.
- (2) Općim aktom poslodavca ne mogu se utvrditi manja prava zaposlenih od onih prava koja su utvrđena zakonom i ovim ugovorom.
- (3) Ugovorne strane mogu ugovoriti uslove rada koji su povoljniji za zaposlenog od uslova uređenih ovim ugovorom.

Član 6.

(Učešće Sindikata u donošenju općih podzakonskih akata)

- (1) Prilikom donošenja općih podzakonskih akata kojima reguliše organizaciju rada, radno-pravni status, plaće i naknade zaposlenim, kao i druga pitanja značajna za zaposlene i poslodavca u institucijama Bosne i Hercegovine, poslodavac je dužan da se konsultuje s reprezentativnim sindikatom (u daljnjem tekstu: Sindikat) u skladu s članom 94. stav 1. tačka a) Zakona o radu u institucijama Bosne i Hercegovine.
- (2) Ukoliko Sindikat ne bude saglasan sa sadržajem predloženih općih podzakonskih akata koji regulišu radno-pravni status, plaće i naknade zaposlenih, poslodavac i reprezentativni sindikat će obaviti konsultacije u cilju usaglašavanja teksta podzakonskih akata iz stava (1) ovog člana.
- (3) Ukoliko poslodavac i Sindikat ne usaglasе sadržaj općih podzakonskih akata iz stava (1) ovog člana, u roku od 15 dana od dana otpočinjanja konsultacija, poslodavac će nastaviti s procedurom donošenja općeg podzakonskog akta.
- (4) Poslodavac se obavezuje da svojim općim aktima neće, bez konsultacija sa Sindikatom ukidati ili umanjivati stečena prava zaposlenih iz radnog odnosa, uključujući oblast plaća i naknada, kao i odmora i odsustava.

Član 7.

(Obaveze poslodavca za konsultacije sa Sindikatom)

- (1) Poslodavac je obavezan da konsultuje Sindikat o pitanjima koja se odnose na radno-pravni status zaposlenih, a posebno u sljedećim slučajevima:
- a) donošenja novih, mijenjanja ili dopunjavanja postojećih općih akata poslodavca kojima se regulišu prava i obaveze iz rada i po osnovu rada,
- b) donošenja odluka o uvođenju mjera zaštite na radu - zaštita zdravlja i sigurnost zaposlenih,
- c) donošenja odluke o uvođenju novih tehnologija, te promjeni u načinu rada,
- d) donošenja odluke o rasporedu radnog vremena i
- f) donošenju programa zbrinjavanja viška zaposlenih.
- (2) Poslodavac je dužan razmotriti prijedloge, inicijative i mišljenja Sindikata koja se odnose na pitanja iz stava (1) ovog člana i o svom stavu pismeno obavijestiti Sindikat u roku od 15 dana.

POGLAVLJE II. RADNI ODNOSI

Član 8.

(Prijem, raspoređivanje i prestanak rada zaposlenog)

Prijem, raspoređivanje i prestanak rada zaposlenog u institucijama Bosne i Hercegovine vrši se u skladu sa zakonima koji regulišu radnopravni status zaposlenih u institucijama Bosne i Hercegovine.

Član 9.

(Sigurni i dostojanstveni uslovi rada)

- (1) Poslodavac je dužan, u skladu s propisima, osigurati zaposlenom sigurne i dostojanstvene uslove rada, koji ne ugrožavaju život i zdravlje zaposlenog.
- (2) U skladu sa propisima, zabranjen je svaki vid diskriminacije zaposlenog.
- (3) Zaposleni ne smije biti stavljen u nepovoljniji položaj u odnosu na drugog zaposlenog zbog članstva u Sindikatu, a poslodavcu posebno nije dopušteno:
- a) aktom o zasnivanju radnog odnosa uslovljavati članstvo ili nečlanstvo u Sindikatu;
- b) donijeti akt o prestanku radnog odnosa ili na drugi način staviti zaposlenog u nepovoljniji položaj u odnosu na druge zaposlene zbog njegovog članstva u Sindikatu ili učešća u sindikalnim aktivnostima u toku i izvan radnoga vremena.
- (4) Članstvo zaposlenog u Sindikatu i učešće u aktivnostima Sindikata ne smije biti okolnost na kojoj poslodavac zasniva odluku o uspostavljanju radnog odnosa, raspoređivanju, promjeni poslova i zadataka, promjeni mjesta rada, stručnom obrazovanju, napredovanju, plaćanju, socijalnom davanju i prestanku radnog odnosa.

Član 10.

(Dužnost poštivanja propisa u vezi s radnim odnosom)

- (1) Tokom trajanja radnog odnosa, poslodavac i zaposleni dužni su da se pridržavaju odredbi zakona, Ugovora, međunarodnih ugovora i drugih propisa koji regulišu oblast rada i radnih odnosa.
- (2) Prije stupanja zaposlenog na rad, poslodavac je dužan omogućiti zaposlenom da se upozna s propisima u vezi s radnim odnosima, organizacijom rada i zaštitom zdravlja i sigurnosti na radu.
- (3) Propisi o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu, Ugovor i Pravilnik o radu moraju se zaposlenom učiniti dostupnim.

Član 11.

(Probni rad)

- (1) Prilikom zasnivanja radnog odnosa, poslodavac i zaposleni mogu ugovoriti probni rad, radi provjere radnih i stručnih sposobnosti.
- (2) U cilju stručnog osposobljavanja poslodavac može primiti u radni odnos pripravnika radi obavljanja pripravnčkog staža, u skladu sa zakonom.
- (3) Ocjenjivanje rada i ocjenjivanje probnog rada zaposlenog vrši se u skladu s važećim propisima.
- (4) Poslodavac daje ocjenu probnog rada u roku od 30 dana nakon isteka perioda probnog rada, ukoliko drugačije nije regulisano posebnim propisima.
- (5) Ukoliko poslodavac ne ocijeni probni rad zaposlenog osam dana nakon isteka perioda iz stava (4) ovog člana, smatra se da je probni rad ocijenjen ocjenom "zadovoljava".
- (6) Zaposlenom koji bude opravdano odsutan za vrijeme probnog rada, osim u slučaju korištenja godišnjeg odmora, plaćenog odsustva, odsustva u dane državnih praznika i druge dane u koje institucija ne radi, probni rad se produžava za onoliko dana koliko je zaposleni bio opravdano odsutan.

Član 12.

(Osposobljavanje i usavršavanje)

- (1) Poslodavac će u skladu s propisima, saglasno potrebama rada i finansijskim mogućnostima, omogućiti zaposlenom osposobljavanje i usavršavanje za rad.
- (2) U skladu s potrebama rada, poslodavac će voditi računa o ravnomjernom upućivanju zaposlenih na osposobljavanje i usavršavanje za rad.
- (3) Zaposleni je obavezan, u skladu s poslovima radnog mjesta, a u cilju što efikasnijeg obavljanja radnog procesa,

obrazovati se, osposobljavati i usavršavati za rad, na način kako to poslodavac smatra neophodnim za obavljanje njegovih zadataka.

- (4) Poslodavac se obavezuje da snosi troškove osposobljavanja i usavršavanja za rad na koje ga je uputio, u skladu s potrebama rada.

Član 13.

(Interni i disciplinski postupak)

- (1) Zaposleni protiv kojeg je pokrenut ili se vodi disciplinski postupak ima pravo pozvati na javnu raspravu (saslušanja u internom postupku i sl.) predstavnika Sindikata čiji je član, u skladu sa zakonom.
- (2) Organ pred kojim se vodi postupak dužan je omogućiti predstavniku Sindikata da zastupa zaposlenog člana Sindikata u internom ili disciplinskom postupku.

Član 14.

(Kriteriji za određivanje prekobrojnosti)

- (1) U slučaju prekobrojnosti zaposlenih do koje dolazi zbog reorganizacije poslodavca ili smanjenja obima poslova kod poslodavca, prilikom koje veći broj zaposlenih može biti prekobrojan u skladu sa zakonom, poslodavac će odluku o prekobrojnosti zaposlenih donijeti na osnovu sljedećih kriterija:
- stručne spreme,
 - ocjena rada,
 - socijalne prilike,
 - zdravstvenog stanja,
 - dužine radnog staža u institucijama Bosne i Hercegovine i
 - broja zaposlenih iz zajedničkog domaćinstva.
- (2) Prilikom utvrđivanja kriterija iz stava (1) ovog člana, poslodavac će konsultovati Sindikat, na način da je dužan zatražiti mišljenje Sindikata i po tom mišljenju dostaviti pismeni odgovor.

Član 15.

(Zaštita zaposlenih kojima je prestao radni odnos zbog prekobrojnosti)

- (1) Ako zaposlenom prestane radni odnos zbog prekobrojnosti, ima pravo na otpremninu u skladu sa zakonom.
- (2) Poslodavac ne može u roku od jedne godine od prestanka radnog odnosa zaposlenom iz stava (1) ovog člana, zaposliti drugo lice koje ima istu kvalifikaciju, ispunjava posebne uslove ili stepen stručne spreme.

Član 16.

(Zaštita zaposlenog koji ima smanjenu radnu sposobnost)

- (1) Ako nadležna zdravstvena institucija za odlučivanje o pravima iz zdravstvenog i penziono-invalidskog osiguranja ocijeni da kod zaposlenog postoji smanjena radna sposobnost ili neposredna opasnost od nastanka invalidnosti, poslodavac mu je dužan u pismenoj formi ponuditi druge poslove za koje je zaposlenik sposoban.
- (2) Postojanje i obim smanjene radne sposobnosti utvrđuje nadležna zdravstvena institucija za odlučivanje o pravima iz zdravstvenog i penziono-invalidskog osiguranja.
- (3) Dodatno i sveobuhvatno će se razmotriti mogućnosti zaposlenika koji je pretrpio povredu na radu ili obolio od profesionalne bolesti, u pogledu odgovarajućih oblika obrazovanja, obuke i programa usavršavanja, koji bi mu omogućili reintegraciju njegove radne sposobnosti.

POGLAVLJE III. RADNO VRIJEME, GODIŠNJI ODMOR, ODSUSTVA I BENEFICIRANI RADNI STAŽ

Član 17.

(Radno vrijeme zaposlenih)

- (1) Prosječno radno vrijeme zaposlenog traje 40 sati sedmično.

- (2) Sedmično radno vrijeme raspoređeno je na pet radnih dana, osim u slučajevima kada to drugačije zahtijeva organizacija rada poslodavca.

- (3) Ako zaposleni radi u dane svog sedmičnog odmora, poslodavac je dužan da mu osigura korištenje dana odmora, u dogovoru s neposrednim rukovodiocem.

- (4) Rad u posebnim uslovima rada reguliše se posebnim propisima.

- (5) Ukoliko se zaposleni organizirano upućuju na rad na terenu (npr. granični prelaz, nadzor granice i sl.) u stvarno odrađene sate rada ubraja se i vrijeme putovanja od mjesta zborišta do mjesta rada na terenu, kao i vrijeme putovanja provedeno na povratku s mjesta rada na terenu do mjesta zborišta.

Član 18.

(Prekovremeni rad)

U slučaju više sile (požar, potres, poplava i sl.), iznenadnog povećanja obima posla, kao i u drugim sličnim slučajevima neophodne potrebe, zaposlenik je, na zahtjev poslodavca, obavezan raditi duže od punog radnog vremena (prekovremeni rad), u skladu sa zakonom.

Član 19.

(Rad u smjenama)

- (1) Rad u smjenama smatra se:
- svakodnevni redovni rad zaposlenog prema utvrđenom radnom vremenu poslodavca koji se obavlja naizmjenično tokom sedmice ili mjeseca u prijedpodnevnom (1. smjena), poslijepodnevnom (2. smjena) ili noćnom (3. smjena) dijelu dana;
 - rad u turnusu prema utvrđenom radnom vremenu poslodavca koje zaposleni obavlja naizmjenično tokom sedmice ili mjeseca u smjenama od po 12 sati dnevno (npr. u ciklusima 12-24-12-48).
- (2) Zaposleni koji radi u turnusu iz stava (1) tačka b) ovog člana u kojem radno vrijeme traje najmanje 12 sati, ima pravo na odmor u toku radnog dana u trajanju od najmanje 45 minuta.

Član 20.

(Pravo na godišnji odmor)

- (1) Zaposleni ima pravo na godišnji odmor za svaku kalendarsku godinu.
- (2) Zaposlenom se ne može uskratiti pravo na godišnji odmor.
- (3) Trajanje godišnjeg odmora i njegovo korištenje zaposlenom se utvrđuje brojem dana, u skladu sa zakonom i drugim relevantnim podzakonskim propisima.
- (4) Zaposleni koji nije ispunio uslov za stjecanje prava na godišnji odmor na način propisan zakonom, ima pravo na razmjernan dio godišnjeg odmora, u skladu sa zakonom i drugim relevantnim podzakonskim propisima.
- (5) Praznici i neradni dani određeni zakonom, period privremene nesposobnosti za rad koje je utvrdio ovlašteni ljekar, te dani plaćenog odsustva, ne uračunavaju se u trajanje godišnjeg odmora.

Član 21.

(Plaćeno odsustvo)

- (1) Zaposleni ima pravo na odsustvo s rada uz naknadu plaće (plaćeno odsustvo) u skladu s važećim propisima.
- (2) Izuzetno, u okviru zakonom utvrđenog broja dana plaćenog odsustva zaposleni ima pravo:
- do dva dana plaćenog odsustva u svrhu polaganja stručnog ili pravosudnog ispita, odbrane magistarskog (master) ili doktorskog rada ili polaganja druge vrste ispita koji je obuhvaćen organizovanim oblicima obuke;
 - do dva dana u slučaju dobrovoljnog davanja krvi i
 - do dva dana u drugim slučajevima, ukoliko poslodavac ocijeni da su opravdani.

- (3) Ako zaposleni ne iskoristi pravo na odsustvo odobreno u skladu sa st. (1) i (2) ovog člana, nema pravo da u zamjenu iskoristi neke druge dane kao ni da traži novčanu naknadu za one dane koje nije iskoristio.

Član 22.

(Neplaćeno odsustvo)

Zaposlenom se može odobriti korištenje neplaćenog odsustva u skladu s propisima.

Član 23.

(Stož osiguranja s uvećanim trajanjem)

- (1) U staž osiguranja s uvećanim trajanjem računa se vrijeme u kojem je zaposleni radio na naročito teškom, opasnom i po zdravlje štetnom radnom mjestu odnosno poslu, kao i na radnom mjestu odnosno poslu na kojem zaposleni poslije navršenja određenih godina života ne može uspješno da obavlja svoju profesionalnu djelatnost i za koje je, pored doprinosa za staž osiguranja s efektivnim trajanjem, plaćen doprinos srazmjerno stepenu uvećanja staža.
- (2) Step en uvećanja staža osiguranja iz stava (1) ovog člana zavisi od težine, opasnosti i štetnosti rada, odnosno od prirode posla.
- (3) Zaposlenom se staž osiguranja s uvećanim trajanjem računa samo za period koji je efektivno proveo na radu, ukoliko drugim propisom nije drugačije određeno.
- (4) Kao vrijeme efektivno provedeno na radu smatra se i vrijeme koje je zaposleni proveo na godišnjem odmoru i plaćenom odsustvu, u skladu sa zakonom.
- (5) Radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa s uvećanim trajanjem utvrđuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog institucije Bosne i Hercegovine, a na osnovu analize i mišljenja o ispunjenosti uslova za utvrđivanje radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa s uvećanim trajanjem.
- (6) Analizu i mišljenje o ispunjenosti uslova za utvrđivanje radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa s uvećanim trajanjem, na zahtjev institucije, daje stručna ovlaštena organizacija ili institucija predviđena propisima iz oblasti zaštite na radu, koja mora ispunjavati uslove u pogledu kadra i tehničke opremljenosti.
- (7) Odredbe ovog člana ne odnose se na zaposlene u institucijama Bosne i Hercegovine čiji je staž osiguranja s uvećanim trajanjem regulisan posebnim zakonom.

POGLAVLJE IV. PLAĆA, DODACI NA PLAĆU I NAKNADE

Član 24.

(Osnovica za obračun plaće)

- (1) Osnovicu za obračun plaće utvrđuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine podzakonskim aktom, s tim da ona ne može biti manja od 50% prosječne mjesečne neto plaće u Bosni i Hercegovini iskazane na godišnjem nivou za kalendarsku godinu koja dvije fiskalne godine prethodi godini u kojoj će se osnovica primjenjivati.
- (2) Osnovicu za obračun plaće iz stava (1) ovog člana, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine utvrđuje do 30. juna tekuće godine za narednu godinu.
- (3) Visina osnovice iz stava (1) ovoga člana, utvrđuje se na način da se osnovica koja se primjenjuje u tekućoj kalendarskoj godini za svaku narednu kalendarsku godinu koriguje za procenat povećanja prosječne mjesečne neto plaće u Bosni i Hercegovini, iskazane na godišnjem nivou.
- (4) Procenat povećanja iz stava (3) ovog člana, računa se tako što će se uporediti dvije prosječne mjesečne neto plaće u Bosni i Hercegovini ostvarene u godinama koje prethode godini u kojoj se utvrđuje osnovica za obračun plaće.
- (5) U slučaju da se u nekoj godini prosječna mjesečna neto plaća u Bosni i Hercegovini izračunata za kalendarsku

godinu smanji, osnovica za obračun plaće ostaje ista i neće se povećavati sve dok prosječna mjesečna neto plaća u Bosni i Hercegovini izračunata za kalendarsku godinu ne dostigne nivo od prethodnog povećanja plaća, u skladu sa stavom (3) ovog člana, a nakon toga, osnovica za obračun plaće se povećava u skladu sa stavom (3) ovog člana.

- (6) Prosječna mjesečna neto plaća je ona plaća koju objavi Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine.

Član 25.

(Regres za godišnji odmor)

Zaposlenom pripada pravo na regres za godišnji odmor u visini utvrđene osnovice za obračun plaće u tekućoj fiskalnoj godini.

Član 26.

(Visina dnevnice za službeno putovanje u zemlji)

- (1) Visina dnevnice za službeno putovanja u Bosni i Hercegovini koja se obavljaju po nalogu poslodavca iznosi 40,00 KM.
- (2) Izuzetno, ukoliko fiskalne mogućnosti dozvoljavaju, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine može podzakonskim aktom utvrditi veći iznos dnevnice za službeno putovanje u Bosni i Hercegovini, od iznosa utvrđenog u stavu (1) ovog člana.

Član 27.

(Naknada za vrijeme privremene spriječenosti za rad)

- (1) Zaposleni ima pravo na naknadu za vrijeme privremene spriječenosti za rad (bolovanje) do 30 dana, u visini osnovne neto plaće isplaćene za prethodni mjesec.
- (2) Za vrijeme privremene spriječenosti za rad (bolovanje) preko 30 dana, zaposleni ima pravo na naknadu u visini 80% osnovne neto plaće isplaćene za prethodni mjesec.
- (3) Izuzetno, od stava (2) ovog člana, u slučaju da je propisima koji uređuju oblast isplate, naknada za vrijeme privremene spriječenosti za rad prema mjestu uplate doprinosa zaposlenog utvrđeno pravo na naknadu u većem procentu od procenta definisanog odredbama stava (2) ovog člana, zaposleni ima pravo na naknadu u procentu definisanom propisom koji uređuje ovu oblast prema mjestu uplate doprinosa zaposlenog.
- (4) Refundacija naknade za vrijeme privremene spriječenosti za rad se vrši u skladu s propisima koji regulišu ovu oblast prema mjestu uplate doprinosa zaposlenog.

Član 28.

(Nadoknada i naknada za prekovremeni rad)

- (1) U pravilu se za prekovremeni rad zaposlenom omogućavaju slobodni sati, tj. preraspodjela radnog vremena, na način da za svaki efektivni sat prekovremenog rada zaposlenom pripada 1,25 slobodnih sati.
- (2) Izuzetno, ukoliko priroda posla na radnom mjestu zaposlenog češće zahtijeva obimniji prekovremeni rad, te se u razumnom roku ne mogu stvoriti uslovi za korištenje slobodnih sati na osnovu prekovremenog rada, zaposlenom će se isplatiti novčana naknada za prekovremeni rad.
- (3) U slučaju prekovremenog rada, rada u neradne dane, noćnog ili rada u dane državnih praznika, zaposleni ima pravo na naknadu osnovne plaće, srazmjerno vremenu trajanja tog rada, uvećanom za procenat kako slijedi:
- prekovremeni rad - 25%;
 - rad u neradne dane - 25%;
 - noćni rad - 30% i
 - rad u dane državnih praznika - 35%.
- (4) Obračun i isplata naknade u slučaju iz stava (3) ovog člana vrši se na osnovu rješenja rukovodioca institucije, a po procedurama mjesečnog obračuna i isplate plaća zaposlenog.
- (5) Pod razumnim rokom, u smislu odredbi stava (2) ovog člana, podrazumijeva se rok od tri mjeseca od momenta ostvarivanja prekovremenih sati.

Član 29.

(Naknada za ishranu tokom rada)

Zaposlenom pripada pravo na novčanu naknadu za ishranu u toku rada u iznosu od najmanje 2 % osnovice za obračun plaće utvrđene u skladu s članom 7. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine.

Član 30.

(Ostale naknade i dodatci na plaću)

Pravo na dodatak na plaću i ostale naknade regulisane Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine, kao i podzakonskim aktima donesenim na osnovu navedenog zakona se ostvaruju u skladu s odredbama navedenih propisa.

Član 31.

(Naknada u slučaju smrti zaposlenog i člana uže porodice i porodičnog domaćinstva)

- (1) U slučaju smrti zaposlenog, članovima njegovog uže domaćinstva, poslodavac je dužan isplatiti jednokratnu novčanu pomoć, u visini šest prosječnih mjesečnih neto plaća u Bosni i Hercegovini.
- (2) U slučaju smrti člana uže porodice zaposlenog, poslodavac je dužan isplatiti zaposlenom jednokratnu pomoć u visini tri prosječne mjesečne neto plaće u Bosni i Hercegovini.

Član 32.

(Naknada za slučaj teške povrede na radu zaposlenog, teške bolesti i invalidnosti zaposlenog ili člana njegove uže porodice)

U slučaju teške povrede na radu zaposlenog, teške bolesti i invalidnosti zaposlenog ili člana njegove uže porodice, zaposlenom će se isplatiti jednokratna novčana pomoć, u visini tri prosječne mjesečne neto plaće u Bosni i Hercegovini.

Član 33.

(Otpremnina za odlazak u penziju)

- (1) Zaposleni ima pravo na otpremninu prilikom odlaska u penziju u visini svojih šest ostvarenih neto plaća, isplaćenih u prethodnih šest mjeseci ili šest prosječnih mjesečnih neto plaća iz prethodne godine u Bosni i Hercegovini, ako je to povoljnije za zaposlenog.
- (2) Neto plaća iz stava (1) ovog člana ne obuhvaća novčanu nagradu i naknadu za obavljanje poslova drugog radnog mjesta.

POGLAVLJE V. ZAŠTITA I OSTVARIVANJE PRAVA I DUŽNOSTI

Član 34.

(Zaštita od uznemiravanja, spolnog uznemiravanja, mobinga i diskriminacije)

Poslodavac se obavezuje da štiti zaposlenog od uznemiravanja, spolnog uznemiravanja, mobinga i drugih vidova diskriminacije, u skladu sa zakonom.

Član 35.

(Prava žene i majke iz radnog odnosa)

Poslodavac osigurava zaštitu žene i materinstva u skladu sa zakonom i podzakonskim propisima.

Član 36.

(Zaštita zdravlja)

- (1) Poslodavac je dužan osigurati neophodne uslove za zaštitu zdravlja i sigurnost zaposlenog.
- (2) Poslodavac će poduzeti sve mjere neophodne za zaštitu života te sigurnosti zdravlja zaposlenog, uključujući i njegovo osposobljavanje za siguran rad, sprječavanje opasnosti na radu, te pružanje informacija o poduzetim mjerama zaštite na radu.

Član 37.

(Pravilnik o zaštiti na radu)

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine će Pravilnikom o zaštiti na radu urediti organizaciju i način provođenja zaštite i sigurnosti na radu, utvrditi opće mjere zaštite i neophodne uslove koji će se provoditi na svakom radnom mjestu, propisati postupak utvrđivanja radnih mjesta s posebnim uslovima rada i odrediti postupak i rokove sprovođenja zaštitnih mjera za zaštitu zaposlenih.

Član 38.

(Obavezni ljekarski pregled)

Poslodavac je dužan da za zaposlene koji u skladu sa svojim ovlaštenjima, rukuju službenim naoružanjem, organizuje ljekarski pregled najmanje jednom u tri godine.

Član 39.

(Prava zaposlenog koji pretrpi povredu ili bolest na radu)

Zaposleni koji pretrpi povredu na radu ili koji je obolio od profesionalne bolesti ili bolesti nastale kao posljedica štetnih radnih okolnosti u kojima je radio, poslodavac će dati prednost za stručno obrazovanje i osposobljavanje radi prekvalifikacije i rasporeda na poslove koji odgovaraju njegovoj preostaloj radnoj sposobnosti, u skladu s raspoloživim radnim mjestima.

POGLAVLJE VI. RJEŠAVANJE KOLEKTIVNIH RADNIH SPOROVA

Član 40.

(Način rješavanja sporova)

- (1) Ugovorne strane su dužne u primjeni i regulisanju prava i obaveza iz radnog odnosa, te u međusobnim odnosima da se ponašaju u dobroj vjeri, poštujući integritet i prava drugih, te eventualne sporove po osnovu ovog ugovora rješavati dogovorom ili medijacijom.
- (2) Ukoliko ugovorne strane ne postignu zadovoljavajuće rješenje na način uređen u stavu (1) ovog člana, najkasnije u roku od 60 dana, svaka od ugovornih strana ima pravo pokrenuti postupak pred Sudom Bosne i Hercegovine.

Član 41.

(Štrajk)

- (1) U svrhu zaštite i ostvarivanja ekonomskih i socijalnih interesa svojih članova, Sindikat ima pravo pozvati svoje članove i sve zaposlene na štrajk, pri čemu zaposleni slobodno odlučuju o svom učešću u štrajku.
- (2) Štrajk se organizuje i provodi u skladu sa Zakonom o štrajku zaposlenih u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 41/16), pravilnicima o štrajku Sindikata i ostalim aktima koji pobliže opisuju proceduru organizovanja i vođenja štrajka.

POGLAVLJE VII. USLOVI ZA RAD SINDIKATA

Član 42.

(Uslovi za rad Sindikata)

- (1) Potpisnici ovog ugovora se obavezuju da će djelovati u skladu s Ustavom, zakonima i konvencijama Međunarodne organizacije rada i ovim ugovorom.
- (2) Poslodavac se obavezuje da neće svojim djelovanjem i aktivnostima ni na koji način onemogućiti sindikalni rad, sindikalno organiziranje i pravo zaposlenih da se učlane u Sindikat.
- (3) Povredom prava na sindikalno organiziranje smatrat će se i svaki pritisak od strane poslodavca na zaposlenog koji je član Sindikata, da istupi iz Sindikata.

Član 43.

(Omogućavanje sindikalnog rada)

- (1) Poslodavac će omogućiti plaćeno odsustvo s rada nosiocu sindikalne funkcije i drugom sindikalnom predstavniku zbog obavljanja sindikalnih aktivnosti.

- (2) Nosiocima sindikalne funkcije u smislu stava (1) ovog člana smatraju se:
- a) predsjednik Skupštine sindikata;
 - b) predsjednik i zamjenik predsjednika Sindikata;
 - c) predsjednik i članovi Upravnog odbora sindikata;
 - d) predsjednik i članovi Nadzornog odbora sindikata i
 - e) sekretar Sindikata.
- (3) Drugi sindikalni predstavnici su sindikalni povjerenici i stručna lica imenovana od strane ovlaštenih lica Sindikata u skladu sa statutom Sindikata.
- (4) Odsustvo predstavnika Sindikata iz stava (1) ovog člana odobrit će se na osnovu zvaničnog zahtjeva ovlaštenog lica Sindikata ili drugog odgovarajućeg akta.
- (5) Nosiocima sindikalne funkcije, zbog obavljanja sindikalne aktivnosti, ne može biti pozvan na odgovornost niti doveden u nepovoljniji položaj u odnosu na druge zaposlene.
- (6) Dužnost Sindikata je da obavijesti poslodavca o izboru ili imenovanju zaposlenog na sindikalnu funkciju, na funkciju sindikalnog povjerenika ili drugu funkciju u organima Sindikata.

Član 44.
(Zaštita prava)

Nosiocu sindikalne funkcije i sindikalnom povjereniku za vrijeme obavljanja te funkcije, kao i nakon prestanka iste nije moguće:

- a) prekinuti radni odnos iz razloga obavljanja sindikalnih dužnosti ili
- b) na drugi način staviti ga u nepovoljniji položaj u odnosu na njegove dotadašnje uslove rada i u odnosu na ostale zaposlene, iz razloga obavljanja sindikalnih dužnosti.

Član 45.

(Prava na odsustvo po osnovu sindikalnih aktivnosti)

Na zahtjev ovlaštenih predstavnika Sindikata, poslodavac će licima iz člana 42. ovog ugovora omogućiti obavljanje sindikalnih aktivnosti i to u trajanju:

- a) do 40 (četrdeset) radnih sati tokom jednog mjeseca - za predsjednika Sindikata i predsjednika Upravnog odbora;
- b) do 30 (trideset) radnih sati tokom jednog mjeseca - za predsjednika Skupštine, zamjenika predsjednika Sindikata, članove Upravnog odbora, predsjednika i članove Nadzornog odbora, sekretara i stručno lice;
- c) do 20 (dvadeset) radnih sati tokom jednog mjeseca - za sindikalnog povjerenika;
- d) do 20 (dvadeset) radnih sati tokom jednog mjeseca - za člana Sindikata koji se shodno ukazanoj potrebi sindikata, uz pismeno obrazlaženje predsjednika Sindikata angažuje na izvršavanju sindikalnih aktivnosti.

Član 46.

(Obaveze poslodavca)

- (1) Na osnovu obrazloženog pismenog zahtjeva, poslodavac će primiti ovlaštenog predstavnika Sindikata najkasnije u roku od sedam dana od dana podnošenja zahtjeva za prijem.
- (2) Poslodavac će ovlaštenom predstavniku Sindikata omogućiti pristup radnim mjestima zaposlenih radi sagledavanja uslova rada i omogućiti mu uvid u podatke i dokumente koji se odnose na zaštitu na radu zaposlenih u skladu s propisima, vodeći računa da se ne remeti odvijanje redovnog procesa rada.

Član 47.

(Nesmetan rad i uslovi za rad Sindikata)

- (1) Poslodavac će za nesmetan rad Sindikata osigurati adekvatne uslove, koji uključuju:

- a) prostoriju za rad svakog od reprezentativnih sindikata koji okuplja najmanje 500 članova;
 - b) odgovarajući prostor za održavanje većih sindikalnih sastanaka i opremu za rad (fax, telefon, internet, kopir aparat, papir i drugo);
 - c) nesmetanu distribuciju novina, letaka, brošura, peticija i drugog informativnog materijala Sindikata, kao i oglašavanje sindikalnih aktivnosti na oglasnim pločama i drugim mjestima;
 - d) obračun sindikalne članarine i drugih obustava preko platne liste zaposlenog člana Sindikata prilikom obračuna plaća i doznačavanje članarine na račun Sindikata, a na osnovu pisane izjave člana Sindikata, odnosno, po zaključenom ugovoru Sindikata s drugim pravnim i fizičkim licima.
- (2) Poslodavac može, u skladu s raspoloživim mogućnostima, omogućiti upotrebu službenih vozila shodno opravdanoj potrebi.
 - (3) Članovi Sindikata u sindikalnim organizacijama imaju pravo održati sindikalni sastanak jednom u mjesecu ili po ukazanoj potrebi, tokom radnog dana i u radno vrijeme, vodeći računa da se sastanci organizuju u vrijeme i na način koji ne remeti redovan proces rada.

Član 48.

(Konsultacije poslodavca i Sindikata)

- (1) Prije donošenja općih akata kojima se uređuje radno-pravni status zaposlenih, poslodavac je dužan pribaviti i razmotriti mišljenje Sindikata i predložiti mu informacije od značaja za donošenje općeg akta i njegov utjecaj na položaj zaposlenih.
- (2) Općim aktima iz stava (1) ovoga člana smatraju se posebno akti o sljedećim pitanjima:
 - a) donošenje novih, te izmjeni i dopuni akata poslodavca kojima se regulišu prava iz rada i po osnovu rada zaposlenih,
 - b) reorganizaciji rada,
 - c) mjerama u vezi sa zaštitom zdravlja i sigurnosti na radu zaposlenih,
 - d) donošenje odluke o rasporedu radnog vremena,
 - e) donošenje programa zbrinjavanja viška zaposlenih.
- (3) Sindikalni rukovodilac će se o dostavljenom prijedlogu odluka iz stava (1) ovog člana očitovati u roku osam dana.
- (4) Poslodavac je dužan, prije donošenja općih akata iz stava (1) ovoga člana, razmotriti dostavljene primjedbe Sindikata i u roku od 10 dana od dana prijema takvog akta obavijestiti Sindikat o stavovima po pitanju primjedbi Sindikata.

Član 49.

(Prava i obaveze sindikalnog povjerenika u provođenju mjera zaštite na radu)

U provođenju mjera zaštite na radu sindikalni rukovodilac ima pravo i obavezu posebno:

- a) učestvovati u planiranju mjera za unapređenje uslova rada,
- b) biti informisan o svim promjenama od utjecaja na sigurnost i zdravlje zaposlenih,
- c) primati primjedbe zaposlenih na primjenu propisa i provođenje mjera zaštite na radu,
- d) biti prisutan inspeksijskim pregledima i informisati inspektora o svim zapažanjima zaposlenih u odnosu na zaštitu na radu,
- e) pozvati inspektora zaštite na radu kada ocijeni da su ugroženi život i zdravlje zaposlenih, a poslodavac to propušta ili odbija učiniti,
- f) stalno proširivati i unaprijeđivati svoje znanje, pratiti i prikupljati informacije odgovarajuće za rad na siguran način,
- g) staviti prigovor na inspeksijski nalaz i mišljenje i

- h) svojom aktivnošću poticati zaposlene za rad na siguran način.

POGLAVLJE VIII. DINAMIKA KOLEKTIVNOG PREGOVARANJA, TUMAČENJE I PRAČENJE PRIMJENE UGOVORA

Član 50.

(Tumačenje i primjena Ugovora)

- (1) Ugovorne strane će se u dobroj vjeri pridržavati odredaba ovog ugovora.
- (2) Za tumačenje odredbi i praćenje primjene Ugovora, ugovorne strane će imenovati zajedničku Komisiju, u roku od 30 dana od dana potpisivanja Ugovora.
- (3) Cilj osnivanja Komisije jeste pravilna i dosljedna primjena ovog ugovora, kao i unapređenje socijalnog dijaloga.
- (4) Komisija se sastoji od šest članova, od kojih svaka ugovorna strana imenuje po tri člana.
- (5) Komisija donosi Poslovnik o radu u kojem će se urediti i način izbora predsjednika Komisije.
- (6) Sve odluke Komisija donosi većinom glasova, a u slučaju podijeljenog broja glasova odlučuje glas predsjednika Komisije.
- (7) Ugovorene strane su dužne da se pridržavaju datog tumačenja od strane Komisije.
- (8) Komisija će jednom u šest mjeseci informisati Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i reprezentativne sindikate o stanju na području primjene ovog ugovora, s obzirom na poštivanje njegovih odredbi, a u cilju identifikacije eventualnih zapreka za ostvarivanje prava i dužnosti zaposlenih.
- (9) Ugovorne strane će razmotrit sve slučajeve kršenja ovog ugovora, radi prevencije mogućih sudskih sporova i odrediti mjere za njihovo provođenje.

Član 51.

(Zaključenje i trajanje Kolektivnog ugovora)

- (1) Smatra se da je ovaj ugovor zaključen kada ga potpišu ovlašteni predstavnici ugovornih strana.
- (2) Ovaj ugovor zaključuje se na period od tri godine i nastavlja se primjenjivati i nakon isteka tog perioda sve do zaključenja novog Kolektivnog ugovora.
- (3) Strane se obavezuju da će najkasnije šest mjeseci prije isteka ovog ugovora otpočeti pregovore o zaključenju novog Kolektivnog ugovora.
- (4) Zaposleni mogu pred Sudom Bosne i Hercegovine tražiti zaštitu prava koja su im zagarantovana ovim kolektivnim ugovorom.

Član 52.

(Pristupanje Ugovoru)

Ovaj ugovor je obavezan za strane koje su ga potpisale, kao i za strane koje mu naknadno pristupe.

Član 53.

(Način izmjene Ugovora)

- (1) Svaka ugovorna strana može pokrenuti postupak izmjena i dopuna ovog ugovora.
- (2) Strana kojoj je podnesen pismeni prijedlog za izmjenu i dopunu ovog ugovora obavezna je pristupiti pregovorima o predloženoj izmjeni i dopuni, u roku od 15 dana od dana prijema prijedloga.

Član 54.

(Posebni kolektivni ugovori)

Na osnovu ovog ugovora mogu se zaključiti posebni ugovori sa sindikatima kao potpisnicima ovog ugovora.

POGLAVLJE IX. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 55.

(Pravo na tužbu)

- (1) Sporovi u vezi primjene ovog ugovora, koji nisu riješeni dogovorom ili medijacijom, rješit će se u postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine.
- (2) Spor pred Sudom Bosne i Hercegovine može se pokrenuti u roku od 30 dana, od dana nepostizanja dogovora iz stava (1) ovog člana.

Član 56.

(Usklađivanje podzakonskih akata)

- (1) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog ugovora, uskladiti podzakonske akte iz nadležnosti Vijeća ministara s odredbama ovog ugovora.
- (2) Vijeće ministra Bosne i Hercegovine će, putem Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca pokrenuti postupak usklađivanja Zakona o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine u pogledu ujednačavanja minimalnog broja dana godišnjeg odmora za policijske službenike, s konvencijama Međunarodne organizacije rada i drugim propisima koji regulišu minimalno trajanje godišnjeg odmora za zaposlene.
- (3) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine će u roku iz stava (1) ovog člana, zadužiti nadležne institucije da preispitaju podzakonske akte koji regulišu:
 - a) naknadu za odvojen život i troškove smještaja, u odnosu opseg prava i lica koja ostvaruju to pravo;
 - b) jubilarnu nagradu, u odnosu na njenu visinu i rokove i
 - c) uslove i način korištenja godišnjeg odmora zaposlenih.

Član 57.

(Stupanje na snagu i objavljivanje)

Ovaj ugovor stupa na snagu danom potpisivanja od strane ugovornih strana i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Samostalni sindikat
državnih službenika i
zaposlenika u institucijama
Bosne i Hercegovine
Predsjednik Sindikata
Radenko Mirković, s. r.
Sindikat Uprave za
indirektno/neizravno
oporezivanje
Predsjednica Sindikata
Ana Mrnjavac, s. r.
Savez sindikata policijskih
organa u Bosni i Hercegovini
Predsjednik Sindikata
Dragan Kravavac, s. r.

Vijeće ministara
Bosne i Hercegovine
Borjana Krišto, s. r.

MINISTARSTVO ZA LJUDSKA PRAVA I IZBJEGLICE BOSNE I HERCEGOVINE

201

Na temelju članka 61. stavak (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17) i na temelju članka 12. Zakona o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 i 103/09), Deklaracije partnera na Zapadnom Balkanu o integraciji Roma u procesu proširenja EU (odluka broj: 01-50-1-2547-2/19 od 2. srpnja 2019. godine) i na temelju Strateškog okvira EU za ravnopravnost, uključivanje i sudjelovanje Roma za razdoblje 2020.-2030. godine, ministar za ljudska prava i izbjeglice donosi

ODLUKU O USVAJANJU UPUTE O PREVENICIJI I SUZBIJANJU ANTICIGANIZMA U BOSNI I HERCEGOVINI

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom usvaja se Uputa o prevenciji i suzbijanju anticiganizma u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Uputa).

Članak 2.

(Namjena Upute)

Uputa je namijenjena svim javnim institucijama, privatnim pravnim subjektima i građanima Bosne i Hercegovine u cilju edukacije i senzibilizacije javnosti o pitanjima anticiganizma kao posebnog oblika rasizma nad Romima.

Članak 3.

(Sastavni dio Odluke)

Sastavni dio ove Odluke je Uputa.

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 07-39-391-2/25

28. veljače 2025. godine

Sarajevo

Ministar

Dr. **Sevlid Hurtić**, v. r.

UPUTA O PREVENICIJI I SUZBIJANJU ANTICIGANIZMA U BOSNI I HERCEGOVINI

veljača 2025. godine

Uvod

Ova Uputa predstavlja sveobuhvatan vodič za razumijevanje, prevenciju i suzbijanje anticiganizma u Bosni i Hercegovini. Ova Uputa izrađena je u cilju upoznavanja s pojmom i oblicima anticiganizma (engleski – *Antigypsyism*) kao specifičnog oblika rasizma nad Romima.

Uputa je namijenjena svim javnim institucijama i privatnim pravnim subjektima, te građanima Bosne i Hercegovine, s posebnim naglaskom na edukaciju i senzibilizaciju javnosti o pitanjima anticiganizma. Primarni cilj je podizanje svijesti o ovom negativnom društvenom fenomenu, te predlaganje niza mjera u cilju zaštite prava Roma i unaprjeđenja njihovog položaja u društvu.

Ova Uputa obuhvata pravni temelj za donošenje ovog dokumenta, objašnjava terminologiju, pojmove i definiciju anticiganizma, navodi različite manifestacije, uzroke i posljedice, predlaže mjere za prevenciju i suzbijanje anticiganizma, te daje opću preporuku.

Pravni temelj

Pravni temelj za donošenje ove Upute je utemeljen na osnovu odredbi Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda¹ i Okvirne konvencija za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe², a koje je Bosna i Hercegovina ratificirala čime su i dio našeg pravnog sustava. Pravni temelj je sadržan i kroz dokument Opća politika broj 13 o borbi protiv anticiganizma i diskriminacije Roma Europskog povjerenstva protiv rasizma i netolerancije (ECRI). Izrada ovog dokumenta je, također, planirana i kao jedna od mjera iz dokumenta "Akcijski plan Bosne

i Hercegovine za društvenu inkluziju Roma i Romkinja za razdoblje 2021.–2025. godine".³

Terminologija

Termin anticiganizam (engleski – *Antigypsyism*) predstavlja opći termin za specifičan oblik rasizma nad Romima. Ipak ovaj termin nije univerzalno prihvaćen od strane međunarodnih organizacija, romskih aktivista i akademske zajednice⁴ i koristi se u pravnim okvirima Vijeća Europe. Jedni smatraju ovaj termin pogrdnim za Rome, dok drugi smatraju da taj termin upravo stavlja jak akcent na višestoljetnu opresiju i stigmatizaciju Roma, te time naglašava značaj ovog društvenog problema. Uopćeno govoreći, anticiganizam predstavlja povijesni sustav opresije Roma, koji za posljedice ima težak položaj Roma u društvu i koji proističe iz dominantno negativnog javnog narativa, kontinuirane stigmatizacije i marginalizacije Roma u društvu. Anticiganizam se manifestira u različitim oblicima, uključujući predrasude, stereotipe, socijalnu i političku marginalizaciju, kao i verbalno, tjelesno i institucijsko nasilje prema Romima.

Ne postoji jedinstvena međunarodna definicija anticiganizma, te postoje različite definicije u okviru akademске zajednice, institucija i nevladinog sektora, kao što su romofobija, antiromanizam, anti-Roma rasizam. Ono što je jedinstveno u istim je da se koriste kao termin za poseban oblik rasističke opresije Roma. Povijesno gledano korijeni anticiganizma mogu se naći još od srednjeg vijeka gdje su Romi negativno tretirani zbog nomadskog stila života, preko razdoblja formiranja nacionalnih država tijekom XVIII. vijeka po kom su Romi isključivani kao narod bez nacionalne države, pa sve do Holokausta u XX. vijeku i opresije u sadašnjem vremenu. Ova dugotrajna opresija Roma je ipak posljednjih desetljeća prepoznata kao jedan od teških oblika kršenja ljudskih prava i u radu različitih međunarodnih institucija, kao što su Europski parlament, Vijeće Europe, OSCE, Međunarodni sud za ljudska prava, a istim se bave i države pojedinačno. Usvajanjem Okvirne konvencija za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe⁵ postavljeni su temelji i međunarodni pravni okvir za države članice Vijeća Europe da na što bolji način zaštite ljudska prava nacionalnih manjina, a među kojima su najranjiviji upravo Romi.

Dokument Opća politika broj 13⁶ o borbi protiv anticiganizma i diskriminacije Roma Europskog povjerenstva protiv rasizma i netolerancije (ECRI), koja je donijeta 2011. godine, a potom revidirana 2020. godine, daje jasne definicije i upute državama članicama Vijeća Europe o problematici anticiganizma.⁷ U dokumentu se daje definicija:

"Anticiganizam je poseban oblik rasizma, ideologija zasnovana na rasnoj superiornosti, oblik dehumanizacije i institucijskog rasizma pothranjivanog povijesnom diskriminacijom, koja se, između ostalog, ispoljava kroz nasilje, govor mržnje, eksploataciju, stigmatizaciju i najočigledniji oblik diskriminacije". Također ističe "da je anticiganizam poseban

¹ http://www.mhrr.gov.ba/ured_zastupnika/dokumenti/default.aspx?id=1474&langTag=bs-BA "Službeni glasnik RBiH" broj 25/93.

² <https://www.mhrr.gov.ba/PDF/LjudskaPrava/VE6H.pdf>

³ <http://www.sluzbenilist.ba/page/akt/uRdTu0Nm8EE>= Cilj 1. jačanje sustava potpore, koordinacije i nadzora APIRBiH 2021./2025., smanjenje diskriminacije Roma i Romkinja i suzbijanje "Antigypsism"; Mjera 2. ojačati sustav za borbu protiv diskriminacije u svrhu suzbijanja "Antigypsism"; Aktivnost 1. izraditi upute i smjernice za postupanje u slučaju diskriminacije i uspostavu evidencija za institucije u BiH, sukladno članku 8. stavak (1) i članku 24. stavak (4) Zakona o zabrani diskriminacije, u cilju poboljšanja sustava praćenja pojava diskriminacije i "Antigypsism".

⁴ U teoriji i praksi postoje slični termini kao što su romaphobia, antiromanizam, anti-Roma rasizam, ali nisu toliko sveobuhvatni ili su neznatno različiti.

⁵ Usvojena 1994. a stupila na snagu 1998. godine.

⁶ <https://rm.coe.int/ecri-general-policy-recommendation-no-13-on-combating-antigypsyism-an/16808b5aee>

⁷ Također ističe da se ista odnosi ne samo na Rome već i na pripadnike nekih drugih manjina kao što su Sinte, Kalije, Aškalije, "Egipćani", Manuš i oni koji se nazivaju Putnicima.

tvrdokoran, nasilan, kroničan i uobičajen oblik rasizma", te "da se diskriminacija Roma uglavnom zasniva na njihovom etničkom podrijetlu i načinu života."

Definicija koju daje *ECRI* se i službeno koristi kao referentna za sve službene dokumente koje donosi Europsko povjerenstvo i Europski parlament, a ista je time i pravno obvezujuća za Bosnu i Hercegovinu kao državu članicu Vijeća Europe.

Manifestacija, uzroci i posljedice anticiganizma

Kroz povijest, Romi su bili predmetom različitih oblika nepravdi i opresije, a manifestacije anticiganizma su se ispoljavale ili se i dalje ispoljavaju kao:

- predrasude i stereotipi,
- negativno obilježavanje, govor mrže i zločini iz mržnje,
- diskriminacija (individualna, institucijska i strukturalna),
- segregacija romske djece u školama,
- segregacija u stanovanju,
- deložacije,
- nasilje nad Romima počinjeno od strane policije i drugih tijela reda,
- nasilno raseljavanje,
- prisilno naseljavanje,
- proleterizacija,
- prisilna sterilizacija Romkinja,
- politika asimilacije (zabrana korištenja jezika, nošenja tradicionalne odjeće, smještaj romske djece u hraniteljske obitelji, promjena imena, itd.),
- napadi desničarskih i rasističkih skupina,
- deportacija i etničko čišćenje,
- ubojstva,
- pokušaji istrebljenja,
- Holokaust Roma, negiranje istog, iskrivljivanje i lažno predstavljavanje.

Uzroci anticiganizma su:

- pasivnost mjerodavnih tijela vlasti u zaštiti prava Roma,
- nedostatak informacija o Romima u kurikulumima,
- negiranje prava na jednaku zaštitu Roma pred zakonom,
- ignoriranje povijesne opresije Roma,
- selektivna primjena zakona i politika.

Anticiganizam nije nov društveni fenomen, a ujedno je jedan od najmoćnijih mehanizama isključivanja Roma. Predrasude i stereotipi o Romima su široko rasprostranjeni diljem europskih društava. Jasno je da ukoliko države ne poduzimaju odgovarajuće mjere u borbi protiv anticiganizma, samo nastavljaju da reprodukuju one probleme i nedostatnosti s kojima se Romi već odavno suočavaju. Ukoliko države i sve mjerodavne institucije ne poštuju prava Roma sukladno svim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i standardima, samo potvrđuju svoju ulogu u kreiranju uvjeta koji doprinose stvaranju i perpetuiranju anticiganizma u društvu.

Iako postoje pojedinačni slučajevi diskriminacije i nasilja, anticiganizam je primarno kolektivni, a ne individualni problem jer se radi o opresiji Roma po osnovu pripadnosti jednoj etničkoj skupini. Anticiganizam time nije problem s kojim se suočavaju Romi, već je to problem cijele zajednice jer odražava kako društveni sustav i javnost stigmatizira Rome kao nacionalnu manjinu u njihovoj zajednici. S obzirom na veliku društvenu stigmatizaciju neki članovi manjinske zajednice internalizacijom društvene stigme usvajaju vjerovanja i ponašanje većine, a neki se s takvim rasističkim vrijednostima potom okreću prema članovima svojih zajednica, izbjegavaju kontakt sa svojom zajednicom ili poriču da pripadaju određenoj zajednici.

Suštinski anticiganizam predstavlja odnos moći u društvu između većinskog stanovništva i nacionalne manjine. Percipirani superiorni status većine nad manjinom se odražava kroz uvjerenja, odnose i ponašanja pojedinaca i institucija u društvu kao opće društvene kulture. Ovakva društvena percepcija i kultura time opravdava i osigurava nejednak društveni status dvaju skupina stanovništva.

Dugoročna i sistematična opresija Roma za posljedice ima nejednakost i nepravilan položaj pripadnika romske zajednice, koje se prije svega ogleda u društvenog segregaciji i izolaciji, transgeneracijskoj traumatizaciji, niskom samopouzdanju pojedinaca i cijele manjinske zajednice, suočavanje sa stereotipima, mržnjom, netrpeljivošću i nasiljem.

Uvažavajući činjenice da anticiganizam vrlo složen društveni problem, rješavanje ovog složenog problema zahtjeva sveobuhvatne i održive mjere na više razina društvenog djelovanja i to dugoročno. Nerealno je očekivati da kratkotrajne mjere mogu riješiti problem stereotipa, predrasuda, odnosa i ponašanja prema Romima koji su ukorijenjeni u društvenoj svijesti iz generacije u generaciju i to stoljećima. Rješavanje problema anticiganizma zahtjeva sistematičan i koordiniran odgovor na ovaj problem od strane država, međunarodnih institucija i organizacija, univerziteta i instituta za istraživanje, nevladinih organizacija, neformalnih skupina i svih građana jednog društva. S tim u vezi, svako društvo treba da ima tu političku i institucijsku zrelost da prepozna anticiganizam kao glavni uzrok marginalizacije i isključivanja Roma, te je potrebno da svim naporima radi na uklanjanju istog, pri čemu je potrebno podizati javnu i institucijsku svijest o razumijevanju, prevenciji i suzbijanju anticiganizma.

Mjere za prevenciju i suzbijanje anticiganizma

S obzirom da je problem anticiganizma protkan kroz sve društvene sustave, potrebno je poduzeti ogovarajuće mjere koje bi uključivale Rome u sve sfere društvenog djelovanja. To se odnosi na područja obrazovanja, zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja, zdravstvene zaštite, borbe protiv rasističkog nasilja i zločina, rada policijskih tijela, anticiganizam u medijima, anticiganizam kod pristupa javnim uslugama i javnim mjestima, kod pristupa robama i uslugama, te na opću zabranu diskriminacije i u svim drugim područjima i okolnostima u kojima Romi ostvaruju svoja prava i mogu biti diskriminirani. Promjene u samim sustavima institucija će posljedično dugoročno pozitivno utjecati i na opću svijest građana i same odnose između pojedinaca i zajednica unutar samog društva.

Prevencija i suzbijanje anticiganizma u obrazovanju treba da uključuje sljedeće mjere:

1. Provoditi redovnu opću edukaciju o rasizmu i diskriminaciji u svim osnovnim i srednjim školama s posebnim naglaskom na diskriminaciju Roma kao najranjivije manjinske skupine;
2. Provoditi redovnu edukaciju o stereotipima, predrasudama i diskriminaciji Roma za nastavno osoblje, sve zaposlenike obrazovnih institucija, te ih obučiti da prepoznaju diskriminatorne obrasce i kako da reaguju na iste, kako bi stvorili sigurno okruženje za sve učenike;
3. Provoditi redovnu edukaciju o stereotipima, predrasudama i diskriminaciji Roma za učenike i roditelje;
4. Povezati se s roditeljima svih učenika i poticati suradnju između romskih i neromskih roditelja kroz zajedničke aktivnosti u školama radi smanjenja socijalne distance i predrasuda;
5. U redovne nastavne programe obvezno uključiti edukaciju o genocidu nad Romima u Holokaustu (romski termin "*Samudaripen*" – masovno ubijanje);

6. Prevenirati i spriječiti formalnu i neformalnu segregaciju romske djece u školama i provoditi mjere koje će ih integrirati s većinskom djecom u školama;
 7. Osigurati da se romska djeca bez realnih razloga ne smiju uputiti u specijalne škole;
 8. Uvažavajući posebnu ranjivost romske djece u školama ponuditi psiho-socijalnu potporu, dopunsku tutorsku nastavu za pomoć u učenju, a sve u cilju njihove pune integracije i prevencije napuštanja školovanja;
 9. Na svim razinama obrazovanja provoditi mjere prevencije i borbe protiv nasilja nad romskom djecom;
 10. Povećati uključenost romske djece u predškolskom obrazovanju i educirati roditelje o značaju ranog rasta i razvoja, te ranog uključivanja u obrazovanje;
 11. Osigurati sva neophodna administracijska i financijska sredstva, te ukloniti sve potencijalne barijere u društvu radi uključivanja romske djece u redovni obrazovni sustav (udžbenike, školski pribor, prijevoz, užina i dr.);
 12. Osigurati pristup internetu i suvremenim tehnologijama za romske učenike kako bi se smanjio digitalni jaz među učenicima i omogućilo kvalitetno obrazovanje;
 13. Angažirati Rome medijatore u školama kako bi se osigurala dobra suradnja između škole i roditelja Roma;
 14. Potaći studiranje i zapošljavanje učitelja Roma u sredinama i školama koje imaju brojnu romsku populaciju, a kako bi se osigurala bolja integracija Roma učenika u školama;
 15. Vršiti monitoring inkluzije Roma u obrazovanje kroz redovne evaluacije mjera, kako bi se osigurala njihova primjena i efikasnost;
 16. Osigurati, gdje je moguće, izučavanje romskog jezika;
 17. Osigurati cjeloživotno učenje, dokvalifikaciju i prekvalifikaciju Roma;
 18. Osigurati da školski udžbenici ne sadrže pogrešne i stereotipne informacije, već da sadrže informacije o jeziku, kulturi i povijesti Roma;
 19. Osigurati da diskriminacija Roma u obrazovnom sustavu bude prepoznata i sankcionirana sukladno Zakonu o zabrani diskriminacije;
 20. Poticati organizaciju manifestacija koje promoviraju romsku kulturu i tradiciju u školama, čime se doprinosi razumijevanju i poštivanju raznolikosti u društvu;
 21. Kreirati i distribuirati obrazovne materijale koji predstavljaju raznolikost unutar romske zajednice, kako bi se prikazala njihova bogata povijest, kultura i tradicija;
 22. Razvijati programe koji se fokusiraju na specifične izazove s kojima se suočavaju romske djevojčice, kako bi se osigurao njihov jednak pristup obrazovanju;
 23. Organizirati kampanje podizanja svijesti u zajednici o važnosti obrazovanja za romsku djecu, a kako bi se smanjili stereotipi i predrasude.
- Prevenција i suzbijanje anticiganizma u zapošljavanju treba da uključuje sljedeće mjere:
1. Zabrana anticiganizma kod zapošljavanja Roma treba da bude strogo naglašena i provedena u propisima i praksama zapošljavanja;
 2. U svrhu gore navedene mjere, provoditi adekvatne i kontinuirane treninge mjerodavnih službenika za zapošljavanje;
 3. Omogućiti i provoditi konkretne obuke i treninge za Rome u svrhu zapošljavanja;
 4. Poticati zapošljavanje Roma u javnom i privatnom sektoru;
 5. Uspostaviti i provoditi kvote za zapošljavanje Roma u javnom i privatnom sektoru, a u cilju povećanja njihove zastupljenosti na tržištu rada;
 6. Osigurati potporu pri zapošljavanju kroz javne službe za zapošljavanje pružanjem dodatne potpore Romima u obliku informiranja o slobodnim radnim mjestima, osiguravanju profesionalne orijentacije i pripreme za razgovore za posao;
 7. Suzbijati diskriminaciju Roma kod zapošljavanja i profesionalnog napredovanja;
 8. Poticati poslodavce da promoviraju raznolikost i inkluzivno radno okruženje, gdje se različite etničke skupine, uključujući Rome, osjećaju prihvaćenima i poštovanima i to kroz organizaciju treninga za zaposlene o toleranciji, ljudskim pravima i međukulturalnom dijalogu;
 9. Osigurati odgovarajuću pravnu pomoć za Rome koji se susreću s diskriminacijom pri zapošljavanju;
 10. Organizirati kampanje koje informiraju Rome o njihovim radnim pravima, postupcima prijavljivanja diskriminacije i dostupnim pravnim mehanizmima;
 11. Provoditi kampanje podizanja svijesti o značaju zapošljavanja Roma u privatnom i javnom sektoru u cilju većeg zapošljavanja;
 12. Promovirati u medijima, kao način borbe protiv predrasuda i promidžbe jednakih šansi, pozitivne primjere isticanjem uspješnih priča Roma koji su se ostvarili u različitim profesionalnim područjima;
 13. Olakšati pristup resursima, obukama i potpori kako bi se omogućio prelazak iz neformalnog u formalno zapošljavanje u tradicionalnim zanimanjima Roma, poput muzike, plesa, umjetnosti, zanata i sakupljanja sekundarnih sirovina, čime bi se osigurali dostojanstveni radni uvjeti i ekonomska sigurnost;
 14. Uvesti u praksu anonimno prijavljivanje na natječaje, gdje se ime, etnička pripadnost i drugi podatci kandidata ne otkrivaju tijekom prvih faza procesa selekcije, kako bi se smanjila mogućnost diskriminacije;
 15. Vlade i nevladine organizacije trebaju pružati potporu Romima koji žele da pokrenu sopstvena poduzetništva, uključujući osiguravanje pristupa povoljnim kreditima, finansijskim sredstvima i mentorskim savjetima kako bi se ojačala njihova ekonomska samostalnost i uvećao broj radnih mjesta;
 16. Osigurati da diskriminacija Roma u sustavu zapošljavanja bude prepoznata i sankcionirana sukladno Zakonu o zabrani diskriminacije.
- Prevenција i suzbijanje anticiganizma u stambenom zbrinjavanju treba da uključuje sljedeće mjere:
1. Osigurati Romima pristupačne i pristojne uvjete za stanovanje bez diskriminacije;
 2. Suzbijati segregaciju Roma kod stanovanja dosljednom provedbom Zakona o zabrani diskriminacije;
 3. Osigurati da politike socijalnog stanovanja favoriziraju integraciju, a ne segregaciju Roma u društvu;
 4. Osigurati da Romi ne budu deložirani bez odgovarajuće najave i bez drugog odgovarajućeg smještaja;
 5. U urbanim sredinama omogućiti legalizaciju stambenih objekata u kojima Romi već dugo stanuju;
 6. Osigurati besplatnu pravnu pomoć Romima u postupku legalizacije stambenih objekata;
 7. Promovirati kulturu suživota u romskim i neromskim životnim sredinama;

8. Suzbijati stereotipe i diskriminaciju kod pristupa stanovanju za Rome;
9. Osigurati da urbanističko planiranje sistematično ne remeti tradicionalni način življenja Roma;
10. Pokrenuti i ubrzati legalizaciju neformalnih naselja gdje Romi stanuju uz osiguranje trajnog, prikladnog, prihvatljivog smještaja za osobe koje stanuju u nelegalnim objektima;
11. Osigurati da diskriminacija Roma u stambenom zbrinjavanju bude prepoznata i sankcionirana sukladno Zakonu o zabrani diskriminacije.

Prevenција i suzbijanje anticiganizma u sustavu zdravstvene zaštite treba da uključuje sljedeće mjere:

1. Osigurati jednak pristup svim razinama zdravstvene zaštite za Rome;
2. Angažirati Rome medijatore koji će biti poveznica između romskih zajednica i zdravstvenih ustanova;
3. Osigurati dovoljna financijska sredstva i administracijske usluge koji će učiniti zdravstveni sustav dostupnim za Rome;
4. Osigurati za zaposlenike u zdravstvenom sustavu odgovarajuće treninge na temu stereotipa, predrasuda i diskriminacije Roma;
5. Osigurati adekvatne edukacije za Roma na temu zdravlja (tjelesno, mentalno, dentalno, reproduktivno, vakcinacija i dr.);
6. Uspostaviti mobilne zdravstvene jedinice koje će pružati osnovne zdravstvene usluge u romskim naseljima gdje je pristup zdravstvenim ustanovama često otežan;
7. Osigurati specifične programe usmjerene na zdravlje romskih žena i djece, s fokusom na prenatalnu njegu, ginekološke preglede, porođaje, vakcinaciju i dječju njegu;
8. Zabraniti prasku prisilne sterilizacije Romkinja;
9. Prevenirati i suzbijati bilo kakvu segregaciju u zdravstvenim ustanovama i bolnicama, posebno u porodištima;
10. Osigurati programe besplatnih zdravstvenih pregleda i kampanja za vakcinaciju u romskim zajednicama;
11. Poticati obrazovanje i zapošljavanje Roma u zdravstvenom sektoru kako bi se osigurala bolja reprezentativnost i razumijevanje potreba romske zajednice;
12. Osigurati da diskriminacija Roma u sustavu zdravstvene zaštite bude prepoznata i sankcionirana sukladno Zakonu o zabrani diskriminacije.

Prevenција i suzbijanje anticiganizma u slučajevima nasilja i krivičnih djela počinjenih nad Romima treba da uključuje sljedeće mjere:

1. Osigurati strogu zabranu i sankcioniranje rasizma i rasne diskriminacije u društvu dosljednom primjenom krivičnih zakona i Zakona o zabrani diskriminacije;
2. Osigurati besplatnu pravnu pomoć za Rome kod pristupa pravosudnom sustavu u zaštiti od diskriminacije, te osigurati adekvatnu sudsku i drugu zaštitu;
3. Osigurati strogu zabranu rasizma i rasne diskriminacije u radu policijskih tijela, te naglasiti značaj rada policijskih tijela u borbi protiv rasizma;
4. Uspostaviti sustav evidentiranja rasističkih zločina;
5. Podizati kod romske populacije svijest o značaju prijavljivanja rasističkih zločina, te osigurati jasne informacije o mjerodavnim tijelima i sustavu prijavljivanja ovih krivičnih djela;
6. Osigurati treninge vezane uz legislativu koja se tiče ljudskih prava, rasizma i nasilja nad žrtvama Romima

za službenike pravosudnih institucija, tužiteljstava i policijskih tijela;

7. Osigurati da policijska tijela uredno provode prijavljene slučajeve rasizma nad Romima, a potom da isti budu uredno procesuirani i sankcionirani;
8. Osigurati treninge za službenike policijskih tijela vezanih uz ljudska prava, a u cilju uspostave boljih odnosa s romskim zajednicama;
9. Promovirati mjere zapošljavanja Roma u policijska tijela, a radi ostvarivanja bolje suradnje s romskim zajednicama;
10. Osigurati Rome medijatore u zajednicama koji bi radili kao veza između policijskih tijela i romskih zajednica;
11. Osigurati istragu u slučajevima prijavljivanja rasizma počinjenim od strane policijskih tijela, a potom iste procesuirati i sankcionirati.

Prevenција i suzbijanje anticiganizma u medijima treba da uključuje sljedeće mjere:

1. Osigurati adekvatnu primjenu zakona i mjere za one medije koje potiču diskriminaciju, mržnju i nasilje nad Romima;
2. Osigurati edukacije za novinare o kulturnim i društvenim aspektima romske zajednice, čime bi se potaklo objektivno predstavljanje u medijima;
3. Osigurati da mediji ne navode etnicitet osobe koja se pominje u izvješćivanju ukoliko to nije potrebno za razumijevanje medijskog članka;
4. Potaći medije da usvoje kodekse ponašanja u cilju prevencije predstavljanja informacija koje prenose predrasude i potiču diskriminaciju, mržnju i nasilje nad Romima;
5. Potaći medije da se uzdrže od objavljivanja bilo kakvih informacija koje mogu potaći diskriminaciju i netoleranciju prema Romima;
6. Podržati sve inicijative za isticanje opasnosti koje nosi anticiganizam među medijskim službenicima i njihovim medijskim kućama;
7. Osigurati treninge za novinare na temu Roma i anticiganizma;
8. Promovirati angažiranje Roma u medijskom sektoru kao novinara i voditelja;
9. Promovirati i objavljivati pozitivne priče o Romima koje prikazuju njihove doprinose društvu u cilju smanjivanja negativnih percepcija u društvu;
10. Provoditi javne kampanje koje se bore protiv stereotipa i predrasuda o Romima, koristeći javne servise, društvene mreže i druge medijske platforme.

Prevenција i suzbijanje anticiganizma na javnim mjestima treba da uključuje sljedeće mjere:

1. Osigurati adekvatnu primjenu Zakona o zabrani diskriminacije u slučajevima zabrane pristupa Romima u objekte otvorene za javnost;
2. Potaći adekvatne obuke i informiranje za predstavnike javnog i privatnog sektora na temu Roma i anticiganizma, a u cilju zaštite od diskriminacije;
3. Razviti jasne protokole za postupanje u slučajevima anticiganizma na javnim mjestima, uključujući obvezu prijavljivanja mjerodavnim tijelima.

Prevenција i suzbijanje anticiganizma u javnim uslugama i socijalnoj skrbi treba da uključuje sljedeće mjere:

1. Osigurati, bez diskriminacije, jednaka socijalna davanja za Rome kao i za ostalo stanovništvo;
2. Organizirati za Rome edukativne kampanje o pravima i uslugama u okviru socijalne skrbi;
3. Osigurati obuke na temu prava Roma i anticiganizma za službenike socijalne skrbi;

4. Потаћи Rome да пријављују случајеве дискриминације од стране мјеродавних социјалних служби, те адекватно процесуирати ове случајеве;
 5. За Rome који живе у одређеним насељима или селима осигурати јавне услуге као што су водовод и канализација, струја, одвоз смећа, јавни prijevoz и приступ адекватним путевима;
 6. Осигурати да врста и квалитета пружених јавних услуга за Rome буде једнаке квалитете као и за остатак становништва.
- Остале опће мјере превенције и сузбијања антициганизма у друштву треба да укључују слjedeће мјере:
1. Осигурати за Rome адекватне информације о Закону о забрани дискриминације БиХ;
 2. Успоставити једноставан механизам пријављивања антициганизма Министарству за људска права и избјеглице БиХ путем обрасца за пријаву антициганизма уз гарантирање заштите идентитета пријавитеља;
 3. Осигурати за Rome адекватне информације о мјеродавности и менаџментима заштите права које пружа Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине;
 4. Сузбијати антициганизам код приступа Roma робама и услугама, те код приступа банкарству и осигурању;
 5. У оквиру редовних статистика прикупљати податке о Ромима у образовању, запошљавању, стамбеном збринјавњу, социјалној и здравственој заштити укључујући све мјере заштите особних података, добровољног пристанка и самоидентификације Roma;
 6. Процесуирати све јавне иступе који на директан или индиректан начин потичу стереотипе, предрасуде, дискриминацију, мржу и насилје над Ромима;
 7. Вршити мониторинг антициганизма на интернету и процесуирати случајеве очитог расизма и ксенофобије;
 8. Promovirati культуру Roma и иницирати интеркултурални дијалог између већинске и мањинске заједнице;
 9. Подузети посебне мјере заштите жена и дјевојчица Ромкиња које су посебно ранјиве и могу бити вишеструко дискриминиране;
 10. Осигурати јединствену регистрацију дјеце Roma у матичне књиге рођених без дискриминације;
 11. Осигурати приступ особним документима за све Rome без дискриминације;
 12. Осигурати упис држављанства за све Rome без дискриминације како би се осигурало да поједини Romи не остану без икаквог држављанства;
 13. Осигурати адекватно уживање права на слободу кретања за Rome;
 14. Осигурати адекватно политичко заступање права и положаја Roma;
 15. Осигурати адекватну правну помоћ за Rome у свим подручјима заштите њихових права;
 16. Promovirati адекватно судјеловање Roma у свим спортским активностима.

Опћа препорука

Опћа препорука за владе и институције свих разина власти у Босни и Херцеговини је да у оквиру својих мјеродавности, а ако то већ нису урадили, обавезно инкорпорирају наведене мјере у истом или сличном дјелокругу. То се односи на уврштавање нуђних мјера у све политике, стратегије, акцијске планове, подзаконске акте и др., а у циљу свеобухватног разумијевања, превенције и сузбијања антициганизма, те потпуне интеграције Roma у босанскохерцеговачко друштво.

Исте могу бити реализиране у сарадњи с међународним институцијама и организацијама, академском заједницом и невладиним организацијама. При томе, не требају да буду заступљене само оне невладине организације с ромским

предзнаком, већ и све оне које се баве неким другим правима као што су права дјеце, жена, особа са инвалидитетом, удружења родитеља и бројни други.

Поред тога сматрамо изразито важним и предлажемо да припадници ромске заједнице, који су добро интегрисани у друштво и који могу бити добар примјер превазилажења друштвених предрасуда и стереотипа, такође узимају активно учешће у борби против антициганизма кроз кампање подизања свјести, у улози медијатора између већинске и мањинске заједнице, те кроз неформалне активности. На крају позивамо и опће грађанство да се укључи у превазилажење овог сложеног друштвеног феномена, а све у циљу заштите људских права за све чланове заједнице без обзира на њихову етничку припадност.

Reference:

ECRI General Policy Recommendation N°13 revised on combating antigypsyism and discrimination against Roma - adopted on 24. June 2011. and amended on 1. December 2020. (<https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/recommendation-no.13>) документ <https://rm.coe.int/ecri-general-policy-recommendation-no-13-on-combating-anti-gypsyism-an/16808b5aee>;

Antigypsyism: Causes, prevalence, consequences, possible responses (2022) (<https://edoc.coe.int/en/roma-and-travellers/11121-antigypsyism-causes-prevalence-consequences-possible-responses.html>) Author(s) : Committee of experts on Roma and Traveller issues (ADI-ROM);

Declaration of the Committee of Ministers on the Rise of Anti-Gypsyism and Racist Violence against Roma[1] in Europe ([https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:\[%2209000016805cb2c8%22\],%22sort%22:\[%22CoEValidationDate%20Descending%22\]}%](https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:[%2209000016805cb2c8%22],%22sort%22:[%22CoEValidationDate%20Descending%22]})) (Adopted by the Committee of Ministers on 1 February 2012 at the 1132nd meeting of the Ministers' Deputies);

European Parliament resolution of 12 February 2019 on the need for a strengthened post-2020 Strategic EU Framework for National Roma Inclusion Strategies and stepping up the fight against anti-Gypsyism (2019/2509(RSP)) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:52019IP0075>) verzija на хрватском: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019IP0075>;

ERGO Network (European Roma Grassroots Organisations Network) <https://ergonetwork.org/>;

European Network Against Racism (ENAR) <https://www.enar-eu.org/>.

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02, 102/09 и 72/17) и на основу члана 12. Закона о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 и 103/09), Декларације партнера на Западном Балкану о интеграцији Рома у процесу проширења ЕУ (одлука број: 01-50-1-2547-2/19 од 2. јула 2019. године) и на основу Стратешког оквира ЕУ за равноправност, укључивање и учествовање Рома за период 2020-2030. године, министар за људска права и избјеглице доноси

ОДЛУКУ

О УСВАЈАЊУ УПУТСТВА О ПРЕВЕНЦИЈИ И СУЗБИЈАЊУ АНТИЦИГАНИЗМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком усваја се Упутство о превенцији и сузбијању антициганизма у Босни и Херцеговини (у даљњем тексту: Упутство).

Члан 2.
(Намјена Упутства)

Упутство је намијењено свим јавним институцијама, приватним правним субјектима и грађанима Босне и Херцеговине с циљем едукације и сензибилизације јавности о питањима антициганизма као посебног облика расизма над Ромима.

Члан 3.
(Саставни дио Одлуке)
Саставни дио ове Одлуке је Упутство.

Члан 4.
(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 07-39-391-2/25
28. фебруара 2025. године
Сарајево

Министар
Др Севлид Хуртић, с. р.

**УПУТСТВО
О ПРЕВЕНЦИЈИ И СУЗБИЈАЊУ АНТИЦИГАНИЗМА
У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ**

фебруар 2025. године

Увод

Ово Упутство представља свеобухватан водич за разумијевање, превенцију и сузбијање антициганизма у Босни и Херцеговини. Ово Упутство је израђено с циљем упознавања са појмом и облицима антициганизма (енглески – *Antigypsyism*) као специфичног облика расизма над Ромима.

Упутство је намијењено свим јавним институцијама и приватним правним субјектима, те грађанима Босне и Херцеговине, са посебним нагласком на едукацију и сензибилизацију јавности о питањима антициганизма. Примарни циљ је подизање свијести о овом негативном друштвеном феномену, те предлагање низа мјера с циљем заштите права Рома и унапређења њиховог положаја у друштву.

Ово Упутство обухвата правни основ за доношење овог документа, објашњава терминологију, појмове и дефиницију антициганизма, наводи различите манифестације, узроке и последице, предлага мјере за превенцију и сузбијање антициганизма, те даје општу препоруку.

Правни основ

Правни основ за доношење овог Упутства је заснован на основу одредби Конвенције о заштити људских права и основних слобода¹ и Оквирне конвенција за заштиту националних мањина Савјета Европе², а које је Босна и Херцеговина ратификовала чиме су и дио нашег правног система. Правни основ је садржан и кроз документ Општа политика број 13 о борби против антициганизма и дискриминације Рома Европске комисије против расизма и нетолеранције (ECRI). Израда овог документа је, такође, планирана и као једна од мјера из документа "Акциони план Босне и Херцеговине за друштвену инклузију Рома и Ромкиња за период 2021–2025. године".³

Терминологија

Термин антициганизам (енглески – *Antigypsyism*) представља општи термин за специфичан облик расизма над Ромима. Ипак овај термин није универзално прихваћен од стране међународних организација, ромских активиста и академске заједнице⁴ и користи се у правним оквирима Савјета Европе. Једни сматрају овај термин погрдним за Роме, док други сматрају да тај термин управо ставља јак акценат на вишевијековну опресију и стигматизацију Рома, те тиме наглашава значај овог друштвеног проблема. Уопштено говорећи, антициганизам представља историјски систем опресије Рома, који за последице има тежак положај Рома у друштву и који проистиче из доминантно негативног јавног наратива, континуиране стигматизације и маргинализације Рома у друштву. Антициганизам се манифестује у различитим облицима, укључујући предрасуде, стереотипе, социјалну и политичку маргинализацију, као и вербално, физичко и институционално насиље према Ромима.

Не постоји јединствена међународна дефиниција антициганизма, те постоје различите дефиниције у оквиру академске заједнице, институција и невладиног сектора, као што су ромофобија, антироманизам, анти-Рома расизам. Оно што је јединствено у истим је да се користе као термин за посебан облик расистичке опресије Рома. Историјски гледано коријени антициганизма могу се наћи још од средњег вијека гдје су Роми негативно третирали због номадског стила живота, преко периода формирања националних држава током XVIII вијека по ком су Роми искључивани као народ без националне државе, па све до Холокауста у XX вијеку и опресије у садашњем времену. Ова дуготрајна опресија Рома је ипак последњих деценија препозната као један од тешких облика кршења људских права и у раду различитих међународних институција, као што су Европски парламент, Савјет Европе, ОЕБС, Међународни суд за људска права, а истим се баве и државе појединачно. Усвајањем Оквирне конвенција за заштиту националних мањина Савјета Европе⁵ постављени су основи и међународни правни оквир за државе чланице Савјета Европе да на што бољи начин заштите људска права националних мањина, а међу којима су најрањивији управо Роми.

Документ Општа политика број 13⁶ о борби против антициганизма и дискриминације Рома Европске комисије против расизма и нетолеранције (ECRI), која је донијета 2011. године, а потом ревидирана 2020. године, даје јасне дефиниције и упутства државама чланицама Савјета Европе о проблематици антициганизма.⁷ У документу се даје дефиниција:

"Антициганизам је посебан облик расизма, идеологија заснована на расној супериорности, облик дехуманизације и институционалног расизма потхрањиваног историјском дискриминацијом, која се, између осталог, испољава кроз насиље, говор мржње, експлоатацију, стигматизацију и најочигледнији облик дискриминације". Такође истиче "да је антициганизам посебно тврдокоран, насилан, хроничан и уобичајен облик расизма", те "да се дискриминација Рома

чланом 8. став (1) и чланом 24. став (4) Закона о забрани дискриминације, с циљем побољшања система праћења појава дискриминације и "Antigypsyism".

⁴ У теорији и пракси постоје слични термини као што су ромофобија, антироманизам, анти-Рома расизам, али нису толико свеобухватни или су незнатно различити.

⁵ Усвојена 1994. а ступила на снагу 1998. године.

⁶ <https://rm.coe.int/ecri-general-policy-recommendation-no-13-on-combating-antigypsyism-an/16808b5aee>

⁷ Такође истиче да се иста односи не само на Роме већ и на припаднике неких других мањина као што су Синте, Калије, Ашкалије, "Египћани", Мануше и они који се називају Путницима.

¹ http://www.mhrr.gov.ba/ured_zastupnika/dokumenti/default.aspx?id=1474&langTag=bs-BA "Службени гласник РБиХ" број 25/93.

² <https://www.mhrr.gov.ba/PDF/LjudskaPrava/VE6H.pdf>

³ <http://www.sluzbenilist.ba/page/akt/uRdTuoNm8EE=> Циљ 1. јачање система подршке, координације и надзора АПИРБиХ 2021/2025, смањење дискриминације Рома и Ромкиња и сузбијање "Antigypsyism"; Мјера 2. ојачати систем за борбу против дискриминације с циљем сузбијања "Antigypsyism"; Активност 1. израдити упутства и смјернице за поступање у случају дискриминације и успостављање евиденција за институције у БиХ, у складу са

углавном заснива на њиховом етничком поријеклу и начину живота."

Дефиниција коју даје *ECRI* се и службено користи као референтна за све службене документе које доноси Европска комисија и Европски парламент, а иста је тиме и правно обавезујућа за Босну и Херцеговину као државу чланицу Савјета Европе.

Манифестација, узроци и посљедице антициганизма

Кроз историју, Роми су били предмет различитих облика неправди и опресије, а манифестације антициганизма су се испољавале или се и даље испољавају као:

- предрасуде и стереотипи,
- негативно обиљежавање, говор мрже и злочини из мржње,
- дискриминација (индивидуална, институционална и структурална),
- сегрегација ромске дјеце у школама,
- сегрегација у становању,
- деложације,
- насиље над Ромима почињено од стране полиције и других органа реда,
- насилно расељавање,
- присилно насељавање,
- пролетеризација,
- присилна стерилизација Ромкиња,
- политика асимилације (забрана коришћења језика, ношења традиционалне одјеће, смјештај ромске дјеце у хранитељске породице, промјена имена, итд),
- напади десничарских и расистичких група,
- депортација и етничко чишћење,
- убиства,
- покушаји истребљења,
- Холокауст Рома, негирање истог, искривљивање и лажно представљање.

Узроци антициганизма су:

- пасивност надлежних органа власти у заштити права Рома,
- недостатак информација о Ромима у наставним плановима и програмима,
- негирање права на једнаку заштиту Рома пред законом,
- игнорисање историјске опресије Рома,
- селективна примјена закона и политика.

Антициганизам није нов друштвени феномен, а уједно је један од најмоћнијих механизма искључивања Рома. Предрасуде и стереотипи о Ромима су широко распрострањени широм европских друштава. Јасно је да уколико државе не предузимају одговарајуће мјере у борби против антициганизма, само настављају да репродукују оне проблеме и недостатности са којима се Роми већ одавно суочавају. Уколико државе и све надлежне институције не поштују права Рома у складу са свим међународним уговорима о људским правима и стандардима, само потврђују своју улогу у креирању услова који доприносе стварању и перпетуирању антициганизма у друштву.

Иако постоје појединачни случајеви дискриминације и насиља, антициганизам је примарно колективни, а не индивидуални проблем јер се ради о опресији Рома по основу припадности једној етничкој групи. Антициганизам тиме није проблем са којим се суочавају Роми, већ је то проблем цијеле заједнице јер одражава како друштвени систем и јавност стигматизује Роме као националну мањину у њиховој заједници. С обзиром на велику друштвену стигматизацију неки чланови мањинске заједнице интернализацијом друштвене стигме усвајају вјеровања и понашање већине, а неки се са таквим расистичким вриједностима потом окрећу

према члановима својих заједница, избјегавају контакт са својом заједницом или поричу да припадају одређеној заједници.

Суштински, антициганизам представља однос моћи у друштву између већинског становништва и националне мањине. Перципирани супериорни статус већине над мањином се одражава кроз увјерења, односе и понашања појединаца и институција у друштву као опште друштвене културе. Оваква друштвена перцепција и култура тиме оправдава и обезбјеђује неједнак друштвени статус двају група становништва.

Дугорочна и систематична опресија Рома за посљедице има неједнакост и неправичан положај припадника ромске заједнице, које се прије свега огледа у друштвеног сегрегацији и изолацији, трансгенерацијској трауматизацији, ниском самопоуздању појединаца и цијеле мањинске заједнице, суочавање са стереотипима, мржњом, нетрпељивошћу и насиљем.

Уважавајући чињенице да антициганизам врло сложен друштвени проблем, рјешавање овог сложеног проблема захтјева свеобухватне и одрживе мјере на више нивоа друштвеног дјеловања и то дугорочно. Нереално је очекивати да краткотрајне мјере могу ријешити проблем стереотипа, предрасуда, односа и понашања према Ромима који су укоријењени у друштвеној свијести из генерације у генерацију и то вијековима. Рјешавање проблема антициганизма захтјева систематичан и координисан одговор на овај проблем од стране држава, међународних институција и организација, универзитета и института за истраживање, невладиних организација, неформалних група и свих грађана једног друштва. С тим у вези, свако друштво треба да има ту политичку и институционалну зрелост да препозна антициганизам као главни узрок маргинализације и искључивања Рома, те је потребно да свим напорима ради на уклањању истог, при чему је потребно подизати јавну и институционалну свијест о разумијевању, превенцији и сузбијању антициганизма.

Мјере за превенцију и сузбијање антициганизма

С обзиром да је проблем антициганизма проткан кроз све друштвене системе, потребно је предузети оговарајуће мјере које би укључивале Роме у све сфере друштвеног дјеловања. То се односи на области образовања, запошљавања, стамбеног збрињавања, здравствене заштите, борбе против расистичког насиља и злочина, рада полицијских органа, антициганизам у медијима, антициганизам код приступа јавним услугама и јавним мјестима, код приступа робама и услугама, те на општу забрану дискриминације и у свим другим областима и околностима у којима Роми остварују своја права и могу бити дискриминисани. Промјене у самим системима институција ће посљедично дугорочно позитивно утицати и на општу свијест грађана и саме односе између појединаца и заједница унутар самог друштва.

Превенција и сузбијање антициганизма у образовању треба да укључује следеће мјере:

1. Проводити редовну општу едукацију о расизму и дискриминацији у свим основним и средњим школама са посебним нагласком на дискриминацију Рома као најрањивије мањинске групе;
2. Проводити редовну едукацију о стереотипима, предрасудама и дискриминацији Рома за наставно особље, све запосленике образовних институција, те их обучити да препознају дискриминаторне обрасце и како да реагују на исте, како би створили безбједно окружење за све ученике;

3. Проводити редовну едукацију о стереотипима, предрасудама и дискриминацији Рома за ученике и родитеље;
 4. Повезати се са родитељима свих ученика и подстицати сарадњу између ромских и неромских родитеља кроз заједничке активности у школама ради смањења социјалне дистанце и предрасуда;
 5. У редовне наставне програме обавезно укључити едукацију о геноциду над Ромима у Холокаусту (ромски термин "*Samudaripen*" – масовно убијање);
 6. Предуприједити и спријечити формалну и неформалну сегрегацију ромске дјеце у школама и проводити мјере које ће их интегрисати са већинском дјецом у школама;
 7. Обезбиједити да се ромска дјеца без реалних разлога не смију упутити у специјалне школе;
 8. Уважавајући посебну рањивост ромске дјеце у школама понудити психо-социјалну подршку, допунску туторску наставу за помоћ у учењу, а све с циљем њихове пуне интеграције и превенције напуштања школовања;
 9. На свим нивоима образовања проводити мјере превенције и борбе против насиља над ромском дјецом;
 10. Повећати укљученост ромске дјеце у предшколском образовању и едуковати родитеље о значају раног раста и развоја, те раног укључивања у образовање;
 11. Обезбиједити сва неопходна административна и финансијска средства, те уклонити све потенцијалне баријере у друштву ради укључивања ромске дјеце у редовни образовни систем (уџбенике, школски прибор, превоз, ужину и др.);
 12. Обезбиједити приступ интернету и савременим технологијама за ромске ученике како би се смањио дигитални јаз међу ученицима и омогућило квалитетно образовање;
 13. Ангажовати Роме медијаторе у школама како би се обезбиједила добра сарадња између школе и родитеља Рома;
 14. Подстаћи студирање и запошљавање учитеља Рома у срединама и школама које имају бројну ромску популацију, а како би се обезбиједила боља интеграција Рома ученика у школама;
 15. Вршити мониторинг инклузије Рома у образовање кроз редовне евалуације мјера, како би се обезбиједила њихова примјена и ефикасност;
 16. Обезбиједити, гдје је могуће, изучавање ромског језика;
 17. Обезбиједити cjеложивотно учење, доквалификацију и преквалификацију Рома;
 18. Обезбиједити да школски уџбеници не садрже погрешне и стереотипне информације, већ да садрже информације о језику, култури и историји Рома;
 19. Обезбиједити да дискриминација Рома у образовном систему буде препозната и санкционисана у складу са Законом о забрани дискриминације;
 20. Подстицати организацију манифестација које промовишу ромску културу и традицију у школама, чиме се доприноси разумијевању и поштивању разноликости у друштву;
 21. Креирати и дистрибуирати образовне материјале који представљају разноликост унутар ромске заједнице, како би се приказала њихова богата историја, култура и традиција;
 22. Развијати програме који се фокусирају на специфичне изазове са којима се суочавају ромске девојчице, како би се обезбиједио њихов једнак приступ образовању;
 23. Организовати кампање подизања свијести у заједници о важности образовања за ромску дјецу, а како би се смањили стереотипи и предрасуде.
- Превенција и сузбијање антициганизма у запошљавању треба да укључује следеће мјере:
1. Забрана антициганизма код запошљавања Рома треба да буде строго наглашена и проведена у прописима и праксама запошљавања;
 2. С циљем горе наведене мјере, проводити адекватне и континуиране тренинге надлежних службеника за запошљавање;
 3. Омогућити и проводити конкретне обуке и тренинге за Роме у сврху запошљавања;
 4. Подстицати запошљавање Рома у јавном и приватном сектору;
 5. Успоставити и проводити квоте за запошљавање Рома у јавном и приватном сектору, а с циљем повећања њихове заступљености на тржишту рада;
 6. Обезбиједити подршку при запошљавању кроз јавне службе за запошљавање пружањем додатне подршке Ромима у облику информисања о слободним радним мјестима, обезбјеђивању професионалне оријентације и припреме за разговоре за посао;
 7. Сузбијати дискриминацију Рома код запошљавања и професионалног напредовања;
 8. Подстицати послодавце да промовишу разноликост и инклузивно радно окружење, гдје се различите етничке групе, укључујући Роме, осјећају прихваћенима и поштованима и то кроз организацију тренинга за запослене о толеранцији, људским правима и међукултуралном дијалогу;
 9. Обезбиједити одговарајућу правну помоћ за Роме који се суоче са дискриминацијом при запошљавању;
 10. Организовати кампање које информишу Роме о њиховим радним правима, процесима пријављивања дискриминације и доступним правним механизмима;
 11. Проводити кампање подизања свијести о значају запошљавања Рома у приватном и јавном сектору с циљем већег запошљавања;
 12. Промовисати у медијима, као начин борбе против предрасуда и промоције једнаких шанси, позитивне примјере истицањем успјешних прича Рома који су се остварили у различитим професионалним областима;
 13. Олакшати приступ ресурсима, обукама и подршци како би се омогућио прелазак из неформалног у формално запошљавање у традиционалним занимањима Рома, попут музике, плеса, умјетности, заната и сакупљања секундарних сировина, чиме би се обезбиједили достојанствени радни услови и економска сигурност;
 14. Увести у праксу анонимно пријављивање на конкурсе, гдје се име, етничка припадност и други подаци кандидата не откривају током првих фаза процеса селекције, како би се смањила могућност дискриминације;
 15. Владе и невладине организације треба да пруже подршку Ромима који желе да покрену сопствена предузетништва, укључујући обезбјеђивање приступа повољним кредитима, финансијским

средствима и менторским савјетима како би се ојачала њихова економска самосталност и увећао број радних мјеста;

16. Обезбиједити да дискриминација Рома у систему запошљавања буде препозната и санкционисана у складу са Законом о забрани дискриминације.

Превенција и сузбијање антициганизма у стамбеном збрињавању треба да укључује следеће мјере:

1. Обезбиједити Ромима приступачне и пристојне услове за становање без дискриминације;
2. Сузбијати сегрегацију Рома код становања досљедним спровођењем Закона о забрани дискриминације;
3. Обезбиједити да политике социјалног становања фаворизују интеграцију, а не сегрегацију Рома у друштву;
4. Обезбиједити да Роми не буду деложирани без одговарајуће најаве и без другог одговарајућег смјештаја;
5. У урбаним срединама омогућити легализацију стамбених објеката у којима Роми већ дуго станују;
6. Обезбиједити бесплатну правну помоћ Ромима у процесу легализације стамбених објеката;
7. Промовисати културу суживота у ромским и неромским животним срединама;
8. Сузбијати стереотипе и дискриминацију код приступа становању за Рома;
9. Обезбиједити да урбанистичко планирање систематично не ремети традиционални начин живљена Рома;
10. Покренути и убрзати легализацију неформалних насеља гдје Роми станују уз обезбјеђење трајног, прикладног, прихватљивог смјештаја за лица која станују у нелегалним објектима;
11. Обезбиједити да дискриминација Рома у стамбеном збрињавању буде препозната и санкционисана у складу са Законом о забрани дискриминације.

Превенција и сузбијање антициганизма у систему здравствене заштите треба да укључује следеће мјере:

1. Обезбиједити једнак приступ свим нивоима здравствене заштите за Рома;
2. Ангажовати Рома медијаторе који ће бити повезница између ромских заједница и здравствених установа;
3. Обезбиједити довољна финансијска средства и административне услуге који ће учинити здравствени систем доступним за Рома;
4. Обезбиједити за запосленике у здравственом систему одговарајуће тренинге на тему стереотипа, предрасуда и дискриминације Рома;
5. Обезбиједити адекватне едукације за Рома на тему здравља (физичко, ментално, дентално, репродуктивно, вакцинација и др.);
6. Успоставити мобилне здравствене јединице које ће пружати основне здравствене услуге у ромским насељима гдје је приступ здравственим установама често отежан;
7. Обезбиједити специфичне програме усмјерене на здравље ромских жена и дјеце, са фокусом на пренаталну његу, гинеколошке прегледе, порођаје, вакцинацију и дјечју његу;
8. Забрани праску присилне стерилизације Ромкиња;

9. Предуприједити и сузбијати било какву сегрегацију у здравственим установама и болницама, посебно у породилиштима;

10. Обезбиједити програме бесплатних здравствених прегледа и кампања за вакцинацију у ромским заједницама;

11. Подстицати образовање и запошљавање Рома у здравственом сектору како би се обезбиједила боља репрезентативност и разумијевање потреба ромске заједнице;

12. Обезбиједити да дискриминација Рома у систему здравствене заштите буде препозната и санкционисана у складу са Законом о забрани дискриминације.

Превенција и сузбијање антициганизма у случајевима насиља и кривичних дјела почињених над Ромима треба да укључује следеће мјере:

1. Обезбиједити строгу забрану и санкционисање расизма и расне дискриминације у друштву досљедном примјеном кривичних закона и Закона о забрани дискриминације;
2. Обезбиједити бесплатну правну помоћ за Рома код приступа правосудном систему у заштити од дискриминације, те обезбиједити адекватну судску и другу заштиту;
3. Обезбиједити строгу забрану расизма и расне дискриминације у раду полицијских органа, те нагласити значај рада полицијских органа у борби против расизма;
4. Успоставити систем евидентирања расистичких злочина;
5. Подизати код ромске популације свијест о значају пријављивања расистичких злочина, те обезбиједити јасне информације о надлежним органима и систему пријављивања ових кривичних дјела;
6. Обезбиједити тренинге у вези са легислативом која се тиче људских права, расизма и насиља над жртвама Ромима за службенике правосудних институција, тужилаштва и полицијских органа;
7. Обезбиједити да полицијски органи уредно проводе пријављене случајеве расизма над Ромима, а потом да исти буду уредно процесуирани и санкционисани;
8. Обезбиједити тренинге за службенике полицијских органа у вези са људским правима, а с циљем успостављања бољих односа са ромским заједницама;
9. Промовисати мјере запошљавања Рома у полицијске органе, а ради остваривања боље сарадње са ромским заједницама;
10. Обезбиједити Рома медијаторе у заједницама који би радили као веза између полицијских органа и ромских заједница;
11. Обезбиједити истрагу у случајевима пријављивања расизма почињеним од стране полицијских органа, а потом исте процесуирати и санкционисати.

Превенција и сузбијање антициганизма у медијима треба да укључује следеће мјере:

1. Обезбиједити адекватну примјену закона и мјере за оне медије које подстичу дискриминацију, мржњу и насиље над Ромима;
2. Обезбиједити едукације за новинаре о културним и друштвеним аспектима ромске заједнице, чиме би се подстакло објективно представљање у медијима;

3. Обезбиједити да медији не наводе етничитет лица које се помиње у извјештавању уколико то није потребно за разумијевање медијског чланка;
4. Подстаћи медије да усвоје кодексе понашања с циљем превенције представљања информација које преносе предрасуде и подстичу дискриминацију, мржњу и насиље над Ромима;
5. Подстаћи медије да се суздрже од објављивања било каквих информација које могу подстаћи дискриминацију и нетолеранцију према Ромима;
6. Поддржати све иницијативе за истицање опасности које носи антициганизам међу медијским службеницима и њиховим медијским кућама;
7. Обезбиједити тренинге за новинаре на тему Рома и антициганизма;
8. Промовисати ангажовање Рома у медијском сектору као новинара и водитеља;
9. Промовисати и објављивати позитивне приче о Ромима које приказују њихове доприносе друштву с циљем смањивања негативних перцепција у друштву;
10. Проводити јавне кампање које се боре против стереотипа и предрасуда о Ромима, користећи јавне сервисе, друштвене мреже и друге медијске платформе.

Превенција и сузбијање антициганизма на јавним мјестима треба да укључује сљедеће мјере:

1. Обезбиједити адекватну примјену Закона о забрани дискриминације у случајевима забране приступа Ромима у објекте отворене за јавност;
2. Подстаћи адекватне обуке и информисање за представнике јавног и приватног сектора на тему Рома и антициганизма, а с циљем заштите од дискриминације;
3. Развити јасне протоколе за поступање у случајевима антициганизма на јавним мјестима, укључујући обавезу пријављивања надлежним органима.

Превенција и сузбијање антициганизма у јавним услугама и социјалној заштити треба да укључује сљедеће мјере:

1. Обезбиједити, без дискриминације, једнака социјална давања за Роме као и за остало становништво;
2. Организовати за Роме едукативне кампање о правима и услугама у оквиру социјалне заштите;
3. Обезбиједити обуке на тему права Рома и антициганизма за службенике социјалне заштите;
4. Подстаћи Роме да пријављују случајеве дискриминације од стране надлених социјалних служби, те адекватно процесуирати ове случајеве;
5. За Роме који живе у одређеним насељима или селима обезбиједити јавне услуге као што су водовод и канализација, струја, одвоз смећа, јавни превоз и приступ адекватним путевима;
6. Обезбиједити да врста и квалитет пружених јавних услуга за Роме буде једнаког квалитета као и за остатак становништва.

Остале опште мјере превенције и сузбијања антициганизма у друштву треба да укључују сљедеће мјере:

1. Обезбиједити за Роме адекватне информације о Закону о забрани дискриминације БиХ;
2. Успоставити једноставан механизам пријављивања антициганизма Министарству за људска права и избјеглице БиХ путем обрасца за пријаву антициганизма уз гарантовање заштите идентитета пријавиоца;

3. Обезбиједити за Роме адекватне информације о надлежности и менаџизма заштите права које пружа Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине;
4. Сузбијати антициганизам код приступа Рома робама и услугама, те код приступа банкарству и осигурању;
5. У оквиру редовних статистика прикупљати податке о Ромима у образовању, запошљавању, стамбеном збрињавању, социјалној и здравственој заштити укључујући све мјере заштите личних података, добровољног пристанка и самоидентификације Рома;
6. Процесуирати све јавне иступе који на директан или индиректан начин подстичу стереотипе, предрасуде, дискриминацију, мржу и насиље над Ромима;
7. Вршити мониторинг антициганизма на интернету и процесуирати случајеве очигледног расизма и ксенофобије;
8. Промовисати културу Рома и иницирати интеркултурални дијалог између већинске и мањинске заједнице;
9. Предузети посебне мјере заштите жена и дјевојчица Ромкиња које су посебно рањиве и могу бити вишеструко дискриминисане;
10. Обезбиједити јединствену регистрацију дјете Рома у матичне књиге рођених без дискриминације;
11. Обезбиједити приступ личним документима за све Роме без дискриминације;
12. Обезбиједити упис држављанства за све Роме без дискриминације како би се обезбиједило да поједини Роми не остану без икаквог држављанства;
13. Обезбиједити адекватно уживање права на слободу кретања за Роме;
14. Обезбиједити адекватно политичко заступање права и положаја Рома;
15. Обезбиједити адекватну правну помоћ за Роме у свим областима заштите њихових права;
16. Промовисати адекватно учествовање Рома у свим спортским активностима.

Општа препорука

Општа препорука за владе и институције свих нивоа власти у Босни и Херцеговини је да у оквиру својих надлежности, а ако то већ нису урадили, обавезно инкорпоршу наведене мјере у истом или сличном обиму. То се односи на уврштавање неопходних мјера у све политике, стратегије, акционе планове, подзаконске акте и др, а с циљем свеобухватног разумијевања, превенције и сузбијања антициганизма, те потпуне интеграције Рома у босанскохерцеговачко друштво.

Исте могу бити реализоване у сарадњи са међународним институцијама и организацијама, академском заједницом и невладиним организацијама. При томе, не требају да буду заступљене само оне невладине организације са ромским предзнаком, већ и све оне које се баве неким другим правима као што су права дјете, жена, лица са инвалидитетом, удружења родитеља и бројни други.

Поред тога сматрамо изразито важним и предлагемо да припадници ромске заједнице, који су добро интегрисани у друштво и који могу бити добар примјер превазилажења друштвених предрасуда и стереотипа, такође узимају активно учешће у борби против антициганизма кроз кампање подизања свијести, у улози медијатора између већинске и мањинске заједнице, те кроз неформалне активности. На крају позивамо и опште грађанство да се укључи у

превазилажење овог сложеног друштvenог феномена, а све с циљем заштите људских права за све чланове заједнице без обзира на њихову етничку припадност.

Референце:

ECRI General Policy Recommendation №13 revised on combating antigypsyism and discrimination against Roma - adopted on 24. June 2011. and amended on 1. December 2020. (<https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/recommendation-no.13>) документ <https://rm.coe.int/ecri-general-policy-recommendation-no-13-on-combating-anti-gypsyism-an/16808b5aee>;

Antigypsyism: Causes, prevalence, consequences, possible responses (2022) (<https://edoc.coe.int/en/roma-and-travellers/11121-antigypsyism-causes-prevalence-consequences-possible-responses.html>) Author(s) : Committee of experts on Roma and Traveller issues (ADI-ROM):

Declaration of the Committee of Ministers on the Rise of Anti-Gypsyism and Racist Violence against Roma[1] in Europe ([https://search.coe.int/cm/{%22CoEIdentifier%22:\(%2209000016805cb2c8%22\),%22sort%22:\[%22CoEValidationDate%20Descending%22\]}](https://search.coe.int/cm/{%22CoEIdentifier%22:(%2209000016805cb2c8%22),%22sort%22:[%22CoEValidationDate%20Descending%22]})) (Adopted by the Committee of Ministers on 1 February 2012 at the 1132nd meeting of the Ministers' Deputies);

European Parliament resolution of 12 February 2019 on the need for a strengthened post-2020 Strategic EU Framework for National Roma Inclusion Strategies and stepping up the fight against anti-Gypsyism (2019/2509(RSP)) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:52019IP0075>)

верзија на хрватском: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019IP0075>;

ERGO Network (European Roma Grassroots Organisations Network) <https://ergonetwerk.org/>;

European Network Against Racism (ENAR)
<https://www.enar-eu.org/>.

Na osnovu člana 61. stav (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17) i na osnovu člana 12. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 i 103/09), Deklaracije partnera na Zapadnom Balkanu o integraciji Roma u procesu proširenja EU (odluka broj 01-50-1-2547-2/19 od 2. jula 2019. godine) i na osnovu Strateškog okvira EU za ravnopravnost, uključivanje i učestvovanje Roma za period 2020.-2030. godine, ministar za ljudska prava i izbjeglice donosi

**ODLUKU
O USVAJANJU UPUTSTVA O PREVENCIJI I
SUZBIJANJU ANTICIGANIZMA
U BOSNI I HERCEGOVINI**

Član 1.
(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom usvaja se Uputstvo o prevenciji i suzbijanju anticiganizma u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Uputstvo).

Član 2.
(Namjena Uputstva)

Uputstvo je namijenjeno svim javnim institucijama, privatnim pravnim subjektima i građanima Bosne i Hercegovine u cilju edukacije i senzibilizacije javnosti o pitanjima anticiganizma kao posebnog oblika rasizma nad Romima.

Član 3.
(Sastavni dio Odluke)

Sastavni dio ove Odluke je Uputstvo.

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 07-39-391-2/25
28. februara 2025. godine
Sarajevo

Ministar
Dr. Sevlid Hurtić, s. r.

UPUTSTVO O PREVENCIJI I SUZBIJANJU ANTICIGANIZMA U BOSNI I HERCEGOVINI

februar 2025. godine

Uvod

Ovo Uputstvo predstavlja sveobuhvatan vodič za razumijevanje, prevenciju i suzbijanje anticiganizma u Bosni i Hercegovini. Ovo Uputstvo izrađeno je u cilju upoznavanja sa pojmom i oblicima anticiganizma (engleski – *Antigypsyism*) kao specifičnog oblika rasizma nad Romima.

Uputstvo je namijenjeno svim javnim institucijama i privatnim pravnim subjektima, te građanima Bosne i Hercegovine, sa posebnim naglaskom na edukaciju i senzibilizaciju javnosti o pitanjima antiganizma. Primarni cilj je podizanje svijesti o ovom negativnom društvenom fenomenu, te predlaganje niza mjera u cilju zaštite prava Roma i unapređenja njihovog položaja u društvu.

Ovo Uputstvo obuhvata pravni osnov za donošenje ovog dokumenta, objašnjava terminologiju, pojmove i definiciju anticiganizma, navodi različite manifestacije, uzroke i posljedice, predlaže mjere za prevenciju i suzbijanje anticiganizma, te daje opću preporuku.

Pravni osnov

Pravni osnov za donošenje ovog Uputstva je zasnovan na osnovu odredbi Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda ¹ i Okvirne konvencija za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Evrope ², a koje je Bosna i Hercegovina ratificirala čime su i dio našeg pravnog sistema. Pravni osnov je sadržan i kroz dokument Opća politika broj 13 o borbi protiv antiganizma i diskriminacije Roma Evropske komisije protiv rasizma i netolerancije (*ECRI*). Izrada ovog dokumenta je, također, planirana i kao jedna od mjera iz dokumenta "Akcioni plan Bosne i Hercegovine za društvenu inkluziju Roma i Romkinja za period 2021.–2025. godine". ³

Terminologija

Termin anticiganizam (engleski – *Antigypsyism*) predstavlja opći termin za specifičan oblik rasizma nad Romima. Ipak ovaj termin nije univerzalno prihvaćen od strane međunarodnih organizacija, romskih aktivista i akademske zajednice⁴ i koristi se u pravnim okvirima Vijeća Evrope. Jedni smatraju ovaj termin pogrdnjak za Rome, dok drugi smatraju da taj termin upravo stavlja jak akcent na viševijekovnu opresiju i stigmatizaciju Roma.

¹ http://www.mhrr.gov.ba/ured_zastupnika/dokumenti/default.aspx?id=1474&langTag=bs-BA "Službeni glasnik RBiH" broj 25/93.

² <https://www.mhrr.gov.ba/PDF/LjudskaPrava/VE6H.pdf>

3 <http://www.sluzbenilist.ba/page/akt/uRdTuNm8EE=> Cilj 1. jačanje sistema podrške, koordinacije i nadzora APiR BiH 2021/2025., smanjenje diskriminacije Roma i Romkinja i suzbijanje "Antigypsyisma"; Mjera 2. ojačati sistem za borbu protiv diskriminacije u svrhu suzbijanja "Antigypsyisma"; Aktivnost 1. izraditi uputstva i smjernice za postupanje u slučaju diskriminacije i uspostavljanje evidencija za institucije u BiH, u skladu sa članom 8. stav (1) i članom 24. stav (4) Zakona o zabrani diskriminacije, u cilju poboljšanja sistema praćenja pojava diskriminacije i "Antieovsima".

⁴ U teoriji i praksi postoje slični termini kao što su romofobija, antiromanizam, anti-Roma rasizam, ali nisu toliko sveoubojvatni ili su neznatno različiti.

te time naglašava značaj ovog društvenog problema. Uopćeno govoreći, anticiganizam predstavlja historijski sistem opresije Roma, koji za posljedice ima težak položaj Roma u društvu i koji proističe iz dominantno negativnog javnog narativa, kontinuirane stigmatizacije i marginalizacije Roma u društvu. Anticiganizam se manifestira u različitim oblicima, uključujući predrasude, stereotipe, socijalnu i političku marginalizaciju, kao i verbalno, tjelesno i institucijsko nasilje prema Romima.

Ne postoji jedinstvena međunarodna definicija anticiganizma, te postoje različite definicije u okviru akademske zajednice, institucija i nevladinog sektora, kao što su romofobija, antiromanizam, anti-Roma rasizam. Ono što je jedinstveno u istim je da se koriste kao termin za poseban oblik rasističke opresije Roma. Historijski gledano korijeni anticiganizma mogu se naći još od srednjeg vijeka gdje su Romi negativno tretirani zbog nomadskog stila života, preko perioda formiranja nacionalnih država tokom XVIII vijeka po kom su Romi isključivani kao narod bez nacionalne države, pa sve do Holokausta u XX vijeku i opresije u sadašnjem vremenu. Ova dugotrajna opresija Roma je ipak posljednjih decenija prepoznata kao jedan od teških oblika kršenja ljudskih prava i u radu različitih međunarodnih institucija, kao što su Evropski parlament, Vijeće Evrope, OSCE, Međunarodni sud za ljudska prava, a istim se bave i države pojedinačno. Usvajanjem Okvirne konvencija za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Evrope ¹ postavljeni su osnovi i međunarodni pravni okvir za države članice Vijeća Evrope da na što bolji način zaštite ljudska prava nacionalnih manjina, a među kojima su najranjiviji upravo Romi.

Dokument Opća politika broj 13 ² o borbi protiv anticiganizma i diskriminacije Roma Evropske komisije protiv rasizma i netolerancije (ECRI), koja je donijeta 2011. godine, a potom revidirana 2020. godine, daje jasne definicije i uputstva državama članicama Vijeća Evrope o problematiki anticiganizma. ³ U dokumentu se daje definicija:

"Anticiganizam je poseban oblik rasizma, ideologija zasnovana na rasnoj superiornosti, oblik dehumanizacije i institucijskog rasizma pothranjivanog historijskom diskriminacijom, koja se, između ostalog, ispoljava kroz nasilje, govor mržnje, eksploataciju, stigmatizaciju i najočigledniji oblik diskriminacije". Također ističe "da je anticiganizam posebno tvrdokoran, nasilan, hroničan i uobičajen oblik rasizma", te "da se diskriminacija Roma uglavnom zasniva na njihovom etničkom porijeklu i načinu života."

Definicija koju daje ECRI se i službeno koristi kao referentna za sve službene dokumente koje donosi Evropska komisija i Evropski parlament, a ista je time i pravno obavezujuća za Bosnu i Hercegovinu kao državu članicu Vijeća Evrope.

Manifestacija, uzroci i posljedice anticiganizma

Kroz historiju, Romi su bili predmetom različitih oblika nepravdi i opresije, a manifestacije anticiganizma su se ispoljavale ili se i dalje ispoljavaju kao:

- predrasude i stereotipi,
- negativno obilježavanje, govor mrže i zločini iz mržnje,
- diskriminacija (individualna, institucijska i strukturalna),
- segregacija romske djece u školama,
- segregacija u stanovanju,
- deložacije,

- nasilje nad Romima počinjeno od strane policije i drugih organa reda,
- nasilno raseljavanje,
- prisilno naseljavanje,
- proleterizacija,
- prisilna sterilizacija Romkinja,
- politika asimilacije (zabranu korištenja jezika, nošenja tradicionalne odjeće, smještaj romske djece u hraniteljske porodice, promjena imena, itd.),
- napadi desničarskih i rasističkih grupa,
- deportacija i etničko čišćenje,
- ubistva,
- pokušaji istrebljenja,
- Holokaust Roma, negiranje istog, iskrivljivanje i lažno predstavljanje.

Uzroci anticiganizma su:

- pasivnost nadležnih organa vlasti u zaštiti prava Roma,
- nedostatak informacija o Romima u nastavnim planovima i programima,
- negiranje prava na jednaku zaštitu Roma pred zakonom,
- ignoriranje historijske opresije Roma,
- selektivna primjena zakona i politika.

Anticiganizam nije nov društveni fenomen, a ujedno je jedan od najmoćnijih mehanizama isključivanja Roma. Predrasude i stereotipi o Romima su široko rasprostranjeni širom evropskih društava. Jasno je da ukoliko države ne preduzimaju odgovarajuće mjere u borbi protiv anticiganizma, samo nastavljaju da reprodukuju one probleme i nedostatnosti sa kojima se Romi već odavno suočavaju. Ukoliko države i sve nadležne institucije ne poštuju prava Roma u skladu sa svim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i standardima, samo potvrđuju svoju ulogu u kreiranju uslova koji doprinose stvaranju i perpetuiranju anticiganizma u društvu.

Iako postoje pojedinačni slučajevi diskriminacije i nasilja, anticiganizam je primarno kolektivni, a ne individualni problem jer se radi o opresiji Roma po osnovu pripadnosti jednoj etničkoj grupi. Anticiganizam time nije problem sa kojim se suočavaju Romi, već je to problem cijele zajednice jer odražava kako društveni sistem i javnost stigmatizira Rome kao nacionalnu manjinu u njihovoj zajednici. S obzirom na veliku društvenu stigmatizaciju neki članovi manjinske zajednice internalizacijom društvene stigme usvajaju vjerovanja i ponašanje većine, a neki se sa takvim rasističkim vrijednostima potom okreću prema članovima svojih zajednica, izbjegavaju kontakt sa svojom zajednicom ili poriču da pripadaju određenoj zajednici.

Suštinski anticiganizam predstavlja odnos moći u društvu između većinskog stanovništva i nacionalne manjine. Percipirani superiorni status većine nad manjinom se odražava kroz uvjerenja, odnose i ponašanja pojedinaca i institucija u društvu kao opće društvene kulture. Ovakva društvena percepcija i kultura time opravdava i osigurava nejednak društveni status dvaju grupa stanovništva.

Dugoročna i sistematična opresija Roma za posljedice ima nejednakost i nepravičan položaj pripadnika romske zajednice, koje se prije svega ogleda u društvenog segregaciji i izolaciji, transgeneracijskoj traumatizaciji, niskom samopouzdanju pojedinaca i cijele manjinske zajednice, suočavanje sa stereotipima, mržnjom, netrpeljivošću i nasiljem.

Uvažavajući činjenice da anticiganizam vrlo složen društveni problem, rješavanje ovog složenog problema zahtjeva sveobuhvatne i održive mjere na više nivoa društvenog djelovanja i to dugoročno. Nerealno je očekivati da kratkotrajne mjere mogu riješiti problem stereotipa, predrasuda, odnosa i ponašanja prema Romima koji su ukorijenjeni u društvenoj svijesti iz generacije u generaciju i to vijekovima. Rješavanje problema anticiganizma zahtjeva sistematičan i koordiniran odgovor na ovaj problem od

¹ Usvojena 1994. a stupila na snagu 1998. godine.

² <https://rm.coe.int/ecri-general-policy-recommendation-no-13-on-combating-anti-gypsyism-an/16808b5aee>

³ Također ističe da se ista odnosi ne samo na Rome već i na pripadnike nekih drugih manjina kao što su Sintje, Kalije, Aškalije, "Egipćani", Manuše i oni koji se nazivaju Putnicima.

strane država, međunarodnih institucija i organizacija, univerziteta i instituta za istraživanje, nevladinih organizacija, neformalnih grupa i svih građana jednog društva. S tim u vezi, svako društvo treba da ima tu političku i institucijsku zrelost da prepozna antiganizam kao glavni uzrok marginalizacije i isključivanja Roma, te je potrebno da svim naporima radi na uklanjanju istog, pri čemu je potrebno podizati javnu i institucijsku svijest o razumijevanju, prevenciji i suzbijanju antiganizma.

Mjere za prevenciju i suzbijanje antiganizma

S obzirom da je problem antiganizma protkan kroz sve društvene sisteme, potrebno je preduzeti ogovarajuće mjere koje bi uključivale Rome u sve sfere društvenog djelovanja. To se odnosi na oblasti obrazovanja, zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja, zdravstvene zaštite, borbe protiv rasističkog nasilja i zločina, rada policijskih organa, antiganizam u medijima, antiganizam kod pristupa javnim uslugama i javnim mjestima, kod pristupa robama i uslugama, te na opću zabranu diskriminacije i u svim drugim oblastima i okolnostima u kojima Romi ostvaruju svoja prava i mogu biti diskriminirani. Promjene u samim sistemima institucija će posljedično dugoročno pozitivno uticati i na opću svijest građana i same odnose između pojedinaca i zajednica unutar samog društva.

Prevencija i suzbijanje antiganizma u obrazovanju treba da uključuje sljedeće mjere:

1. Provoditi redovnu opću edukaciju o rasizmu i diskriminaciji u svim osnovnim i srednjim školama sa posebnim naglaskom na diskriminaciju Roma kao najranjivije manjinske grupe;
2. Provoditi redovnu edukaciju o stereotipima, predrasudama i diskriminaciji Roma za nastavno osoblje, sve zaposlenike obrazovnih institucija, te ih obučiti da prepoznaju diskriminatorne obrasce i kako da reaguju na iste, kako bi stvorili sigurno okruženje za sve učenike;
3. Provoditi redovnu edukaciju o stereotipima, predrasudama i diskriminaciji Roma za učenike i roditelje;
4. Povezati se sa roditeljima svih učenika i podsticati saradnju između romskih i neromskih roditelja kroz zajedničke aktivnosti u školama radi smanjenja socijalne distance i predrasuda;
5. U redovne nastavne programe obavezno uključiti edukaciju o genocidu nad Romima u Holokaustu (romski termin "Samudaripen" – masovno ubijanje);
6. Prevenirati i spriječiti formalnu i neformalnu segregaciju romske djece u školama i implementirati mjere koje će ih integrirati sa većinskom djecom u školama;
7. Osigurati da se romska djeca bez realnih razloga ne smiju uputiti u specijalne škole;
8. Uvažavajući posebnu ranjivost romske djece u školama ponuditi psiho-socijalnu podršku, dopunsku tutorsku nastavu za pomoć u učenju, a sve u cilju njihove pune integracije i prevencije napuštanja školovanja;
9. Na svim nivoima obrazovanja implementirati mjere prevencije i borbe protiv nasilja nad romskom djecom;
10. Povećati uključenost romske djece u predškolskom obrazovanju i educirati roditelje o značaju ranog rasta i razvoja, te ranog uključivanja u obrazovanje;
11. Osigurati sva neophodna administracijska i finansijska sredstva, te ukloniti sve potencijalne barijere u društvu radi uključivanja romske djece u redovni obrazovni sistem (udžbenike, školski pribor, prevoz, užina i dr.);
12. Osigurati pristup internetu i savremenim tehnologijama za romske učenike kako bi se smanjio

digitalni jaz među učenicima i omogućilo kvalitetno obrazovanje;

13. Angažirati Rome medijatore u školama kako bi se osigurala dobra saradnja između škole i roditelja Roma;
14. Podstaci studiranje i zapošljavanje učitelja Roma u sredinama i školama koje imaju brojnu romsku populaciju, a kako bi se osigurala bolja integracija Roma učenika u školama;
15. Vršiti monitoring inkluzije Roma u obrazovanje kroz redovne evaluacije mjera, kako bi se osigurala njihova primjena i efikasnost;
16. Osigurati, gdje je moguće, izučavanje romskog jezika;
17. Osigurati cjeloživotno učenje, dokvalifikaciju i prekvalifikaciju Roma;
18. Osigurati da školski udžbenici ne sadrže pogrešne i stereotipne informacije, već da sadrže informacije o jeziku, kulturi i historiji Roma;
19. Osigurati da diskriminacija Roma u obrazovnom sistemu bude prepoznata i sankcionirana u skladu sa Zakonom o zabrani diskriminacije;
20. Podsticati organizaciju manifestacija koje promoviraju romsku kulturu i tradiciju u školama, čime se doprinosi razumijevanju i poštivanju raznolikosti u društvu;
21. Kreirati i distribuirati obrazovne materijale koji predstavljaju raznolikost unutar romske zajednice, kako bi se prikazala njihova bogata historija, kultura i tradicija;
22. Razvijati programe koji se fokusiraju na specifične izazove sa kojima se suočavaju romske djevojčice, kako bi se osigurao njihov jednak pristup obrazovanju;
23. Organizirati kampanje podizanja svijesti u zajednici o važnosti obrazovanja za romsku djecu, a kako bi se smanjili stereotipi i predrasude.

Prevencija i suzbijanje antiganizma u zapošljavanju treba da uključuje sljedeće mjere:

1. Zabrana antiganizma kod zapošljavanja Roma treba da bude strogo naglašena i implementirana u propisima i praksama zapošljavanja;
2. U svrhu gore navedene mjere, provoditi adekvatne i kontinuirane treninge nadležnih službenika za zapošljavanje;
3. Omogućiti i provoditi konkretne obuke i treninge za Rome u svrhu zapošljavanja;
4. Podsticati zapošljavanje Roma u javnom i privatnom sektoru;
5. Uspostaviti i provoditi kvote za zapošljavanje Roma u javnom i privatnom sektoru, a u cilju povećanja njihove zastupljenosti na tržištu rada;
6. Osigurati podršku pri zapošljavanju kroz javne službe za zapošljavanje pružanjem dodatne podrške Romima u obliku informiranja o slobodnim radnim mjestima, osiguravanju profesionalne orijentacije i pripreme za razgovore za posao;
7. Suzbijati diskriminaciju Roma kod zapošljavanja i profesionalnog napredovanja;
8. Podsticati poslodavce da promoviraju raznolikost i inkluzivno radno okruženje, gdje se različite etničke grupe, uključujući Rome, osjećaju prihvaćenima i poštovanima i to kroz organizaciju treninga za zaposlene o toleranciji, ljudskim pravima i međukulturalnom dijalogu;
9. Osigurati odgovarajuću pravnu pomoć za Rome koji se susreću sa diskriminacijom pri zapošljavanju;
10. Organizirati kampanje koje informiraju Rome o njihovim radnim pravima, procesima prijavljivanja diskriminacije i dostupnim pravnim mehanizmima;

11. Implementirati kampanje podizanja svijesti o značaju zapošljavanja Roma u privatnom i javnom sektoru u cilju većeg zapošljavanja;
12. Promovirati u medijima, kao način borbe protiv predrasuda i promocije jednakih šansi, pozitivne primjere isticanjem uspješnih priča Roma koji su se ostvarili u različitim profesionalnim oblastima;
13. Olakšati pristup resursima, obukama i podršci kako bi se omogućio prelazak iz neformalnog u formalno zapošljavanje u tradicionalnim zanimanjima Roma, poput muzike, plesa, umjetnosti, zanata i sakupljanja sekundarnih sirovina, čime bi se osigurali dostojanstveni radni uslovi i ekonomska sigurnost;
14. Uvesti u praksu anonimno prijavljivanje na konkurse, gdje se ime, etnička pripadnost i drugi podaci kandidata ne otkrivaju tokom prvih faza procesa selekcije, kako bi se smanjila mogućnost diskriminacije;
15. Vlade i nevladine organizacije trebaju pružiti podršku Romima koji žele da pokrenu sopstvena preduzetništva, uključujući osiguravanje pristupa povoljnim kreditima, finansijskim sredstvima i mentorskim savjetima kako bi se ojačala njihova ekonomska samostalnost i uvećao broj radnih mjesta;
16. Osigurati da diskriminacija Roma u sistemu zapošljavanja bude prepoznata i sankcionirana u skladu sa Zakonom o zabrani diskriminacije.

Prevenција i suzbijanje anticiganizma u stambenom zbrinjavanju treba da uključuje sljedeće mjere:

1. Osigurati Romima pristupačne i pristojne uslove za stanovanje bez diskriminacije;
2. Suzbijati segregaciju Roma kod stanovanja dosljednom implementacijom Zakona o zabrani diskriminacije;
3. Osigurati da politike socijalnog stanovanja favoriziraju integraciju, a ne segregaciju Roma u društvu;
4. Osigurati da Romi ne budu deložirani bez odgovarajuće najave i bez drugog odgovarajućeg smještaja;
5. U urbanim sredinama omogućiti legalizaciju stambenih objekata u kojima Romi već dugo stanuju;
6. Osigurati besplatnu pravnu pomoć Romima u procesu legalizacije stambenih objekata;
7. Promovirati kulturu suživota u romskim i neromskim životnim sredinama;
8. Suzbijati stereotipe i diskriminaciju kod pristupa stanovanju za Rome;
9. Osigurati da urbanističko planiranje sistematično ne remeti tradicionalni način življenja Roma;
10. Pokrenuti i ubrzati legalizaciju neformalnih naselja gdje Romi stanuju uz osiguranje trajnog, prikladnog, prihvatljivog smještaja za lica koja stanuju u nelegalnim objektima;
11. Osigurati da diskriminacija Roma u stambenom zbrinjavanju bude prepoznata i sankcionirana u skladu sa Zakonom o zabrani diskriminacije.

Prevenција i suzbijanje anticiganizma u sistemu zdravstvene zaštite treba da uključuje sljedeće mjere:

1. Osigurati jednak pristup svim nivoima zdravstvene zaštite za Rome;
2. Angažirati Rome medijatore koji će biti poveznica između romskih zajednica i zdravstvenih ustanova;
3. Osigurati dovoljna finansijska sredstva i administracijske usluge koji će učiniti zdravstveni sistem dostupnim za Rome;

4. Osigurati za zaposlenike u zdravstvenom sistemu odgovarajuće treninge na temu stereotipa, predrasuda i diskriminacije Roma;
5. Osigurati adekvatne edukacije za Roma na temu zdravlja (tjelesno, mentalno, dentalno, reproduktivno, vakcinacija i dr.);
6. Uspostaviti mobilne zdravstvene jedinice koje će pružati osnovne zdravstvene usluge u romskim naseljima gde je pristup zdravstvenim ustanovama često otežan;
7. Osigurati specifične programe usmjerene na zdravlje romskih žena i djece, sa fokusom na prenatalnu njegu, ginekološke preglede, porođaje, vakcinaciju i dječju njegu;
8. Zabraniti prasku prisilne sterilizacije Romkinja;
9. Prevenirati i suzbijati bilo kakvu segregaciju u zdravstvenim ustanovama i bolnicama, posebno u porodilištima;
10. Osigurati programe besplatnih zdravstvenih pregleda i kampanja za vakcinaciju u romskim zajednicama;
11. Podsticati obrazovanje i zapošljavanje Roma u zdravstvenom sektoru kako bi se osigurala bolja reprezentativnost i razumijevanje potreba romske zajednice;
12. Osigurati da diskriminacija Roma u sistemu zdravstvene zaštite bude prepoznata i sankcionirana u skladu sa Zakonom o zabrani diskriminacije.

Prevenција i suzbijanje anticiganizma u slučajevima nasilja i krivičnih djela počinjenih nad Romima treba da uključuje sljedeće mjere:

1. Osigurati strogu zabranu i sankcioniranje rasizma i rasne diskriminacije u društvu dosljednom primjenom krivičnih zakona i Zakona o zabrani diskriminacije;
2. Osigurati besplatnu pravnu pomoć za Rome kod pristupa pravosudnom sistemu u zaštiti od diskriminacije, te osigurati adekvatnu sudsku i drugu zaštitu;
3. Osigurati strogu zabranu rasizma i rasne diskriminacije u radu policijskih organa, te naglasiti značaj rada policijskih organa u borbi protiv rasizma;
4. Uspostaviti sistem evidentiranja rasističkih zločina;
5. Podizati kod romske populacije svijest o značaju prijavljivanja rasističkih zločina, te osigurati jasne informacije o nadležnim organima i sistemu prijavljivanja ovih krivičnih djela;
6. Osigurati treninge u vezi sa legislativom koja se tiče ljudskih prava, rasizma i nasilja nad žrtvama Romima za službenike pravosudnih institucija, tužilaštava i policijskih organa;
7. Osigurati da policijski organi uredno implementiraju prijavljene slučajeve rasizma nad Romima, a potom da isti budu uredno procesuirani i sankcionirani;
8. Osigurati treninge za službenike policijskih organa u vezi sa ljudskim pravima, a u cilju uspostavljanja boljih odnosa sa romskim zajednicama;
9. Promovirati mjere zapošljavanja Roma u policijske organe, a radi ostvarivanja bolje saradnje sa romskim zajednicama;
10. Osigurati Rome medijatore u zajednicama koji bi radili kao veza između policijskih organa i romskih zajednica;
11. Osigurati istragu u slučajevima prijavljivanja rasizma počinjenim od strane policijskih organa, a potom iste procesuirati i sankcionirati.

Prevenција i suzbijanje anticiganizma u medijima treba da uključuje sljedeće mjere:

1. Osigurati adekvatnu primjenu zakona i mjere za one medije koje podstiču diskriminaciju, mržnju i nasilje nad Romima;
2. Osigurati edukacije za novinare o kulturnim i društvenim aspektima romske zajednice, čime bi se podstaklo objektivno predstavljanje u medijima;
3. Osigurati da mediji ne navode etnicitet lica koje se pominje u izvještavanju ukoliko to nije potrebno za razumijevanje medijskog članka;
4. Podstaci medije da usvoje kodekse ponašanja u cilju prevencije predstavljanja informacija koje prenose predrasude i podstiču diskriminaciju, mržnju i nasilje nad Romima;
5. Podstaci medije da se uzdrže od objavljivanja bilo kakvih informacija koje mogu podstaci diskriminaciju i netoleranciju prema Romima;
6. Podržati sve inicijative za isticanje opasnosti koje nosi anticiganizam među medijskim službenicima i njihovim medijskim kućama;
7. Osigurati treninge za novinare na temu Roma i anticiganizma;
8. Promovirati angažiranje Roma u medijskom sektoru kao novinara i voditelja;
9. Promovirati i objavljivati pozitivne priče o Romima koje prikazuju njihove doprinose društvu u cilju smanjivanja negativnih percepcija u društvu;
10. Provoditi javne kampanje koje se bore protiv stereotipa i predrasuda o Romima, koristeći javne servise, društvene mreže i druge medijske platforme.

Prevenција i suzbijanje anticiganizma na javnim mjestima treba da uključuje sljedeće mjere:

1. Osigurati adekvatnu primjenu Zakona o zabrani diskriminacije u slučajevima zabrane pristupa Romima u objekte otvorene za javnost;
2. Podstaci adekvatne obuke i informiranje za predstavnike javnog i privatnog sektora na temu Roma i anticiganizma, a u cilju zaštite od diskriminacije;
3. Razviti jasne protokole za postupanje u slučajevima anticiganizma na javnim mjestima, uključujući obavezu prijavljivanja nadležnim organima.

Prevenција i suzbijanje anticiganizma u javnim uslugama i socijalnoj zaštiti treba da uključuje sljedeće mjere:

1. Osigurati, bez diskriminacije, jednaka socijalna davanja za Rome kao i za ostalo stanovništvo;
2. Organizirati za Rome edukativne kampanje o pravima i uslugama u okviru socijalne zaštite;
3. Osigurati obuke na temu prava Roma i anticiganizma za službenike socijalne zaštite;
4. Podstaci Rome da prijavljuju slučajeve diskriminacije od strane nadlenih socijalnih službi, te adekvatno procesuirati ove slučajeve;
5. Za Rome koji žive u određenim naseljima ili selima osigurati javne usluge kao što su vodovod i kanalizacija, struja, odvoz smeća, javni prevoz i pristup adekvatnim putevima;
6. Osigurati da vrsta i kvaliteta pruženih javnih usluga za Rome bude jednakog kvaliteta kao i za ostatak stanovništva.

Ostale opće mjere prevencije i suzbijanja anticiganizma u društvu treba da uključuju sljedeće mjere:

1. Osigurati za Rome adekvatne informacije o Zakonu o zabrani diskriminacije BiH;
2. Uspostaviti jednostavan mehanizam prijavljivanja anticiganizma Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH putem obrasca za prijavu anticiganizma uz garantiranje zaštite identiteta prijavioca;

3. Osigurati za Rome adekvatne informacije o nadležnosti i menahizmima zaštite prava koje pruža Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine;
4. Suzbijati anticiganizam kod pristupa Roma robama i uslugama, te kod pristupa bankarstvu i osiguranju;
5. U okviru redovnih statistika prikupljati podatke o Romima u obrazovanju, zapošljavanju, stambenom zbrinjavanju, socijalnoj i zdravstvenoj zaštiti uključujući sve mjere zaštite ličnih podataka, dobrovoljnog pristanka i samoidentifikacije Roma;
6. Procesuirati sve javne istupe koji na direktan ili indirektan način podstiču stereotipe, predrasude, diskriminaciju, mržu i nasilje nad Romima;
7. Vršiti monitoring anticiganizma na internetu i procesuirati slučajeve očitog rasizma i ksenofobije;
8. Promovirati kulturu Roma i inicirati interkulturalni dijalog između većinske i manjinske zajednice;
9. Preduzeti posebne mjere zaštite žena i djevojčica Romkinja koje su posebno ranjive i mogu biti višestruko diskriminirane;
10. Osigurati jedinstvenu registraciju djece Roma u matične knjige rođenih bez diskriminacije;
11. Osigurati pristup ličnim dokumentima za sve Rome bez diskriminacije;
12. Osigurati upis državljanstva za sve Rome bez diskriminacije kako bi se osiguralo da pojedini Romi ne ostanu bez ikakvog državljanstva;
13. Osigurati adekvatno uživanje prava na slobodu kretanja za Rome;
14. Osigurati adekvatno političko zastupanje prava i položaja Roma;
15. Osigurati adekvatnu pravnu pomoć za Rome u svim oblastima zaštite njihovih prava;
16. Promovirati adekvatno učestvovanje Roma u svim sportskim aktivnostima.

Opća preporuka

Opća preporuka za vlade i institucije svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini je da u okviru svojih nadležnosti, a ako to već nisu uradili, obavezno inkorporiraju navedene mjere u istom ili sličnom djelokrugu. To se odnosi na uvrštavanje neophodnih mjera u sve politike, strategije, akcione planove, podzakonske akte i dr., a u cilju sveobuhvatnog razumijevanja, prevencije i suzbijanja anticiganizma, te potpune integracije Roma u bosanskohercegovačko društvo.

Iste mogu biti realizirane u saradnji sa međunarodnim institucijama i organizacijama, akademskom zajednicom i nevladinim organizacijama. Pri tome, ne trebaju da budu zastupljenje samo one nevladine organizacije sa romskim predznakom, već i sve one koje se bave nekim drugim pravima kao što su prava djece, žena, lica sa invaliditetom, udruženja roditelja i brojni drugi.

Pored toga smatramo izrazito važnim i predlažemo da pripadnici romske zajednice, koji su dobro integrirani u društvo i koji mogu biti dobar primjer prevazilaženja društvenih predrasuda i stereotipa, također uzimaju aktivno učešće u borbi protiv anticiganizma kroz kampanje podizanja svijesti, u ulozi medijatora između većinske i manjinske zajednice, te kroz neformalne aktivnosti. Na kraju pozivamo i opće građanstvo da se uključi u prevazilaženje ovog složenog društvenog fenomena, a sve u cilju zaštite ljudskih prava za sve članove zajednice bez obzira na njihovu etničku pripadnost.

Reference:

ECRI General Policy Recommendation N°13 revised on combating antigypsyism and discrimination against Roma - adopted on 24. June 2011. and amended on 1. December 2020.

(<https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/recommendation-no.13>) dokument <https://rm.coe.int/ecri-general-policy-recommendation-no-13-on-combating-anti-gypsyism-an/16808b5aee>;

Antigypsyism: Causes, prevalence, consequences, possible responses (2022) (<https://edoc.coe.int/en/roma-and-travellers/11121-antigypsyism-causes-prevalence-consequences-possible-responses.html>) Author(s) : Committee of experts on Roma and Traveller issues (ADI-ROM);

Declaration of the Committee of Ministers on the Rise of Anti-Gypsyism and Racist Violence against Roma[1] in Europe ([https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:%2209000016805cb2c8%22,%22sort%22:%22CoEValidationDate%20Descending%22%7D](https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:%2209000016805cb2c8%22,%22sort%22:%22CoEValidationDate%20Descending%22%22%7D)) (Adopted by the Committee of Ministers on 1 February 2012 at the 1132nd meeting of the Ministers' Deputies);

European Parliament resolution of 12 February 2019 on the need for a strengthened post-2020 Strategic EU Framework for National Roma Inclusion Strategies and stepping up the fight against anti-Gypsyism (2019/2509(RSP)) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:52019IP0075>) verzija na hrvatskom: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019IP0075> ;

ERGO Network (European Roma Grassroots Organisations Network) <https://ergonetWORK.org/>;

European Network Against Racism (ENAR) <https://www.enar-eu.org/>.

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

202

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj U-6/25, rješavajući zahtjev **Kemala Ademovića, zamjenika predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine**, za donošenje privremene mjere, na temelju članka VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka e) i članka 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH" br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica
Valerija Galić, dopredsjednica
Angelika Nußberger, dopredsjednica
Mirsad Čeman, sudac
Helen Keller, sutkinja
Ledi Bianku, sudac
Marin Vukoja, sudac

na sjednici održanoj 7. ožujka 2025. godine donio je

ODLUKU O PRIVREMENOJ MJERI

Usvaja se zahtjev **Kemala Ademovića, zamjenika predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine**, za donošenje privremene mjere.

Privremeno se stavlja izvan snage Zakon o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija ("Službeni glasnik RS" broj 19/25).

Ova odluka stupa na snagu odmah i proizvodi pravno djelovanje od dana stupanja na snagu Zakona o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija ("Službeni glasnik RS" broj 19/25) do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o podnesenom zahtjevu.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Kemal Ademović, zamjenik predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva), podnio je 6. ožujka 2025. godine Ustavnom sudu zahtjev za ocjenu ustavnosti Zakona o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija ("Službeni glasnik RS" broj 19/25).

2. Podnositelj zahtjeva je, na temelju članka 64. Pravila Ustavnog suda, zatražio da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom bi se zabranila primjena Zakona o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija do donošenja konačne odluke Ustavnog suda o zahtjevu za ocjenu ustavnosti.

II. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

3. Podnositelj zahtjeva smatra da osporeni Zakon o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija nije u skladu sa čl. I/2., II/1., II/2., II/3.f), g), h) i i), II/4., II/6., II/7., II/8. i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, zatim čl. 8., 9., 10., 11. i 14. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), člankom 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, kao i čl. 17., 18., 19., 22. i 26. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (u daljnjem tekstu: MPGPP).

4. Podnositelj zahtjeva je najprije ukazao na ključne odredbe osporenog Zakona o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija, koji uvodi novu kategoriju "neprofitnih organizacija" i "agente stranog utjecaja" temeljenih na stranom financiranju. Zatim je naveo da taj Zakon propisuje obvezu registracije tih organizacija u poseban registar, označavanje svih njihovih materijala te mogućnost sankcija, uključujući i zabranu rada, ako organizacije ne poštuju propisane uvjete. U svezi s tim, smatra da iz citiranih odredaba nedvojbeno proizlazi da se uvođenjem potpuno nove kategorije udruženja i fondacija shodno izvoru financiranja, upisivanjem u poseban registar, nametanjem obveze označavanja svih materijala tih udruženja i fondacija vrši njihova stigmatizacija. Zatim smatra da se predviđanjem mogućnosti izricanja sankcija udruženjima i fondacijama koji ne postupaju u skladu s tim obvezama i, u konačnici, mogućnosti zabrane obavljanja rada tih udruženja i fondacija vrši diskriminaciju u pogledu inozemnih donacija i stavova organizacija civilnog društva. Navedenim postupanjem, prema ocjeni podnositelja zahtjeva, vrši se izravna diskriminacija udruženja i fondacija koji primaju inozemne donacije, te se otežava njihov rad, kao i diskriminacija osoba koje financijski podržavaju rad udruženja i fondacija na temelju njihovog državljanstva. U tom pogledu, podnositelj zahtjeva je ukazao da je Europski sud pravde u predmetu broj C-78/18 te u sličnom predmetu protiv Mađarske zaključio da takvo normiranje zakonodavca predstavlja diskriminaciju. S obzirom na to, smatra da je osporeni zakon suprotan odredbama članka 14. Europske konvencije i članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, članka 26. MPGPP te članka II/4. Ustava Bosne i Bosne i Hercegovine.

5. Dalje, podnositelj zahtjeva ističe da osporeni Zakon koji nameće obvezu prijave stranih donacija i pomoći krši temeljna ljudska prava i slobode, uključujući i pravo na slobodu udruživanja i pravo na poštovanje privatnog života. Prema njegovoj ocjeni, te odredbe odnosno obveze mogu stvoriti negativnu percepciju o organizacijama i ograničiti njihovu slobodu djelovanja. U tom pogledu ukazuje da ograničavanje slobode udruživanja, prema sudskej praksi Europskog suda, može biti opravdano samo ako postoje opravdani ciljevi, što ovdje nije dovoljno obrazloženo. Također, smatra da takvo zakonodavstvo može imati odvratajući učinak na strane donatore, koji bi se mogli suzdržati od pomoći organizacijama zbog straha od prekomjerne kontrole i objave podataka. Osim toga, podnositelj zahtjeva smatra

da Zakon ostavlja nejasnoće u pogledu definicije "druge vrste pomoći", što dodatno komplicira primjenu Zakona i može uzrokovati nesigurnost za organizacije i njihove donatore.

6. Dalje, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, postoji neskladnost spornog Zakona sa Zakonom o zaštiti osobnih podataka jer osporavani Zakon ne osigurava uvjete za zakonitu i pravičnu obradu osobnih podataka, što ga čini pravno upitnim. Smatra da sporni Zakon, osim toga, previše široko definira političko djelovanje nevladinih organizacija, uključujući i aktivnosti koje mogu biti interpretirane kao pokušaj formiranja javnog mnijenja radi postizanja političkih ciljeva, što ugrožava slobodu izražavanja i rad nevladinih organizacija. Također, osporavani Zakon narušava temeljna ljudska prava, uključujući i slobodu misli, savjesti, vjere i izražavanja, što je u suprotnosti s Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim konvencijama. Podnositelj zahtjeva smatra da Zakon odstupa od europskih normi poput Preporuka Vijeća Europe o pravnom statusu nevladinih organizacija, te prioriteta Europske komisije za članstvo Bosne i Hercegovine u EU jer ograničava razvoj civilnog društva i time udaljava Bosnu i Hercegovinu od europskog puta. Pored navedenog, u zahtjevu se ukazuje na neskladnost s Europskom konvencijom jer Zakon ograničava slobodu udruživanja, što predstavlja protuzakonito i nerazmjerno miješanje u pravo na slobodu udruživanja. U tom kontekstu, podnositelj zahtjeva se pozvao na presudu Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) u predmetu *Ecodefence i drugi protiv Rusije* navodeći da je Europski sud utvrdio da su obveze, ograničenja i sankcije koji su udruženjima i drugim sudionicima civilnog društva u Rusiji bili nametnuti Zakonom o stranim agentima imali obeshrabrujući učinak te su predstavljali nezakonito i nerazmjerno miješanje u pravo na slobodu udruživanja.

7. Na kraju, podnositelj zahtjeva je ukazao na Mišljenje Venecijanske komisije CDLAD(2023)016 od 13. lipnja 2023. godine dok je osporeni Zakon još bio u fazi nacрта. U tom mišljenju su, kako je navedeno, također naglašeni ozbiljni nedostaci u Nacrtu zakona, te je navedeno: "S obzirom na postojeće ozbiljne nedostatke Nacrta zakona, ODIHR i Venecijanska komisija pozivaju vlasti Republike Srpske da ponovno razmotre njegovo usvajanje i da se uključe u daljnje konzultacije sa svim akterima s ciljem garantiranja uživanja prava na slobodu udruživanja i slobode izražavanja u Republici Srpskoj, uz proširenje djelokruga propisa. Ukoliko organi javne vlasti ipak nastave s procedurom donošenja ovog Nacrta zakona, neophodno je jasno obrazložiti potrebu za tim. To podrazumijeva procjenu rizika sektora civilnog društva i značajno revidiranje i poboljšanje postojećih nacрта odredaba kako bi se osigurala usklađenost s načelima pravne sigurnosti, legitimiteta, neophodnosti i proporcionalnosti u skladu s međunarodnim standardima ljudskih prava."

b) Navodi iz zahtjeva za donošenje privremene mjere

8. Podnositelj zahtjeva smatra da je donošenje privremene mjere neophodno kako bi se spriječile štetne posljedice koje bi proizašle iz primjene osporavanog Zakona za Bosnu i Hercegovinu. Smatra da bi osporeni Zakon omogućio diskriminaciju udruženja, što bi u konačnici moglo rezultirati zabranom rada pojedinih udruženja ili značajnom financijskom i drugom štetom za njihov rad i djelovanje. Nadalje, navodi da bi to doprinijelo neusklađenosti domaćeg pravnog sustava s pravnim sustavom Europske unije i europskom pravnom stečevinom, što bi moglo značajno utjecati na europski put Bosne i Hercegovine. Osim toga, smatra da bi primjena osporavanog Zakona narušila prava i slobode zajamčene Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim konvencijama. Naposljetku, ističe da bi primjena osporavanog Zakona mogla prouzročiti nesagledivu štetu ugledu Bosne i Hercegovine, slobodnom i demokratskom društvu te napretku Bosne i Hercegovine na europskom putu.

III. Relevantni propisi

9. Zakon o udruženjima i fondacijama Republike Srpske ("Službeni glasnik RS" br. 52/01 i 42/05)

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa koji je u službenom glasilu objavljen samo na srpskom jeziku, ali lektoriran na službene jezike u Bosni i Hercegovini i koji u relevantnom dijelu glasi:

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Zakonom o udruženjima i fondacijama (u daljnjem tekstu: Zakon) uređuje se osnivanje, registracija, unutarnja organizacija i prestanak rada udruženja i fondacija.

Članak 2.

Udruženje je u smislu ovog zakona svaki oblik dobrovoljnog povezivanja više fizičkih ili pravnih osoba radi unapređenja ili ostvarivanja nekog zajedničkog ili općeg interesa ili cilja, u skladu s Ustavom i zakonom, a čija osnovna svrha nije stjecanje dobiti.

Fondacija je pravna osoba koja nema svoje članstvo, koja se osniva radi upravljanja određenom imovinom u javnom ili zajedničkom interesu.

Udruženja i fondacije ostvaruju carinske, porezne i druge olakšice za svoj rad u skladu sa zakonom.

Članak 3.

Udruženja i fondacije samostalno određuju svoje ciljeve i djelatnosti u skladu s Ustavom i zakonom.

Statut i djelovanje udruženja i fondacija ne mogu biti suprotni ustavnom poretku niti usmjereni na njegovo nasilno podrivanje, raspirivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje i netrpeljivosti ili diskriminacije zabranjene Ustavom i zakonom.

Ciljevi i djelatnost udruženja i fondacija ne mogu uključivati angažiranja u predizbornoj kampanji političkih stranaka i kandidata, prikupljanje sredstava za političke stranke i kandidate i financiranje kandidata, odnosno političkih stranaka.

Članak 4.

Udruženja ili fondacije mogu obavljati djelatnost kojom se stječe dobit (privrednu djelatnost) jedino ako stjecanje dobiti nije osnovni statutaran cilj udruženja ili fondacije.

Višak prihoda nad rashodima ostvaren obavljanjem privredne djelatnosti mora se investirati u osnovne statutarne aktivnosti udruženja ili fondacije. Nije dozvoljena izravna niti neizravna raspodjela viška prihoda nad rashodima iz privredne djelatnosti osnivačima, članovima udruženja, članovima upravljačkih organa, odgovornim osobama, radnicima, donatorima ili trećim osobama.

Ograničenje iz prethodnog stavka se ne odnosi na primjerene nadoknade niti na pokriće troškova u svezi s ostvarivanjem ciljeva aktivnosti utvrđenih statutom udruženja ili fondacije.

Udruženja ili fondacije mogu obavljati privredne djelatnosti koje su neposredno povezane s ostvarivanjem njihovih osnovnih statutaran ciljeva i aktivnosti (srodne privredne djelatnosti) bez obveze formiranja posebne pravne osobe.

Udruženja ili fondacije obavljaju privredne djelatnosti koje nisu neposredno povezane s ostvarivanjem njihovih osnovnih statutaran ciljeva i aktivnosti (nesrodne privredne aktivnosti) preko posebno osnovane pravne osobe.

Nijedna odredba iz ovog članka neće ograničiti imovinu udruženja i fondacije iz članka 35. ovog Zakona.

Članak 5.

Udruženja i fondacije podnose godišnje izvješće o radu i financijsko izvješće u skladu sa zakonom, drugim propisima i statutom.

10. Zakon o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija ("Službeni glasnik RS" broj 19/25, objavljen 5. ožujka 2025. godine) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 1.

Ovim zakonom uspostavlja se Poseban registar neprofitnih organizacija osnovanih u Republici Srpskoj koje finansijski ili na drugi način pomažu strani subjekti (u daljnjem tekstu: *Registar*), političko djelovanje i političke aktivnosti neprofitnih organizacija koje ih određuje kao agente stranog uticaja, uređuju uvjeti i način obezbjeđenja javnosti rada, te propisuju druga pitanja u vezi sa radom tih organizacija.

Članak 2.

(1) Pod neprofitnim organizacijama iz članka 1. ovoga zakona podrazumijevaju se udruge i fondacije, kao i strane i međunarodne nevladine organizacije osnovane i registrirane u Republici Srpskoj sukladno sa Zakonom o udrugama i fondacijama Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 52/01 i 42/05), koje u cijelosti ili djelimično financiraju druge države, njihovi organi ili njihovi ovlašteni zastupnici, međunarodne i strane organizacije, strani državljani ili registrirane nevladine organizacije koje se financiraju iz inozemstva (u daljnjem tekstu: *neprofitne organizacije*).

(2) Pod stranim subjektom podrazumijeva se vlada, izvršni organ druge države ili strana politička stranka, fizičko lice koje nema državljanstvo Bosne i Hercegovine i prebivalište u Bosni i Hercegovini ili pravno lice ili grupa pravnih lica koja je organizirana, registrirana ili osnovana po propisima druge države ili koja ima sjedište u drugoj državi.

(3) Vlada druge države označava izvršni organ vlasti svake države osim Bosne i Hercegovine.

(4) Strana politička stranka označava svaku političku stranku registriranu po propisima druge države.

(5) Agent stranog uticaja, u smislu ovoga zakona, jeste neprofitna organizacija koju finansijski ili na drugi način pomažu strani subjekti, a koja se bavi političkim djelovanjem ili političkim aktivnostima propisanim člankom 3. ovoga zakona, kao i drugim aktivnostima koje se odnose na političko organiziranje i djelovanje usmjereno na ugrožavanje demokratije, narušavanje integriteta Republike Srpske, kršenje Ustavom Republike Srpske zajamčenih sloboda i prava i raspirivanje nacionalne, rasne ili vjerske mržnje i netrpeljivosti.

Članak 5.

Materijali neprofitnih organizacija koji se objavljuju putem elektronskih medija, informacijskih i telekomunikacijskih mreža ili se na drugi način distribuišu moraju imati oznaku neprofitne organizacije.

Članak 8.

(1) Neprofitna organizacija obvezna je da podnese prijavu Ministarstvu, u roku od 15 dana od dana prijema finansijskih sredstava ili druge vrste pomoći od stranog subjekta, na obrascu prijave koji pravilnikom propisuje ministar pravde (u daljnjem tekstu: *ministar*).

(2) Podnositelj prijave obvezan je da o svim promjenama u svom djelovanju dostavi dopunu prijave u roku od 30 dana od dana nastanka promjene.

Članak 11.

(1) Neprofitna organizacija koja je upisana u Registar obvezna je da Ministarstvu dostavi polugodišnji i godišnji finansijski izvještaj sa naznakom uplatitelja, visine doznačenih sredstava, vrste i iznosa naknade i prihoda izraženih u novcu ili drugoj vrijednosti, kao i izvještaj o utrošku sredstava.

(2) Ministarstvo dostavlja Poreskoj upravi Republike Srpske finansijski izvještaj radi kontrole finansijskog poslovanja.

Članak 12.

Nadzor nad zakonitošću rada neprofitne organizacije vrši nadležni inspeksijski organ.

Članak 13.

Redovit inspeksijski nadzor nad zakonitošću rada neprofitne organizacije vrši se jednom godišnje.

Članak 14.

Izuzetno, izvanredni inspeksijski nadzor nad zakonitošću rada neprofitne organizacije provodi se po predstavkama građana, pravnih lica, javno dostupnih informacija, organa Republike Srpske ili na zahtjev nadležnog odbora Narodne skupštine Republike Srpske.

Članak 15.

Ministarstvo prati aktivnosti neprofitnih organizacija iz članka 2. stavak 1. ovoga zakona kako na teritoriji Republike Srpske, tako i u drugim dijelovima Bosne i Hercegovine.

Članak 16.

U slučaju da neprofitna organizacija u svom djelovanju postupa suprotno Ustavu Republike Srpske i propisima Republike Srpske, djeluje i provodi aktivnosti na način kako je to propisano člankom 3. ovoga zakona, odnosno kao agent stranog uticaja na štetu individualnih i drugih prava građana, ili ukoliko Poreska uprava Republike Srpske utvrdi nepravilnosti u finansijskom poslovanju, Ministarstvo dostavlja prijedlog nadležnom sudu za zabranu obavljanja rada i podnosi prijavu protiv odgovornih lica sukladno sa odredbama krivičnog zakonodavstva Republike Srpske.

Članak 17.

Na pitanja koja nisu propisana ovim zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o udrugama i fondacijama Republike Srpske.

Članak 18.

Novčanom kaznom od 1.000 KM do 5.000 KM kaznit će se za prekršaj neprofitna organizacija, koja:

- 1) ne obilježi promotivni materijal sukladno sa člankom 5. ovoga zakona,
- 2) ne podnese prijavu ili prilikom podnošenja prijave ili dopune prijave da netočan podatak u vezi sa upisom u Registar iz članka 8. ovoga zakona,
- 3) ne dostavi dopunu prijave o izvršenim promjenama u roku propisanom u članku 8. stavak 2. ovoga zakona,
- 4) ne dostavi finansijski izvještaj iz članka 11. ovoga zakona.

Članak 19.

(1) Ministarstvo će uspostaviti Registar u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

(2) Ministar će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona donijeti Pravilnik o sadržaju i obrascu prijave za upis u Registar iz članka 8. stavak 1. ovoga zakona.

Članak 20.

Ovaj zakon stupa na snagu narednoga dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

11. Pri ispitivanju utemeljenosti zahtjeva za donošenje privremene mjere Ustavni sud polazi od odredaba članka VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda.

12. Članak VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud će podržavati ovaj Ustav.

a) Ustavni sud ima isključivu nadležnost odlučivanja o svim sporovima koji proisteknu iz ovog Ustava između entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, ili između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na to:

- Je li odluka nekog entiteta da uspostavi posebne paralelne odnose sa susjednom državom sukladna ovom Ustavu, uključujući i odredbe koje se tiču suvereniteta i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine.

- Je li neka odredba ustava ili zakona jednog entiteta sukladna ovom Ustavu.

Spor može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući ili dopredsjedavajući jednog od domova Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata jednog od domova Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina jednog od domova zakonodavnog tijela jednog entiteta.

13. Članak 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda glasi:

(1) *Ustavni sud može, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev podnositelja zahtjeva ili apelanta, odrediti svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnoga vođenja postupka.*

[...]

(4) *Postupak za donošenje privremene mjere je žuran, a odluka kojom se usvaja zahtjev za donošenje privremene mjere je obvezujuća do donošenja konačne odluke Ustavnoga suda.*

[...]

14. Ustavni sud podsjeća da je članak 64. Pravila Ustavnog suda primjenjiv u slučajevima u kojima Ustavni sud ocijeni, na temelju razloga i dokaza o opravdanosti dostavljenih uz zahtjev za donošenje privremene mjere, da je to u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka, odnosno da bi mogle nastati neotklonjive štetne posljedice.

15. Prije svega, Ustavni sud primjećuje da reguliranje područja djelovanja neprofitnih organizacija, uključujući i njihovo financiranje i obveze izvješćivanja, predstavlja značajnu oblast jer izravno zadire u temeljna prava i slobode kao što su sloboda udruživanja, izražavanja i zaštita privatnosti. Te oblasti čine ključan segment demokratskog društva, gdje nevladine organizacije i fondacije imaju ulogu u očuvanju pluralizma, participacije građana i kontrole vlasti. Upravo zbog toga regulacija mora biti usklađena s najvišim pravnim standardima i ne smije proizvoljno ograničavati prava i slobode zajamčene Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim konvencijama.

16. Ustavni sud dalje zapaža da se na temelju uvida u predmet reguliranja Zakona o udruženjima i fondacijama Republike Srpske i osporenog Zakona o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija može ustanoviti da je Narodna skupština osporenim zakonom nastojala na poseban način regulirati djelovanje i rad neprofitnih organizacija utemeljenih u Republici Srpskoj, koje financijski ili na drugi način pomažu strani subjekt. U tom pogledu, Ustavni sud, bez prejudiciranja odluke ovog suda o meritumu zahtjeva, zapaža da su sadržaj navedenog Zakona dok je bio u formi nacrtu analizirali Ured OSCE-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Ured Vijeća Europe za demokraciju putem prava (Venecijanska komisija). U priopćenju OSCE-a iz 2024. godine ukazano je da su u analizi zaključili da je Nacrt zakona u suprotnosti "s Ustavom Republike Srpske i s Ustavom Bosne i Hercegovine, kao i s mnogobrojnim međunarodnim i domaćim obvezama u sferi poštovanja ljudskih prava. Tim Zakonom narušava se sloboda udruživanja, koja ima presudan značaj za funkcioniranje raznolikih i inkluzivnih organizacija civilnog društva, neovisnih medija i boraca za ljudska prava, koji imaju presudan značaj za zdravo, participatorno demokratsko društvo. Uspostavom posebnog registra i nametanjem opterećujućih zahtjeva za neprofitne organizacije dodatno se sužava demokratski prostor za djelovanje civilnog društva, koji je već ugrožen stvaranjem mogućnosti za targetiranje, obeshrabrivanje i stigmatizaciju organizacija civilnog društva, neovisnih medija i branitelja ljudskih prava" (dostupno ovdje). Polazeći od općepoznate činjenice da je rad nevladinih organizacija u Bosni i Hercegovini u najvećoj mjeri financiran od stranih subjekata, Ustavni sud smatra da se tim Zakonom *prima facie* uspostavlja razlika u postupanju koja može dovesti do diskriminacije. Prema tome, Ustavni sud zapaža da Zakon uspostavlja diferenciran tretman neprofitnih

organizacija na temelju izvora njihovog financiranja, što može dovesti do diskriminacije i nerazmjernog ograničenja temeljnih prava i sloboda, osobito slobode udruživanja i izražavanja. S obzirom na te okolnosti, te da je rad organizacija civilnog društva ključan za demokratsko društvo, a da je Zakon već u fazi nacrtu bio predmet ozbiljnih kritika međunarodnih institucija, uključujući i OSCE i Venecijansku komisiju, postoji osnovana pravna sumnja u njegovu usklađenost s Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim standardima ljudskih prava. Ustavni sud, stoga, smatra da postoje valjane sumnje da bi osporeni Zakon mogao narušiti ljudska prava i temeljne slobode, što je u ovoj fazi dovoljno da se utvrdi postojanje "dokazive tvrdnje" (engl. *arguable claim*) za mogućnost nastupanja neotklonjivih štetnih posljedica kao uvjeta da bi Ustavni sud razmatrao zahtjev za privremenu mjeru.

17. Ustavni sud ukazuje da ima ovlasti usvojiti privremenu mjeru samo ako postoji hitnost, u smislu da se može nanijeti nenadoknadiva šteta interesima koji su predmet ovog postupka. U tom pogledu, Ustavni sud, bez prejudiciranja ishoda odluke o meritumu, zapaža da postoji izgledna vjerojatnoća da će se odmah nakon stupanja na snagu Zakona stvoriti ozbiljne posljedice za takva udruženja i fondacije. Obveza registracije u poseban registar, označavanje materijala, prijava stranih donacija i potencijalne sankcije mogu imati trenutni učinak na rad organizacija, dovodeći ih u pravnu nesigurnost i otežavajući njihovo djelovanje. Takve mjere mogu rezultirati smanjenjem aktivnosti organizacija civilnog društva, njihovim gašenjem ili povlačenjem donatora, čime se ugrožavaju već započeti projekti, a time i pravo na slobodu udruživanja i pravo na slobodu izražavanja. U skladu s tim, Ustavni sud smatra da postoji realan rizik od nenadoknadiive štete. Ako se osporeni Zakon počne primjenjivati prije donošenja konačne odluke, organizacije bi mogle pretrpjeti financijske gubitke, zabranu rada ili značajno smanjenje djelatnosti. Njihov prestanak rada i gubitak povjerenja donatora, osobito stranih, imao bi dugoročne i nepovratne posljedice. Čak i ako bi Zakon kasnije bio proglašen neustavnim, šteta koja je već nanescena organizacijama ne bi se mogla jednostavno ispraviti budući da bi njihove aktivnosti bile prekinute, članovi i uposlenici mogli bi napustiti trenutna uposlenja, a financijska sredstva mogla biti nepovratno izgubljena. Zbog toga, Ustavni sud smatra da postoji hitnost u donošenju privremene mjere kako bi se eventualno spriječile daljnje štetne posljedice stupanja na snagu osporenog Zakona.

18. S druge strane, ocjenjujući mogućnost nastanka štetnih posljedica u slučaju privremenog stavljanja osporenog Zakona izvan snage, Ustavni sud zapaža da je Zakon o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija tek stupio na snagu. Prema tome, Ustavni sud smatra da bi donošenje privremene mjere, ako eventualno bude donesena odluka o neusklađenosti Zakona o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija s Ustavom Bosne i Hercegovine, također spriječilo negativne posljedice koje bi mogle nastati u slučaju kada bi nadležne javne vlasti u Republici Srpskoj nastavile poduzimati radnje na temelju tog Zakona. S druge strane, Ustavni sud uočava da je oblast djelovanja neprofitnih organizacija na jedinstven način već regulirana Zakonom o udruženjima i fondacijama Republike Srpske koji se primjenjuje od 2001. godine i da je na temelju tih odredaba uspostavljen sustav djelovanja neprofitnih organizacija koji u potpunosti funkcionira. S obzirom na navedene argumente, privremena mjera se nameće kao razumno i opravdano rješenje kako bi se izbjegla potencijalno nesaglediva šteta te nepovratne posljedice za organizacije civilnog društva i temeljna ljudska prava. Stoga, Ustavni sud smatra da, s aspekta nepobitnih interesa za pravnu sigurnost, ljudska prava i zaštitu načela ustavnosti, usvajanje privremene mjere ima mnogo više opravdanja.

19. Uzevši u obzir sve navedeno, Ustavni sud smatra da je, u smislu članka 64. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, neophodno

donošenje privremene mjere kojom se Zakon o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija ("Službeni glasnik RS" broj 19/25) privremeno stavlja izvan pravne snage *ab initio* do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o podnesenom zahtjevu.

20. U smislu članka 64. stavak (4) Pravila Ustavnog suda, odluka o privremenoj mjeri proizvodi pravno djelovanje od dana stupanja na snagu Zakona o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija ("Službeni glasnik RS" broj 19/25) do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

21. Na temelju izloženog, odlučeno je kao u dispozitivu ove odluke.

22. Ustavni sud podsjeća na to da odluka o privremenoj mjeri ni u kojem slučaju ne prejudicira odluku o dopustivosti, odnosno o meritumu podnesenog zahtjeva.

23. U skladu sa člankom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **У-6/25**, рјешавајући захтјев **Кемала Адемовића, замјеника председavajuћег Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине**, за доношење привремене мјере, на основу члана VI/3.а) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка е) и члана 64 ст. (1) и (4) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник БиХ" бр. 94/14, 47/23 и 41/24), у саставу:

Сеада Палаврић, председница
Валерија Галић, потпредседница
Angelika Nußberger, потпредседница
Мирсад Ђеман, судија
Helen Keller, судија
Ledi Bianku, судија
Марин Вукоја, судија
на сједници одржаној 7. марта 2025. године донио је

ОДЛУКУ О ПРИВРЕМЕНОЈ МЈЕРИ

Усваја се захтјев **Кемала Адемовића, замјеника председavajuћег Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине**, за доношење привремене мјере.

Привремено се ставља ван снаге Закон о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација ("Службени гласник РС" број 19/25).

Ова одлука ступа на снагу одмах и производи правно дјеловање од дана ступања на снагу Закона о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација ("Службени гласник РС" број 19/25) до доношења коначне одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине о поднесеном захтјеву.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Кемал Адемовић, замјеник председavajuћег Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: подносилац захтјева), поднио је 6. марта 2025. године Уставном суду захтјев за оцјену уставности Закона о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација ("Службени гласник РС" број 19/25).

2. Подносилац захтјева је, на основу члана 64 Правила Уставног суда, затражио да Уставни суд донесе привремену мјеру којом би се забранила примјена Закона о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација до доношења коначне одлуке Уставног суда о захтјеву за оцјену уставности.

II. Захтјев

а) Наводи из захтјева

3. Подносилац захтјева сматра да оспорени Закон о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација није у складу са чл. I/2, II/1, II/2, II/3.ф), г), х) и и), II/4, II/6, II/7, II/8. и III/3.б) Устава Босне и Херцеговине, затим чл. 8, 9, 10, 11 и 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, као и чл. 17, 18, 19, 22 и 26 Међународног пакта о грађанским и политичким правима (у даљњем тексту: МПГПП).

4. Подносилац захтјева је најприје указао на кључне одредбе оспореног Закона о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација, који уводи нову категорију "непрофитних организација" и "агенте страног утицаја" темељених на страном финансирању. Затим је навео да тај закон прописује обавезу регистрације тих организација у посебан регистар, означавање свих њихових материјала, те могућност санкција, укључујући и забрану рада, ако организације не поштују прописане услове. У вези с тим, сматра да из цитираних одредби несумњиво произлази да се увођењем потпуно нове категорије удружења и фондација сходно извору финансирања, уписивањем у посебан регистар, наметањем обавезе означавања свих материјала тих удружења и фондација врши њихова стигматизација. Затим сматра да се предвиђањем могућности изрицања санкција удружењима и фондацијама који не поступају у складу с тим обавезама и, у коначници, могућности забране обављања рада тих удружења и фондација врши дискриминација у погледу иностраних донација и ставова организација цивилног друштва. Наведеним поступањем, према оцјени подносиоца захтјева, врши се директна дискриминација удружења и фондација који примају иностране донације, те се отежава њихов рад, као и дискриминација лица која финансијски подржавају рад удружења и фондација на основу њиховог држављанства. У том погледу, подносилац захтјева је указао да је Европски суд правде у предмету број Ц-78/18, те у сличном предмету против Мађарске закључио да такво нормирање законодавца представља дискриминацију. С обзиром на то, сматра да је оспорени закон супротан одредбама члана 14 Европске конвенције и члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, члана 26 МПГПП те члана II/4. Устава Босне и Босне и Херцеговине.

5. Надаље, подносилац захтјева истиче да оспорени закон који намеће обавезу пријављивања страних донација и помоћи крши основна људска права и слободе, укључујући и право на слободу удруживања и право на поштовање приватног живота. Према његовој оцјени, те одредбе односно обавезе могу створити негативну перцепцију о организацијама и ограничити њихову слободу дјеловања. У том погледу указује да ограничавање слободе удруживања, према судској пракси Европског суда, може бити оправдано само ако постоје оправдани циљеви, што овдје није довољно образложено. Такође, сматра да такво законодавство може имати одвраћајући учинак на стране донаторе, који би се могли суздржати од помоћи организацијама због страха од прекомерне контроле и објављивања података. Осим тога, подносилац захтјева сматра да Закон оставља нејасноће у погледу дефиниције "друге врсте помоћи", што додатно

компликује примјену Закона и може узроковати несигурност за организације и њихове донаторе.

6. Надаље, према мишљењу подносиоца захтјева, постоји нескладност спорног закона са Законом о заштити личних података јер оспоравани закон не обезбјеђује услове за закониту и правичну обраду личних података, што га чини правно упитним. Сматра да спорни закон, осим тога, превише широко дефинише политичко дјеловање невладиних организација, укључујући и активности које могу бити интерпретиране као покушај формирања јавног мишљења ради постизања политичких циљева, што угрожава слободу изражавања и рад невладиних организација. Такође, оспоравани закон нарушава основна људска права, укључујући и слободу мисли, савјести, вјере и изражавања, што је у супротности с Уставом Босне и Херцеговине и међународним конвенцијама. Подносилац захтјева сматра да Закон одступа од европских норми попут Препорука Савјета Европе о правном статусу невладиних организација, те приоритета Европске комисије за чланство Босне и Херцеговине у ЕУ јер ограничава развој цивилног друштва и тиме удаљава Босну и Херцеговину од европског пута. Поред наведеног, у захтјеву се указује на нескладност с Европском конвенцијом јер Закон ограничава слободу удруживања, што представља противзаконито и несразмјерно мијешање у право на слободу удруживања. У том контексту, подносилац захтјева се позвао на пресуду Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) у предмету *Ecodefence и други против Русије* наводећи да је Европски суд утврдио да су обавезе, ограничења и санкције који су удружењима и другим учесницима цивилног друштва у Русији били наметнути Законом о страним агентима имали обесхрабрујући učinак те су представљали незаконито и несразмјерно мијешање у право на слободу удруживања.

7. На крају, подносилац захтјева је указао на Мишљење Венецијанске комисије CDLAD(2023)016 од 13. јуна 2023. године док је оспорени закон још био у фази нацрта. У том мишљењу су, како је наведено, такође наглашени озбиљни недостаци у Нацрту закона, те је наведено: "С обзиром на постојеће озбиљне недостатке Нацрта закона, ODIHR и Венецијанска комисија позивају власти Републике Српске да поново размотре његово усвајање и да се укључе у даљње консултације са свим актерима с циљем гарантовања уживања права на слободу удруживања и слободе изражавања у Републици Српској, уз проширење дјелокруга прописа. Уколико органи јавне власти ипак наставе с процедуром доношења овог нацрта закона, неопходно је јасно образложити потребу за тим. То подразумијева процјену ризика сектора цивилног друштва и значајно ревидирање и побољшање постојећих нацрта одредби како би се обезбиједила усклађеност с принципима правне сигурности, легитимитета, неопходности и пропорционалности у складу с међународним стандардима људских права."

б) Наводи из захтјева за доношење привремене мјере

8. Подносилац захтјева сматра да је доношење привремене мјере неопходно како би се спријечиле штетне посљедице које би произашле из примјене оспораваног закона за Босну и Херцеговину. Сматра да би оспорени закон омогућио дискриминацију удружења, што би у коначници могло резултирати забраном рада појединих удружења или значајном финансијском и другом штетом за њихов рад и дјеловање. Надаље, наводи да би то допринијело неусклађености домаћег правног система с правним системом Европске уније и европском правном стечевином, што би могло значајно утицати на европски пут Босне и Херцеговине. Осим тога, сматра да би примјена оспораваног закона нарушила права и слободе зајамчене Уставом Босне и Херцеговине и међународним конвенцијама. Напошљетку,

истиче да би примјена оспораваног закона могла проузроковати несагледиву штету угледу Босне и Херцеговине, слободном и демократском друштву те напретку Босне и Херцеговине на европском путу.

III. Релевантни прописи

9. Закон о удружењима и фондацијама Републике Српске ("Службени гласник РС" бр. 52/01 и 42/05)

За потребе ове одлуке користи се текст прописа који је у службеном гласилу објављен само на српском језику, али лекторисан на службене језике у Босни и Херцеговини, а који у релевантном дијелу гласи:

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Законом о удружењима и фондацијама (у даљњем тексту: Закон) уређује се оснивање, регистрација, унутрашња организација и престанак рада удружења и фондација.

Члан 2

Удружење је у смислу овог закона сваки облик добровољног повезивања више физичких или правних лица ради унапређења или остваривања неког заједничког или општег интереса или циља, у складу с Уставом и законом, а чија основна сврха није стицање добити.

Фондација је правно лице које нема своје чланство, која се оснива ради управљања одређеном имовином у јавном или заједничком интересу.

Удружења и фондације остварују царинске, пореске и друге олакшице за свој рад у складу са законом.

Члан 3

Удружења и фондације самостално одређују своје циљеве и дјелатности у складу с Уставом и законом.

Статут и дјеловање удружења и фондација не могу бити супротни уставном поретку нити усмјерени на његово насилно подривање, расипивање националне, расне и вјерске мржње и нетрпељивост или дискриминације забрањене Уставом и законом.

Циљеви и дјелатност удружења и фондација не могу укључивати ангажовања у предизборној кампањи политичких странака и кандидата, прикупљање средстава за политичке странке и кандидате и финансирање кандидата, односно политичких странака.

Члан 4

Удружења или фондације могу обављати дјелатност којом се стиче добит (привредну дјелатност) једино ако стицање добити није основни статутарни циљ удружења или фондације.

Вишак прихода над расходима остварен обављањем привредне дјелатности мора се инвестирати у основне статутарне активности удружења или фондације. Није дозвољена директна нити индиректна расподела вишка прихода над расходима из привредне дјелатности оснивачима, члановима удружења, члановима управљачких органа, одговорним лицима, радницима, донаторима или трећим лицима.

Ограничење из претходног става се не односи на примјерене надокнаде нити на покриће трошкова у вези с остваривањем циљева активности утврђених статутом удружења или фондације.

Удружења или фондације могу обављати привредне дјелатности које су непосредно повезане с остваривањем њихових основних статутарних циљева и активности (сродне привредне дјелатности) без обавезе формирања посебног правног лица.

Удружења или фондације обављају привредне дјелатности које нису непосредно повезане с остваривањем

њихових основних статутарних циљева и активности (несродне привредне активности) преко посебно основаног правног лица.

Ниједна одредба из овог члана неће ограничити имовину удружења и фондације из члана 35 овог закона.

Члан 5

Удружења и фондације подносе годишњи извјештај о раду и финансијски извјештај у складу са законом, другим прописима и статутом.

10. Закон о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација ("Службени гласник РС" број 19/25, објављен 5. марта 2025. године) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1.

Овим законом успоставља се Посебан регистар непрофитних организација основаних у Републици Српској које финансијски или на други начин помажу страни субјекти (у даљем тексту: Регистар), политичко дјеловање и политичке активности непрофитних организација које их одређује као агенте страног утицаја, уређују услови и начин обезбјеђења јавности рада, те прописују друга питања у вези са радом тих организација.

Члан 2.

(1) Под непрофитним организацијама из члана 1. овог закона подразумевају се удружења и фондације, као и стране и међународне невладине организације основане и регистроване у Републици Српској у складу са Законом о удружењима и фондацијама Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 52/01 и 42/05), које у цијелости или дјелимично финансирају друге државе, њихови органи или њихови овлаштени заступници, међународне и стране организације, страни држављани или регистроване невладине организације које се финансирају из иностранства (у даљем тексту: непрофитне организације).

(2) Под страним субјектом подразумева се влада, извршни орган друге државе или страна политичка странка, физичко лице које нема држављанство Босне и Херцеговине и пребивалиште у Босни и Херцеговини или правно лице или група правних лица која је организована, регистрована или основана по прописима друге државе или која има сједиште у другој држави.

(3) Влада друге државе означава извршни орган власти сваке државе осим Босне и Херцеговине.

(4) Страна политичка странка означава сваку политичку странку регистровану по прописима друге државе.

(5) Агент страног утицаја, у смислу овог закона, јесте непрофитна организација коју финансијски или на други начин помажу страни субјекти, а која се бави политичким дјеловањем или политичким активностима прописаним чланом 3. овог закона, као и другим активностима које се односе на политичко организовање и дјеловање усмјерено на угрожавање демократије, нарушавање интегритета Републике Српске, кршење Уставом Републике Српске зајамчених слобода и права и распризивање националне, расне или вјерске мржње и нетрпељивости.

Члан 5.

Материјали непрофитних организација који се објављују путем електронских медија, информационих и телекомуникационих мрежа или се на други начин дистрибуишу морају имати ознаку непрофитне организације.

Члан 8.

(1) Непрофитна организација обавезна је да поднесе пријаву Министарству, у року од 15 дана од дана пријема финансијских средстава или друге врсте помоћи од страног

субјекта, на образцу пријаве који правилником прописује министар правде (у даљем тексту: министар).

(2) Подносилац пријаве обавезан је да о свим промјенама у свом дјеловању достави допуну пријаве у року од 30 дана од дана настанка промјене.

Члан 11.

(1) Непрофитна организација која је уписана у Регистар обавезна је да Министарству достави полугодишњи и годишњи финансијски извјештај са назнаком уплатиоца, висине дозначених средстава, врсте и износа накнаде и прихода изражених у новцу или другој вриједности, као и извјештај о утрошку средстава.

(2) Министарство доставља Пореској управи Републике Српске финансијски извјештај ради контроле финансијског пословања.

Члан 12.

Надзор над законитиошћу рада непрофитне организације врши надлежни инспекцијски орган.

Члан 13.

Редован инспекцијски надзор над законитиошћу рада непрофитне организације врши се једном годишње.

Члан 14.

Изузетно, ванредни инспекцијски надзор над законитиошћу рада непрофитне организације спроводи се по представкама грађана, правних лица, јавно доступних информација, органа Републике Српске или на захтјев надлежног одбора Народне скупштине Републике Српске.

Члан 15.

Министарство прати активности непрофитних организација из члана 2. став 1. овог закона како на територији Републике Српске, тако и у другим дијеловима Босне и Херцеговине.

Члан 16.

У случају да непрофитна организација у свом дјеловању поступа супротно Уставу Републике Српске и прописима Републике Српске, дјелује и спроводи активности на начин како је то прописано чланом 3. овог закона, односно као агент страног утицаја на штету индивидуалних и других права грађана, или уколико Пореска управа Републике Српске утврди неправилности у финансијском пословању, Министарство доставља приједлог надлежном суду за забрану обављања рада и подноси пријаву против одговорних лица у складу са одредбама кривичног законодавства Републике Српске.

Члан 17.

На питања која нису прописана овим законом примјењују се одредбе Закона о удружењима и фондацијама Републике Српске.

Члан 18.

Новчаном казном од 1.000 КМ до 5.000 КМ казниће се за прекршај непрофитна организација, која:

- 1) не обиљежи промотивни материјал у складу са чланом 5. овог закона,
- 2) не поднесе пријаву или приликом подношења пријаве или допуне пријаве да нетачан податак у вези са уписом у Регистар из члана 8. овог закона,
- 3) не достави допуну пријаве о извршеним промјенама у року прописаном у члану 8. став 2. овог закона,
- 4) не достави финансијски извјештај из члана 11. овог закона.

Члан 19.

(1) Министарство ће успоставити Регистар у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

(2) Министар ће у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона донијети Правилник о садржају и обрасцу пријаве за упис у Регистар из члана 8. став 1. овог закона.

Члан 20.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

11. При испитивању основаности захтјева за доношење привремене мјере Уставни суд полази од одредби члана VI/3.a) Устава Босне и Херцеговине и члана 64 ст. (1) и (4) Правила Уставног суда.

12. Члан VI/3.a) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Уставни суд ће иттилити овај Устав.

а) Уставни суд има искључиву надлежност да одлучује у споровима који по овом Уставу настају између ентитета, или између Босне и Херцеговине и једног или оба ентитета, или између институција Босне и Херцеговине, укључујући, али се не ограничавајући само на то:

- Да ли је одлука неког ентитета да успостави специјални паралелни однос са неком од сусједних држава сагласна овом Уставу, укључујући и одредбе које се односе на суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине.

- Да ли је неки члан устава или закона ентитета у сагласности са овим Уставом.

Спорове могу покретати само чланови Предсједништва, предсједавајући Министарског савјета, предсједавајући или замјеник предсједавајућег било којег вијећа Парламентарне скупштине, једна четвртина чланова било којег вијећа Парламентарне скупштине или једна четвртина било ког законодавног вијећа неког ентитета.

13. Члан 64 ст. (1) и (4) Правила Уставног суда гласи:

(1) Уставни суд може, на сопствену иницијативу или на захтјев подносиоца захтјева или апеланта, да одреди сваку привремену мјеру за коју сматра да треба да је донесе у интересу странака или правилног вођења поступка.

[...]

(4) Поступак за доношење привремене мјере је хитан, а одлука ком се усваја захтјев за доношење привремене мјере је обавезујућа до доношења коначне одлуке Уставног суда.

[...]

14. Уставни суд подсјећа да је члан 64 Правила Уставног суда примјењив у случајевима у којима Уставни суд оцијени, на основу разлога и доказа о оправданости достављених уз захтјев за доношење привремене мјере, да је то у интересу странака или правилног вођења поступка, односно да би могле настати неотклоњиве штетне посљедице.

15. Прије свега, Уставни суд примјећује да регулисање подручја дјеловања непрофитних организација, укључујући и њихово финансирање и обавезе извјештавања, представља значајну област јер директно задире у основна права и слободе, као што су слобода удруживања, изражавања и заштита приватности. Ове области чине кључан сегмент демократског друштва, гдје невладине организације и фондације имају улогу у очувању плурализма, партиципације грађана и контроле власти. Управо због тога, регулација мора бити усклађена с највишим правним стандардима и не смије произвољно ограничавати права и слободе зајамчене Уставом Босне и Херцеговине и међународним конвенцијама.

16. Уставни суд даље запажа да се на основу увида у предмет регулисања Закона о удружењима и фондацијама Републике Српске и оспореног Закона о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација може установити да је Народна скупштина оспореним законом настојала на посебан начин регулисати дјеловање и рад непрофитних организација основаних у Републици Српској које финансијски или на други начин помажу страни субјекти. У том погледу, Уставни суд, без прејудуцирања одлуке овог

суда о меритуму захтјева, запажа да су садржај наведеног закона док је био у форми нацрта анализирали Канцеларија ОЕБС-а за демократске институције и људска права (ODIHR) и Комисија Савјета Европе за демократију путем права (Венецијанска комисија). У саопштењу ОЕБС-а из 2024. године указано је да су у анализи закључили да је Нацрт закона у супротности "с Уставом Републике Српске и с Уставом Босне и Херцеговине, као и с многобројним међународним и домаћим обавезама у сфери поштовања људских права. Овим законом нарушава се слобода удруживања, која има пресудан значај за функционисање разноликих и инклузивних организација цивилног друштва, независних медија и бораца за људска права, који имају пресудан значај за здраво, партиципаторно демократско друштво. Успостављањем посебног регистра и наметањем оптерећујућих захтјева за непрофитне организације додатно се сужава демократски простор за дјеловање цивилног друштва, који је већ угрожен стварањем могућности за таргетирање, обесхрабривање и стигматизацију организација цивилног друштва, независних медија и бранилаца људских права" (доступно овдје). Полазећи од општепознате чињенице да је рад невладиних организација у Босни и Херцеговини у највећој мјери финансиран од страних субјеката, Уставни суд сматра да се тим законом *prima facie* успоставља разлика у поступању која може довести до дискриминације. Према томе, Уставни суд запажа да Закон успоставља диференциран третман непрофитних организација на основу извора њиховог финансирања, што може довести до дискриминације и несразмјерног ограничења основних права и слобода, нарочито слободе удруживања и изражавања. С обзиром на те околности, те да је рад организација цивилног друштва кључан за демократско друштво, а да је закон већ у фази нацрта био предмет озбиљних критика међународних институција, укључујући и ОЕБС и Венецијанску комисију, постоји основана правна сумња у његову усклађеност с Уставом Босне и Херцеговине и међународним стандардима људских права. Уставни суд, стога, сматра да постоје ваљане сумње да би оспорени закон могао нарушити људска права и основне слободе, што је у овој фази довољно да се утврди постојање "доказиве тврдње" (енгл. *arguable claim*) за могућност наступања неотклоњивих штетних посљедица као услова да би Уставни суд разматрао захтјев за привремену мјеру.

17. Уставни суд указује да има овлашћења да усвоји привремену мјеру само ако постоји хитност, у смислу да се може нанијети ненадокнадива штета интересима који су предмет овог поступка. У том погледу Уставни суд, без прејудуцирања исхода одлуке о меритуму, запажа да постоји изгледна вјероватноћа да ће се одмах након ступања на снагу Закона створити озбиљне посљедице за таква удружења и фондације. Обавеза регистрације у посебан регистар, означавање материјала, пријављивање страних донација и потенцијалне санкције могу имати тренутан učinak на рад организација, доводећи их у правну несигурност и отежавајући њихово дјеловање. Такве мјере могу резултирати смањењем активности организација цивилног друштва, њиховим гашењем или повлачењем донатора, чиме се угрожавају већ започети пројекти, а тиме и право на слободу удруживања и право на слободу изражавања. У складу с тим, Уставни суд сматра да постоји реалан ризик од ненадокнадиве штете. Ако се оспорени закон почне примјењивати прије доношења коначне одлуке, организације би могле претрпјети финансијске губитке, забрану рада или значајно смањење дјелатности. Њихов престанак рада и губитак повјерења донатора, нарочито страних, имао би дугорочне и неповратне посљедице. Чак и ако би Закон касније био проглашен неуставним, штета која је већ

нанесена организацијама не би се могла једноставно исправити будући да би њихове активности биле прекинуте, чланови и запосленици могли би напустити тренутна запослења, а финансијска средства могла бити неповратно изгубљена. Због тога, Уставни суд сматра да постоји хитност у доношењу привремене мјере како би се евентуално спријечиле даљње штетне посљедице ступања на снагу оспореног закона.

18. С друге стране, оцјењујући могућност настанка штетних посљедица у случају привременог стављања оспореног закона ван снаге, Уставни суд запажа да је Закон о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација тек ступио на снагу. Према томе, Уставни суд сматра да би доношење привремене мјере, ако евентуално буде донесена одлука о неусклађености Закона о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација с Уставом Босне и Херцеговине, такође спријечило негативне посљедице које би могле настати у случају када би надлежне јавне власти у Републици Српској наставиле да предузимају радње на основу тог закона. С друге стране, Уставни суд уочава да је област дјеловања непрофитних организација на јединствен начин већ регулисана Законом о удружењима и фондацијама Републике Српске који се примјењује од 2001. године и да је на основу тих одредби успостављен систем дјеловања непрофитних организација који у потпуности функционише. С обзиром на наведене аргументе, привремена мјера се намеће као разумно и оправдано рјешење како би се избјегла потенцијално несагледива штета те неповратне посљедице за организације цивилног друштва и основна људска права. Стога, Уставни суд сматра да, с аспекта непобитних интереса за правну сигурност, људска права и заштиту принципа уставности, усвајање привремене мјере има много више оправдања.

19. Узевши у обзир све наведено, Уставни суд сматра да је, у смислу члана 64 став (1) Правила Уставног суда, неопходно доношење привремене мјере којом се Закон о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација ("Службени гласник РС" број 19/25) привремено ставља ван правне снаге *ab initio* до доношења коначне одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине о поднесеном захтјеву.

20. У смислу члана 64 став (4) Правила Уставног суда, одлука о привременој мјери производи правно дјеловање од дана ступања на снагу Закона о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација ("Службени гласник РС" број 19/25) до доношења коначне одлуке Уставног суда.

21. На основу изложеног, одлучено је као у диспозитиву ове одлуке.

22. Уставни суд подсјећа на то да одлука о привременој мјери ни у којем случају не прејудуира одлуку о допуствости, односно о меритуму поднесеног захтјева.

23. У складу са чланом VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Сеада Палаврић, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **U-6/25**, рјешавајући захтјев **Кемала Адемовића, замјеника предсједavajuћег Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине**, за доношење привремене мјере, на основу члана VI/3.а) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка е) и члана 64. ст. (1) и (4) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преčiшћени текст ("Службени гласник БиХ" бр. 94/14, 47/23 и 41/24), у саставу:

Сеада Палаврић, предсједница

Валерија Галић, потпредсједница
Ангелика Нушбергер, потпредсједница
Мирсад Џеман, судија
Хелен Келлер, судкиња
Леди Бианку, судија
Марин Вукоја, судија

на сједници одржаној 7. марта 2025. године донио је

ОДЛУКУ О ПРИВРЕМЕНОЈ МЈЕРИ

Усваја се захтјев **Кемала Адемовића, замјеника предсједavajuћег Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине**, за доношење привремене мјере.

Привремено се ставља ван снаге Закон о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација ("Службени гласник РС" број 19/25).

Ова одлука ступа на снагу одмах и производи правно дјеловање од дана ступања на снагу Закона о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација ("Службени гласник РС" број 19/25) до доношења коначне одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине о поднесеном захтјеву.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистrikта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Кемал Адемовић, замјеник предсједavajuћег Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: подносилац захтјева), поднио је 6. марта 2025. године Уставном суду захтјев за оцјену уставности Закона о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација ("Службени гласник РС" број 19/25).

2. Подносилац захтјева је, на основу члана 64. Правила Уставног суда, затражио да Уставни суд донесе привремену мјеру којом би се забранила примјена Закона о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација до доношења коначне одлуке Уставног суда о захтјеву за оцјену уставности.

II. Захтјев

а) Наводи из захтјева

3. Подносилац захтјева сматра да оспорени Закон о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација није у складу са чл. I/2, II/1, II/2, II/3.ф), г), х) и и), II/4, II/6, II/7, II/8. и III/3.б) Устава Босне и Херцеговине, затим чл. 8, 9, 10, 11. и 14. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), чланом 1. Протокола број 12 уз Европску конвенцију, као и чл. 17, 18, 19, 22. и 26. Међународног пакта о грађанским и политичким правима (у даљњем тексту: МПГПП).

4. Подносилац захтјева је најприје указао на кључне одредбе оспореног Закона о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација, који уводи нову категорију "непрофитних организација" и "агенте страног утјечаја" темелјених на страном финансирању. Затим је навео да тај закон propisuje обавезу регистрације тих организација у посебан регистар, означавање свих њихових материјала те могућност санкција, укључујући забрану рада, ако организације не поштују propisane увјете. У веzi с тим, сматра да из citiranih одредби недвосмислено произлази да се увођењем потпуно нове категорије удружења и фондација shodno извору финансирања, upisivanjem у посебан регистар, nametanjem обавезе означавања свих материјала тих удружења и фондација врши њихова stigmatizacija. Затим сматра да се предвиђањем могућности изрицања санкција удружењима и фондацијама који не поступају у складу с тим обавезама и, у коначници, могућности забране обављања рада тих удружења и фондација, врши дискриминација у погледу иноземних донација и ставова организација цивилног друштва. Наведеним поступањем, према оцјени подносиоца захтјева, врши се директна дискриминација удружења и фондација који

primaju inozemne donacije, te se otežava njihov rad, kao i diskriminacija lica koja finansijski podržavaju rad udruženja i fondacija na osnovu njihovog državljanstva. U tom pogledu, podnosilac zahtjeva je ukazao da je Evropski sud pravde u predmetu broj C-78/18 te u sličnom predmetu protiv Mađarske zaključio da takvo normiranje zakonodavca predstavlja diskriminaciju. S obzirom na to, smatra da je osporeni zakon suprotan odredbama člana 14. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, člana 26. MPGPP te člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine.

5. Dalje, podnosilac zahtjeva ističe da osporeni zakon koji nameće obavezu prijavljivanja stranih donacija i pomoći krši osnovna ljudska prava i slobode, uključujući pravo na slobodu udruživanja i pravo na poštovanje privatnog života. Prema njegovoj ocjeni, te odredbe odnosno obaveze mogu stvoriti negativnu percepciju o organizacijama i ograničiti njihovu slobodu djelovanja. U tom pogledu ukazuje da ograničavanje slobode udruživanja, prema sudskoj praksi Evropskog suda, može biti opravdano samo ako postoje opravdani ciljevi, što ovdje nije dovoljno obrazloženo. Također smatra da takvo zakonodavstvo može imati odvratajući učinak na strane donatore, koji bi se mogli suzdržati od pomoći organizacijama zbog straha od prekomjerne kontrole i objavljivanja podataka. Osim toga, podnosilac zahtjeva smatra da Zakon ostavlja nejasnoće u pogledu definicije "druge vrste pomoći", što dodatno komplicira primjenu Zakona i može uzrokovati nesigurnost za organizacije i njihove donatore.

6. Dalje, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, postoji neskladnost spornog zakona sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka jer osporavani zakon ne osigurava uvjete za zakonitu i pravičnu obradu ličnih podataka, što ga čini pravno upitnim. Smatra da sporni zakon, osim toga, previše široko definiše političko djelovanje nevladinih organizacija, uključujući i aktivnosti koje mogu biti interpretirane kao pokušaj formiranja javnog mnijenja radi postizanja političkih ciljeva, što ugrožava slobodu izražavanja i rad nevladinih organizacija. Također, osporavani zakon narušava osnovna ljudska prava, uključujući slobodu misli, savjesti, vjere i izražavanja, što je u suprotnosti s Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim konvencijama. Podnosilac zahtjeva smatra da Zakon odstupa od evropskih normi poput Preporuka Vijeća Evrope o pravnom statusu nevladinih organizacija te prioriteta Evropske komisije za članstvo Bosne i Hercegovine u EU jer ograničava razvoj civilnog društva i time udaljava Bosnu i Hercegovinu od evropskog puta. Pored navedenog, u zahtjevu se ukazuje na neskladnost s Evropskom konvencijom jer Zakon ograničava slobodu udruživanja, što predstavlja protivzakonito i nesrazmjerno miješanje u pravo na slobodu udruživanja. U tom kontekstu, podnosilac zahtjeva pozvao se na presudu Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) u predmetu *Ecodefence i drugi protiv Rusije* navodeći da je Evropski sud utvrdio da su obaveze, ograničenja i sankcije koji su udruženjima i drugim sudionicima civilnog društva u Rusiji bili nametnuti Zakonom o stranim agentima imali obeshrabrujući učinak, te su predstavljali nezakonito i nesrazmjerno miješanje u pravo na slobodu udruživanja.

7. Na kraju, podnosilac zahtjeva je ukazao na Mišljenje Venecijanske komisije CDLAD(2023)016 od 13. juna 2023. godine dok je osporeni zakon još bio u fazi nacarta. U tom mišljenju su, kako je navedeno, također naglašeni ozbiljni nedostaci u Nacrtu zakona, te je navedeno: "S obzirom na postojeće ozbiljne nedostatke Nacrta zakona, ODIHR i Venecijanska komisija pozivaju vlasti Republike Srpske da ponovo razmotre njegovo usvajanje i da se uključe u daljnje konsultacije sa svim akterima s ciljem garantiranja uživanja prava na slobodu udruživanja i slobode izražavanja u Republici Srpskoj, uz proširenje djelokruga propisa. Ukoliko organi javne vlasti ipak nastave s procedurom donošenja ovog nacarta zakona, neophodno je jasno obrazložiti potrebu za tim. To podrazumijeva procjenu

rizika sektora civilnog društva i značajno revidiranje i poboljšanje postojećih nacarta odredbi kako bi se osigurala usklađenost s načelima pravne sigurnosti, legitimeteta, neophodnosti i proporcionalnosti u skladu s međunarodnim standardima ljudskih prava."

b) Navodi iz zahtjeva za donošenje privremene mjere

8. Podnosilac zahtjeva smatra da je donošenje privremene mjere neophodno kako bi se spriječile štetne posljedice koje bi proizašle iz primjene osporavanog zakona za Bosnu i Hercegovinu. Smatra da bi osporeni zakon omogućio diskriminaciju udruženja, što bi u konačnici moglo rezultirati zabranom rada pojedinih udruženja ili značajnom finansijskom i drugom štetom za njihov rad i djelovanje. Nadalje, navodi da bi to doprinijelo neusklađenosti domaćeg pravnog sistema s pravnim sistemom Evropske unije i evropskom pravnom stečevinom, što bi moglo značajno utjecati na evropski put Bosne i Hercegovine. Osim toga, smatra da bi primjena osporavanog zakona narušila prava i slobode zajamčene Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim konvencijama. Naposljetku, ističe da bi primjena osporavanog zakona mogla prouzrokovati nesagledivu štetu ugledu Bosne i Hercegovine, slobodnom i demokratskom društvu te napretku Bosne i Hercegovine na evropskom putu.

III. Relevantni propisi

9. Zakon o udruženjima i fondacijama Republike Srpske ("Službeni glasnik RS" br. 52/01 i 42/05)

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa koji je u službenom glasilu objavljen samo na srpskom jeziku, ali lektoriran na službene jezike u Bosni i Hercegovini i koji u relevantnom dijelu glasi:

OPĆE ODREDBE

Član 1.

Zakonom o udruženjima i fondacijama (u daljnjem tekstu: Zakon) uređuje se osnivanje, registracija, unutrašnja organizacija i prestanak rada udruženja i fondacija.

Član 2.

Udruženje je u smislu ovog zakona svaki oblik dobrovoljnog povezivanja više fizičkih ili pravnih lica radi unapređenja ili ostvarivanja nekog zajedničkog ili općeg interesa ili cilja, u skladu s Ustavom i zakonom, a čija osnovna svrha nije stjecanje dobiti.

Fondacija je pravno lice koje nema svoje članstvo, koja se osniva radi upravljanja određenom imovinom u javnom ili zajedničkom interesu.

Udruženja i fondacije ostvaruju carinske, porezne i druge olakšice za svoj rad u skladu sa zakonom.

Član 3.

Udruženja i fondacije samostalno određuju svoje ciljeve i djelatnosti u skladu s Ustavom i zakonom.

Statut i djelovanje udruženja i fondacija ne mogu biti suprotni ustavnom poretku niti usmjereni na njegovo nasilno podrivanje, raspirivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje i netrpeljivosti ili diskriminacije zabranjene Ustavom i zakonom.

Ciljevi i djelatnost udruženja i fondacija ne mogu uključivati angažiranja u predizbornoj kampanji političkih stranaka i kandidata, prikupljanje sredstava za političke stranke i kandidate i finansiranje kandidata, odnosno političkih stranaka.

Član 4.

Udruženja ili fondacije mogu obavljati djelatnost kojom se stječe dobit (privrednu djelatnost) jedino ako stjecanje dobiti nije osnovni statutarini cilj udruženja ili fondacije.

Višak prihoda nad rashodima ostvaren obavljanjem privredne djelatnosti mora se investirati u osnovne statutarne aktivnosti udruženja ili fondacije. Nije dozvoljena direktna niti indirektna raspodjela viška prihoda nad rashodima iz privredne djelatnosti osnivačima, članovima udruženja, članovima

upravljačkih organa, odgovornim licima, radnicima, donatorima ili trećim licima.

Ograničenje iz prethodnog stava se ne odnosi na primjerene nadoknade niti na pokrivanje troškova u vezi s ostvarivanjem ciljeva aktivnosti utvrđenih statutom udruženja ili fondacije.

Udruženja ili fondacije mogu obavljati privredne djelatnosti koje su neposredno povezane s ostvarivanjem njihovih osnovnih statutarne ciljeva i aktivnosti (srodne privredne djelatnosti) bez obaveze formiranja posebnog pravnog lica.

Udruženja ili fondacije obavljaju privredne djelatnosti koje nisu neposredno povezane s ostvarivanjem njihovih osnovnih statutarne ciljeva i aktivnosti (nesrodne privredne aktivnosti) preko posebno osnovanog pravnog lica.

Nijedna odredba iz ovog člana neće ograničiti imovinu udruženja i fondacije iz člana 35. ovog zakona.

Član 5.

Udruženja i fondacije podnose godišnji izvještaj o radu i finansijski izvještaj u skladu sa zakonom, drugim propisima i statutom.

10. Zakon o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija ("Službeni glasnik RS" broj 19/25, objavljen 5. marta 2025. godine) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Ovim zakonom uspostavlja se Poseban registar neprofitnih organizacija osnovanih u Republici Srpskoj koje finansijski ili na drugi način pomažu strani subjektu (u daljem tekstu: Registar), političko djelovanje i političke aktivnosti neprofitnih organizacija koje ih određuje kao agente stranog uticaja, uređuju uvjeti i način obezbjeđenja javnosti rada, te propisuju druga pitanja u vezi sa radom tih organizacija.

Član 2.

(1) Pod neprofitnim organizacijama iz člana 1. ovog zakona podrazumijevaju se udruženja i fondacije, kao i strane i međunarodne nevladine organizacije osnovane i registrirane u Republici Srpskoj u skladu sa Zakonom o udruženjima i fondacijama Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 52/01 i 42/05), koje u cijelosti ili djelimično finansiraju druge države, njihovi organi ili njihovi ovlašteni zastupnici, međunarodne i strane organizacije, strani državljani ili registrirane nevladine organizacije koje se finansiraju iz inozemstva (u daljem tekstu: neprofitne organizacije).

(2) Pod stranim subjektom podrazumijeva se vlada, izvršni organ druge države ili strana politička stranka, fizičko lice koje nema državljanstvo Bosne i Hercegovine i prebivalište u Bosni i Hercegovini ili pravno lice ili grupa pravnih lica koja je organizirana, registrirana ili osnovana po propisima druge države ili koja ima sjedište u drugoj državi.

(3) Vlada druge države označava izvršni organ vlasti svake države osim Bosne i Hercegovine.

(4) Strana politička stranka označava svaku političku stranku registriranu po propisima druge države.

(5) Agent stranog uticaja, u smislu ovog zakona, jeste neprofitna organizacija koju finansijski ili na drugi način pomažu strani subjektu, a koja se bavi političkim djelovanjem ili političkim aktivnostima propisanim članom 3. ovog zakona, kao i drugim aktivnostima koje se odnose na političko organiziranje i djelovanje usmjereno na ugrožavanje demokratije, narušavanje integriteta Republike Srpske, kršenje Ustavom Republike Srpske zajamčenih sloboda i prava i raspirivanje nacionalne, rasne ili vjerske mržnje i netrpeljivosti.

Član 5.

Materijali neprofitnih organizacija koji se objavljuju putem elektronskih medija, informacionih i telekomunikacionih mreža ili se na drugi način distribuišu moraju imati oznaku neprofitne organizacije.

Član 8.

(1) Neprofitna organizacija obavezna je da podnese prijavu Ministarstvu, u roku od 15 dana od dana prijema finansijskih sredstava ili druge vrste pomoći od stranog subjekta, na obrascu prijave koji pravilnikom propisuje ministar pravde (u daljem tekstu: ministar).

(2) Podnosilac prijave obavezan je da o svim promjenama u svom djelovanju dostavi dopunu prijave u roku od 30 dana od dana nastanka promjene.

Član 11.

(1) Neprofitna organizacija koja je upisana u Registar obavezna je da Ministarstvu dostavi polugodišnji i godišnji finansijski izvještaj sa naznakom uplatioca, visine doznačenih sredstava, vrste i iznosa naknade i prihoda izraženih u novcu ili drugoj vrijednosti, kao i izvještaj o utrošku sredstava.

(2) Ministarstvo dostavlja Poreskoj upravi Republike Srpske finansijski izvještaj radi kontrole finansijskog poslovanja.

Član 12.

Nadzor nad zakonitošću rada neprofitne organizacije vrši nadležni inspeksijski organ.

Član 13.

Redovan inspeksijski nadzor nad zakonitošću rada neprofitne organizacije vrši se jednom godišnje.

Član 14.

Izuzetno, vanredni inspeksijski nadzor nad zakonitošću rada neprofitne organizacije provodi se po predstavkama građana, pravnih lica, javno dostupnih informacija, organa Republike Srpske ili na zahtjev nadležnog odbora Narodne skupštine Republike Srpske.

Član 15.

Ministarstvo prati aktivnosti neprofitnih organizacija iz člana 2. stav 1. ovog zakona kako na teritoriji Republike Srpske, tako i u drugim dijelovima Bosne i Hercegovine.

Član 16.

U slučaju da neprofitna organizacija u svom djelovanju postupi suprotno Ustavu Republike Srpske i propisima Republike Srpske, djeluje i provodi aktivnosti na način kako je to propisano članom 3. ovog zakona, odnosno kao agent stranog uticaja na štetu individualnih i drugih prava građana, ili ukoliko Poreska uprava Republike Srpske utvrdi nepravilnosti u finansijskom poslovanju, Ministarstvo dostavlja prijedlog nadležnom sudu za zabranu obavljanja rada i podnosi prijavu protiv odgovornih lica u skladu sa odredbama krivičnog zakonodavstva Republike Srpske.

Član 17.

Na pitanja koja nisu propisana ovim zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o udruženjima i fondacijama Republike Srpske.

Član 18.

Novčanom kaznom od 1.000 KM do 5.000 KM kaznit će se za prekršaj neprofitna organizacija, koja:

1) ne obilježi promotivni materijal u skladu sa članom 5. ovog zakona,

2) ne podnese prijavu ili prilikom podnošenja prijave ili dopune prijave da netačan podatak u vezi sa upisom u Registar iz člana 8. ovog zakona,

3) ne dostavi dopunu prijave o izvršenim promjenama u roku propisanom u članu 8. stav 2. ovog zakona,

4) ne dostavi finansijski izvještaj iz člana 11. ovog zakona.

Član 19.

(1) Ministarstvo će uspostaviti Registar u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Ministar će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti Pravilnik o sadržaju i obrascu prijave za upis u Registar iz člana 8. stav 1. ovog zakona.

Član 20.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

11. Pri ispitivanju osnovanosti zahtjeva za donošenje privremene mjere Ustavni sud polazi od odredbi člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda.

12. Član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud će podržavati ovaj Ustav.

a) Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to:

- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalnu integritet Bosne i Hercegovine.

- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

13. Član 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda glasi:

(1) Ustavni sud može, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev podnositelja zahtjeva ili apelanta, odrediti svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka.

[...]

(4) Postupak za donošenje privremene mjere je hitan, a odluka kojom se usvaja zahtjev za donošenje privremene mjere je obavezujuća do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

[...]

14. Ustavni sud podsjeća da je član 64. Pravila Ustavnog suda primjenjiv u slučajevima u kojima Ustavni sud ocijeni, na osnovu razloga i dokaza o opravdanosti dostavljenih uz zahtjev za donošenje privremene mjere, da je to u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka, odnosno da bi mogle nastati neotklonjive štetne posljedice.

15. Prije svega, Ustavni sud primjećuje da reguliranje područja djelovanja neprofitnih organizacija, uključujući njihovo finansiranje i obaveze izvještavanja, predstavlja značajnu oblast jer direktno zadire u osnovna prava i slobode, kao što su sloboda udruživanja, izražavanja i zaštita privatnosti. Ove oblasti čine ključan segment demokratskog društva, gdje nevladine organizacije i fondacije imaju ulogu u očuvanju pluralizma, participacije građana i kontrole vlasti. Upravo zbog toga regulacija mora biti usklađena s najvišim pravnim standardima i ne smije proizvoljno ograničavati prava i slobode zajamčene Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim konvencijama.

16. Ustavni sud dalje zapaža da se na osnovu uvida u predmet reguliranja Zakona o udruženjima i fondacijama Republike Srpske i osporenog Zakona o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija može ustanoviti da je Narodna skupština osporenim zakonom nastojala na poseban način regulirati djelovanje i rad neprofitnih organizacija osnovanih u Republici Srpskoj koje finansijski ili na drugi način pomažu strani subjekti. U tom pogledu, Ustavni sud, bez prejudiciranja odluke ovoga suda o meritumu zahtjeva, zapaža da su sadržaj navedenog zakona dok je bio u formi nacrtu analizirali Ured OSCE-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i

Komisija Vijeća Evrope za demokratiju putem prava (Venecijanska komisija). U saopćenju OSCE-a iz 2024. godine ukazano je da su u analizi zaključili da je Nacrt zakona u suprotnosti "s Ustavom Republike Srpske i s Ustavom Bosne i Hercegovine, kao i s brojnim međunarodnim i domaćim obavezama u sferi poštovanja ljudskih prava. Ovim zakonom narušava se sloboda udruživanja, koja ima presudan značaj za funkcioniranje raznovolikih i inkluzivnih organizacija civilnog društva, nezavisnih medija i boraca za ljudska prava, koji imaju presudan značaj za zdravo, participatorno demokratsko društvo. Uspostavljanjem posebnog registra i nametanjem opterećujućih zahtjeva za neprofitne organizacije dodatno se sužava demokratski prostor za djelovanje civilnog društva, koji je već ugrožen stvaranjem mogućnosti za targetiranje, obeshrabrivanje i stigmatizaciju organizacija civilnog društva, nezavisnih medija i branilaca ljudskih prava" (dostupno ovdje). Polazeći od općepoznate činjenice da je rad nevladinih organizacija u Bosni i Hercegovini u najvećoj mjeri finansiran od stranih subjekata, Ustavni sud smatra da se tim zakonom *prima facie* uspostavlja razlika u postupanju koja može dovesti do diskriminacije. Prema tome, Ustavni sud zapaža da Zakon uspostavlja diferenciran tretman neprofitnih organizacija na osnovu izvora njihovog finansiranja, što može dovesti do diskriminacije i nesrazmjernog ograničenja osnovnih prava i sloboda, naročito slobode udruživanja i izražavanja. S obzirom na te okolnosti, te da je rad organizacija civilnog društva ključan za demokratsko društvo, a da je zakon već u fazi nacrtu bio predmet ozbiljnih kritika međunarodnih institucija, uključujući OSCE i Venecijansku komisiju, postoji osnovana pravna sumnja u njegovu usklađenost s Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim standardima ljudskih prava. Ustavni sud stoga smatra da postoje valjane sumnje da bi osporeni zakon mogao narušiti ljudska prava i osnovne slobode, što je u ovoj fazi dovoljno da se utvrdi postojanje "dokazive tvrdnje" (engl. *arguable claim*) za mogućnost nastupanja neotklonjivih štetnih posljedica kao uvjeta da bi Ustavni sud razmatrao zahtjev za privremenu mjeru.

17. Ustavni sud ukazuje da ima ovlaštenja da usvoji privremenu mjeru samo ako postoji hitnost, u smislu da se može nanijeti nenadoknativa šteta interesima koji su predmet ovog postupka. U tom pogledu, Ustavni sud, bez prejudiciranja ishoda odluke o meritumu, zapaža da postoji izgledna vjerovatnoća da će se odmah nakon stupanja na snagu Zakona stvoriti ozbiljne posljedice za takva udruženja i fondacije. Obaveza registriranja u poseban registar, označavanje materijala, prijavljivanje stranih donacija i potencijalne sankcije mogu imati trenutni učinak na rad organizacija dovodeći ih u pravnu nesigurnost i otežavajući njihovo djelovanje. Takve mjere mogu rezultirati smanjenjem aktivnosti organizacija civilnog društva, njihovim gašenjem ili povlačenjem donatora, čime se ugrožavaju već započeti projekti, a time i pravo na slobodu udruživanja i pravo na slobodu izražavanja. U skladu s tim, Ustavni sud smatra da postoji realan rizik od nenadoknativne štete. Ako se osporeni zakon počne primjenjivati prije donošenja konačne odluke, organizacije bi mogle pretrpjeti finansijske gubitke, zabranu rada ili značajno smanjenje djelatnosti. Njihov prestanak rada i gubitak povjerenja donatora, posebno stranih, imao bi dugoročne i nepovratne posljedice. Čak i ako bi kasnije Zakon bio proglašen neustavnim, šteta koja je već nanesena organizacijama ne bi se mogla jednostavno ispraviti budući da bi njihove aktivnosti bile prekinute, članovi i zaposlenici mogli bi napustiti trenutna zaposlenja, a finansijska sredstva mogla bi biti nepovratno izgubljena. Zbog toga Ustavni sud smatra da postoji hitnost u donošenju privremene mjere kako bi se eventualno spriječile daljnje štetne posljedice stupanja na snagu osporenog zakona.

18. S druge strane, ocjenjujući mogućnost nastanka štetnih posljedica u slučaju privremenog stavljanja osporenog zakona van snage, Ustavni sud zapaža da je Zakon o posebnom registru i

javnosti rada neprofitnih organizacija tek stupio na snagu. Prema tome, Ustavni sud smatra da bi donošenje privremene mjere, ako eventualno bude donesena odluka o neusklađenosti Zakona o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija s Ustavom Bosne i Hercegovine, također spriječilo negativne posljedice koje bi mogle nastati u slučaju kada bi nadležne javne vlasti u Republici Srpskoj nastavile da preduzimaju radnje na osnovu tog zakona. S druge strane, Ustavni sud uočava da je oblast djelovanja neprofitnih organizacija na jedinstven način već regulirana Zakonom o udruženjima i fondacijama Republike Srpske koji se primjenjuje od 2001. godine, i da je na osnovu tih odredbi uspostavljen sistem djelovanja neprofitnih organizacija koji u potpunosti funkcioniše. S obzirom na navedene argumente, privremena mjera se nameće kao razumno i opravdano rješenje kako bi se izbjegla potencijalno nesaglediva šteta te nepovratne posljedice za organizacije civilnog društva i osnovna ljudska prava. Stoga, Ustavni sud smatra da, s aspekta nepobitnih interesa za pravnu sigurnost, ljudska prava i zaštitu načela ustavnosti, usvajanje privremene mjere ima mnogo više opravdanja.

19. Uzevši u obzir sve navedeno, Ustavni sud smatra da je, u smislu člana 64. stav (1) Pravila Ustavnog suda, neophodno donošenje privremene mjere kojom se Zakon o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija ("Službeni glasnik RS" broj 19/25) privremeno stavlja van pravne snage *ab initio* do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o podnesenom zahtjevu.

20. U smislu člana 64. stav (4) Pravila Ustavnog suda, odluka o privremenoj mjeri proizvodi pravno djelovanje od dana stupanja na snagu Zakona o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija ("Službeni glasnik RS" broj 19/25) do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

21. Na osnovu izloženog, odlučeno je kao u dispozitivu ove odluke.

22. Ustavni sud podsjeća na to da odluka o privremenoj mjeri ni u kojem slučaju ne prejudicira odluku o dopustivosti, odnosno o meritumu podnesenog zahtjeva.

23. U skladu sa članom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić, s. r.

203

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj U-7/25, rješavajući zahtjev **Denisa Bećirovića, člana Predsjedništva BiH**, za donošenje privremene mjere, na temelju članka VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka e) i članka 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH" br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica
Valerija Galić, dopredsjednica
Angelika Nußberger, dopredsjednica
Mirsad Ćeman, sudac
Helen Keller, sutkinja
Ledi Bianku, sudac
Marin Vukoja, sudac

na sjednici održanoj 7. ožujka 2025. godine donio je

ODLUKU O PRIVREMENOJ MJERI

Usvaja se zahtjev **Denisa Bećirovića, člana Predsjedništva BiH**, za donošenje privremene mjere.

Privremeno se stavlja izvan snage Zakon o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja izvanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25), Zakon o dopuni Kaznenog zakonika Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25), Odluka o mjerama i

zadatcima proisteklim iz neustavnih odluka i postupaka izvanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) i Zaključci klubova narodnih poslanika SNSD, NPS-DNS, DEMOS-SPS, SP i US u svezi s Informacijom o rušenju Ustava BiH, mjerama i zadacima u cilju zaštite Ustava BiH usvojeni na sedamnaestoj posebnoj sjednici Narodne skupštine Republike Srpske održanoj 26. veljače 2025. godine.

U skladu sa člankom 64. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o podnesenom zahtjevu za ocjenu ustavnosti akata iz stavka (2) ove odluke

- privremeno se stavlja izvan snage svi akti doneseni na temelju Zakona o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja izvanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25), Zakona o dopuni Kaznenog zakonika Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25), Odluke o mjerama i zadacima proisteklim iz neustavnih odluka i postupaka izvanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) i Zaključaka klubova narodnih poslanika SNSD, NPS-DNS, DEMOS-SPS, SP i US u svezi s Informacijom o rušenju Ustava BiH, mjerama i zadacima u cilju zaštite Ustava BiH usvojenih na sedamnaestoj posebnoj sjednici Narodne skupštine Republike Srpske održanoj 26. veljače 2025. godine i

- privremeno se zabranjuje svim zakonodavnim, izvršnim i sudskim institucijama u Republici Srpskoj, kao i svim službenim ili odgovornim osobama u tim institucijama Republike Srpske ili jedinicama lokalne samouprave ili bilo kojem organu jedinice lokalne samouprave, kao i službenim ili odgovornim osobama iz Republike Srpske koje obavljaju dužnost u institucijama Bosne i Hercegovine da poduzimaju bilo kakve radnje na temelju Zakona o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja izvanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25), Zakona o dopuni Kaznenog zakonika Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25), Odluke o mjerama i zadacima proisteklim iz neustavnih odluka i postupaka izvanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) i Zaključaka klubova narodnih poslanika SNSD, NPS-DNS, DEMOS-SPS, SP i US u svezi s Informacijom o rušenju Ustava BiH, mjerama i zadacima u cilju zaštite Ustava BiH usvojenih na sedamnaestoj posebnoj sjednici Narodne skupštine Republike Srpske održanoj 26. veljače 2025. godine.

Ova odluka stupa na snagu odmah i proizvodi pravno djelovanje od dana stupanja na snagu Zakona o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja izvanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25), Zakona o dopuni Kaznenog zakonika Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25), Odluke o mjerama i zadacima proisteklim iz neustavnih odluka i postupaka izvanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) i Zaključaka klubova narodnih poslanika SNSD, NPS-DNS, DEMOS-SPS, SP i US u svezi s Informacijom o rušenju Ustava BiH, mjerama i zadacima u cilju zaštite Ustava BiH usvojenih na sedamnaestoj posebnoj sjednici Narodne skupštine Republike Srpske održanoj 26. veljače 2025. godine do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o podnesenom zahtjevu za ocjenu ustavnosti.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Denis Bećirović, član Predsjedništva BiH (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva), podnio je 6. ožujka 2025. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti Zakona o neprimjenjivanju

zakona i zabrani djelovanja izvanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25; u daljnjem tekstu: Zakon o neprimjenjivanju zakona), Zakona o dopuni Kaznenog zakonika Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25; u daljnjem tekstu: Zakon o dopuni Kaznenog zakonika), Odluke o mjerama i zadacima proisteklim iz neustavnih odluka i postupaka izvanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25; u daljnjem tekstu: Odluka) i Zaključaka klubova narodnih poslanika SNSD, NPS-DNS, DEMOS-SPS, SP i US u svezi s Informacijom o rušenju Ustava BiH, mjerama i zadacima u cilju zaštite Ustava BiH (sedamnaesta posebna sjednica Narodne skupštine Republike Srpske od 26. veljače 2025. godine; u daljnjem tekstu: Zaključci).

2. Podnositelj zahtjeva je, na temelju članka 64. Pravila Ustavnog suda, zatražio da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom bi stavio izvan snage Zakon o neprimjenjivanju zakona, Zakon o dopuni Kaznenog zakonika, Odluku i Zaključke (u daljnjem tekstu: osporeni pravni akti) do donošenja konačne odluke Ustavnog suda o podnesenom zahtjevu za ocjenu ustavnosti.

II. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

3. Podnositelj zahtjeva navodi da osporeni pravni akti nemaju ustavnu osnovu. Naime, podnositelj zahtjeva ističe da se radi o ustavnopravnoj i zakonskoj materiji koja je regulirana pravnim aktima Bosne i Hercegovine koji su prošli ocjenu ustavnosti pred Ustavnim sudom u predmetima br. U-26/01 (Sud BiH) i U-11/08 (Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH) te time dobili potvrdu ustavnosti i zakonitosti. Navodi da je motiv donošenja osporenih pravnih akata kazneni postupak koji je vođen pred Sudom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) protiv predsjednika Republike Srpske Milorada Dodika i direktora Službenog glasnika Republike Srpske Miloša Lukića. U tom postupku donesena je prvostupanjska osuđujuća presuda protiv Milorada Dodika kojom je proglašen krivim zbog počinjenja kaznenog djela neizvršavanja odluka visokog predstavnika iz članka 203.a stavak 1. Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine. Milorad Dodik je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i izrečena mu je mjera sigurnosti zabrane vršenja dužnosti predsjednika Republike Srpske u trajanju od šest godina od dana pravomoćnosti presude. Nakon toga, kako to podnositelj zahtjeva obrazlaže, na zahtjev Vlade RS sazvana je sedamnaesta posebna sjednica Narodne skupštine Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Narodna skupština) za 26. veljače 2025. godine. Na toj sjednici usvojeni su osporeni Zaključak i Odluka, a na sjednici održanoj narednog dana osporeni zakoni.

4. Podnositelj zahtjeva navodi da su osporeni Zaključak i Odluka u suprotnosti sa člankom I/1., I/2. i I/3. Ustava BiH, kao i načelom *pacta sunt servanda*. Navodi da je osporenim zakonima derogirana primjena državnih zakona na teritoriju Republike Srpske – Zakona o Sudu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 49/09 – prečišćeni tekst, 74/09 – ispravak i 97/09), Zakona o Tužiteljstvu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 42/03, 03/03, 37/03, 42/03, 09/04, 35/04, 61/04 i 97/09), Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24) i Zakona o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 27/04, 63/04, 35/05, 49/09 i 40/12). U svezi s tim, ističe da navedeni zakonodavni okvir spada u isključivu nadležnost države Bosne i Hercegovine, te da je stoga jedina institucija ovlaštena mijenjati i dopunjavati navedene zakone Parlamentarna skupština BiH. Navodi da entitet Republika Srpska uopće nema nadležnost odlučivati o bilo čemu u svezi s četiri institucije. Naime, Republika Srpska je kao administrativna jedinica Bosne i Hercegovine, koja je podložna u cijelosti suverenoj vlasti države

Bosne i Hercegovine, dužna poštovati te zakone u cijelosti dok Parlamentarna skupština BiH ne odluči drugačije. Ističe da je činjenica da su entiteti podređeni suverenitetu i teritorijalnom integritetu Bosne i Hercegovine i da oni sami ne posjeduju državnu kvalitetu potvrđenu Odlukom Ustavnog suda broj U-4/04 od 31. ožujka 2006. godine. Podnositelj zahtjeva navodi da Ustav BiH dozvoljava pravo entiteta da prenesu nadležnosti na Bosnu i Hercegovinu, ali da ne postoji odredba Ustava BiH koja odobrava prijenos nadležnosti s Bosne i Hercegovine na entitete. Prema tome, smatra da bez obzira na to radi li se o inherentnim nadležnostima (engl. *implied powers*) za osnivanje dodatnih institucija ili se radi o prijenosu nadležnosti po nekoj od dozvoljenih ustavnih osnova ne postoji mogućnost da se te nadležnosti vrate entitetu a da država Bosna i Hercegovina ne provede ustavne i zakonske procedure. Stoga smatra da je donošenje osporenih pravnih akata suprotno normama koje propisuju isključive nadležnosti Bosne i Hercegovine iz čl. I/2., III/5. i IV/4.a) Ustava BiH.

5. U odnosu na Zakon o dopuni Kaznenog zakonika, podnositelj zahtjeva navodi da je on donesen s ciljem provođenja kampanje Milorada Dodika. Cilj te kampanje je bio vršenje nedemokratskog pritiska na sve građane Republike Srpske, a posebno na uposlenike Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine, Suda BiH, Tužiteljstva BiH i Državne agencije za istrage i zaštitu BiH. U tom kontekstu, Milorad Dodik je davao izjave kojim je pokušavao uvjeriti Srbe uposlene u organima vlasti Bosne i Hercegovine da napuste svoja radna mjesta obećavajući kako će im u tom slučaju on naći posao i dati veće plaće i zaprijetivši kako će ih u protivnom tretirati kao izdajice i trajno obilježiti. Podnositelj zahtjeva navodi da odredbe članka 278.a Kaznenog zakonika RS nalažu da se kazneno goni osoba u svojstvu "službene ili odgovorne osobe iz Republike Srpske koja obavlja dužnost u institucijama Bosne i Hercegovine". Dakle, citirani članak nameće obvezu državnih službenih ili odgovornih osoba da poštuju odluke vlasti Republike Srpske, dok se u stavku 2. navodi da će se osobama koje to ne poštuju izreći "mjere sigurnosti zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti". Ističe da se time nameće superiornost entitetske nad državnom vlašću. Podnositelj zahtjeva dalje navodi da je konkretno kazneno djelo definirano tako široko da faktički derogira bilo koji drugi način rješavanja problema neizvršavanja odluka institucija ili organa Republike Srpske. Ukazuje da se na taj način derogiraju upravni postupci i sporovi, građanski, prekršajni, ustavni, te svi drugi redovni i *ad hoc* postupci.

6. Podnositelj zahtjeva je predložio da Ustavni sud utvrdi da Republika Srpska nema ustavnu nadležnost za donošenje osporenih pravnih akata jer je to, u skladu sa čl. I/2., III/3.b) i IV/4.e) Ustava Bosne i Hercegovine, nadležnost Bosne i Hercegovine, te da te pravne akte stavi izvan snage.

b) Navodi iz zahtjeva za donošenje privremene mjere

7. Obrazlažući zahtjev za donošenje privremene mjere, podnositelj zahtjeva je naveo da je donošenje te mjere u konkretnom slučaju nužno radi zaštite ustavnog poretka i političke stabilnosti Bosne i Hercegovine. Ističe da, u suprotnom, eventualna meritorna odluka kojom se utvrđuje neustavnost osporenih pravnih akata ne bi mogla *ex nunc* nadoknaditi štetne posljedice koje bi u međuvremenu nastupile za suverenitet Bosne i Hercegovine. Podnositelj zahtjeva navodi da iz osporenih pravnih akata proizlazi da Republika Srpska ignorira sudsku vlast Suda BiH i funkciju visokog predstavnika, "gasi" autoritet Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća BiH, Tužiteljstva BiH i Državne agencije za istrage i zaštitu BiH. Na taj način se potiče Narodna skupština u donošenju dodatnih zakona s istim ciljem, odnosno da osniva "divlje" institucije, čije postojanje nije predviđeno ustavnopravnim poretkom Bosne i Hercegovine. Podnositelj zahtjeva ističe da je cilj donošenja osporenih pravnih akata ako ne teritorijalno onda pravno odcjepljenje Republike Srpske, što *de*

facto i *de iure* vodi ka svojevrsnom državnom udaru na ustavnopravni poredak. Dalje navodi da bi takva ustavna situacija u cijelosti obesnažila načelo suvereniteta, teritorijalnog integriteta i političke neovisnosti Bosne i Hercegovine u skladu s međunarodnim pravom, a posljedice bi mogle biti neotklonjive. Podnositelj zahtjeva ističe da je Ustavni sud u predmetu broj U-2/25 u sličnoj ustavnopravnoj situaciji zaključio da ako postoji valjana sumnja da bi osporeni zakon mogao narušiti ustavni poredak i političku stabilnost Bosne i Hercegovine, postoji dokaziva tvrdnja za mogućnost nastupanja neotklonjivih štetnih posljedica kao uvjeta za donošenje privremene mjere. U svezi s tim, ističe da u konkretnom slučaju održavanje na snazi osporenih pravnih akata do donošenja konačne odluke Ustavnog suda BiH narušava ustavni poredak i političku stabilnost, te doprinosi daljnjoj eskalaciji situacije. Ističe da to proizlazi iz izjava Milorada Dodika koji o tome otvoreno govori. Podnositelj zahtjeva ukazuje da bi u slučaju ostanka na snazi osporenih pravnih akata postojale "duple" institucije na državnoj i entitetskoj razini, što vodi u svojevrsni pravosudni kaos i sukobe nadležnosti u postupanju. Smatra da osnovanost donošenja privremene mjere proizlazi i iz testa "dvostruke hipoteze". Naime, ističe da je manja šteta ako Ustavni sud usvoji privremenu mjeru a meritomom odlukom odbije zahtjev za ocjenu ustavnosti negoli u obmutoj situaciji. Imajući u vidu navedeno, podnositelj zahtjeva smatra da je usvajanje privremene mjere u konkretnom slučaju više nego utemeljeno.

III. Relevantni propisi

8. Zakon o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja vanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 1.

Ovim zakonom propisuje se neprimjenjivanje i neizvršavanje zakona i zabrana djelovanja vanustavnih institucija BiH na teritoriji Republike Srpske.

Članak 2.

(1) Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 49/09, 74/09 i 97/09) neće se primjenjivati niti izvršavati na teritoriji Republike Srpske.

(2) Zakon o Tužiteljstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 42/03, 3/03, 37/03, 42/03, 9/04, 35/04, 61/04 i 97/09) neće se primjenjivati niti izvršavati na teritoriji Republike Srpske.

Članak 3.

Zakon o Visokom sudbenom i tužilačkom savjetu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07, 63/23, 9/24 i 50/24) neće se primjenjivati niti izvršavati na teritoriji Republike Srpske.

Članak 4.

Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu ("Službeni glasnik BiH", br. 27/04, 63/04, 35/05, 49/09 i 40/12) neće se primjenjivati niti izvršavati na teritoriji Republike Srpske.

Članak 5.

Zabranjuje se rad i postupanje institucija čiji rad je reguliran zakonima iz čl. 2. do 4. ovoga zakona na teritoriji Republike Srpske.

Članak 6.

Nadležne institucije i organi Republike Srpske obvezni su poduzeti sve mjere i radnje iz svoje nadležnosti radi obezbjeđenja provođenja ovoga zakona.

Članak 7.

Lica koja su dužna da postupaju po odredbama ovoga zakona izuzimaju se od krivične odgovornosti propisane krivičnim zakonodavstvom BiH i krivičnim zakonodavstvom Republike Srpske za krivična djela u vezi sa izvršenjem ovoga zakona, a

nadležne institucije i organi Republike Srpske obezbijedit će im i pružiti svu neophodnu zaštitu u vezi sa primjenom ovoga zakona.

Članak 8.

S ciljem provođenja ovoga zakona, Vlada Republike Srpske će donijeti potrebne podzakonske propise.

Članak 9.

Ovaj zakon stupa na snagu narednoga dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

9. Zakon o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) glasi:

Članak 1.

U Krivičnom zakoniku Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 64/17, 104/18 – Odluka Ustavnog suda Republike Srpske, 15/21, 89/21 i 73/23), poslije članka 278. dodaje se naziv člana i novi članak 278a. koji glasi:

"Članak 278a.

Nepoštovanje ili neizvršavanje odluka institucija ili organa Republike Srpske

(1) Službeno ili odgovorno lice u instituciji Republike Srpske ili jedinici lokalne samouprave ili bilo kojem organu jedinice lokalne samouprave, kao i službeno ili odgovorno lice iz Republike Srpske koje obavlja dužnost u institucijama Bosne i Hercegovine, koje ne primijeni, ne provede, ne izvrši ili na drugi način ne poštuje odluku institucija ili organa Republike Srpske ili koje spriječi, odnosno na drugi način ometa primjenu, provođenje ili izvršenje takve odluke, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Za krivično djelo iz stavka 1. ovoga članka izriče se mjera bezbjednosti zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti."

Članak 2.

Ovaj zakon stupa na snagu narednoga dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

10. Odluka o mjerama i zadatcima proisteklim iz neustavnih odluka i postupaka vanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) glasi:

I.

Odbacuje se i ne prihvća cjelokupan postupak pred Sudom BiH u predmetu broj S1 2 K 046070 23 K koji se vodio po optužnici Tužiteljstva BiH, i to:

- protiv Predsjednika Republike Srpske Milorada Dodika zbog potpisivanja ukaza o proglašenju zakona koje je u okviru svoje ustavne nadležnosti donijela Narodna skupština Republike Srpske kao najviši organ strane potpisnice svih 11 aneksa Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i

- protiv vršitelja dužnosti ravnatelja JU "Službeni glasnik Republike Srpske" Miloša Lukića, zbog objave zakona koji su proglašeni na osnovu članka 80. stavak 1. točka 4. Ustava Republike Srpske,

jer su Predsjednik Republike Srpske i v.d. ravnatelj JU "Službeni glasnik Republike Srpske" u obavljanju svojih dužnosti postupali sukladno sa Ustavom Republike Srpske i Zakonom o objavi zakona i drugih propisa Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 67/05, 110/08 i 60/23).

II.

Odbacuju se i ne prihvćaju sve radnje koje je u postupku iz točke 1. ove odluke provelo Tužiteljstvo BiH i Sud BiH, kao neustavne, nezakonite i suprotne međunarodnom pravu.

III.

Presuda donesena u predmetu iz točke 1. ove odluke ne proizvodi bilo kakve pravne posljedice, a iz razloga što je zasnovana na protivpravnom djelovanju njemačkog državljanina Kristijana Šmita.

IV.

Odbacuju se sve radnje, postupci, odluke kao i svi drugi akti njemačkog državljanina Kristijana Šmita koji nije imenovan za visokog predstavnika za BiH sukladno sa Aneksu 10 Dejtonskog sporazuma, i to po dva osnova:

- Republika Srpska kao strana potpisnica Aneksa 10, aktom Narodne skupštine od 10.03.2021. godine je odbila postavljenje bilo kog novog visokog predstavnika nakon ostavke Valentina Incka i

- Vijeće bezbjednosti UN je odbio potvrditi Kristijana Šmita kao visokog predstavnika koga je na prijedlog Njemačke navodno imenovala grupa ambasadora nekoliko zemalja koji su akreditirani u Sarajevu, koji su time miješajući se u unutarnja pitanja BiH kao zemlje domaćina, grubo prekršili Bečku konvenciju o diplomatskim odnosima.

Sukladno sa naprijed navedenim postupanje po osnovu akata subjekta koji nije legalno izabran za visokog predstavnika za BiH, koji nadalje nema nikakve ovlasti po osnovu međunarodnog prava, protivpravno je, te su sva njegova pismena, ništava i pravno neobvezujuća za bilo koga.

V.

Visoki predstavnik, kao stranac i pojedinac, i kao punomoćnik i pomagač strana potpisnica, Aneksom 10 Dejtonskog sporazuma nije dobio izvršne ovlasti, a pogotovo nije dobio zakonodavne ovlasti, jer bi to bilo u suprotnosti sa člankom 1.2. Ustava BiH po kome je "Bosna i Hercegovina demokratska država koja funkcioniše sukladno sa vladavinom prava i ima slobodne i demokratske izbore".

VI.

Republika Srpska će dosljedno poštujući članak 3.3 Aneksa 4 Dejtonskog sporazuma odnosno Ustava BiH po kojoj će se "entiteti i svi njihovi dijelovi u potpunosti pridržavati Ustava BiH, koji ima prednost nad onim odredbama zakona Bosne i Hercegovine, kao i ustava i zakona Entiteta koje nisu sukladno sa njim," donijeti zakon kojim će ograničiti bilo kakvo djelovanje i postupanje Visokog sudbenog i tužilačkog vijeća BiH, Tužiteljstva BiH, Suda BiH, Državne agencije za istrage i zaštitu, kao vanustavnih institucija na području Republike Srpske.

VII.

Aneks 4. – Ustav BiH nije ustanovio nadležnost razine BiH za policijske poslove, pa time "Državna agencija za istrage i zaštitu SIPA" kao oružana snaga izvan nadležnosti Republike Srpske nastala intervencijama stranih predstavnika, podliježe odredbi članka 5.5. Aneksa 4. – Ustava BiH po kojoj "nijedan entitet ne smije prijetiti ili koristiti silu protiv drugog entiteta, a oružane snage jednog entiteta ni pod kojim okolnostima ne smiju ulaziti ili se zadržavati na području drugog entiteta bez suglasnosti vlade ovoga drugog entiteta i Predsjedništva Bosne i Hercegovine."

VIII.

Republika Srpska će dosljedno poštujući članak 3.3. Aneksa 4. – Ustava BiH po kojoj će se "entiteti i svi njihovi dijelovi u potpunosti pridržavati Ustava BiH, koji ima prednost nad onim odredbama zakona Bosne i Hercegovine, kao i ustava i zakona Entiteta koje nisu sukladno sa njim," donijeti zakon kojim će ograničiti bilo kakvo djelovanje i postupanje Visokog sudbenog i tužilačkog vijeća, Tužiteljstva BiH, Suda BiH i SIPA-e, kao vanustavnih agencija na području Republike Srpske.

IX.

1) Zadužuje se Vlada Republike Srpske da obezbijedi materijalno-tehničke uvjete za preuzimanje u institucije Republike Srpske lica zaposlenih u institucijama iz točke VI ove odluke.

2) Do donošenja zakona kojim se regulira rad vanustavnih institucija BiH i pratećih propisa, zabranjuje se djelovanje ovih institucija na teritoriji Republike Srpske.

X.

1) Republika Srpska poziva Federaciju BiH, kao drugu stranu potpisnicu Aneksa 4, da se u roku od 30 dana izjasni o vraćanju na dosljednu primjenu Ustava BiH kao međunarodnog ugovora. Republika Srpska će se u istom roku izjasniti o odgovoru Federacije BiH.

2) U slučaju da se Federacija BiH ne izjasni o dosljednoj primjeni Aneksa 4 Dejtonskog sporazuma, odnosno Ustava BiH, Republika Srpska će, kao strana ugovornica, poduzeti korake sukladno sa Bečkom konvencijom o pravu međunarodnih ugovora i drugim aktima međunarodnog prava.

XI.

Obvezuju se svi organi i institucije Republike Srpske kao i svi predstavnici Republike Srpske u organima na razini institucija BiH na striktno poštovanje ove Odluke.

XII.

Ova odluka stupa na snagu narednoga dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

11. Pri ispitivanju utemeljenosti zahtjeva za donošenje privremene mjere Ustavni sud polazi od odredaba članka VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda.

12. Članak VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud će podržavati ovaj Ustav.

a) Ustavni sud ima isključivu nadležnost odlučivanja o svim sporovima koji proisteknu iz ovog Ustava između entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, ili između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na to:

- Je li odluka nekog entiteta da uspostavi posebne paralelne odnose sa susjednom državom sukladna ovom Ustavu, uključujući i odredbe koje se tiču suvereniteta i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine.

- Je li neka odredba ustava ili zakona jednog entiteta sukladna ovom Ustavu.

Spor može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući ili dopredsjedavajući jednog od domova Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata jednog od domova Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina jednog od domova zakonodavnog tijela jednog entiteta.

13. Članak 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda glasi:

(1) Ustavni sud može, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev podnositelja zahtjeva ili apelanta, odrediti svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnoga vođenja postupka.

[...]

(4) Postupak za donošenje privremene mjere je žuran, a odluka kojom se usvaja zahtjev za donošenje privremene mjere je obvezujuća do donošenja konačne odluke Ustavnoga suda.

[...]

14. Ustavni sud podsjeća da je članak 64. Pravila Ustavnog suda primjenjiv u slučajevima u kojima Ustavni sud ocijeni, na temelju razloga i dokaza o opravdanosti dostavljenih uz zahtjev za donošenje privremene mjere, da je to u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka, odnosno da bi mogle nastati neotklonjive štetne posljedice.

15. Ustavni sud smatra da navodi podnositelja zahtjeva u odnosu na osporene pravne akte pokreću vrlo ozbiljna pitanja ustavnosti u odnosu na usklađenost tih odredaba sa čl. I/1., I/2., I/3., III/3.b) i IV/4.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

16. Dalje, Ustavni sud smatra da je podnositelj zahtjeva iznio niz argumenata koji *prima facie* idu u prilog osnovanosti zahtjeva za donošenje privremene mjere u konkretnom slučaju. Naime, Ustavni sud zapaža da podnositelj zahtjeva ukazuje na ozbiljnu i argumentiranu sumnju da bi primjena osporenih pravnih akata mogla ugroziti ustavnopravni poredak i političku stabilnost

Bosne i Hercegovine. Ustavni sud naglašava da bi provođenje zakona najprije dovelo u pitanje stabilnost institucija Bosne i Hercegovine u smislu da uposlenici iz Republike Srpske potencijalno napuste radna mjesta zbog prijetnji kaznenim sankcijama. Zatim, to bi istodobno dovelo do značajnih problema u kasnijem ostvarivanju radnopravnog statusa uposlenika u tim institucijama ukoliko bi svi navedeni akti bili proglašeni neustavnim. Potom, Ustavni sud zapaža da bi provođenje Zakona o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja izvanustavnih institucija BiH kojim se propisuje neprimjenjivanje i neizvršavanje zakona i zabrana djelovanja institucija BiH, odnosno Suda BiH, Tužiteljstva BiH, VSTVBH i Državne agencije za istrage i zaštitu na teritoriju Republike Srpske dovelo u pitanje načelo pravilnog administriranja pravde. Na taj način se potencijalno stvara pravni okvir kojim će osumnjičeni i optuženi za brojna kaznena djela, iz cijele Bosne i Hercegovine, koja su u nadležnosti Suda BiH i Tužiteljstva BiH, moći izbjeći kazneni progon tako što će jednostavno otići u Republiku Srpsku. Istodobno, propisivanjem da su "nadležne institucije i organi Republike Srpske obvezni [...] poduzeti sve mjere i radnje iz svoje nadležnosti radi osiguranja provođenja ovog Zakona" dolazi se u izglednu opasnost da će ovlaštene službene osobe koje provode odluke državnih institucija biti spriječene u vršenju svojih nadležnosti, što može dovesti do sukoba između tih tijela te do potencijalne eskalacije koja bi bila prijetnja miru u Bosni i Hercegovini. Zbog toga, Ustavni sud smatra da postoji hitnost u donošenju privremene mjere kako bi se spriječile daljnje štetne posljedice i očuvala pravna sigurnost, te kako bi se zaštitilo funkcioniranje institucija Bosne i Hercegovine do donošenja konačne odluke o meritumu zahtjeva.

17. Stoga, cijeneći iznesene argumente podnositelja zahtjeva, Ustavni sud smatra da postoji dovoljno razloga koji ukazuju na to da bi provođenje osporenih pravnih akata prije nego što Ustavni sud odluči o podnesenom zahtjevu za ocjenu ustavnosti imalo ozbiljne i neotklonjive štetne posljedice. Ustavni sud smatra da se te posljedice ogledaju u postojanju opasnosti od ugrožavanja ustavnopravnog poretka i suvereniteta Bosne i Hercegovine. Pri tome, Ustavni sud smatra da bi privremena obustava primjene osporenih pravnih akata izvan svake sumnje izazvala manje štete nego otklanjanje posljedica primjene tih akata u slučaju da Ustavni sud usvoji zahtjev za ocjenu ustavnosti ukoliko bi se ta šteta uopće i mogla otkloniti. Osim toga, Ustavni sud smatra da je donošenje privremene mjere u interesu stranaka i pravilnog vođenja postupka budući da se šteta nastala primjenom osporenih pravnih akata neće moći popraviti naknadnim donošenjem meritorne odluke o zahtjevu za ocjenu ustavnosti. Pri tome je Ustavni sud uvjeren da je, u smislu članka 64. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, zaštita suvereniteta, ustavnog poretka i stabilnosti Bosne i Hercegovine, uključujući i njezine entitete, u interesu svih strana u ovom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka o privremenoj mjeri broj U-2/25 od 12. veljače 2025. godine, točka 22., dostupna na www.ustavnisud.ba).

18. Uzevši u obzir sve navedeno, Ustavni sud smatra da je, u smislu članka 64. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, neophodno donošenje privremene mjere kojom se osporeni pravni akti privremeno stavljaju izvan pravne snage *ab initio* do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o podnesenom zahtjevu.

19. U smislu članka 64. stavak (4) Pravila Ustavnog suda, odluka o privremenoj mjeri proizvodi pravno djelovanje do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

20. Na temelju izloženog, odlučeno je kao u dispozitivu ove odluke.

21. Ustavni sud podsjeća na to da odluka o privremenoj mjeri ni u kojem slučaju ne prejudicira odluku o dopustivosti, odnosno o meritumu podnesenog zahtjeva.

22. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić, v. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj Y-7/25, rješavajući zahtjev **Дениса Бећировића, члана Председништва БиХ**, за доношење привремене мјере, на основу члана VI/3.а) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка е) и члана 64 ст. (1) и (4) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник БиХ" бр. 94/14, 47/23 и 41/24), у саставу:

Сеада Палаврић, председница
Валерија Галић, потпредседница
Angelika Nußberger, потпредседница
Мирсад Теман, судија
Helen Keller, судија
Ledi Bianku, судија
Марин Вукоја, судија

на сједници одржаној 7. марта 2025. године донио је

ОДЛУКУ О ПРИВРЕМЕНОЈ МЈЕРИ

Усваја се захтјев **Дениса Бећировића, члана Председништва БиХ**, за доношење привремене мјере.

Привремено се стављају ван снаге Закон о непримјењивању закона и забрани дјеловања вануставних институција БиХ ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25), Закон о допуни Кривичног законика Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25), Одлука о мјерама и задацима проистеклим из неуставних одлука и поступака вануставних институција БиХ ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25) и Закључци клубова народних посланика СНСД, НПС-ДНС, ДЕМОС-СПС, СП и УС у вези с Информацијом о рушењу Устава БиХ, мјерама и задацима у циљу заштите Устава БиХ усвојени на седамнаестој посебној сједници Народне скупштине Републике Српске одржаној 26. фебруара 2025. године.

У складу са чланом 64 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, до доношења коначне одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине о поднесеном захтјеву за оцјену уставности аката из става (2) ове одлуке

- привремено се стављају ван снаге сви акти донесени на основу Закона о непримјењивању закона и забрани дјеловања вануставних институција БиХ ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25), Закона о допуни Кривичног законика Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25), Одлуке о мјерама и задацима проистеклим из неуставних одлука и поступака вануставних институција БиХ ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25) и Закључака клубова народних посланика СНСД, НПС-ДНС, ДЕМОС-СПС, СП и УС у вези са Информацијом о рушењу Устава БиХ, мјерама и задацима у циљу заштите Устава БиХ усвојених на седамнаестој посебној сједници Народне скупштине Републике Српске одржаној 26. фебруара 2025. године и

- привремено се забрањује свим законодавним, извршним и судским институцијама у Републици Српској, као и свим службеним или одговорним лицима у тим институцијама Републике Српске или јединицама локалне самоуправе или било којем органу јединице локалне самоуправе, као и службеним или одговорним лицима из Републике Српске која обављају дужност у институцијама Босне и Херцеговине да предузимају било какве радње на основу Закона о непримјењивању закона и забрани дјеловања

вануставних институција БиХ ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25), Закона о допуни Кривичног законика Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25), Одлуке о мјерама и задацима проистеклим из неуставних одлука и поступака вануставних институција БиХ ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25) и Закључака клубова народних посланика СНСД, НПС-ДНС, ДЕМОС-СПС, СП и УС у вези са Информацијом о рушењу Устава БиХ, мјерама и задацима у циљу заштите Устава БиХ усвојених на седмнаестој посебној сједници Народне скупштине Републике Српске одржаној 26. фебруара 2025. године.

Ова одлука ступа на снагу одмах и производи правно дјеловање од дана ступања на снагу Закона о непримјењивању закона и забрани дјеловања вануставних институција БиХ ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25), Закона о допуни Кривичног законика Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25), Одлуке о мјерама и задацима проистеклим из неуставних одлука и поступака вануставних институција БиХ ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25) и Закључака клубова народних посланика СНСД, НПС-ДНС, ДЕМОС-СПС, СП и УС у вези са Информацијом о рушењу Устава БиХ, мјерама и задацима у циљу заштите Устава БиХ усвојених на седмнаестој посебној сједници Народне скупштине Републике Српске одржаној 26. фебруара 2025. године до доношења коначне одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине о поднесеном захтјеву за оцјену уставности.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Денис Бећировић, члан Предсједништва БиХ (у даљњем тексту: подносилац захтјева), поднио је 6. марта 2025. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену уставности Закона о непримјењивању закона и забрани дјеловања вануставних институција БиХ ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25; у даљњем тексту: Закон о непримјењивању закона), Закона о допуни Кривичног законика Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25; у даљњем тексту: Закон о допуни Кривичног законика), Одлуке о мјерама и задацима проистеклим из неуставних одлука и поступака вануставних институција БиХ ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25; у даљњем тексту: Одлука) и Закључака клубова народних посланика СНСД, НПС-ДНС, ДЕМОС-СПС, СП и УС у вези са Информацијом о рушењу Устава БиХ, мјерама и задацима у циљу заштите Устава БиХ (седмнаеста посебна сједница Народне скупштине Републике Српске од 26. фебруара 2025. године; у даљњем тексту: Закључци).

2. Подносилац захтјева је, на основу члана 64 Правила Уставног суда, затражио да Уставни суд донесе привремену мјеру којом би ставио ван снаге Закон о непримјењивању закона, Закон о допуни Кривичног законика, Одлуку и Закључке (у даљњем тексту: оспорени правни акти) до доношења коначне одлуке Уставног суда о поднесеном захтјеву за оцјену уставности.

II. Захтјев

а) Наводи из захтјева

3. Подносилац захтјева наводи да оспорени правни акти немају уставни основ. Наиме, подносилац захтјева истиче да се ради о уставноправној и законској материји која је

регулисана правним актима Босне и Херцеговине који су прошли оцјену уставности пред Уставним судом у предметима бр. У-26/01 (Суд БиХ) и У-11/08 (Високи судски и тужилачки савјет БиХ), те тиме добили потврду уставности и законитости. Наводи да је мотив доношења оспорених правних аката кривични поступак који је вођен пред Судом Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд БиХ) против предсједника Републике Српске Милорада Додика и директора Службеног гласника Републике Српске Милоша Лукића. У том поступку донесена је првостепена осуђујућа пресуда против Милорада Додика којом је проглашен кривим због почињања кривичног дјела неизвршавања одлука високог представника из члана 203а став 1 Кривичног закона Босне и Херцеговине. Милорад Додик је осуђен на казну затвора у трајању од једне године и изречена му је мјера безбједности забране вршења дужности предсједника Републике Српске у трајању од шест година од дана правоснажности пресуде. Након тога, како то образлаже подносилац захтјева, на захтјев Владе РС сазвана је седмнаеста посебна сједница Народне скупштине Републике Српске (у даљњем тексту: Народна скупштина) за 26. фебруар 2025. године. На тој сједници усвојени су оспорени закључак и одлука, а на сједници одржаној наредног дана оспорени закони.

4. Подносилац захтјева наводи да су оспорени закључак и одлука у супротности са чланом I/1, I/2. и I/3. Устава БиХ, као и принципом *pacta sunt servanda*. Наводи да је оспореним законима дерогирана примјена државних закона на територији Републике Српске – Закона о Суду Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 49/09 – пречишћени текст, 74/09 – исправка и 97/09), Закона о Тужилаштву Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 42/03, 03/03, 37/03, 42/03, 09/04, 35/04, 61/04 и 97/09), Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) и Закона о Државној агенцији за истраге и заштиту („Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 27/04, 63/04, 35/05, 49/09 и 40/12). У вези с тим, истиче да наведени законодавни оквир спада у искључиву надлежности државе Босне и Херцеговине, те да је стога једина институција овлашћена да мијења и допуњује наведене законе Парламентарна скупштина БиХ. Наводи да ентитет Република Српска уопште нема надлежност да одлучује о било чему у вези с те четири институције. Наиме, Република Српска је као административна јединица Босне и Херцеговине, која је подложна у цијелости сувереној власти државе Босне и Херцеговине, дужна да у цијелости поштује те законе док Парламентарна скупштина БиХ не одлучи друкчије. Истиче да је чињеница да су ентитети подређени суверенитету и територијалном интегритету Босне и Херцеговине и да они сами не посједују државни квалитет потврђена Одлуком Уставног суда број У-4/04 од 31. марта 2006. године. Подносилац захтјева наводи да Устав БиХ дозвољава право ентитета да пренесу надлежности на Босну и Херцеговину, али да не постоји одредба Устава БиХ која одобрава пренос надлежности с Босне и Херцеговине на ентитете. Према томе, сматра да без обзира на то да ли се ради о инхерентним надлежностима (енгл. *implied powers*) за оснивање додатних институција или се ради о преносу надлежности по неком од дозвољених уставних основа не постоји могућност да се те надлежности врате ентитету, а да држава Босна и Херцеговина не спроведе уставне и законске процедуре. Стога сматра да је доношење оспорених правних аката супротно нормама које прописују искључиве надлежности Босне и Херцеговине из чл. I/2, III/5. и IV/4.а) Устава БиХ.

5. У односу на Закон о допуни Кривичног законика подносилац захтјева наводи да је он донесен с циљем спровођења кампање Милорада Додика. Циљ те кампање је био вршење недемократског притиска на све грађане Републике Српске, а посебно на запосленике Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, Суда БиХ, Тужилаштва БиХ и Државне агенције за истраге и заштиту БиХ. У том контексту Милорад Додик је давао изјаве којим је покушавао увјерити Србе запослене у органима власти Босне и Херцеговине да напусте своја радна мјеста обећавајући како ће им у том случају он наћи посао и дати веће плате и запријетивши како ће их у противном третирати као издајце и трајно обиљежити. Подносилац захтјева наводи да одредбе члана 278а Кривичног законика РС налажу да се кривично гони лице у својству "службеног или одговорног лица из Републике Српске које обавља дужност у институцијама Босне и Херцеговине". Дакле, цитирани члан намеће обавезу државних службених или одговорних лица да поштују одлуке власти Републике Српске, док се у ставу 2 наводи да ће се лицима која то не поштују изрећи "мјере безбједности забране вршења позива, дјелатности или дужности". Истиче да се тиме намеће супериорност ентитетске над државном влашћу. Подносилац захтјева даље наводи да је конкретно кривично дјело дефинисано тако широко да фактички дерогира било који други начин рјешавања проблема неизвршавања одлука институција или органа Републике Српске. Указује да се на тај начин дерогирају управни поступци и спорови, грађански, прекршајни, уставни, те сви други редовни и *ad hoc* поступци.

6. Подносилац захтјева је предложио да Уставни суд утврди да Република Српска нема уставну надлежност за доношење оспорених правних аката јер је то, у складу са чл. I/2, III/3.б) и IV/4.е) Устава Босне и Херцеговине, надлежност Босне и Херцеговине, те да те правне акте стави ван снаге.

б) Наводи из захтјева за доношење привремене мјере

7. Образлажући захтјев за доношење привремене мјере, подносилац захтјева је навео да је доношење те мјере у конкретном случају нужно ради заштите уставног поретка и политичке стабилности Босне и Херцеговине. Истиче да, у супротном, и евентуална мериторна одлука којом се утврђује неуставност оспорених правних аката не би могла *ex nipo* надокнадити штетне посљедице које би у међувремену наступиле за суверенитет Босне и Херцеговине. Подносилац захтјева наводи да из оспорених правних аката произлази да Република Српска игнорише судску власт Суда БиХ и функцију високог представника, "гаси" ауторитет Високог судског и тужилачког савјета БиХ, Тужилаштва БиХ и Државне агенције за истраге и заштиту БиХ. На тај начин се подстиче Народна скупштина у доношењу додатних закона с истим циљем, односно да оснива "дивље" институције, чије постојање није предвиђено уставноправним поретком Босне и Херцеговине. Подносилац захтјева истиче да је циљ доношења оспорених правних аката ако не територијално онда правно отцјељење Републике Српске, што *de facto* и *de iure* води ка својерсном државном удару на уставноправни поредак. Даље наводи да би таква уставна ситуација у цијелости обеснажила принцип суверенитета, територијалног интегритета и политичке независности Босне и Херцеговине у складу с међународним правом, а посљедице би могле бити неотклоњиве. Подносилац захтјева истиче да је Уставни суд у предмету број У-2/25 у сличној уставноправној ситуацији закључио да ако постоји ваљана сумња да би оспорени закон могао нарушити уставни поредак и политичку стабилност Босне и Херцеговине, постоји доказива тврдња за могућност наступања неотклоњивих штетних посљедица као услова за доношење привремене мјере. У вези с тим истиче да у конкретном случају одржавање на снази оспорених правних

аката до доношења коначне одлуке Уставног суда БиХ нарушава уставни поредак и политичку стабилност, те доприноси даљњој ескалацији ситуације. Истиче да то произлази из изјава Милорада Додика који о томе отворено говори. Подносилац захтјева указује да би у случају останка на снази оспорених правних аката постојале "дупле" институције на државном и ентитетском нивоу, што води у својерсни правосудни хаос и сукобе надлежности у поступању. Сматра да основаност доношења привремене мјере произлази и из теста "двоструке хипотезе". Наиме, истиче да је мања штета ако Уставни суд усвоји привремену мјеру а мериторном одлуком одбије захтјев за оцјену уставности неголи у обрнутој ситуацији. Имајући у виду наведено, подносилац захтјева сматра да је усвајање привремене мјере у конкретном случају више него основано.

III. Релевантни прописи

8. Закон о непримјењивању закона и забрани дјеловања вануставних институција БиХ ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1.

Овим законом прописује се непримјењивање и неизвршавање закона и забрана дјеловања вануставних институција БиХ на територији Републике Српске.

Члан 2.

(1) Закон о Суду Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 49/09, 74/09 и 97/09) неће се примјењивати нити извршавати на територији Републике Српске.

(2) Закон о Тужилаштву Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 42/03, 3/03, 37/03, 42/03, 9/04, 35/04, 61/04 и 97/09) неће се примјењивати нити извршавати на територији Републике Српске.

Члан 3.

Закон о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 63/23, 9/24 и 50/24) неће се примјењивати нити извршавати на територији Републике Српске.

Члан 4.

Закон о Државној агенцији за истраге и заштиту ("Службени гласник БиХ", бр. 27/04, 63/04, 35/05, 49/09 и 40/12) неће се примјењивати нити извршавати на територији Републике Српске.

Члан 5.

Забрањује се рад и поступање институција чији рад је регулисан законима из чл. 2. до 4. овог закона на територији Републике Српске.

Члан 6.

Надлежне институције и органи Републике Српске обавезни су предузети све мјере и радње из своје надлежности ради обезбјеђења спровођења овог закона.

Члан 7.

Лица која су дужна да поступају по одредбама овог закона изузимају се од кривичне одговорности прописане кривичним законодавством БиХ и кривичним законодавством Републике Српске за кривична дјела у вези са извршењем овог закона, а надлежне институције и органи Републике Српске обезбјеђују им и пружити сву неопходну заштиту у вези са примјеном овог закона.

Члан 8.

С циљем спровођења овог закона, Влада Републике Српске ће донијети потребне подзаконске прописе.

Члан 9.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

9. Закон о допуни Кривичног законика Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25) гласи:

Члан 1.

У Кривичном законiku Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 64/17, 104/18 – Одлука Уставног суда Републике Српске, 15/21, 89/21 и 73/23), послује члана 278. додаје се назив члана и нови члан 278а. који гласи:

"Члан 278а.

Непоштовање или неизвршавање одлука институција или органа Републике Српске

(1) Службено или одговорно лице у институцији Републике Српске или јединици локалне самоуправе или било којем органу јединице локалне самоуправе, као и службено или одговорно лице из Републике Српске које обавља дужност у институцијама Босне и Херцеговине, које не примјени, не спроведе, не изврши или на други начин не поштује одлуку институција или органа Републике Српске или које спрјечи, односно на други начин омете примјену, спровођење или извршење такве одлуке, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) За кривично дјело из става 1. овог члана изриче се мјера безбједности забрана вршења позива, дјелатности или дужности."

Члан 2.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

10. Одлука о мјерама и задацима проистеклим из неуставних одлука и поступака вануставних институција БиХ ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25) гласи:

I

Одбацује се и не прихвата цијелокупан поступак пред Судом БиХ у предмету број С1 2 К 046070 23 К који се водио по оптужници Тужилаштва БиХ, и то:

- против Предсједника Републике Српске Милорада Додика због потписивања указа о проглашењу закона које је у оквиру своје уставне надлежности донијела Народна скупштина Републике Српске као највиши орган стране потписнице свих 11 анекса Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и

- против вршиоца дужности директора ЈУ "Службени гласник Републике Српске" Милоша Лукића, због објављивања закона који су проглашени на основу члана 80. став 1. тачка 4. Устава Републике Српске, јер су Предсједник Републике Српске и в.д. директор ЈУ "Службени гласник Републике Српске" у обављању својих дужности поступали у складу са Уставом Републике Српске и Законом о објављивању закона и других прописа Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 67/05, 110/08 и 60/23).

II

Одбацују се и не прихватају све радње које је у поступку из тачке I. ове одлуке провело Тужилаштво БиХ и Суд БиХ, као неуставне, незаконите и супротне међународном праву.

III

Пресуда донесена у предмету из тачке I. ове одлуке не производи било какве правне посљедице, а из разлога што је заснована на противправном дјеловању њемачког држављанина Кристијана Шмита.

IV

Одбацују се све радње, поступци, одлуке као и сви други акти њемачког држављанина Кристијана Шмита који није

именован за високог представника за БиХ у складу са Анексу 10 Дејтонског споразума, и то по два основа:

- Република Српска као страна потписница Анекса 10, актом Народне скупштине од 10.03.2021. године је одбила постављење било ког новог високог представника након оставке Валентина Инџка и

- Савјет безбједности УН је одбио потврдити Кристијана Шмита као високог представника кога је на приједлог Њемачке наводно именovala група амбасадора неколико земаља који су акредитовани у Сарајеву, који су тиме мијешајући се у унутрашња питања БиХ као земље домаћина, грубо прекршили Бечку конвенцију о дипломатским односима.

У складу са напријед наведеним поступање по основу аката субјекта који није легално изабран за високог представника за БиХ, који надаће нема никаква овлашћења по основу међународног права, противправно је, те су сва његова писмена, ништава и правно необавезујућа за било кога.

V

Високи представник, као странац и појединац, и као пуномоћник и помагач страна потписница, Анексом 10 Дејтонског споразума није добио извршина овлашћења, а поготово није добио законодавна овлашћења, јер би то било у супротности са чланом 1.2. Устава БиХ по коме је "Босна и Херцеговина демократска држава која функционише у складу с владавином права и има слободне и демократске изборе".

VI

Република Српска ће досљедно поштујући члан 3.3 Анекса 4 Дејтонског споразума односно Устава БиХ по којој ће се "ентитети и сви њихови дијелови у потпуности придржавати Устава БиХ, који има предност над оним одредбама закона Босне и Херцеговине, као и устава и закона Ентитета које нису у складу с њим," донијети закон којим ће ограничити било какво дјеловање и поступање Високог судског и тужилачког савјета БиХ, Тужилаштва БиХ, Суда БиХ, Државне агенције за истраге и заштиту, као вануставних институција на подручју Републике Српске.

VII

Анекс 4. – Устав БиХ није установио надлежност нивоа БиХ за полицијске послове, па тиме "Државна агенција за истраге и заштиту СИПА" као оружана снага изван надлежности Републике Српске настала интервенцијама страних представника, подлијеже одредби члана 5.5. Анекса 4. – Устава БиХ по којој "ниједан ентитет не смије пријетити или користити силу против другог ентитета, а оружане снаге једног ентитета ни под којим околностима не смију улазити или се задржавати на подручју другог ентитета без сагласности владе овог другог ентитета и Предсједништва Босне и Херцеговине."

VIII

Република Српска ће досљедно поштујући члан 3.3. Анекса 4. – Устава БиХ по којој ће се "ентитети и сви њихови дијелови у потпуности придржавати Устава БиХ, који има предност над оним одредбама закона Босне и Херцеговине, као и устава и закона Ентитета које нису у складу с њим," донијети закон којим ће ограничити било какво дјеловање и поступање Високог судског и тужилачког савјета, Тужилаштва БиХ, Суда БиХ и СИПА-е, као вануставних агенција на подручју Републике Српске.

IX

1) Задужује се Влада Републике Српске да обезбједи материјално-техничке услове за преузимање у институције Републике Српске лица запослених у институцијама из тачке VI ове одлуке.

2) До доношења закона којим се регулише рад вануставних институција БиХ и пратећих прописа, забрањује се дјеловање ових институција на територији Републике Српске.

X

1) Република Српска позива Федерацију БиХ, као другу страну потписницу Анекса 4, да се у року од 30 дана изјасни о враћању на досљедну примјену Устава БиХ као међународног уговора. Република Српска ће се у истом року изјаснити о одговору Федерације БиХ.

2) У случају да се Федерација БиХ не изјасни о досљедној примјени Анекса 4 Дејтонског споразума, односно Устава БиХ, Република Српска ће, као страна уговорница, предузети кораке у складу са Бечком конвенцијом о праву међународних уговора и другим актима међународног права.

XI

Обавезују се сви органи и институције Републике Српске као и сви представници Републике Српске у органима на нивоу институција БиХ на стриктно поштовање ове Одлуке.

XII

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

11. При испитивању основаности захтјева за доношење привремене мјере Уставни суд полази од одредби члана VI/3.а) Устава Босне и Херцеговине и члана 64 ст. (1) и (4) Правила Уставног суда.

12. Члан VI/3.а) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Уставни суд ће иштити овај Устав.

а) Уставни суд има искључиву надлежност да одлучује у споровима који по овом Уставу настају између ентитета, или између Босне и Херцеговине и једног или оба ентитета, или између институција Босне и Херцеговине, укључујући, али се не ограничавајући само на то:

- Да ли је одлука неког ентитета да успостави специјални паралелни однос са неком од сусједних држава сагласна овом Уставу, укључујући и одредбе које се односе на суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине.

- Да ли је неки члан устава или закона ентитета у сагласности са овим Уставом.

Спорове могу покретати само чланови Предсједништва, предсједавајући Министарског савјета, предсједавајући или замјеник предсједавајућег било којег вијећа Парламентарне скупштине, једна четвртина чланова било којег вијећа Парламентарне скупштине или једна четвртина било ког законодавног вијећа неког ентитета.

13. Члан 64 ст. (1) и (4) Правила Уставног суда гласи:

(1) Уставни суд може, на сопствену иницијативу или на захтјев подносиоца захтјева или апеланта, да одреди сваку привремену мјеру за коју сматра да је донесе у интересу странака или правилног вођења поступка.

[...]

(4) Поступак за доношење привремене мјере је хитан, а одлука ком се усваја захтјев за доношење привремене мјере је обавезујућа до доношења коначне одлуке Уставног суда.

[...]

14. Уставни суд подсјећа да је члан 64 Правила Уставног суда примјењив у случајевима у којима Уставни суд оцијени, на основу разлога и доказа о оправданости достављених уз захтјев за доношење привремене мјере, да је то у интересу странака или правилног вођења поступка, односно да би могле настати неотклоњиве штетне последице.

15. Уставни суд сматра да наводи подносиоца захтјева у односу на оспорене правне акте покрећу врло озбиљна

питања уставности у односу на усклађеност тих одредби с чл. I/1, I/2, I/3, III/3.б) и IV/4.е) Устава Босне и Херцеговине.

16. Надаље, Уставни суд сматра да је подносилац захтјева изнио низ аргумената који *prima facie* иду у прилог основаности захтјева за доношење привремене мјере у конкретном случају. Наиме, Уставни суд запажа да подносилац захтјева указује на озбиљну и аргументовану сумњу да би примјена оспорених правних аката могла угрозити уставноправни поредак и политичку стабилност Босне и Херцеговине. Уставни суд наглашава да би спровођење закона најприје довело у питање стабилност институција Босне и Херцеговине у смислу да запосленици из Републике Српске потенцијално напусте радна мјеста због пријетњи кривичним санкцијама. Затим, то би истовремено довело до значајних проблема у каснијем остваривању радноправног статуса запосленика у тим институцијама уколико би сви наведени акти били проглашени неуставним. Затим, Уставни суд запажа да би спровођење Закона о непримјењивању закона и забрани дјеловања вануставних институција БиХ којим се прописује непримјењивање и неизвршавање закона и забрана дјеловања институција БиХ, односно Суда БиХ, Тужилаштва БиХ, ВСТСБиХ и Државне агенције за истраге и заштиту на територији Републике Српске довело у питање принцип правилног администраирања правде. На тај начин се потенцијално ствара правни оквир којим ће осумњичени и оптужени за бројна кривична дјела, из цијеле Босне и Херцеговине, која су у надлежности Суда БиХ и Тужилаштва БиХ, моћи избјећи кривични прогон тако што ће једноставно отићи у Републику Српску. Истовремено, прописивањем да су "надлежне институције и органи Републике Српске обавезни [...] предузети све мјере и радње из своје надлежности ради обезбјеђења спровођења овог закона" долази се у изгледну опасност да ће овлашћена службена лица која спроводе одлуке државних институција бити спријечена у вршењу својих надлежности, што може довести до сукоба између тих тијела те до потенцијалне ескалације која би била пријетња миру у Босни и Херцеговини. Због тога, Уставни суд сматра да постоји хитност у доношењу привремене мјере како би се спријечиле даљње штетне последице и очувала правна сигурност, те како би се заштитило функционисање институција Босне и Херцеговине до доношења коначне одлуке о меритуму захтјева.

17. Стога, цијенећи изнесене аргументе подносиоца захтјева, Уставни суд сматра да постоји довољно разлога који указују на то да би спровођење оспорених правних аката прије него што Уставни суд одлучи о поднесеном захтјеву за оцјену уставности имало озбиљне и неотклоњиве штетне последице. Уставни суд сматра да се те последице огледају у постојању опасности од угрожавања уставноправног поретка и суверенитета Босне и Херцеговине. При томе, Уставни суд сматра да би привремено обустављање примјене оспорених правних аката ван сваке сумње изазвало мање штете него отклањање последица примјене тих аката у случају да Уставни суд усвоји захтјев за оцјену уставности уколико би се та штета уопште и могла отклонити. Осим тога, Уставни суд сматра да је доношење привремене мјере у интересу странака и правилног вођења поступка будући да се штета настала примјеном оспорених правних аката неће моћи поправити накнадним доношењем мериторне одлуке о захтјеву за оцјену уставности. При томе је Уставни суд увјерен да је, у смислу члана 64 став (1) Правила Уставног суда, заштита суверенитета, уставног поретка и стабилности Босне и Херцеговине, укључујући и њене ентитете, у интересу свих страна у овом поступку (види Уставни суд, Одлука о привременој мјери број У-2/25 од 12. фебруара 2025. године, тачка 22, доступна на www.ustavnisud.ba).

18. Uzevši u obzir sve navedeno, Ustavni sud smatra da je, u smislu člana 64 stav (1) Pravila Ustavnog suda, neophodno donošenje privremene mjere kojom se osporeni pravni akti privremeno stavljaju van pravne snage *ab initio* do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o podnesenom zahtjevu.

19. U smislu člana 64 stav (4) Pravila Ustavnog suda, odluka o privremenoj mjeri proizvodi pravno djelovanje do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

20. Na osnovu izloženog, odlučeno je kao u dispozitivu ove odluke.

21. Ustavni sud podsjeća na to da odluka o privremenoj mjeri ni u kojem slučaju ne preјудуицира odluku o dopustivosti, odnosno o meritumu podnesenog zahtjeva.

22. Према члану VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Председница

Уставног суда Босне и Херцеговине

Сеада Палаврић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj U-7/25, rješavajući zahtjev **Denisa Bećirovića, člana Predsjedništva BiH**, za donošenje privremene mjere, na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka e) i člana 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH" br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica

Valerija Galić, potpredsjednica

Angelika Nußberger, potpredsjednica

Mirsad Ćeman, sudija

Helen Keller, sudkinja

Ledi Bianku, sudija

Marin Vukoja, sudija

na sjednici održanoj 7. marta 2025. godine donio je

ODLUKU O PRIVREMENOJ MJERI

Usvaja se zahtjev **Denisa Bećirovića, člana Predsjedništva BiH**, za donošenje privremene mjere.

Privremeno se stavlja van snage Zakon o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja vanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25), Zakon o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25), Odluka o mjerama i zadacima proisteklim iz neustavnih odluka i postupaka vanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) i Zaključci klubova narodnih poslanika SNSD, NPS-DNS, DEMOS-SPS, SP i US u vezi s Informacijom o rušenju Ustava BiH, mjerama i zadacima u cilju zaštite Ustava BiH usvojeni na sedamnaestoj posebnoj sjednici Narodne skupštine Republike Srpske održanoj 26. februara 2025. godine.

U skladu sa članom 64. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o podnesenom zahtjevu za ocjenu ustavnosti akata iz stava (2) ove odluke

– privremeno se stavlja van snage svi akti doneseni na osnovu Zakona o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja vanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25), Zakona o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25), Odluke o mjerama i zadacima proisteklim iz neustavnih odluka i postupaka vanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) i Zaključaka klubova narodnih poslanika SNSD, NPS-DNS, DEMOS-SPS, SP i US u vezi s Informacijom o rušenju Ustava BiH, mjerama i zadacima u cilju zaštite Ustava BiH usvojenih na sedamnaestoj posebnoj sjednici

Narodne skupštine Republike Srpske održanoj 26. februara 2025. godine i

– privremeno se zabranjuje svim zakonodavnim, izvršnim i sudskim institucijama u Republici Srpskoj, kao i svim službenim ili odgovornim licima u tim institucijama Republike Srpske ili jedinicama lokalne samouprave ili bilo kojem organu jedinice lokalne samouprave, kao i službenim ili odgovornim licima iz Republike Srpske koja obavljaju dužnost u institucijama Bosne i Hercegovine da preduzimaju bilo kakve radnje na osnovu Zakona o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja vanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25), Zakona o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25), Odluke o mjerama i zadacima proisteklim iz neustavnih odluka i postupaka vanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) i Zaključaka klubova narodnih poslanika SNSD, NPS-DNS, DEMOS-SPS, SP i US u vezi s Informacijom o rušenju Ustava BiH, mjerama i zadacima u cilju zaštite Ustava BiH usvojenih na sedamnaestoj posebnoj sjednici Narodne skupštine Republike Srpske održanoj 26. februara 2025. godine.

Ova odluka stupa na snagu odmah i proizvodi pravno djelovanje od dana stupanja na snagu Zakona o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja vanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25), Zakona o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25), Odluke o mjerama i zadacima proisteklim iz neustavnih odluka i postupaka vanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) i Zaključaka klubova narodnih poslanika SNSD, NPS-DNS, DEMOS-SPS, SP i US u vezi s Informacijom o rušenju Ustava BiH, mjerama i zadacima u cilju zaštite Ustava BiH usvojenih na sedamnaestoj posebnoj sjednici Narodne skupštine Republike Srpske održanoj 26. februara 2025. godine, do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o podnesenom zahtjevu za ocjenu ustavnosti.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Denis Bećirović, član Predsjedništva BiH (u daljnjem tekstu: podnosilac zahtjeva), podnio je 6. marta 2025. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti Zakona o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja vanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25; u daljnjem tekstu: Zakon o neprimjenjivanju zakona), Zakona o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25; u daljnjem tekstu: Zakon o dopuni Krivičnog zakonika), Odluke o mjerama i zadacima proisteklim iz neustavnih odluka i postupaka vanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25; u daljnjem tekstu: Odluka) i Zaključaka klubova narodnih poslanika SNSD, NPS-DNS, DEMOS-SPS, SP i US u vezi s Informacijom o rušenju Ustava BiH, mjerama i zadacima u cilju zaštite Ustava BiH (sedamnaesta posebna sjednica Narodne skupštine Republike Srpske od 26. februara 2025. godine; u daljnjem tekstu: Zaključci).

2. Podnosilac zahtjeva je, na osnovu člana 64. Pravila Ustavnog suda, zatražio da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom bi stavio van snage Zakon o neprimjenjivanju zakona, Zakon o dopuni Krivičnog zakonika, Odluku i Zaključke (u daljnjem tekstu: osporeni pravni akti) do donošenja konačne odluke Ustavnog suda o podnesenom zahtjevu za ocjenu ustavnosti.

II. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

3. Podnosilac zahtjeva navodi da osporeni pravni akti nemaju ustavnu osnovu. Naime, podnosilac zahtjeva ističe da se radi o ustavnopravnoj i zakonskoj materiji koja je regulirana pravnim aktima Bosne i Hercegovine koji su prošli ocjenu ustavnosti pred Ustavnim sudom u predmetima br. U-26/01 (Sud BiH) i U-11/08 (Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH), te time dobili potvrdu ustavnosti i zakonitosti. Navodi da je motiv donošenja osporenih pravnih akata krivični postupak koji je vođen pred Sudom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) protiv predsjednika Republike Srpske Milorada Dodika i direktora Službenog glasnika Republike Srpske Miloša Lukića. U tom postupku donesena je prvostepena osuđujuća presuda protiv Milorada Dodika kojom je proglašen krivim zbog počinjenja krivičnog djela neizvršavanja odluka visokog predstavnika iz člana 203.a stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine. Milorad Dodik je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i izrečena mu je mjera sigurnosti zabrane vršenja dužnosti predsjednika Republike Srpske u trajanju od šest godina od dana pravomoćnosti presude. Nakon toga, kako to podnosilac zahtjeva obrazlaže, na zahtjev Vlade RS sazvana je sedamnaesta posebna sjednica Narodne skupštine Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Narodna skupština) za 26. februar 2025. godine. Na toj sjednici usvojeni su osporeni zaključak i odluka, a na sjednici održanoj narednog dana osporeni zakoni.

4. Podnosilac zahtjeva navodi da su osporeni zaključak i odluka u suprotnosti sa članom I/1, I/2. i I/3. Ustava BiH, kao i načelom *pacta sunt servanda*. Navodi da je osporenim zakonima derogirana primjena državnih zakona na teritoriji Republike Srpske – Zakona o Sudu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 49/09 – prečišćeni tekst, 74/09 – ispravka i 97/09), Zakona o Tužilaštvu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 42/03, 03/03, 37/03, 42/03, 09/04, 35/04, 61/04 i 97/09), Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24) i Zakona o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 27/04, 63/04, 35/05, 49/09 i 40/12). U vezi s tim, ističe da navedeni zakonodavni okvir spada u isključivu nadležnosti države Bosne i Hercegovine, te da je stoga jedina institucija ovlaštena da mijenja i dopunjuje navedene zakone Parlamentarna skupština BiH. Navodi da entitet Republika Srpska uopće nema nadležnost da odlučuje o bilo čemu u vezi s te četiri institucije. Naime, Republika Srpska je kao administrativna jedinica Bosne i Hercegovine, koja je podložna u cijelosti suverenoj vlasti države Bosne i Hercegovine, dužna da u cijelosti poštuje ove zakone dok Parlamentarna skupština BiH ne odluči drugačije. Ističe da je činjenica da su entiteti podređeni suverenitetu i teritorijalnom integritetu Bosne i Hercegovine i da oni sami ne posjeduju državni kvalitet potvrđena Odlukom Ustavnog suda broj U-4/04 od 31. marta 2006. godine. Podnosilac zahtjeva navodi da Ustav BiH dozvoljava pravo entiteta da prenesu nadležnosti na Bosnu i Hercegovinu, ali da ne postoji odredba Ustava BiH koja odobrava prijenos nadležnosti s Bosne i Hercegovine na entitete. Prema tome, smatra da bez obzira na to da li se radi o inherentnim nadležnostima (engl. *implied powers*) za osnivanje dodatnih institucija ili se radi o prijenosu nadležnosti po nekom od dozvoljenih ustavnih osnova ne postoji mogućnost da se te nadležnosti vrate entitetu a da država Bosna i Hercegovina ne provede ustavne i zakonske procedure. Stoga smatra da je donošenje osporenih pravnih akata suprotno normama koje propisuju isključive nadležnosti Bosne i Hercegovine iz čl. I/2, III/5. i IV/4.a) Ustava BiH.

5. U odnosu na Zakon o dopuni Krivičnog zakonika, podnosilac zahtjeva navodi da je on donesen s ciljem provođenja kampanje Milorada Dodika. Cilj te kampanje bio je vršenje

nedemokratskog pritiska na sve građane Republike Srpske, a posebno na zaposlenike Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, Suda BiH, Tužilaštva BiH i Državne agencije za istrage i zaštitu BiH. U tom kontekstu Milorad Dodik je davao izjave kojima je pokušavao uvjeriti Srbe zaposlene u organima vlasti Bosne i Hercegovine da napuste svoja radna mjesta obećavajući da će im u tom slučaju on naći posao i dati veće plaće i zaprijetivši da će ih u protivnom tretirati kao izdajice i trajno obilježiti. Podnosilac zahtjeva navodi da odredbe člana 278a. Krivičnog zakonika RS nalažu da se krivično goni lice u svojstvu "službenog ili odgovornog lica iz Republike Srpske koje obavlja dužnost u institucijama Bosne i Hercegovine". Dakle, citirani član nameće obavezu državnih službenih ili odgovornih lica da poštuju odluke vlasti Republike Srpske, dok se u stavu 2. navodi da će se licima koja to ne poštuju izreći "mjere sigurnosti zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti". Ističe da se time nameće superiornost entitetske nad državnom vlašću. Podnosilac zahtjeva dalje navodi da je konkretno krivično djelo definirano tako široko da faktički derogira bilo koji drugi način rješavanja problema neizvršavanja odluka institucija ili organa Republike Srpske. Ukazuje da se na taj način derogiraju upravni postupci i sporovi, građanski, prekršajni, ustavni te svi drugi redovni i *ad hoc* postupci.

6. Podnosilac zahtjeva je predložio da Ustavni sud utvrdi da Republika Srpska nema ustavnu nadležnost za donošenje osporenih pravnih akata jer je to, u skladu sa čl. I/2, III/3.b) i IV/4.e) Ustava Bosne i Hercegovine, nadležnost Bosne i Hercegovine, te da te pravne akte stavi van snage.

b) Navodi iz zahtjeva za donošenje privremene mjere

7. Obrazlažući zahtjev za donošenje privremene mjere, podnosilac zahtjeva je naveo da je donošenje te mjere u konkretnom slučaju nužno radi zaštite ustavnog poretka i političke stabilnosti Bosne i Hercegovine. Ističe da, u protivnom, i eventualna meritorna odluka kojom se utvrđuje neustavnost osporenih pravnih akata ne bi mogla *ex nunc* nadoknaditi štetne posljedice koje bi u međuvremenu nastupile za suverenitet Bosne i Hercegovine. Podnosilac zahtjeva navodi da iz osporenih pravnih akata proizlazi da Republika Srpska ignorira sudsku vlast Suda BiH i funkciju visokog predstavnika, "gasi" autoritet Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, Tužilaštva BiH i Državne agencije za istrage i zaštitu BiH. Na taj način se podstiče Narodna skupština u donošenju dodatnih zakona s istim ciljem, odnosno da osniva "divlje" institucije, čije postojanje nije predviđeno ustavnopravnim poretkom Bosne i Hercegovine. Podnosilac zahtjeva ističe da je cilj donošenja osporenih pravnih akata ako ne teritorijalno onda pravno otcjepljenje Republike Srpske, što *de facto* i *de iure* vodi ka svojevrsnom državnom udaru na ustavnopravni poredak. Dalje navodi da bi takva ustavna situacija u cijelosti obesnažila načelo suvereniteta, teritorijalnog integriteta i političke nezavisnosti Bosne i Hercegovine u skladu s međunarodnim pravom, a posljedice bi mogle biti neotklonjive. Podnosilac zahtjeva ističe da je Ustavni sud u predmetu broj U-2/25 u sličnoj ustavnopravnoj situaciji zaključio da ako postoji valjana sumnja da bi osporeni zakon mogao narušiti ustavni poredak i političku stabilnost Bosne i Hercegovine, postoji dokaziva tvrdnja za mogućnost nastupanja neotklonjivih štetnih posljedica kao uvjeta za donošenje privremene mjere. U vezi s tim ističe da u konkretnom slučaju održavanje na snazi osporenih pravnih akata do donošenja konačne odluke Ustavnog suda BiH narušava ustavni poredak i političku stabilnost, te doprinosi daljnjoj eskalaciji situacije. Ističe da to proizlazi iz izjava Milorada Dodika koji o tome otvoreno govori. Podnosilac zahtjeva ukazuje da bi u slučaju ostanka na snazi osporenih pravnih akata postojale "duple" institucije na državnom i entitetskom nivou, što vodi u svojevrsan pravosudni kaos i sukobe nadležnosti u postupanju. Smatra da osnovanost donošenja privremene mjere proizlazi i iz testa "dvostruke hipoteze". Naime, ističe da je manja šteta ako

Ustavni sud usvoji privremenu mjeru a meritomom odlukom odbije zahtjev za ocjenu ustavnosti negoli u obrnutoj situaciji. Imajući u vidu navedeno, podnosilac zahtjeva smatra da je usvajanje privremene mjere u konkretnom slučaju više nego osnovano.

III. Relevantni propisi

8. Zakon o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja vanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Ovim zakonom propisuje se neprimjenjivanje i neizvršavanje zakona i zabrana djelovanja vanustavnih institucija BiH na teritoriji Republike Srpske.

Član 2.

(1) Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" br. 49/09, 74/09 i 97/09) neće se primjenjivati niti izvršavati na teritoriji Republike Srpske.

(2) Zakon o Tužilaštvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" br. 42/03, 3/03, 37/03, 42/03, 9/04, 35/04, 61/04 i 97/09) neće se primjenjivati niti izvršavati na teritoriji Republike Srpske.

Član 3.

Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" br. 25/04, 93/05, 48/07, 63/23, 9/24 i 50/24) neće se primjenjivati niti izvršavati na teritoriji Republike Srpske.

Član 4.

Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu ("Službeni glasnik BiH" br. 27/04, 63/04, 35/05, 49/09 i 40/12) neće se primjenjivati niti izvršavati na teritoriji Republike Srpske.

Član 5.

Zabranjuje se rad i postupanje institucija čiji rad je reguliran zakonima iz čl. 2. do 4. ovog zakona na teritoriji Republike Srpske.

Član 6.

Nadležne institucije i organi Republike Srpske obavezni su preduzeti sve mjere i radnje iz svoje nadležnosti radi obezbjeđenja sprovođenja ovog zakona.

Član 7.

Lica koja su dužna da postupaju po odredbama ovog zakona izuzimaju se od krivične odgovornosti propisane krivičnim zakonodavstvom BiH i krivičnim zakonodavstvom Republike Srpske za krivična djela u vezi sa izvršenjem ovog zakona, a nadležne institucije i organi Republike Srpske obezbijedit će im i pružiti svu neophodnu zaštitu u vezi sa primjenom ovog zakona.

Član 8.

S ciljem sprovođenja ovog zakona, Vlada Republike Srpske će donijeti potrebne podzakonske propise.

Član 9.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske".

9. Zakon o dopuni Krivičnog zakonika Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) glasi:

Član 1.

U Krivičnom zakoniku Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 64/17, 104/18 – Odluka Ustavnog suda Republike Srpske, 15/21, 89/21 i 73/23), poslije člana 278. dodaje se naziv člana i novi član 278a. koji glasi:

"Član 278a.

Nepoštovanje ili neizvršavanje odluka institucija ili organa Republike Srpske

(1) Službeno ili odgovorno lice u instituciji Republike Srpske ili jedinici lokalne samouprave ili bilo kojem organu jedinice

lokalne samouprave, kao i službeno ili odgovorno lice iz Republike Srpske koje obavlja dužnost u institucijama Bosne i Hercegovine, koje ne primijeni, ne provede, ne izvrši ili na drugi način ne poštuje odluku institucija ili organa Republike Srpske ili koje spriječi, odnosno na drugi način ometa primjenu, provođenje ili izvršenje takve odluke, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Za krivično djelo iz stava 1. ovog člana izriče se mjera bezbjednosti zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti."

Član 2.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske".

10. Odluka o mjerama i zadacima proisteklim iz neustavnih odluka i postupaka vanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) glasi:

I

Odbacuje se i ne prihvaća cjelokupan postupak pred Sudom BiH u predmetu broj S1 2 K 046070 23 K koji se vodio po optužnici Tužilaštva BiH, i to:

- protiv Predsjednika Republike Srpske Milorada Dodika zbog potpisivanja ukaza o proglašenju zakona koje je u okviru svoje ustavne nadležnosti donijela Narodna skupština Republike Srpske kao najviši organ strane potpisnice svih 11 aneksa Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i

- protiv vršioca dužnosti direktora JU "Službeni glasnik Republike Srpske" Miloša Lukića, zbog objavljivanja zakona koji su proglašeni na osnovu člana 80. stav 1. tačka 4. Ustava Republike Srpske,

jer su Predsjednik Republike Srpske i v.d. direktor JU "Službeni glasnik Republike Srpske" u obavljanju svojih dužnosti postupali u skladu sa Ustavom Republike Srpske i Zakonom o objavi zakona i drugih propisa Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 67/05, 110/08 i 60/23).

II

Odbacuju se i ne prihvaćaju sve radnje koje je u postupku iz tačke 1. ove odluke provelo Tužilaštvo BiH i Sud BiH, kao neustavne, nezakonite i suprotne međunarodnom pravu.

III

Presuda donesena u predmetu iz tačke 1. ove odluke ne proizvodi bilo kakve pravne posljedice, a iz razloga što je zasnovana na protivpravnom djelovanju njemačkog državljanina Kristijana Šmita.

IV

Odbacuju se sve radnje, postupci, odluke kao i svi drugi akti njemačkog državljanina Kristijana Šmita koji nije imenovan za visokog predstavnika za BiH u skladu sa Aneksu 10 Dejtonskog sporazuma, i to po dva osnova:

- Republika Srpska kao strana potpisnica Aneksa 10, aktom Narodne skupštine od 10.03.2021. godine je odbila postavljenje bilo kog novog visokog predstavnika nakon ostavke Valentina Incka i

- Vijeće bezbjednosti UN je odbio potvrditi Kristijana Šmita kao visokog predstavnika koga je na prijedlog Njemačke navodno imenovala grupa ambasadora nekoliko zemalja koji su akreditirani u Sarajevu, koji su time mijesajući se u unutrašnja pitanja BiH kao zemlje domaćina, grubo prekršili Bečku konvenciju o diplomatskim odnosima.

U skladu sa naprijed navedenim postupanje po osnovu akata subjekta koji nije legalno izabran za visokog predstavnika za BiH, koji nadalje nema nikakva ovlaštenja po osnovu međunarodnog prava, protivpravno je, te su sva njegova pismena, ništava i pravno neobavezujuća za bilo koga.

V

Visoki predstavnik, kao stranac i pojedinac, i kao punomoćnik i pomagač strana potpisnica, Aneksom 10

Dejtonskog sporazuma nije dobio izvršna ovlaštenja, a pogotovo nije dobio zakonodavna ovlaštenja, jer bi to bilo u suprotnosti sa članom 1.2. Ustava BiH po kome je "Bosna i Hercegovina demokratska država koja funkcioniše u skladu s vladavinom prava i ima slobodne i demokratske izbore".

VI

Republika Srpska će dosljedno poštujući član 3.3 Aneksa 4 Dejtonskog sporazuma odnosno Ustava BiH po kojoj će se "entiteti i svi njihovi dijelovi u potpunosti pridržavati Ustava BiH, koji ima prednost nad onim odredbama zakona Bosne i Hercegovine, kao i ustava i zakona Entiteta koje nisu u skladu s njim," donijeti zakon kojim će ograničiti bilo kakvo djelovanje i postupanje Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, Tužilaštva BiH, Suda BiH, Državne agencije za istrage i zaštitu, kao vanustavnih institucija na području Republike Srpske.

VII

Aneks 4. – Ustav BiH nije ustanovio nadležnost nivoa BiH za policijske poslove, pa time "Državna agencija za istrage i zaštitu SIPA" kao oružana snaga izvan nadležnosti Republike Srpske nastala intervencijama stranih predstavnika, podliježe odredbi člana 5.5. Aneksa 4. – Ustava BiH po kojoj "nijedan entitet ne smije prijetiti ili koristiti silu protiv drugog entiteta, a oružane snage jednog entiteta ni pod kojim okolnostima ne smiju ulaziti ili se zadržavati na području drugog entiteta bez saglasnosti vlade ovog drugog entiteta i Predsjedništva Bosne i Hercegovine."

VIII

Republika Srpska će dosljedno poštujući član 3.3. Aneksa 4. – Ustava BiH po kojoj će se "entiteti i svi njihovi dijelovi u potpunosti pridržavati Ustava BiH, koji ima prednost nad onim odredbama zakona Bosne i Hercegovine, kao i ustava i zakona Entiteta koje nisu u skladu s njim," donijeti zakon kojim će ograničiti bilo kakvo djelovanje i postupanje Visokog sudskog i tužilačkog vijeća, Tužilaštva BiH, Suda BiH i SIPA-e, kao vanustavnih agencija na području Republike Srpske.

IX

1) Zadužuje se Vlada Republike Srpske da obezbijedi materijalno-tehničke uvjete za preuzimanje u institucije Republike Srpske lica zaposlenih u institucijama iz tačke VI ove odluke.

2) Do donošenja zakona kojim se regulira rad vanustavnih institucija BiH i pratećih propisa, zabranjuje se djelovanje ovih institucija na teritoriji Republike Srpske.

X

1) Republika Srpska poziva Federaciju BiH, kao drugu stranu potpisnicu Aneksa 4, da se u roku od 30 dana izjasni o vraćanju na dosljednu primjenu Ustava BiH kao međunarodnog ugovora. Republika Srpska će se u istom roku izjasniti o odgovoru Federacije BiH.

2) U slučaju da se Federacija BiH ne izjasni o dosljednoj primjeni Aneksa 4 Dejtonskog sporazuma, odnosno Ustava BiH, Republika Srpska će, kao strana ugovornica, preduzeti korake u skladu sa Bečkom konvencijom o pravu međunarodnih ugovora i drugim aktima međunarodnog prava.

XI

Obavezuju se svi organi i institucije Republike Srpske kao i svi predstavnici Republike Srpske u organima na nivou institucija BiH na striktno poštovanje ove Odluke.

XII

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske".

11. Pri ispitivanju osnovanosti zahtjeva za donošenje privremene mjere Ustavni sud polazi od odredbi člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda.

12. Član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud će podržavati ovaj Ustav.

a) Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to:

- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

13. Član 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda glasi:

(1) Ustavni sud može, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev podnositelja zahtjeva ili apelanta, odrediti svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka.

[...]

(4) Postupak za donošenje privremene mjere je hitan, a odluka kojom se usvaja zahtjev za donošenje privremene mjere je obavezujuća do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

[...]

14. Ustavni sud podsjeća da je član 64. Pravila Ustavnog suda primjenjiv u slučajevima u kojima Ustavni sud ocijeni, na osnovu razloga i dokaza o opravdanosti dostavljenih uz zahtjev za donošenje privremene mjere, da je to u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka, odnosno da bi mogle nastati neotklonjive štetne posljedice.

15. Ustavni sud smatra da navodi podnosioca zahtjeva u odnosu na osporene pravne akte pokreću vrlo ozbiljna pitanja ustavnosti u odnosu na usklađenost tih odredbi sa čl. I/1, I/2, I/3, III/3.b) i IV/4.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

16. Dalje, Ustavni sud smatra da je podnosilac zahtjeva iznio niz argumenata koji *prima facie* idu u prilog osnovanosti zahtjeva za donošenje privremene mjere u konkretnom slučaju. Naime, Ustavni sud zapaža da podnosilac zahtjeva ukazuje na ozbiljnu i argumentiranu sumnju da bi primjena osporenih pravnih akata mogla ugroziti ustavnopravni poredak i političku stabilnost Bosne i Hercegovine. Ustavni sud naglašava da bi provođenje zakona najprije dovelo u pitanje stabilnost institucija Bosne i Hercegovine u smislu da zaposlenici iz Republike Srpske potencijalno napuste radna mjesta zbog prijetnji krivičnim sankcijama. Zatim, to bi istovremeno dovelo do značajnih problema u kasnijem ostvarivanju radnopravnog statusa zaposlenika u tim institucijama ukoliko bi svi navedeni akti bili proglašeni neustavnim. Potom, Ustavni sud zapaža da bi provođenje Zakona o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja vanustavnih institucija BiH kojim se propisuje neprimjenjivanje i neizvršavanje zakona i zabrana djelovanja institucija BiH, odnosno Suda BiH, Tužilaštva BiH, VSTVBH i Državne agencije za istrage i zaštitu na teritoriji Republike Srpske dovelo u pitanje načelo pravilnog administriranja pravde. Na taj način se potencijalno stvara pravni okvir kojim će osumnjičenici i optuženici za brojna krivična djela, iz cijele Bosne i Hercegovine, koja su u nadležnosti Suda BiH i Tužilaštva BiH, moći izbjeći krivični progon tako što će jednostavno otići u Republiku Srpsku. Istovremeno, propisivanjem da su "nadležne institucije i organi Republike Srpske obavezni [...] preduzeti sve mjere i radnje iz svoje nadležnosti radi obezbjeđenja sprovođenja ovog zakona" dolazi se u izglednu opasnost da će ovlaštena službena lica koja provode odluke državnih institucija biti spriječena u vršenju svojih

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić, s. r.

Seada Palavrić, predsjednica
Valerija Galić, dopredsjednica
Angelika Nußberger, dopredsjednica
Mirsad Čeman, sudac
Helen Keller, sutkinja
Ledi Bianku, sudac
Marin Vukoja, sudac
na sjednici održanoj 7. ožujka 2025. g.

4. U odnosu na navode o nesuglasnosti osporenog zakona s odredbom članka 1/2. Ustava Bosne i Hercegovine, podnositelj zahtjeva je ukazao na praksu Ustavnog suda iz Odluke broj U-23/22 te je istaknuo da entiteti ne mogu preuzimati državne nadležnosti niti ih vraćati nakon što su već prenesene na razinu Bosne i Hercegovine. Potom je naveo da je formiranje Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: VSTVBiH) bio zahtjev Europske unije i da je to ocijenjeno

kao najbolji način za osiguranje potpuno ujednačenih standarda u pogledu imenovanja i disciplinske odgovornosti sudaca i tužitelja na cijelom teritoriju BiH. Također je ukazao na to da je VSTVBih uspostavljen na temelju Sporazuma o prijenosu određenih nadležnosti entiteta kroz osnivanje Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sporazum). Na temelju tog Sporazuma i u smislu članka III/5.a) Ustava BiH, Parlamentarna skupština BiH donijela je Zakon o VSTVBih, na temelju kojeg je ta nadležnost postala nadležnost Bosne i Hercegovine. Zbog toga podnositelj zahtjeva smatra da bi stupanje na snagu osporenog Zakona predstavljalo ogroman korak unazad u kontekstu europskih integracija Bosne i Hercegovine te općenito u pogledu vladavine prava i pravne sigurnosti na teritoriju Bosne i Hercegovine.

5. U svezi s navodima o nesuglasnosti osporenog Zakona s odredbama članka III/5. Ustava Bosne i Hercegovine, podnositelj zahtjeva je naveo da je uspostava VSTVBih izvršena u potpunosti u skladu sa člankom III/5.b) Ustava Bosne i Hercegovine, koji je dao mogućnost entitetima da započnu pregovore s ciljem uključivanja i drugih pitanja u nadležnost institucija Bosne i Hercegovine. U skladu s tom odredbom, kako je istaknuto, oba doma Parlamentarne skupštine BiH usvojila su Zakon o VSTVBih, čime je taj Zakon postao punopravni dio ustavnog i pravnog poretka Bosne i Hercegovine. Također, ukazano je da je Ustavni sud u Odluci broj U-11/08 od 30. siječnja 2009. godine, prilikom razmatranja zahtjeva za ocjenu ustavnosti Zakona o VSTVBih, zaključio da je postojala valjana pravna osnova za donošenje navedenog Zakona, odnosno da je taj Zakon donesen u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine. Na temelju toga, podnositelj zahtjeva smatra da nije postojala ustavna osnova da entiteti tu dodatnu nadležnost Bosne i Hercegovine na bilo koji način preuzmu ili reguliraju na drugačiji način. U tom pogledu ukazuje da je jedino organ koji je uspostavio VSTVBih, a to je Parlamentarna skupština, mogao donijeti bilo kakvu odluku o uređenju VSTVBih. Također, podnositelj zahtjeva navodi da je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na sjednici od 4. ožujka 2025. godine utvrdilo Prijedlog zakona o VSTVBih s prijedlogom Parlamentarnoj skupštini da ga razmatra po skraćenoj proceduri s ciljem ispunjavanja prioriteta u procesu pristupanja Europskoj uniji. Zbog toga podnositelj zahtjeva smatra da ne postoji nijedan pravni argument koji može osporiti valjanost uspostave VSTVBih, odnosno da je *prima facie* jasno da Zakon o VSTVRS nije u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine.

6. Obrazlažući nesuglasnost osporenog Zakona sa člankom III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, podnositelj zahtjeva je naveo da je tom odredbom jasno uspostavljena obveza da entiteti kao administrativno-teritorijalne jedinice moraju poštovati sva načela i proceduralne norme propisane Ustavom Bosne i Hercegovine te da se moraju pridržavati odluka institucija Bosne i Hercegovine. Dalje, naveo je da Zakon o VSTVBih predstavlja odluku institucija Bosne i Hercegovine i da je taj Zakon morao biti poštovan. Međutim, unatoč tome, Narodna skupština RS donošenjem osporenog Zakona dovela je do kolizije dvaju zakona, pri čemu je, prema sustavu hijerarhije pravnih normi, jasno da je državni zakon iznad bilo kojeg entitetskog propisa. U svezi s tim, podnositelj zahtjeva ukazuje da iz članka 1. Zakona o VSTVRS proizlazi namjera entitetskog zakonodavca da "osnuje Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Republike Srpske", dok je u članku 3. tog Zakona propisano: "Savjet je samostalan i nezavisan organ u Republici Srpskoj." S druge strane, kako je navedeno, važeći državni Zakon u članku 1. propisuje osnivanje VSTVBih, dok stavak (2) istog članka izričito navodi: "Vijeće je samostalni organ Bosne i Hercegovine i ima svojstvo pravnog lica." Podnositelj zahtjeva dalje ističe da iz sadržaja osporenog Zakona proizlazi da se njime reguliraju sva pitanja koja su već uređena na državnoj razini te da RS nema zakonodavnu nadležnost donositi propise o uređenju i funkcioniranju entitetskog pravosuđa izvan odredaba

državnog zakona. Osim toga, ukazuje da se najveća kolizija jasno ogleda u formulaciji članka 198. Zakona o VSTVRS, koji regulira prijelazne i završne odredbe. Tom odredbom je propisano da "svi nositelji pravosudnih funkcija koji su imenovani odlukom Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine prije stupanja na snagu ovog Zakona ostaju i dalje na dužnostima u sudovima i javnim tužiteljstvima Republike Srpske na kojima se nalaze u trenutku stupanja na snagu ovog Zakona". Time se potvrđuje da je jasna intencija entitetskog zakonodavca da nakon stupanja na snagu ovog Zakona, kako to definira članak 200. spornog Zakona, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu Pravilnika iz članka 6. stavak 2. *de facto* izvrši razvlašćivanje VSTVBih. U svezi s tim, podnositelj zahtjeva je ukazao da je predsjednik Republike Srpske u više navrata javno izjavio da "srpski predstavnici u pravosudnim institucijama i drugim institucijama BiH ne smiju ostati na svojim radnim mjestima" te da, ako to učine, "čine izdaju srpskog naroda". Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, time se ukazuje na diskriminirajuću i neustavnu namjeru koja se očituje u kršenju ljudskih i radnih prava uposlenika državnih pravosudnih institucija koji dolaze iz reda srpskog naroda. Također, podnositelj zahtjeva ističe da, uzimajući u obzir i ostala tri zakona s 18. posebne sjednice Narodne skupštine RS od 27. veljače 2025. godine (Zakon o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja izvanustavnih institucija BiH, Zakon o dopuni Kaznenog zakonika RS i Zakon o posebnoj evidenciji i javnosti rada neprofitnih organizacija), kao i izjave ključnih dužnosnika vlasti u Republici Srpskoj, može se utvrditi i *ratio* donošenja osporenog zakona, koji se sastoji u namjeri da se "razbije i podijeli državno pravosuđe".

b) Navodi iz zahtjeva za donošenje privremene mjere

7. Podnositelj zahtjeva smatra da bi stupanje na snagu Zakona o VSTVRS predstavljalo veliki korak unazad za europske integracije Bosne i Hercegovine te za vladavinu prava i pravnu sigurnost u cijeloj zemlji. Potom ističe da je pri donošenju privremene mjere potrebno uzeti u obzir i kontekst donošenja osporenog zakona. U svezi s tim, ukazuje da je Zakon usvojen nakon što je Sud Bosne i Hercegovine prvostupanjskom presudom osudio predsjednika Republike Srpske na godinu dana zatvora te mu izrekao zabranu obnašanja dužnosti predsjednika Republike Srpske na šest godina. Podnositelj zahtjeva ukazuje i na izjave političkih predstavnika iz Republike Srpske, iz kojih, prema njegovom mišljenju, proizlazi jasna namjera političkog rukovodstva tog entiteta da izvrši pritisak na sudsku vlast u Bosni i Hercegovini. Također navodi da se odmah po stupanju na snagu osporenog Zakona planiraju poduzeti konkretne mjere za uspostavu Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća RS. To uključuje donošenje Pravilnika o postupku kandidiranja i izbora prvih članova Vijeća, koji bi, prema osporenom zakonu, donio ministar pravde. Time bi se, kako tvrdi, omogućila potpuna politička kontrola nad procesima imenovanja sudaca i tužitelja. Podnositelj zahtjeva zaključuje da bi primjena tog Zakona dovela do prijenosa nadležnosti u području pravosuđa s državne razine na entitetsku, što je suprotno Sporazumu iz 2004. godine te Odluci Ustavnog suda BiH broj U-11/08. Nadalje, smatra da bi osporeni Zakon doveo do stvaranja paralelnih institucija i narušavanja jedinstva u organizaciji i upravljanju pravosuđem. Time bi se, kako navodi, ugrozila pravna sigurnost, temelj svake pravne države, uključujući i Bosnu i Hercegovinu, što bi imalo izravne negativne posljedice za građane te ometalo uživanje njihovih temeljnih ljudskih prava.

8. Prema ocjeni podnositelja zahtjeva, privremena mjera obustave primjene Zakona o VSTVRS do konačne odluke Ustavnog suda nužna je jer je navedeni Zakon, u većini svojih odredaba, očigledno neustavan. Prema dosadašnjoj praksi Ustavnog suda, jasno je da Narodna skupština RS nije imala nadležnost donijeti zakon koji preuzima ovlasti državnih institucija, prije svega VSTVBih, te uređuje ista pitanja koja su

već regulirana državnim zakonom. Ako bi ijedna odredba osporenog Zakona stupila na snagu prije konačne odluke Ustavnog suda, već bi bilo kasno jer bi VSTVBih bio trajno razvlašten. Stoga, već u ovoj fazi postoje dovoljni dokazi da bi primjena spornog Zakona nanijela ozbiljnu i nepopravljivu štetu neovisnosti i nepristranosti pravosuđa, ne prejudicirajući konačnu odluku Ustavnog suda.

III. Relevantni propisi

9. Zakon o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 1. st. od (1) do (3)

Utemeljivanje

(1) Ovim se zakonom utemeljuje Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće i regulira: njegov rad, ustrojstvo, djelokrug, ovlasti i uvjeti i mandat za obnašanje sudačke i tužiteljske dužnosti, imenovanje sudaca i tužitelja, stegovna odgovornost sudaca i tužitelja, privremeno udaljenje sudaca i tužitelja od obnašanja funkcije, nespojivost funkcije sudaca i tužitelja s drugim dužnostima, prestanak mandata sudaca i tužitelja i druga pitanja u svezi s radom Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća (u daljnjem tekstu: *Vijeće*).

(2) Vijeće je samostalno tijelo Bosne i Hercegovine i ima svojstvo pravne osobe.

(3) Na Vijeće se ne primjenjuju odredbe Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03 i 42/03) i Zakona o upravi Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02).

POGLAVLJE III - DJELOKRUG I OVLASTI

Članak 17. tač. od (1) do (7)

Ovlasti

Vijeće ima sljedeće ovlasti:

(1) imenuje suce, uključujući predsjednike sudova, suce porotnike i dodatne suce u sve sudove na državnoj, entitetskoj, kantonalnoj, okružnoj, osnovnoj i općinskoj razini u Bosni i Hercegovini, uključujući Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, s izuzetkom ustavnih sudova entiteta Bosne i Hercegovine;

(2) imenuje glavne tužitelje, zamjenike glavnog tužitelja i tužitelje u sva tužiteljstva na državnoj, entitetskoj, kantonalnoj i okružnoj razini u Bosni i Hercegovini, uključujući i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine;

(3) daje prijedloge mjerodavnim tijelima u svezi s njihovim predlaganjem i izborom sudaca Ustavnog suda Republike Srpske i imenovanjem sudaca u Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine. Prilikom izvršavanja svojih ovlasti iz ovoga stavka Vijeće, prije davanja prijedloga, traži pismeno mišljenje odgovarajućeg ustavnog suda;

(4) prima pritužbe protiv sudaca i tužitelja, vodi stegovne postupke, utvrđuje stegovnu odgovornost i izriče stegovne mjere sucima, sucima porotnicima, dodatnim sucima i tužiteljima;

(5) odlučuje o prizivima u stegovnim postupcima;

(6) odlučuje o privremenom udaljenju od obnašanja funkcije sudaca, sudaca porotnika, dodatnih sudaca i tužitelja;

(7) nadzire stručno usavršavanje sudaca i tužitelja i savjetuje entitetska središta za edukaciju sudaca i tužitelja i Pravosudno povjerenstvo Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u svezi s usvajanjem programa stručnog usavršavanja sudaca i tužitelja;

Članak 18.

Sudovi i tužiteljstva

Vijeće ima ovlasti navedene u članku 17. ovoga zakona u odnosu na pravosuđe u Bosni i Hercegovini što obuhvata sljedeće sudove i tužiteljstva:

(a) Sud Bosne i Hercegovine;

(b) Tužiteljstvo Bosne i Hercegovine;

(c) Ustavni sud Republike Srpske i Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine isključivo sukladno odredbama članka 17. (3) ovoga zakona;

(d) Vrhovni sud Republike Srpske i Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine;

(e) Okružne i osnovne sudove u Republici Srpskoj;

(f) Kantonalne i općinske sudove u Federaciji Bosne i Hercegovine;

(g) Republičko tužiteljstvo Republike Srpske i Federalno tužiteljstvo Federacije Bosne i Hercegovine;

(h) Okružna tužiteljstva u Republici Srpskoj i kantonalna tužiteljstva u Federaciji Bosne i Hercegovine;

(i) Apelacijski sud Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, Osnovni sud Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i Tužiteljstvo Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Članak 92.

Prestanak važenja dosadašnjih zakona

Danom stupanja na snagu ovoga zakona prestaje važiti Zakon o Visokom sudačkom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine, s izmjenama i dopunama, Zakon o Visokom sudačkom i tužiteljskom vijeću Republike Srpske, s izmjenama i dopunama i Zakon o Visokom sudačkom i tužiteljskom vijeću Federacije Bosne i Hercegovine, s izmjenama i dopunama.

Članak 93.

Usklađivanje zakona

Zakoni ili zakonske odredbe sadržane u zakonima koji su na snazi u Republici Srpskoj, Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine moraju se uskladiti s ovim zakonom, a one odredbe koje nisu sukladne ovom zakonu prestaju važiti.

10. Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu Republike Srpske ("Službeni glasnik RS" broj 19/25, objavljen 5. ožujka 2025. godine) u relevantnom dijelu glasi:

Osnivanje

Članak 1. stavak (1)

(1) Ovim zakonom osniva se Visoki sudski i tužilački savjet Republike Srpske i uređuje njegov rad, organizacija, nadležnosti, ovlaštenja, uvjeti i mandat za vršenje sudijske i tužilačke funkcije, imenovanje i premještanje sudaca i javnih tužitelja, privremeno upućivanje sudaca i javnih tužitelja, ocjenjivanje sudaca i javnih tužitelja, disciplinska odgovornost sudaca i javnih tužitelja, privremeno udaljenje sudaca i javnih tužitelja od vršenja dužnosti, nespojivost dužnosti sudaca i javnih tužitelja sa drugim funkcijama, prestanak mandata sudaca i javnih tužitelja i druga pitanja u vezi sa radom Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Republike Srpske.

Neovisni i samostalni organ

Članak 3.

(1) Savjet je samostalan i neovisan organ u Republici Srpskoj, koji se sastoji od Sudbenog i Tužilačkog odjeljenja, i ima svojstvo pravnog lica.

(2) Savjet ima zadatak da osigura neovisno, nepristrasno, efikasno i profesionalno pravosuđe, kako je propisano u članku 49. ovoga zakona.

(3) Sjedište Savjeta je u Banjoj Luci.

(4) Odgovarajuće prostorije, opremu i godišnji proračun za rad Savjeta obezbijedit će Vlada Republike Srpske.

GLAVA VIII.

NADLEŽNOSTI SAVJETA

Nadležnost

Članak 49. toč. od 1) do 8)

Savjet ima sljedeće nadležnosti:

1) imenuje suce, uključujući predsjednike sudova i suce porotnike u sve sudove na teritoriji Republike Srpske sa izuzetkom Ustavnog suda Republike Srpske,

2) imenuje glavne tužitelje, zamjenike glavnog tužitelja i tužitelje u sva tužiteljstva na teritoriji Republike Srpske,

3) odlučuje o prigovorima u postupku ocjenjivanja sudaca i tužitelja,

4) daje prijedloge predsjedniku Republike u vezi sa njihovim predlaganjem i izborom sudaca Ustavnog suda,

5) odlučuje o prestanku mandata sudaca, tužitelja, predsjednika sudova, glavnih tužitelja i zamjenika glavnih tužitelja,

6) prima pritužbe protiv sudaca i tužitelja, vodi disciplinske postupke, utvrđuje disciplinsku odgovornost i izriče disciplinske mjere sucima, sucima porotnicima, i tužiteljima i odlučuje o žalbama u disciplinskim postupcima,

7) odlučuje o privremenom udaljenju od vršenja dužnosti sudaca, sudaca porotnika, i tužitelja,

8) nadzire stručno usavršavanje sudaca i tužitelja i Savjetuje Centar za edukaciju sudija i javnih tužilaca Republike Srpske,

Primjena nadležnosti

Članak 50.

(1) Savjet ima zakonom utvrđene nadležnosti u odnosu na sudove i tužiteljstva u Republici Srpskoj izuzev Ustavnog suda Republike Srpske (u daljnjemu tekstu: Ustavni sud).

(2) U odnosu Ustavni sud Republike Srpske Savjet ima nadležnosti isključivo sukladno sa odredbama članka 49. točka 4) ovoga zakona.

GLAVA XXV.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Reguliranje statusa nositelja pravosudnih funkcija

Članak 198.

(1) Suci, suci-porotnici, tužitelji, predsjednici sudova, glavni tužitelji i zamjenici glavnih tužitelja u sudovima i javnim tužiteljstvima Republike Srpske, a koji su imenovani odlukom Visokog sudbenog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine prije stupanja na snagu ovoga zakona ostaju i dalje na dužnostima u sudovima i javnim tužiteljstvima Republike Srpske na kojima se nalaze u trenutku stupanja na snagu ovoga zakona.

(2) Dodatni suci koje su imenovani odlukom Visokog sudbenog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine prije stupanja na snagu ovoga zakona prelaze u status redovitog suca stupanjem na snagu ovoga zakona.

Početak rada Savjeta

Članak 200.

Savjet je dužan da počne sa radom u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu Pravilnika iz članka 6. stavak 2. ovoga zakona.

Stupanje na snagu

Članak 201.

Ovaj zakon stupa na snagu narednoga dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

11. Zakon o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja vanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 1.

Ovim zakonom propisuje se neprimjenjivanje i neizvršavanje zakona i zabrana djelovanja vanustavnih institucija BiH na teritoriji Republike Srpske.

Članak 3.

Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07, 63/23, 9/24 i 50/24) neće se primjenjivati niti izvršavati na teritoriji Republike Srpske.

Članak 5.

Zabranjuje se rad i postupanje institucija čiji rad je reguliran zakonima iz čl. 2. do 4. ovoga zakona na teritoriji Republike Srpske.

Članak 6.

Nadležne institucije i organi Republike Srpske obvezni su poduzeti sve mjere i radnje iz svoje nadležnosti radi obezbjeđenja provođenja ovoga zakona.

Članak 7.

Lica koja su dužna da postupaju po odredbama ovoga zakona izuzimaju se od krivične odgovornosti propisane krivičnim zakonodavstvom BiH i krivičnim zakonodavstvom Republike Srpske za krivična djela u vezi sa izvršenjem ovoga zakona, a nadležne institucije i organi Republike Srpske obezbijedit će im i pružiti svu neophodnu zaštitu u vezi sa primjenom ovoga zakona.

Članak 8.

S ciljem sprovođenja ovoga zakona, Vlada Republike Srpske će donijeti potrebne podzakonske propise.

Članak 9.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

12. Pri ispitivanju utemeljenosti zahtjeva za donošenje privremene mjere Ustavni sud polazi od odredaba članka VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda.

13. Članak VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud će podržavati ovaj Ustav.

a) Ustavni sud ima isključivu nadležnost odlučivanja o svim sporovima koji proisteknu iz ovog Ustava između entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, ili između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na to:

- Je li odluka nekog entiteta da uspostavi posebne paralelne odnose sa susjednom državom sukladna ovom Ustavu, uključujući i odredbe koje se tiču suvereniteta i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine.

- Je li neka odredba ustava ili zakona jednog entiteta sukladna ovom Ustavu.

Spor može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući ili dopredsjedavajući jednog od domova Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata jednog od domova Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina jednog od domova zakonodavnog tijela jednog entiteta.

14. Članak 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda glasi:

(1) Ustavni sud može, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev podnositelja zahtjeva ili apelanta, odrediti svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnoga vođenja postupka.

[...]

(4) Postupak za donošenje privremene mjere je žuran, a odluka kojom se usvaja zahtjev za donošenje privremene mjere je obvezujuća do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

[...]

15. Ustavni sud podsjeća da je članak 64. Pravila Ustavnog suda primjenjiv u slučajevima u kojima Ustavni sud ocijeni, na temelju razloga i dokaza o opravdanosti dostavljenih uz zahtjev za donošenje privremene mjere, da je to u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka, odnosno da bi mogle nastati neotklonjive štetne posljedice.

16. Prije svega, Ustavni sud primjećuje da na temelju samog uvida u predmet reguliranja osporenog Zakona o VSTVRS i njegove usporedbe s odredbama Zakona o VSTVBiH proizlazi da se osporenim zakonom reguliraju pitanja koja su već regulirana odredbama Zakona o VSTVBiH i da se pri tome uspostavljaju nadležnosti VSTVRS za pitanja za koja je već nadležan VSTVBiH. U tom pogledu, Ustavni sud, bez prejudiciranja ishoda odluke o meritumu, podsjeća na stav iz Odluke o dopustivosti i meritumu broj U-11/08 u kojoj je naveo "da je formalni prijenos nadležnosti s entitetske na državnu razinu izvršen Sporazumom,

čime je nadležnost za formiranje Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća prenesena na državnu razinu. Parlamentarna skupština je donijela pobijani Zakon u oblasti koja je prenesena na državnu razinu, postupajući na taj način u okviru svojih ovlasti iz članka IV/4.a) Ustava BiH" (vidi, *op. cit.*, U-11/08, točka 23.). Ustavni sud je taj stav ponovio i u Odluci broj U-2/22 od 26. svibnja 2022. godine (vidi točke 85.–88.) u kojoj je zaključio: "Ustavni sud naglašava da za nadležnosti koje su već prenesene na državu BiH ne može postojati nadležnost entiteta za njihovu ponovnu uspostavu, pa samim tim ni za njihovo reguliranje. Za to su isključivo nadležne institucije BiH, odnosno u konkretnom slučaju Parlamentarna skupština BiH, koja je u smislu članka IV/4.a) Ustava BiH isključivo nadležna za reguliranje tih oblasti. Parlamentarna skupština BiH je donijela navedene zakone i stoga ih samo ona može staviti izvan snage." Ustavni sud smatra da se time u okolnostima konkretnog slučaja doista pokreće pitanje nadležnosti Narodne skupštine RS da donosi propise u istoj oblasti za koju postoji isključiva nadležnost Bosne i Hercegovine. Ustavni sud, stoga, smatra da postoje valjane sumnje da bi osporeni Zakon mogao narušiti ustavni poredak i stabilnost i neometano funkcioniranje pravosuđa u Bosni i Hercegovini, što je u ovoj fazi dovoljno da se utvrdi postojanje "dokazive tvrdnje" za mogućnost nastupanja neotklonjivih štetnih posljedica kao uvjeta da bi Ustavni sud usvojio zahtjev za privremenu mjeru.

17. Ustavni sud dalje ukazuje da ima ovlasti usvojiti privremenu mjeru samo ako postoji hitnost, u smislu da se može nanijeti nenadoknativa šteta interesima koji su predmet ovog postupka. Ustavni sud zapaža da propisi koji se odnose na oblast upravljanja pravosuđem predstavljaju jednu od najvažnijih oblasti reguliranja u svakoj državi jer osiguravaju neovisnost i nepristranost pravosudnog sustava, te ostvaruju ključnu ulogu u održavanju vladavine prava, zaštiti ljudskih prava i sloboda te u očuvanju povjerenja građana u institucije pravde. S obzirom na to, stabilan pravosudni okvir temelji se na poštovanju demokratskih načela i pravne sigurnosti, a njegovo narušavanje može imati dalekosežne negativne posljedice za druge oblasti društvenog života.

18. Ustavni sud, prije svega, zapaža da je Narodna skupština donijela "Zakon o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja izvanustavnih institucija BiH" (u daljnjem tekstu: Zakon o neprimjenjivanju) kojim je propisala da se Zakon o VSTVBiH neće "primjenjivati niti izvršavati na teritoriju Republike Srpske", da je zabranila rad i postupanje VSTVBiH i da je dala nalog svim institucijama da poduzmu "mjere i radnje iz svoje nadležnosti radi osiguranja provođenja ovog Zakona". Istodobno s tim Zakonom donesen je Zakon o VSTVRS u hitnoj proceduri. U tom pogledu, Ustavni sud smatra da donošenje Zakona o neprimjenjivanju, zatim osporenog Zakona kojim se preuzimaju nadležnosti VSTVBiH u hitnoj proceduri, kao i stupanje na snagu Zakona dan nakon njegove objave okolnosti su koje predstavljaju ozbiljnu prijetnju već uspostavljenom pravosudnom sustavu. Istodobno, Ustavni sud zapaža da činjenica da se osporenim Zakonom propisuje rok od 90 dana za početak rada VSTVRS, kao i rokovi za donošenje podzakonskih akata ukazuje na hitnost u donošenju privremene mjere. Naime, primjena takvih odredaba može dovesti do stvaranja paralelnih pravosudnih institucija i situacije u kojoj bi nositelji pravosudnih funkcija mogli biti suočeni sa stabilnošću svoje funkcije, a stranke u postupku s neizvjesnom zakonitošću postupanja redovnih sudova. Takva pravna situacija mogla bi dovesti do smanjenja efikasnosti pravne zaštite te podriivanja povjerenja građana u pravosudne institucije. Stvorene paralelne pravne strukture nesporno bi ugrozile integritet pravosudnog sustava BiH, izazivajući pravnu nesigurnost i destabilizaciju vladavine prava, osobito ako bi Zakon kasnije bio proglašen neustavnim. Zbog toga, Ustavni sud smatra da postoji hitnost u donošenju privremene mjere kako bi se spriječile daljnje štetne posljedice i očuvala pravna sigurnost, te kako bi se zaštitila

ujednačenost pravosudnog sustava do donošenja konačne odluke o meritumu zahtjeva.

19. Nadalje, ocjenjujući mogućnost nastanka štetnih posljedica u slučaju privremenog stavljanja osporenog Zakona izvan snage, Ustavni sud zapaža da je Zakon o VSTVRS tek stupio na snagu. Prema tome, Ustavni sud smatra da bi donošenje privremene mjere, ako eventualno bude donesena odluka o neusklađenosti Zakona o VSTVRS s Ustavom Bosne i Hercegovine, također spriječilo negativne posljedice koje bi mogle nastati u slučaju kada bi nadležne javne vlasti u Republici Srpskoj nastavile donositi podzakonske akte. S druge strane, Ustavni sud uočava da se odredbe Zakona o VSTVBiH primjenjuju od 2004. godine i da je na temelju tih odredaba uspostavljen pravosudni sustav u Bosni i Hercegovini koji u potpunosti funkcionira već više od dvije decenije. Stoga, Ustavni sud smatra da bi primjenom spornog Zakona nastao rizik od nepopravljive štete za pravnu sigurnost i vladavinu zakona.

20. Istodobno, Ustavni sud smatra da bi i pravna sigurnost kao važan segment načela vladavine prava također bila ozbiljno ugrožena ukoliko bi vlasti u RS poduzimale daljnje korake na temelju osporenog Zakona. U tom pogledu, Ustavni sud smatra da bi donošenje bilo kakvih pravnih akata ili poduzimanje bilo kojih radnji na temelju tog Zakona otvaralo mogućnost uspostave paralelne pravne i institucionalne strukture u odnosu na onu koja već postoji prema državnom zakonu. Stoga, Ustavni sud je odlučio da je, u smislu članka 64. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, potrebno donijeti privremenu mjeru kojom će se privremeno staviti izvan snage svi akti koji su eventualno doneseni na temelju osporenog Zakona i istodobno zabraniti svim osobama poduzimanje bilo kakvih daljnjih radnji na temelju odredaba tog Zakona.

21. Uzevši u obzir sve navedeno, Ustavni sud smatra da je, u smislu članka 64. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, neophodno donošenje privremene mjere kojom se Zakon o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) privremeno stavlja izvan pravne snage *ab initio* do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o podnesenom zahtjevu.

22. U smislu članka 64. stavak (4) Pravila Ustavnog suda, odluka o privremenoj mjeri proizvodi pravno djelovanje od dana stupanja na snagu Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

23. Na temelju izloženog, odlučeno je kao u dispozitivu ove odluke.

24. Ustavni sud podsjeća na to da odluka o privremenoj mjeri ni u kojem slučaju ne prejudicira odluku o dopustivosti, odnosno o meritumu podnesenog zahtjeva.

25. U skladu sa člankom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **У-8/25**, рјешавајући захтјев **Дениса Звиздића, председавајућег Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине**, за доношење привремене мјере, на основу члана VI/3.а) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка е) и члана 64 ст. (1) и (4) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник БиХ" бр. 94/14, 47/23 и 41/24), у саставу:
Сеада Палаврић, председница
Валерија Галић, потпредседница
Angelika Nußberger, потпредседница
Мирсад Теман, судија

Helen Keller, судија
Ledi Bianku, судија
Марин Вукоја, судија
на сједници одржаној 7. марта 2025. године донио је

ОДЛУКУ О ПРИВРЕМЕНОЈ МЈЕРИ

Усваја се захтјев Дениса Звиздића, председavajuћег Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ, за доношење привремене мјере.

Привремено се ставља ван снаге Закон о Високом судском и тужилачком савјету Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25).

У складу са чланом 64 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, до доношења коначне одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине о поднесеном захтјеву

- привремено се стављају ван снаге сви акти донесени на основу Закона о Високом судском и тужилачком савјету Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25) и

- привремено се забрањује свим законодавним, извршним и судским институцијама у Републици Српској, као и свим службеним или одговорним лицима у тим институцијама Републике Српске или јединицама локалне самоуправе или било којем органу јединице локалне самоуправе, као и службеним или одговорним лицима из Републике Српске која обављају дужност у институцијама Босне и Херцеговине да предузимају било какве радње на основу Закона о Високом судском и тужилачком савјету Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25).

Ова одлука ступа на снагу одмах и производи правно дјеловање од дана ступања на снагу Закона о Високом судском и тужилачком савјету Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25) до доношења коначне одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине о поднесеном захтјеву.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Денис Звиздић, председavajuћи Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ (у даљњем тексту: подносилац захтјева), поднио је 6. марта 2025. године Уставном суду захтјев за оцјену уставности Закона о Високом судском и тужилачком савјету Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25; у даљњем тексту: Закон о ВСТСРС).

2. Подносилац захтјева је, на основу члана 64 Правила Уставног суда, затражио да Уставни суд донесе привремену мјеру којом би привремено ставио ван снаге Закон о ВСТСРС, до доношења коначне одлуке Уставног суда о поднесеном захтјеву за оцјену уставности.

II. Захтјев

а) Наводи из захтјева

3. Подносилац захтјева сматра да оспорени Закон о ВСТСРС није у складу са чл. I/2, III/3.б) и III/5 Устава Босне и Херцеговине. Навео је да је као председavajuћи Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине овлашћен за подношење захтјева за оцјену уставности. Такође, сматра да је неспорно да је у смислу члана VI/3.а) Устава Босне и Херцеговине Уставни суд надлежан да одлучује о томе да ли су одредбе устава или закона ентитета у складу с Уставом Босне и Херцеговине.

4. У односу на наводе о несагласности оспореног закона с одредбом члана I/2. Устава Босне и Херцеговине, подносилац захтјева је указао на праксу Уставног суда из Одлуке број У-23/22, те је истакао да ентитети не могу преузимати државне надлежности нити их враћати након што су већ пренесене на ниво Босне и Херцеговине. Затим је навео да је формирање Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: ВСТСБиХ) био захтјев Европске уније и да је то оцијењено као најбољи начин за обезбјеђење потпуно уједначених стандарда у погледу именовања и дисциплинске одговорности судија и тужилаца на цијелој територији БиХ. Такође је указао на то да је ВСТСБиХ успостављен на основу Споразума о преносу одређених надлежности ентитета кроз оснивање Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Споразум). На основу тог споразума и у смислу члана III/5.а) Устава БиХ, Парламентарна скупштина БиХ донијела је Закон о ВСТСБиХ, на основу којег је та надлежност постала надлежност Босне и Херцеговине. Због тога подносилац захтјева сматра да би ступање на снагу оспореног закона представљало огроман корак уназад у контексту европских интеграција Босне и Херцеговине те уопштено у погледу владавине права и правне сигурности на територији Босне и Херцеговине.

5. У вези с наводима о несагласности оспореног закона с одредбама члана III/5. Устава Босне и Херцеговине, подносилац захтјева је навео да је успостављање ВСТСБиХ извршено у потпуности у складу са чланом III/5.б) Устава Босне и Херцеговине, који је дао могућност ентитетима да започну преговоре с циљем укључивања и других питања у надлежност институција Босне и Херцеговине. У складу с том одредбом, како је истакнуто, оба дома Парламентарне скупштине БиХ усвојила су Закон о ВСТСБиХ, чиме је тај закон постао пуноправни дио уставног и правног поретка Босне и Херцеговине. Такође, указано је да је Уставни суд у Одлуци број У-11/08 од 30. јануара 2009. године, приликом разматрања захтјева за оцјену уставности Закона о ВСТСБиХ, закључио да је постојао ваљан правни основ за доношење наведеног закона, односно да је тај закон донесен у складу с Уставом Босне и Херцеговине. На основу тога, подносилац захтјева сматра да није постојао уставни основ да ентитети ту додатну надлежност Босне и Херцеговине на било који начин преузму или регулишу на другачији начин. У том погледу указује да је једино орган који је успоставио ВСТСБиХ, а то је Парламентарна скупштина, могао донијети било какву одлуку о уређењу ВСТСБиХ. Такође, подносилац захтјева наводи да је Савјет министара Босне и Херцеговине на сједници од 4. марта 2025. године утврдио Приједлог закона о ВСТСБиХ с приједлогом Парламентарној скупштини да га разматра по скраћеној процедури с циљем испуњавања приоритета у процесу приступања Европској унији. Због тога подносилац захтјева сматра да не постоји ниједан правни аргумент који може оспорити ваљаност успостављања ВСТСБиХ, односно да је *prima facie* јасно да Закон о ВСТСРС није у складу с Уставом Босне и Херцеговине.

6. Образлажући несагласност оспореног закона са чланом III/3.б) Устава Босне и Херцеговине, подносилац захтјева је навео да је том одредбом јасно успостављена обавеза да ентитети као административно-територијалне јединице морају поштовати све принципе и процедуралне норме прописане Уставом Босне и Херцеговине те да се морају придржавати одлука институција Босне и Херцеговине. Надаље, навео је да Закон о ВСТСБиХ представља одлуку институција Босне и Херцеговине и да је тај закон морао бити поштован. Међутим, упркос томе, Народна скупштина РС доношењем оспореног закона довела је до колизије двају закона, при чему је, према систему

хијерархије правних норми, јасно да је државни закон изнад било којег ентитетског прописа. У вези с тим, подносилац захтјева указује да из члана 1 Закона о ВСТРС произлази намјера ентитетског законодавца да "оснује Високи судски и тужилачки савјет Републике Српске", док је у члану 3 тог закона прописано: "Савјет је самосталан и независан орган у Републици Српској." С друге стране, како је наведено, важећи државни закон у члану 1 прописује оснивање ВСТСБиХ, док став (2) истог члана изричито наводи: "Савјет је самостални орган Босне и Херцеговине и има својство правног лица." Подносилац захтјева даље истиче да из садржаја оспореног закона произлази да се њим регулишу сва питања која су већ уређена на државном нивоу, те да РС нема законодавну надлежност да доноси прописе о уређењу и функционисању ентитетског правосуђа ван одредби државног закона. Осим тога, указује да се највећа колизија јасно огледа у формулацији члана 198 Закона о ВСТРС, који регулише прелазне и завршне одредбе. Том одредбом је прописано да "сви носиоци правосудних функција који су именовани одлуком Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине прије ступања на снагу овог закона остају и даље на дужностима у судовима и јавним тужилаштвима Републике Српске на којима се налазе у тренутку ступања на снагу овог закона". Тиме се потврђује да је јасна интенција ентитетског законодавца да након ступања на снагу овог закона, како то дефинише члан 200 спорног закона, у року од 90 дана од дана ступања на снагу Правилника из члана 6 став 2, *de facto* изврши развлашћивање ВСТСБиХ. У вези с тим, подносилац захтјева је указао да је председник Републике Српске у више наврата јавно изјавио да "српски представници у правосудним институцијама и другим институцијама БиХ не смију остати на својим радним мјестима", те да, ако то учине, "чине издају српског народа". Према мишљењу подносиоца захтјева, тиме се указује на дискриминаторну и неуставну намјеру, која се очитује у кршењу људских и радних права запосленика државних правосудних институција који долазе из реда српског народа. Такође, подносилац захтјева истиче да, узимајући у обзир и остала три закона с 18. посебне сједнице Народне скупштине РС од 27. фебруара 2025. године (Закон о непримјењивању закона и забрани дјеловања вануставних институција БиХ, Закон о допуни Кривичног законика РС и Закон о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација), као и изјаве кључних функционера власти у Републици Српској, може се утврдити и *ratio* доношења оспореног закона, који се састоји у намјери да се "разбије и подијели државно правосуђе".

б) Наводи из захтјева за доношење привремене мјере

7. Подносилац захтјева сматра да би ступање на снагу Закона о ВСТРС представљало велики корак уназад за европске интеграције Босне и Херцеговине те за владавину права и правну сигурност у цијелој земљи. Затим истиче да је при доношењу привремене мјере потребно узети у обзир и контекст доношења оспореног закона. У вези с тим указује да је Закон усвојен након што је Суд Босне и Херцеговине првостепеном пресудом осудио председника Републике Српске на годину дана затвора те му изрекао забрану обављања дужности председника Републике Српске на шест година. Подносилац захтјева указује и на изјаве политичких представника из Републике Српске, из којих, према његовом мишљењу, произлази јасна намјера политичког руководства тог ентитета да изврши притисак на судску власт у Босни и Херцеговини. Такође наводи да се одмах по ступању на снагу оспореног закона планирају предузети конкретне мјере за успостављање Високог судског и тужилачког савјета РС. То укључује доношење Правилника о поступку кандидовања и избора првих чланова Савјета, који би, према оспореном

закону, донио министар правде. Тиме би се, како тврди, омогућила потпуна политичка контрола над процесима именовања судија и тужилаца. Подносилац захтјева закључује да би примјена тог закона довела до преноса надлежности у подручју правосуђа с државног нивоа на ентитетски, што је супротно Споразуму из 2004. године те Одлуци Уставног суда БиХ број У-11/08. Надаље, сматра да би оспорени закон довео до стварања паралелних институција и нарушавања јединства у организацији и управљању правосуђем. Тиме би се, како наводи, угрозила правна сигурност, темељ сваке правне државе, укључујући и Босну и Херцеговину, што би имало директне негативне последице за грађане те ометало уживање њихових основних људских права.

8. Према оцјени подносиоца захтјева, привремена мјера обустављања примјене Закона о ВСТРС до коначне одлуке Уставног суда нужна је јер је наведени закон, у већини својих одредби, очигледно неуставан. Према досадашњој пракси Уставног суда, јасно је да Народна скупштина РС није имала надлежност да донесе закон који преузима овлашћења државних институција, прије свега ВСТСБиХ, те уређује иста питања која су већ регулисана државним законом. Ако би иједна одредба оспореног закона ступила на снагу прије коначне одлуке Уставног суда, већ би било касно јер би ВСТСБиХ био трајно развлашћен. Стога, већ у овој фази постоје довољни докази да би примјена спорног закона нанијела озбиљну и непоправљиву штету независности и непристрасности правосуђа, не прејудуцирајући коначну одлуку Уставног суда.

III. Релевантни прописи

9. Закон о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ" бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1. ст. од (1) до (3)

Оснивање

(1) Овим законом оснива се Високи судски и тужилачки савјет и регулише: његов рад, организација, надлежности, овлашћења и услови и мандат за вршење судијске и тужилачке функције, именовање судија и тужилаца, дисциплинска одговорност судија и тужилаца, привремено удаљење судија и тужилаца од вршења функције, неспојивост функције судија и тужилаца са другим функцијама, престанак мандата судија и тужилаца и друга питања у вези са радом Високог судског и тужилачког савјета (у даљем тексту: Савјет).

(2) Савјет је самосталан орган Босне и Херцеговине и има својство правног лица.

(3) На Савјет се не примјењују одредбе Закона о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 5/03 и 42/03) и Закона о управи Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 32/02).

ПОГЛАВЉЕ III - НАДЛЕЖНОСТ И ОВЛАШТЕЊА

Члан 17. тач. од (1) до (7)

Надлежност

Вијеће има сљедеће надлежности:

(1) именује судије, укључујући председнике судова, судије поротнике и додатне судије у све судове на државном, ентитетском, кантоналном, окружном, основном и општинском нивоу у Босни и Херцеговини, укључујући Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине, са изузетком уставних судова ентитета Босне и Херцеговине;

(2) именује главне тужиоце, замјенике главног тужиоца и тужиоце у сва тужилаштва на државном, ентитетском,

кантоналном и окружном нивоу у Босни и Херцеговини, укључујући и Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине;

(3) даје приједлоге надлежним органима у вези са њиховим предлагањем и избором судија Уставног суда Републике Српске и именовањем судија у Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине. Приликом извршавања својих надлежности из овог става Савјет, прије давања приједлога, тражи писмено мишљење одговарајућег уставног суда;

(4) прима притужбе против судија и тужилаца, води дисциплинске поступке, утврђује дисциплинску одговорност и изриче дисциплинске мјере судијама, судијама поротницима, додатним судијама и тужиоцима;

(5) одлучује о жалбама у дисциплинским поступцима;

(6) одлучује о привременом удаљењу од вршења функције судија, судија поротника, додатних судија и тужилаца;

(7) надзире стручно усавршавање судија и тужилаца и савјетује ентитетске центре за едукацију судија и тужилаца и Правосудну комисију Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине у вези са усвајањем програма стручног усавршавања судија и тужилаца;

Члан 18.

Судови и тужилаштва

Савјет има надлежности наведене у члану 17. овог закона у односу на правосуђе у Босни и Херцеговини што обухвата сљедеће судове и тужилаштва:

(а) Суд Босне и Херцеговине;

(б) Тужилаштво Босне и Херцеговине;

(ц) Уставни суд Републике Српске и Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине искључиво у складу са одредбама члана 17. (3) овог закона;

(д) Врховни суд Републике Српске и Врховни суд Федерације Босне и Херцеговине;

(е) Окружне и основне судове у Републици Српској;

(ф) Кантоналне и општинске судове у Федерацији Босне и Херцеговине;

(г) Републичко тужилаштво Републике Српске и Федерално тужилаштво Федерације Босне и Херцеговине;

(х) Окружна тужилаштва у Републици Српској и кантонална тужилаштва у Федерацији Босне и Херцеговине;

(и) Апелациони суд Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, Основни суд Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине и Тужилаштво Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Члан 92.

Престанак важења досадашњих закона

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине, са измјенама и допунама, Закон о Високом судском и тужилачком савјету Републике Српске, са измјенама и допунама и Закон о Високом судском и тужилачком вијећу Федерације Босне и Херцеговине, са измјенама и допунама.

Члан 93.

Усклађивање закона

Закони или законске одредбе садржане у законима који су на снази у Републици Српској, Федерацији Босне и Херцеговине и Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине морају се ускладити са овим законом, а оне одредбе које нису у складу са овим законом престају да важе.

10. Закон о Високом судском и тужилачком савјету Републике Српске ("Службени гласник РС" број 19/25, објављен 5. марта 2025. године) у релевантном дијелу гласи:

Оснивање

Члан 1. став (1)

(1) Овим законом оснива се Високи судски и тужилачки савјет Републике Српске и уређује његов рад, организација, надлежности, овлаштења, услови и мандат за вршење судијске и тужилачке функције, именовање и премјештај судија и јавних тужилаца, привремено упућивање судија и јавних тужилаца, оцјењивање судија и јавних тужилаца, дисциплинска одговорност судија и јавних тужилаца, привремено удаљење судија и јавних тужилаца од вршења дужности, неспојивост дужности судија и јавних тужилаца са другим функцијама, престанак мандата судија и јавних тужилаца и друга питања у вези са радом Високог судског и тужилачког савјета Републике Српске.

Независни и самостални орган

Члан 3.

(1) Савјет је самосталан и независан орган у Републици Српској, који се састоји од Судског и Тужилачког одјељења, и има својство правног лица.

(2) Савјет има задатак да осигура независно, непристрасно, ефикасно и професионално правосуђе, како је прописано у члану 49. овог закона.

(3) Сједиште Савјета је у Бањој Луци.

(4) Одговарајуће просторије, опрему и годишњи буџет за рад Савјета обезбиједиће Влада Републике Српске.

ГЛАВА VIII

НАДЛЕЖНОСТИ САВЈЕТА

Надлежност

Члан 49. тач. од 1) до 8)

Савјет има сљедеће надлежности:

1) именује судије, укључујући предсједнике судова и судије поротнике у све судове на територији Републике Српске са изузетком Уставног суда Републике Српске,

2) именује главне тужиоце, замјенике главног тужиоца и тужиоце у сва тужилаштва на територији Републике Српске,

3) одлучује о приговорима у поступку оцјењивања судија и тужилаца,

4) даје приједлоге предсједнику Републике у вези са њиховим предлагањем и избором судија Уставног суда,

5) одлучује о престанку мандата судија, тужилаца, предсједника судова, главних тужилаца и замјеника главних тужилаца,

6) прима притужбе против судија и тужилаца, води дисциплинске поступке, утврђује дисциплинску одговорност и изриче дисциплинске мјере судијама, судијама поротницима, и тужиоцима и одлучује о жалбама у дисциплинским поступцима,

7) одлучује о привременом удаљењу од вршења дужности судија, судија поротника, и тужилаца,

8) надзире стручно усавршавање судија и тужилаца и Савјетује Центар за едукацију судија и јавних тужилаца Републике Српске,

Примјена надлежности

Члан 50.

(1) Савјет има законом утврђене надлежности у односу на судове и тужилаштва у Републици Српској изузев Уставног суда Републике Српске (у даљем тексту: Уставни суд).

(2) У односу Уставни суд Републике Српске Савјет има надлежности искључиво у складу са одредбама члана 49. тачка 4) овог закона.

ГЛАВА XXV
ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ
Регулисање статуса носилаца правосудних функција
Члан 198.

(1) Судије, судије-поротници, тужιοици, предсједници судова, главни тужιοици и замјеници главних тужιилаца у судовима и јавним тужιилаштвима Републике Српске, а који су именовани одлуком Високог судског и тужιилачког савјета Босне и Херцеговине прије ступања на снагу овог закона остају и даље на дужностима у судовима и јавним тужιилаштвима Републике Српске на којима се налазе у тренутку ступања на снагу овог закона.

(2) Додатне судије које су именовани одлуком Високог судског и тужιилачког савјета Босне и Херцеговине прије ступања на снагу овог закона прелазе у статус редовног судије ступањем на снагу овог закона.

Почетак рада Савјета

Члан 200.

Савјет је дужан да почне са радом у року од 90 дана од дана ступања на снагу Правилника из члана 6. став 2. овог закона.

Ступање на снагу

Члан 201.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

11. Закон о непримјенивању закона и забрани дјеловања вануставних институција БиХ ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1.

Овим законом прописује се непримјенивање и неизвршавање закона и забрана дјеловања вануставних институција БиХ на територији Републике Српске.

Члан 3.

Закон о Високом судском и тужιилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 63/23, 9/24 и 50/24) неће се примјенивати нити извршавати на територији Републике Српске.

Члан 5.

Забрањује се рад и поступање институција чији рад је регулисан законима из чл. 2. до 4. овог закона на територији Републике Српске.

Члан 6.

Надлежне институције и органи Републике Српске обавезни су предузети све мјере и радње из своје надлежности ради обезбјеђења спровођења овог закона.

Члан 7.

Лица која су дужна да поступају по одредбама овог закона изузимају се од кривичне одговорности прописане кривичним законодавством БиХ и кривичним законодавством Републике Српске за кривична дјела у вези са извршењем овог закона, а надлежне институције и органи Републике Српске обезбједиће им и пружити сву неопходну заштиту у вези са примјеном овог закона.

Члан 8.

С циљем спровођења овог закона, Влада Републике Српске ће донијети потребне подзаконске прописе.

Члан 9.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

12. При испитивању основаности захтјева за доношење привремене мјере Уставни суд полази од одредби члана VI/3.а) Устава Босне и Херцеговине и члана 64 ст. (1) и (4) Правила Уставног суда.

13. Члан VI/3.а) Устава Босне и Херцеговине гласи:
Уставни суд ће ититити овај Устав.

а) Уставни суд има искључиву надлежност да одлучује у споровима који по овом Уставу настају између ентитета, или између Босне и Херцеговине и једног или оба ентитета, или између институција Босне и Херцеговине, укључујући, али се не ограничавајући само на то:

- Да ли је одлука неког ентитета да успостави специјални паралелни однос са неком од сусједних држава сагласна овом Уставу, укључујући и одредбе које се односе на суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине.

- Да ли је неки члан устава или закона ентитета у сагласности са овим Уставом.

Спорове могу покретати само чланови Предсједништва, предсједавајући Министарског савјета, предсједавајући или замјеник предсједавајућег било којег вијећа Парламентарне скупштине, једна четвртина чланова било којег вијећа Парламентарне скупштине или једна четвртина било ког законодавног вијећа неког ентитета.

14. Члан 64 ст. (1) и (4) Правила Уставног суда гласи:

(1) Уставни суд може, на сопствену иницијативу или на захтјев подносиоца захтјева или апеланта, да одреди сваку привремену мјеру за коју сматра да треба да је донесе у интересу странака или правилног вођења поступка.

[...]

(4) Поступак за доношење привремене мјере је хитан, а одлука ком се усваја захтјев за доношење привремене мјере је обавезујућа до доношења коначне одлуке Уставног суда.

[...]

15. Уставни суд подсјећа да је члан 64 Правила Уставног суда примјенив у случајевима у којима Уставни суд оцијени, на основу разлога и доказа о оправданости достављених уз захтјев за доношење привремене мјере, да је то у интересу странака или правилног вођења поступка, односно да би могле настати неотклоњиве штетне посљедице.

16. Прије свега, Уставни суд примјеђује да на основу самог увида у предмет регулисања оспореног Закона о ВСТСРС и његовог поређења с одредбама Закона о ВСТСБиХ произлази да се оспореним законом регулишу питања која су већ регулисана одредбама Закона о ВСТСБиХ и да се при томе успостављају надлежности ВСТСРС за питања за која је већ надлежан ВСТСБиХ. У том погледу, Уставни суд, без прејудуцирања исхода одлуке о меритуму, подсјећа на став из Одлуке о допуствости и меритуму број У-11/08 у којој је навео "да је формални пренос надлежности с ентитетског на државни ниво извршен Споразумом, чиме је надлежност за формирање Високог судског и тужιилачког савјета пренесена на државни ниво. Парламентарна скупштина је донијела побијани закон у области која је пренесена на државни ниво, поступајући на тај начин у оквиру својих овлашћења из члана IV/4.а) Устава БиХ" (види, *op. cit.*, У-11/08, тачка 23). Уставни суд је тај став поновио и у Одлуци број У-2/22 од 26. маја 2022. године (види тач. 85–88) у којој је закључио: "Уставни суд наглашава да за надлежности које су већ пренесене на државу БиХ не може постојати надлежност ентитета за њихово поновно успостављање, па самим тим ни за њихово регулисање. За то су искључиво надлежне институције БиХ, односно у конкретном случају Парламентарна скупштина БиХ, која је у смислу члана IV/4.а) Устава БиХ искључиво надлежна за регулисање тих области. Парламентарна скупштина БиХ је донијела наведене законе и стога их само она може ставити ван снаге." Уставни суд сматра да се тиме у околностима конкретног случаја заиста покрене питање надлежности Народне скупштине РС да доноси прописе у истој области за коју постоји искључива надлежност Босне и Херцеговине. Уставни суд, стога, сматра да постоје ваљане сумње да би оспорени закон могао нарушити уставни поредак и

стабилност и неометано функционисање правосуђа у Босни и Херцеговини, што је у овој фази довољно да се утврди постојање "доказиве тврдње" за могућност наступања неотклонивих штетних последица као услова да би Уставни суд усвојио захтјев за привремену мјеру.

17. Уставни суд даље указује да има овлашћења да усвоји привремену мјеру само ако постоји хитност, у смислу да се може нанијети ненадокнадива штета интересима који су предмет овог поступка. Уставни суд запажа да прописи који се односе на област управљања правосуђем представљају једну од најважнијих области регулација у свакој држави јер обезбјеђују независност и непристрасност правосудног система, те остварују кључну улогу у одржавању владавине права, заштити људских права и слобода те у очувању повјерења грађана у институције правде. С обзиром на то, стабилан правосудни оквир заснива се на поштовању демократских принципа и правне сигурности, а његово нарушавање може имати далекосежне негативне последице за друге области друштвеног живота.

18. Уставни суд, прије свега, запажа да је Народна скупштина донијела "Закон о непримјењивању закона и забрани дјеловања вануставних институција БиХ" (у даљњем тексту: Закон о непримјењивању) којим је прописала да се Закон о ВСТСБиХ неће "примјењивати нити извршавати на територији Републике Српске", да је забранила рад и поступање ВСТСБиХ и да је дала налог свим институцијама да предузму "мјере и радње из своје надлежности ради обезбјеђења спровођења овог закона". Истовремено с тим законом донесен је Закон о ВСТСРС у хитној процедури. У том погледу, Уставни суд сматра да доношење Закона о непримјењивању, затим оспореног закона којим се преузимају надлежности ВСТСБиХ у хитној процедури, као и ступање на снагу закона дан након његовог објављивања су околности које представљају озбиљну пријетњу већ успостављеном правосудном систему. Истовремено Уставни суд запажа да чињеница да се оспореним законом прописује рок од 90 дана за почетак рада ВСТСРС, као и рокови за доношење подзаконских аката указује на хитност у доношењу привремене мјере. Наиме, примјена таквих одредби може довести до стварања паралелних правосудних институција и ситуације у којој би носиоци правосудних функција могли бити суочени са стабилношћу своје функције, а странке у поступку с неизвјесном законитошћу поступања редовних судова. Таква правна ситуација могла би довести до смањења ефикасности правне заштите те подривања повјерења грађана у правосудне институције. Створене паралелне правне структуре неспорно би угрозиле интегритет правосудног система БиХ изазивајући правну несигурност и дестабилизацију владавине права, нарочито ако би Закон касније био проглашен неуставним. Због тога, Уставни суд сматра да постоји хитност у доношењу привремене мјере како би се спријечиле даљње штетне последице и очувала правна сигурност, те како би се заштитила уједначеност правосудног система до доношења коначне одлуке о меритуму захтјева.

19. Надаље, оцјењујући могућност настанка штетних последица у случају привременог стављања оспореног закона ван снаге, Уставни суд запажа да је Закон о ВСТСРС тек ступио на снагу. Према томе, Уставни суд сматра да би доношење привремене мјере, ако евентуално буде донесена одлука о неусклађености Закона о ВСТСРС с Уставом Босне и Херцеговине, такође спријечило негативне последице које би могле настати у случају када би надлежне јавне власти у Републици Српској наставиле да доносе подзаконске акте. С друге стране, Уставни суд уочава да се одредбе Закона о ВСТСБиХ примјењују од 2004. године и да је на основу тих одредби успостављен правосудни систем у Босни и

Херцеговини који у потпуности функционише већ више од двије деценије. Стога, Уставни суд сматра да би примјеном спорног закона настао ризик од непоправљиве штете за правну сигурност и владавину закона.

20. Истовремено, Уставни суд сматра да би и правна сигурност као важан сегмент принципа владавине права такође била озбиљно угрожена уколико би власти у РС предузимале даљње кораке на основу оспореног закона. У том погледу, Уставни суд сматра да би доношење било каквих правних аката или предузимање било којих радњи на основу тог закона отварало могућност успостављања паралелне правне и институционалне структуре у односу на ону која већ постоји према државном закону. Стога је Уставни суд одлучио да је у смислу члана 64 став (1) Правила Уставног суда потребно донијети привремену мјеру којом ће се привремено ставити ван снаге сви акти који су евентуално донесени на основу оспореног закона и истовремено забранити свим лицима предузимање било каквих даљњих радњи на основу одредби тог закона.

21. Узевши у обзир све наведено, Уставни суд сматра да је, у смислу члана 64 став (1) Правила Уставног суда, неопходно доношење привремене мјере којом се Закон о Високом судском и тужилачком савјету Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25) привремено ставља ван правне снаге *ab initio* до доношења коначне одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине о поднесеном захтјеву.

22. У смислу члана 64 став (4) Правила Уставног суда, одлука о привременој мјери производи правно дјеловање од дана ступања на снагу Закона о Високом судском и тужилачком савјету Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 19/25) до доношења коначне одлуке Уставног суда.

23. На основу изложеног, одлучено је као у диспозитиву ове одлуке.

24. Уставни суд подсећа на то да одлука о привременој мјери ни у којем случају не прејудуцира одлуку о допуштивости, односно о меритуму поднесеног захтјева.

25. У складу са чланом VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Сеада Палаврић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj U-8/25, rješavajući zahtjev **Denisa Zvizdića, predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine**, za donošenje privremene mjere, na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka e) i člana 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH" br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica
Valerija Galić, potpredsjednica
Angelika Nußberger, potpredsjednica
Mirsad Čeman, sudija
Helen Keller, sutkinja
Ledi Bianku, sudija
Marin Vukoja, sudija
na sjednici održanoj 7. marta 2025. godine donio je

ODLUKU O PRIVREMENOJ MJERI

Usvaja se zahtjev **Denisa Zvizdića, predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH**, za donošenje privremene mjere.

Privremeno se stavlja van snage Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25).

U skladu sa članom 64. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o podnesenom zahtjevu

- privremeno se stavljaju van snage svi akti doneseni na osnovu Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) i

- privremeno se zabranjuje svim zakonodavnim, izvršnim i sudskim institucijama u Republici Srpskoj, kao i svim službenim ili odgovornim licima u tim institucijama Republike Srpske ili jedinicama lokalne samouprave ili bilo kojem organu jedinice lokalne samouprave, kao i službenim ili odgovornim licima iz Republike Srpske koja obavljaju dužnost u institucijama Bosne i Hercegovine, da preduzimaju bilo kakve radnje na osnovu Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25).

Ova odluka stupa na snagu odmah i proizvodi pravno djelovanje od dana stupanja na snagu Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o podnesenom zahtjevu.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Denis Zvizdić, predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH (u daljnjem tekstu: podnosilac zahtjeva), podnio je 6. marta 2025. godine Ustavnom sudu zahtjev za ocjenu ustavnosti Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25; u daljnjem tekstu: Zakon o VSTVRS).

2. Podnosilac zahtjeva je, na osnovu člana 64. Pravila Ustavnog suda, zatražio da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom bi privremeno stavio van snage Zakon o VSTVRS do donošenja konačne odluke Ustavnog suda o podnesenom zahtjevu za ocjenu ustavnosti.

II. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

3. Podnosilac zahtjeva smatra da osporeni Zakon o VSTVRS nije u skladu sa čl. I/2, III/3.b) i III/5. Ustava Bosne i Hercegovine. Naveo je da je kao predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ovlašten za podnošenje zahtjeva za ocjenu ustavnosti. Također smatra da je nesporno da je, u smislu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud nadležan da odlučuje o tome jesu li odredbe ustava ili zakona entiteta u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine.

4. U odnosu na navode o nesaglasnosti osporenog zakona s odredbom člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, podnosilac zahtjeva je ukazao na praksu Ustavnog suda iz Odluke broj U-23/22 te je istakao da entiteti ne mogu preuzimati državne nadležnosti niti ih vraćati nakon što su već prenesene na nivo Bosne i Hercegovine. Potom je naveo da je formiranje Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: VSTVBiH) bio zahtjev Evropske unije i da je to ocijenjeno kao najbolji način za osiguranje potpuno ujednačenih standarda u pogledu imenovanja i disciplinske odgovornosti sudija i tužilaca na cijelom teritoriju BiH. Također je ukazao na to da je VSTVBiH uspostavljen na osnovu Sporazuma o prijenosu određenih nadležnosti entiteta kroz osnivanje Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sporazum). Na

osnovu tog sporazuma i u smislu člana III/5.a) Ustava BiH, Parlamentarna skupština BiH donijela je Zakon o VSTVBiH, na osnovu kojeg je ta nadležnost postala nadležnost Bosne i Hercegovine. Zbog toga podnosilac zahtjeva smatra da bi stupanje na snagu osporenog zakona predstavljalo ogroman korak unazad u kontekstu evropskih integracija Bosne i Hercegovine te općenito u pogledu vladavine prava i pravne sigurnosti na teritoriju Bosne i Hercegovine.

5. U vezi s navodima o nesaglasnosti osporenog zakona s odredbama člana III/5. Ustava Bosne i Hercegovine, podnosilac zahtjeva je naveo da je uspostava VSTVBiH izvršena u potpunosti u skladu sa članom III/5.b) Ustava Bosne i Hercegovine, koji je dao mogućnost entitetima da započnu pregovore s ciljem uključivanja i drugih pitanja u nadležnost institucija Bosne i Hercegovine. U skladu s tom odredbom, kako je istaknuto, oba doma Parlamentarne skupštine BiH usvojila su Zakon o VSTVBiH, čime je taj zakon postao punopravni dio ustavnog i pravnog poretka Bosne i Hercegovine. Također, ukazano je da je Ustavni sud u Odluci broj U-11/08 od 30. januara 2009. godine, prilikom razmatranja zahtjeva za ocjenu ustavnosti Zakona o VSTVBiH, zaključio da je postojao valjan pravni osnov za donošenje navedenog zakona, odnosno da je taj zakon donesen u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine. Na osnovu toga, podnosilac zahtjeva smatra da nije postojala ustavna osnova da entiteti tu dodatnu nadležnost Bosne i Hercegovine na bilo koji način preuzmu ili reguliraju na drugačiji način. U tom pogledu ukazuje da je jedino organ koji je uspostavio VSTVBiH, a to je Parlamentarna skupština, mogao donijeti bilo kakvu odluku o uređenju VSTVBiH. Također, podnosilac zahtjeva navodi da je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na sjednici od 4. marta 2025. godine utvrdilo Prijedlog zakona o VSTVBiH s prijedlogom Parlamentarnoj skupštini da ga razmatra po skraćenoj proceduri s ciljem ispunjavanja prioriteta u procesu pristupanja Evropskoj uniji. Zbog toga podnosilac zahtjeva smatra da ne postoji nijedan pravni argument koji može osporiti valjanost uspostave VSTVBiH, odnosno da je *prima facie* jasno da Zakon o VSTVRS nije u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine.

6. Obrazlažući nesaglasnost osporenog zakona sa članom III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, podnosilac zahtjeva je naveo da je tom odredbom jasno uspostavljena obaveza da entiteti kao administrativno-teritorijalne jedinice moraju poštovati sva načela i proceduralne norme propisane Ustavom Bosne i Hercegovine te da se moraju pridržavati odluka institucija Bosne i Hercegovine. Dalje, naveo je da Zakon o VSTVBiH predstavlja odluku institucija Bosne i Hercegovine te da je taj zakon morao biti poštovan. Međutim, uprkos tome, Narodna skupština RS donošenjem osporenog zakona dovela je do kolizije dvaju zakona, pri čemu je, prema sistemu hijerarhije pravnih normi, jasno da je državni zakon iznad bilo kojeg entitetskog propisa. U vezi s tim, podnosilac zahtjeva ukazuje da iz člana 1. Zakona o VSTVRS proizlazi namjera entitetskog zakonodavca da "osnuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće Republike Srpske", dok je u članu 3. tog zakona propisano: "Savjet je samostalan i nezavisan organ u Republici Srpskoj." S druge strane, kako je navedeno, važeći državni zakon u članu 1. propisuje osnivanje VSTVBiH, dok stav (2) istog člana izričito navodi: "Vijeće je samostalni organ Bosne i Hercegovine i ima svojstvo pravnog lica." Podnosilac zahtjeva dalje ističe da iz sadržaja osporenog zakona proizlazi da se njime reguliraju sva pitanja koja su već uređena na državnom nivou te da RS nema zakonodavnu nadležnost da donosi propise o uređenju i funkcioniranju entitetskog pravosuđa van odredbi državnog zakona. Osim toga, ukazuje da se najveća kolizija jasno ogleda u formulaciji člana 198. Zakona o VSTVRS, koji regulira prelazne i završne odredbe. Tom odredbom je propisano da "svi nosioci pravosudnih funkcija koji su imenovani odlukom Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine prije stupanja na snagu ovog zakona ostaju i dalje na dužnostima u sudovima i

javnim tužilaštvima Republike Srpske na kojima se nalaze u trenutku stupanja na snagu ovog zakona". Time se potvrđuje da je jasna intencija entitetskog zakonodavca da nakon stupanja na snagu ovog zakona, kako to definiira član 200. spornog zakona, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu Pravilnika iz člana 6. stava 2, *de facto* izvrši razvlašćivanje VSTVBih. U vezi s tim, podnosilac zahtjeva je ukazao da je predsjednik Republike Srpske u više navrata javno izjavio da "srpski predstavnici u pravosudnim institucijama i drugim institucijama BiH ne smiju ostati na svojim radnim mjestima", te da, ako to učine, "čine izdaju srpskog naroda". Prema mišljenju podnosioca zahtjeva, time se ukazuje na diskriminaciju i neustavnu namjeru koja se očituje u kršenju ljudskih i radnih prava zaposlenika državnih pravosudnih institucija koji dolaze iz reda srpskog naroda. Također, podnosilac zahtjeva ističe da, uzimajući u obzir i ostala tri zakona s 18. posebne sjednice Narodne skupštine RS od 27. februara 2025. godine (Zakon o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja vanustavnih institucija BiH, Zakon o dopuni Krivičnog zakonika RS i Zakon o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija), kao i izjave ključnih dužnosnika vlasti u Republici Srpskoj, može se utvrditi i *ratio* donošenja osporenog zakona, koji se sastoji u namjeri da se "razbije i podijeli državno pravosuđe".

b) Navodi iz zahtjeva za donošenje privremene mjere

7. Podnosilac zahtjeva smatra da bi stupanje na snagu Zakona o VSTVRS predstavljalo veliki korak unazad za evropske integracije Bosne i Hercegovine te za vladavinu prava i pravnu sigurnost u cijeloj zemlji. Potom ističe da je pri donošenju privremene mjere potrebno uzeti u obzir i kontekst donošenja osporenog zakona. U vezi s tim ukazuje da je Zakon usvojen nakon što je Sud Bosne i Hercegovine prvostepenom presudom osudio predsjednika Republike Srpske na godinu dana zatvora te mu izrekao zabranu obavljanja dužnosti predsjednika Republike Srpske na šest godina. Podnosilac zahtjeva ukazuje i na izjave političkih predstavnika iz Republike Srpske iz kojih, prema njegovom mišljenju, proizlazi jasna namjera političkog rukovodstva tog entiteta da izvrši pritisak na sudsku vlast u Bosni i Hercegovini. Također navodi da se odmah po stupanju na snagu osporenog zakona planiraju preduzeti konkretne mjere za uspostavu Visokog sudskog i tužilačkog vijeća RS. To uključuje donošenje Pravilnika o postupku kandidiranja i izbora prvih članova Vijeća, koji bi, prema osporenom zakonu, donio ministar pravde. Time bi se, kako tvrdi, omogućila potpuna politička kontrola nad procesima imenovanja sudija i tužilaca. Podnosilac zahtjeva zaključuje da bi primjena tog zakona dovela do prijenosa nadležnosti u području pravosuđa s državnog nivoa na entitetski, što je suprotno Sporazumu iz 2004. godine te Odluci Ustavnog suda BiH broj U-11/08. Nadalje, smatra da bi osporeni zakon doveo do stvaranja paralelnih institucija i narušavanja jedinstva u organizaciji i upravljanju pravosuđem. Time bi se, kako navodi, ugrozila pravna sigurnost, temelj svake pravne države, uključujući i Bosnu i Hercegovinu, što bi imalo direktne negativne posljedice za građane te ometalo uživanje njihovih osnovnih ljudskih prava.

8. Prema ocjeni podnosioca zahtjeva, privremena mjera obustave primjene Zakona o VSTVRS do konačne odluke Ustavnog suda nužna je jer je navedeni zakon, u većini svojih odredbi, očigledno neustavan. Prema dosadašnjoj praksi Ustavnog suda, jasno je da Narodna skupština RS nije imala nadležnost da donese zakon koji preuzima ovlaštenja državnih institucija, prije svega VSTVBih, te uređuje ista pitanja koja su već regulirana državnim zakonom. Ako bi ijedna odredba osporenog zakona stupila na snagu prije konačne odluke Ustavnog suda, već bi bilo kasno jer bi VSTVBih bio trajno razvlašten. Stoga, već u ovoj fazi postoje dovoljni dokazi da bi primjena spornog zakona nanijela ozbiljnu i nepopravljivu štetu nezavisnosti i nepristranosti pravosuđa, ne prejudicirajući konačnu odluku Ustavnog suda.

III. Relevantni propisi

9. Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Član 1. st. od (1) do (3)

Osnivanje

(1) Ovim zakonom osniva se Visoko sudsko i tužilačko vijeće i regulira: njegov rad, organizacija, nadležnosti, ovlaštenja i uslovi i mandat za vršenje sudijske i tužilačke funkcije, imenovanje sudija i tužilaca, disciplinska odgovornost sudija i tužilaca, privremeno udaljenje sudija i tužilaca od vršenja funkcije, nespojivost funkcije sudija i tužilaca s drugim dužnostima, prestanak mandata sudija i tužilaca i druga pitanja u vezi s radom Visokog sudskog i tužilačkog vijeća (u daljem tekstu: Vijeće).

(2) Vijeće je samostalan organ Bosne i Hercegovine i ima svojstvo pravne osobe.

(3) Na Vijeće se ne primjenjuju odredbe Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03 i 42/03) i Zakona o upravi Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02).

POGLAVLJE III - NADLEŽNOST I OVLAŠTENJA

Član 17. tač. od (1) do (7)

Nadležnost

Vijeće ima sljedeće nadležnosti:

(1) imenuje sudije, uključujući predsjednike sudova, sudije porotnike i dodatne sudije u sve sudove na državnom, entitetskom, kantonalmom, okružnom, osnovnom i općinskom nivou u Bosni i Hercegovini, uključujući Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, sa izuzetkom ustavnih sudova entiteta Bosne i Hercegovine;

(2) imenuje glavne tužioce, zamjenike glavnog tužioca i tužioce u sva tužilaštva na državnom, entitetskom, kantonalmom i okružnom nivou u Bosni i Hercegovini, uključujući i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine;

(3) daje prijedloge nadležnim organima u vezi s njihovim predlaganjem i izborom sudija Ustavnog suda Republike Srpske i imenovanjem sudija u Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine. Prilikom izvršavanja svojih nadležnosti iz ovog stava Vijeće, prije davanja prijedloga, traži pismeno mišljenje odgovarajućeg ustavnog suda;

(4) prima pritužbe protiv sudija i tužilaca, vodi disciplinske postupke, utvrđuje disciplinsku odgovornost i izriče disciplinske mjere sudijama, sudijama porotnicima, dodatnim sudijama i tužiocima;

(5) odlučuje o žalbama u disciplinskim postupcima;

(6) odlučuje o privremenom udaljenju od vršenja funkcije sudija, sudija porotnika, dodatnih sudija i tužilaca;

(7) nadzire stručno usavršavanje sudija i tužilaca i savjetuje entitetske centre za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudnu komisiju Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u vezi sa usvajanjem programa stručnog usavršavanja sudija i tužilaca;

Član 18.

Sudovi i tužilaštva

Vijeće ima nadležnosti navedene u članu 17. ovog zakona u odnosu na pravosuđe u Bosni i Hercegovini što obuhvata sljedeće sudove i tužilaštva:

(a) Sud Bosne i Hercegovine;

(b) Tužilaštvo Bosne i Hercegovine;

(c) Ustavni sud Republike Srpske i Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine, isključivo u skladu s odredbama člana 17.(3) ovog zakona;

(d) Vrhovni sud Republike Srpske i Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine;

(e) Okružne i osnovne sudove u Republici Srpskoj;

(f) Kantonalne i općinske sudove u Federaciji Bosne i Hercegovine;

(g) Republičko tužilaštvo Republike Srpske i Federalno tužilaštvo Federacije Bosne i Hercegovine;

(h) Okružna tužilaštva u Republici Srpskoj i kantonalna tužilaštva u Federaciji Bosne i Hercegovine;

(i) Apelacioni sud Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, Osnovni sud Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i Tužilaštvo Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Član 92.

Prestanak važenja dosadašnjih zakona

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, sa izmjenama i dopunama, Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Republike Srpske, sa izmjenama i dopunama i Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Federacije Bosne i Hercegovine, sa izmjenama i dopunama.

Član 93.

Usklađivanje zakona

Zakoni ili zakonske odredbe sadržane u zakonima koji su na snazi u Republici Srpskoj, Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine moraju se uskladiti s ovim zakonom, a one odredbe koje nisu u skladu s ovim zakonom prestaju da važe.

10. Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu Republike Srpske ("Službeni glasnik RS" broj 19/25, objavljen 5. marta 2025. godine) u relevantnom dijelu glasi:

Osnivanje

Član 1. stav (1)

(1) Ovim zakonom osniva se Visoki sudski i tužilački savjet Republike Srpske i uređuje njegov rad, organizacija, nadležnosti, ovlaštenja, uvjeti i mandat za vršenje sudijske i tužilačke funkcije, imenovanje i premještanje sudija i javnih tužilaca, privremeno upućivanje sudija i javnih tužilaca, ocjenjivanje sudija i javnih tužilaca, disciplinska odgovornost sudija i javnih tužilaca, privremeno udaljenje sudija i javnih tužilaca od vršenja dužnosti, nespojivost dužnosti sudija i javnih tužilaca sa drugim funkcijama, prestanak mandata sudija i javnih tužilaca i druga pitanja u vezi sa radom Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Republike Srpske.

Neovisni i samostalni organ

Član 3.

(1) Savjet je samostalan i neovisan organ u Republici Srpskoj, koji se sastoji od Sudskog i Tužilačkog odjeljenja, i ima svojstvo pravnog lica.

(2) Savjet ima zadatak da osigura neovisno, nepristrasno, efikasno i profesionalno pravosuđe, kako je propisano u članu 49. ovog zakona.

(3) Sjedište Savjeta je u Banjoj Luci.

(4) Odgovarajuće prostorije, opremu i godišnji budžet za rad Savjeta obezbijedit će Vlada Republike Srpske.

GLAVA VIII.

NADLEŽNOSTI SAVJETA

Nadležnost

Član 49. tač. od 1) do 8)

Savjet ima sljedeće nadležnosti:

1) imenuje sudije, uključujući predsjednike sudova i sudije porotnike u sve sudove na teritoriji Republike Srpske sa izuzetkom Ustavnog suda Republike Srpske,

2) imenuje glavne tužioce, zamjenike glavnog tužioca i tužioce u sva tužilaštva na teritoriji Republike Srpske,

3) odlučuje o prigovorima u postupku ocjenjivanja sudija i tužilaca,

4) daje prijedloge predsjedniku Republike u vezi sa njihovim predlaganjem i izborom sudija Ustavnog suda,

5) odlučuje o prestanku mandata sudija, tužilaca, predsjednika sudova, glavnih tužilaca i zamjenika glavnih tužilaca,

6) prima pritužbe protiv sudija i tužilaca, vodi disciplinske postupke, utvrđuje disciplinsku odgovornost i izriče disciplinske mjere sudijama, sudijama porotnicima, i tužiocima i odlučuje o žalbama u disciplinskim postupcima,

7) odlučuje o privremenom udaljenju od vršenja dužnosti sudija, sudija porotnika, i tužilaca,

8) nadzire stručno usavršavanje sudija i tužilaca i Savjetuje Centar za edukaciju sudija i javnih tužilaca Republike Srpske,

Primjena nadležnosti

Član 50.

(1) Savjet ima zakonom utvrđene nadležnosti u odnosu na sudove i tužilaštva u Republici Srpskoj izuzev Ustavnog suda Republike Srpske (u daljem tekstu: Ustavni sud).

(2) U odnosu Ustavni sud Republike Srpske Savjet ima nadležnosti isključivo u skladu sa odredbama člana 49. tačka 4) ovog zakona.

GLAVA XXV.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Reguliranje statusa nosilaca pravosudnih funkcija

Član 198.

(1) Sudije, sudije-porotnici, tužioci, predsjednici sudova, glavni tužioci i zamjenici glavnih tužilaca u sudovima i javnim tužilaštvima Republike Srpske, a koji su imenovani odlukom Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine prije stupanja na snagu ovog zakona ostaju i dalje na dužnostima u sudovima i javnim tužilaštvima Republike Srpske na kojima se nalaze u trenutku stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Dodatne sudije koje su imenovani odlukom Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine prije stupanja na snagu ovog zakona prelaze u status redovnog sudije stupanjem na snagu ovog zakona.

Početak rada Savjeta

Član 200.

Savjet je dužan da počne sa radom u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu Pravilnika iz člana 6. stav 2. ovog zakona.

Stupanje na snagu

Član 201.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

11. Zakon o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja vanustavnih institucija BiH ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Ovim zakonom propisuje se neprimjenjivanje i neizvršavanje zakona i zabrana djelovanja vanustavnih institucija BiH na teritoriji Republike Srpske.

Član 3.

Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07, 63/23, 9/24 i 50/24) neće se primjenjivati niti izvršavati na teritoriji Republike Srpske.

Član 5.

Zabranjuje se rad i postupanje institucija čiji rad je reguliran zakonima iz čl. 2. do 4. ovog zakona na teritoriji Republike Srpske.

Član 6.

Nadležne institucije i organi Republike Srpske obavezni su preduzeti sve mjere i radnje iz svoje nadležnosti radi obezbjeđenja provođenja ovog zakona.

Član 7.

Lica koja su dužna da postupaju po odredbama ovog zakona izuzimaju se od krivične odgovornosti propisane krivičnim zakonodavstvom BiH i krivičnim zakonodavstvom Republike Srpske za krivična djela u vezi sa izvršenjem ovog zakona, a nadležne institucije i organi Republike Srpske obezbijedit će im i pružiti svu neophodnu zaštitu u vezi sa primjenom ovog zakona.

Član 8.

S ciljem provođenja ovog zakona, Vlada Republike Srpske će donijeti potrebne podzakonske propise.

Član 9.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

12. Pri ispitivanju osnovanosti zahtjeva za donošenje privremene mjere Ustavni sud polazi od odredbi člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda.

13. Član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud će podržavati ovaj Ustav.

a) Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to:

- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

14. Član 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda glasi:

(1) Ustavni sud može, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev podnosioca zahtjeva ili apelanta, odrediti svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka.

[...]

(4) Postupak za donošenje privremene mjere je hitan, a odluka kojom se usvaja zahtjev za donošenje privremene mjere je obavezujuća do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

[...]

15. Ustavni sud podsjeća da je član 64. Pravila Ustavnog suda primjenjiv u slučajevima u kojima Ustavni sud ocijeni, na osnovu razloga i dokaza o opravdanosti dostavljenih uz zahtjev za donošenje privremene mjere, da je to u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka, odnosno da bi mogle nastati neotklonjive štetne posljedice.

16. Prije svega, Ustavni sud primjećuje da na osnovu samog uvida u predmet reguliranja osporenog Zakona o VSTVRS i njegove usporedbe s odredbama Zakona o VSTVBiH proizlazi da se osporenim zakonom reguliraju pitanja koja su već regulirana odredbama Zakona o VSTVBiH i da se pri tome uspostavljaju nadležnosti VSTVRS za pitanja za koja je već nadležan VSTVBiH. U tom pogledu, Ustavni sud, bez prejudiciranja ishoda odluke o meritumu, podsjeća na stav iz Odluke o dopustivosti i meritumu broj U-11/08 u kojoj je naveo "da je formalni prijenos nadležnosti s entitetskog na državni nivo izvršen Sporazumom, čime je nadležnost za formiranje Visokog sudskog i tužilačkog vijeća prenesena na državni nivo. Parlamentarna skupština je donijela pobijani zakon u oblasti koja je prenesena na državni nivo postupajući na taj način u okviru svojih ovlaštenja iz člana IV/4.a) Ustava BiH" (vidi, op. cit, U-11/08, tačka 23). Ustavni sud je taj

stav ponovio i u Odluci broj U-2/22 od 26. maja 2022. godine (vidi tač. 85–88) u kojoj je zaključio: "Ustavni sud naglašava da za nadležnosti koje su već prenesene na državu BiH ne može postojati nadležnost entiteta za njihovu ponovnu uspostavu, pa samim tim ni za njihovo reguliranje. Za to su isključivo nadležne institucije BiH, odnosno u konkretnom slučaju Parlamentarna skupština BiH, koja je u smislu člana IV/4.a) Ustava BiH isključivo nadležna za reguliranje tih oblasti. Parlamentarna skupština BiH je donijela navedene zakone i stoga ih samo ona može staviti van snage." Ustavni sud smatra da se time u okolnostima konkretnog slučaja doista pokreće pitanje nadležnosti Narodne skupštine RS da donosi propise u istoj oblasti za koju postoji isključiva nadležnost Bosne i Hercegovine. Ustavni sud stoga smatra da postoje valjane sumnje da bi osporeni zakon mogao narušiti ustavni poredak i stabilnost i neometano funkcioniranje pravosuđa u Bosni i Hercegovini, što je u ovoj fazi dovoljno da se utvrdi postojanje "dokazive tvrdnje" za mogućnost nastupanja neotklonjivih štetnih posljedica kao uvjeta da bi Ustavni sud usvojio zahtjev za privremenu mjeru.

17. Ustavni sud dalje ukazuje da ima ovlaštenja da usvoji privremenu mjeru samo ako postoji hitnost u smislu da se može nanijeti nenadoknadiiva šteta interesima koji su predmet ovog postupka. Ustavni sud zapaža da propisi koji se odnose na oblast upravljanja pravosuđem predstavljaju jednu od najvažnijih oblasti reguliranja u svakoj državi jer osiguravaju nezavisnost i nepristranost pravosudnog sistema, te ostvaruju ključnu ulogu u održavanju vladavine prava, zaštiti ljudskih prava i sloboda te u očuvanju povjerenja građana u institucije pravde. S obzirom na to, stabilan pravosudni okvir zasniva se na poštovanju demokratskih načela i pravne sigurnosti, a njegovo narušavanje može imati dalekosežne negativne posljedice za druge oblasti društvenog života.

18. Ustavni sud, prije svega, zapaža da je Narodna skupština donijela "Zakon o neprimjenjivanju zakona i zabrani djelovanja vanustavnih institucija BiH" (u daljnjem tekstu: Zakon o neprimjenjivanju) kojim je propisala da se Zakon o VSTVBiH neće "primjenjivati niti izvršavati na teritoriji Republike Srpske", da je zabranila rad i postupanje VSTVBiH i da je dala nalog svim institucijama da preduzmu "mjere i radnje iz svoje nadležnosti radi obezbjeđenja sprovođenja ovog zakona". Istovremeno s tim zakonom donesen je Zakon o VSTVRS u hitnoj proceduri. U tom pogledu Ustavni sud smatra da donošenje Zakona o neprimjenjivanju, zatim osporenog zakona kojim se preuzimaju nadležnosti VSTVBiH u hitnoj proceduri, kao i stupanje na snagu zakona dan nakon njegove objave su okolnosti koje predstavljaju ozbiljnu prijetnju već uspostavljenom pravosudnom sistemu. Istovremeno, Ustavni sud zapaža da činjenica da se osporenim zakonom propisuje rok od 90 dana za početak rada VSTVRS, kao i rokovi za donošenje podzakonskih akata, ukazuje na hitnost u donošenju privremene mjere. Naime, primjena takvih odredbi može dovesti do stvaranja paralelnih pravosudnih institucija i situacije u kojoj bi nosioci pravosudnih funkcija mogli biti suočeni sa stabilnošću svoje funkcije, a stranke u postupku s neizvjesnom zakonitošću postupanja redovnih sudova. Takva pravna situacija mogla bi dovesti do smanjenja efikasnosti pravne zaštite te podrivanja povjerenja građana u pravosudne institucije. Stvorene paralelne pravne strukture nesporno bi ugrozile integritet pravosudnog sistema BiH izazivajući pravnu nesigurnost i destabilizaciju vladavine prava, naročito ako bi Zakon kasnije bio proglašen neustavnim. Zbog toga, Ustavni sud smatra da postoji hitnost u donošenju privremene mjere kako bi se spriječile daljnje štetne posljedice i očuvala pravna sigurnost, te kako bi se zaštitila ujednačenost pravosudnog sistema do donošenja konačne odluke o meritumu zahtjeva.

19. Nadalje, ocjenjujući mogućnost nastanka štetnih posljedica u slučaju privremenog stavljanja osporenog zakona van snage, Ustavni sud zapaža da je Zakon o VSTVRS tek stupio na

snagu. Prema tome, Ustavni sud smatra da bi donošenje privremene mjere, ako eventualno bude donesena odluka o neusklađenosti Zakona o VSTVRS s Ustavom Bosne i Hercegovine, također spriječilo negativne posljedice koje bi mogle nastati u slučaju kada bi nadležne javne vlasti u Republici Srpskoj nastavile da donose podzakonske akte. S druge strane, Ustavni sud uočava da se odredbe Zakona o VSTVRS primjenjuju od 2004. godine i da je na osnovu tih odredbi uspostavljen pravosudni sistem u Bosni i Hercegovini koji u potpunosti funkcioniра već više od dvije decenije. Stoga, Ustavni sud smatra da da bi primjenom spornog zakona nastao rizik od nepopravljive štete za pravnu sigurnost i vladavinu zakona.

20. Istovremeno, Ustavni sud smatra da bi i pravna sigurnost kao važan segment načela vladavine prava također bila ozbiljno ugrožena ako bi vlasti u RS preduzimale daljnje korake na osnovu osporenog zakona. U tom pogledu, Ustavni sud smatra da bi donošenje bilo kakvih pravnih akata ili preduzimanje bilo kojih radnji na osnovu tog zakona otvaralo mogućnost uspostave paralelne pravne i institucionalne strukture u odnosu na onu koja već postoji prema državnom zakonu. Stoga, Ustavni sud je odlučio da je u smislu člana 64. stav (1) Pravila Ustavnog suda potrebno donijeti privremenu mjeru kojom će se privremeno staviti van snage svi akti koji su eventualno doneseni na osnovu osporenog zakona i istovremeno zabraniti svim licima

preduzimanje bilo kakvih daljnjih radnji na osnovu odredbi tog zakona.

21. Uzevši u obzir sve navedeno, Ustavni sud smatra da je, u smislu člana 64. stav (1) Pravila Ustavnog suda, neophodno donošenje privremene mjere kojom se Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) privremeno stavlja van pravne snage *ab initio* do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o podnesenom zahtjevu.

22. U smislu člana 64. stav (4) Pravila Ustavnog suda, odluka o privremenoj mjeri proizvodi pravno djelovanje od dana stupanja na snagu Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/25) do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

23. Na osnovu izloženog, odlučeno je kao u dispozitivu ove odluke.

24. Ustavni sud podsjeća na to da odluka o privremenoj mjeri ni u kojem slučaju ne prejudicira odluku o dopustivosti, odnosno o meritumu podnesenog zahtjeva.

25. U skladu sa članom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić, s. r.

KAZALO

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

- 193 Odluka o formiranju Interresorne radne skupine za izradbu Okvirnog zakona o suradnji s iseljeništvom institucija Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 1
Одлука о формирању Интерресорне радне групе за израду Оквирног закона о сарадњи са исељеништвом институција Босне и Херцеговине (српски језик) 2
Odluka o formiranju Interresorne radne grupe za izradu Okvirnog zakona o suradnji sa iseljeništvom institucija Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 3
194 Odluka o prestanku važenja Odluke o odobravanju sredstava iz tekuće pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine Društvu Crvenog krsta/križa Bosne i Hercegovine u svrhu pružanja međunarodne pomoći Crvenom križu Ukrajine za pomoć u lijekovima i drugim potrepštinama (hrvatski jezik) 4
Одлука о престанку важења Одлуке о одобравању средстава из текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине Друштву Црвеног крста/крижа Босне и Херцеговине у сврху пружања међународне помоћи Црвеном крсту Украјине за помоћ у лијековима и другим потрепштинама (српски језик) 4

- Odluka o prestanku važenja Odluke o odobravanju sredstava iz tekuće rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine Društvu Crvenog krsta/križa Bosne i Hercegovine u svrhu pružanja međunarodne pomoći Crvenom krstu Ukrajine za pomoć u lijekovima i drugim potrepštinama (bosanski jezik) 5
195 Odluka o visini novčane naknade za rad u Odboru Agencije za javne nabave Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 5
Одлука о висини новчане накнаде за рад у Одбору Агенције за јавне набавке Босне и Херцеговине (српски језик) 5
Odluka o visini novčane naknade za rad u Odboru Agencije za javne nabavke Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 6
196 Odluka o izmjenama tarife administrativnih pristojbi (hrvatski jezik) 6
Одлука о измјенама тарифе административних такси (српски језик) 7
Odluka o izmjenama tarife administrativnih taksi (bosanski jezik) 8
197 Odluka o osnivanju Povjerenstva eksperata za poliomijelitis u Bosni i Hercegovini (hrvatski jezik) 9
Одлука о оснивању Комисије експерата за полиомијелитис у Босни и Херцеговини (српски језик) 10
Odluka o osnivanju Komisije eksperata za poliomijelitis u Bosni i Hercegovini (bosanski jezik) 11
198 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće pričuve (hrvatski jezik) 11

Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće rezerve (srpski jezik)	12	MINISTARSTVO ZA LJUDSKA PRAVA I IZBJEGLICE BOSNE I HERCEGOVINE	
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće rezerve (bosanski jezik)	12	201 Odluka o usvajanju Upute o prevenciji i suzbijanju anticiganizma u Bosni i Hercegovini (hrvatski jezik)	32
199 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće pričuve (hrvatski jezik)	12	Odluku o usvajanju Uputstva o prevenciji i suzbijanju anticiganizma u Bosni i Hercegovini (srpski jezik)	37
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće rezerve (srpski jezik)	13	Odluka o usvajanju Uputstva o prevenciji i suzbijanju anticiganizma u Bosni i Hercegovini (bosanski jezik)	43
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće rezerve (bosanski jezik)	13	USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE	
VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE, SAMOSTALNI SINDIKAT DRŽAVNIH SLUŽBENIKA I ZAPOSLENIKA U INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE, SINDIKAT UPRAVE ZA NEIZRAVNO OPOREZIVANJE I SAVEZ SINDIKATA POLICIJSKIH TIJELA U BOSNI I HERCEGOVINI		202 Odluka broj U-6/25 (hrvatski jezik)	48
200 Kolektivni ugovor za zaposlene u institucijama Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)	13	Odluka broj U-6/25 (srpski jezik)	52
Kolektivni ugovor za zaposlene u institucijama Bosne i Hercegovine (srpski jezik)	19	Odluka broj U-6/25 (bosanski jezik)	56
Kolektivni ugovor za zaposlene u institucijama Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)	26	203 Odluka broj U-7/25 (hrvatski jezik)	60
		Odluka broj U-7/25 (srpski jezik)	64
		Odluka broj U-7/25 (bosanski jezik)	69
		204 Odluka broj U-8/25 (hrvatski jezik)	73
		Odluka broj U-8/25 (srpski jezik)	77
		Odluka broj U-8/25 (bosanski jezik)	82

SLUŽBENI GLASNIK

BOSNE I HERCEGOVINE

Nakladnik: JP NIO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39/III, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Ravnatelj i odgovorni urednik: Dragan Prusina
Tehnička priprema: Uredništvo JP NIO Službeni list BiH
Tisak: UNIONINVESTPLASTIKA d. d. Sarajevo
Za tiskaru: Muhamed Mirvić

Telefoni:
Centrala: 033 72 20 30
Direktor: 033 72 20 61
Uredništvo: 033 72 20 38
Računovodstvo: 033 72 20 48
Služba za pravne i opće poslove: 033 72 20 51
Pretplata: 033 72 20 54
Oglasni odjel: 033 72 20 49 i 72 20 50
Komercijala sa poslovnicom i prodajom: 033 72 20 43

Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa:

UNICREDIT BANK DD 338-320-22000052-11
ASA BANKA DD Sarajevo 134-470-10067655-09
ADDIKO BANK AD
Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12
RAIFFEISEN BANK DD BiH Sarajevo 161-000-00071700-57
Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska lista.
Identifikacijski broj 4200226120002
Porezni broj 01071019
PDV broj 200226120002
Pretplata za I polugodište 2025. godine na "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", 120,00 KM.
Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba>
Godišnja pretplata 240,00 KM po korisniku
e-mail: redakcija@sllist.ba - oglasis@sllist.ba - pretplata@sllist.ba - racunovodstvo@sllist.ba - jnb.komercijala@sllist.ba